

Inkom den 9 OKT. 1893.

Protokoll hållet vid sammanträde
i Storjå den 12 September 1893.

Efter uppläsandet af den för detta sammanträde
den 7 sistlidne Augusti utfärdade kungörelsen, an-
tecknades att följande lappar och bref inkom-
mit till såväl som nämnda nämnder.

Lappmännen Jan Jakobsson, Jan Nilsson, Nils
Nilsson, Nils Jonasson, Mårten Thomasson, Jan Lar-
son, Torbjörn Jonasson, Nils Jonasson, Anna Sofia Tho-
masdotter Karl, Sofia Fjellström och Lusia Fjellström
från Åhre - Storjå lappby.

Bref: Herrensägare Staffan Långström, Fjer-
dingmännen Per Jälsson samt arendataren Carl
Östman, Olaf Funder, A. Bergqvist, Olaf Jonasson,
Carl Carlsson, Olaf Jonasson, Iven Örsen, Julius
Persson, Jonas Persson, Harald Ljoberg, Iven Olafsson,
Eric Iversson och Faktar O. Andersson Borg från
Storjå, Herrensägaren Halvar Jansson Lappby
Nämndeman Olaf Ingelbrektsson och Josef Josefsson
från Ljungdalen.

Derefter upplästes Kongl. Majts Nådiga Bref af
den 22 sistlidne Juni, innehållande föreskrifter om
hvad nämnden hade att iakttaga.

De närvarande lapparna förklarade, att om de
sålde att inflytta med sina reder af de enskildes e-
gor skulle upphöra, de måste yrka på utvidg-
ning af rederens landen och ansåga de att för
vinterbetet förträders borde upplåtas träden
söder om Storjå och Brucken, omfattande Södra de-
len af Storjå bys område, samt områdena till.

messlingen, Ljusnedal, Sörjan, Menadalen, Nenväler samt västra delen af Nendalen omkring. På sjöarna afvensams för Sommarbetet de i fjellet inkyllande delarne af Ljungdalen, utom den del af Storsjö bys område af fjärra kamilen föreslagna trakten emellan Råfrån och Skattefjellen.

Storsjö bygdens upplyste, att de hafva sina bästa slätterlägenheter å den nämnda trakten af Storsjö bys område, hvilka slätterlägenheter de ej kunna undvika. Hvarjente Iven Ersson yttrade, att han ansåg det lapparne nog kunde få rätt till trakten söder om sjön, så vidt slätterlägenheterna och derå bergadt foder fridades, men att de flesta af böerna i Storsjö by endast äro arendatörer åt Sägverksbolagen hvarför de ej kunna lämna något definitivt medgifvande utan måste utgående härifrån träffas med egarna, för hvilka något utbud ej finnes närvarande. Dessutom tillhållna öfver de närvarande bafaste, att renarne ärligen göra ganska stor skada, synnerligast å bergadt foder och ansågo en del, att något bidrag för uppfödande af lappar och skänkel borde erhållas.

På grund af de sålunda erhållna uppgifterna och med den kända kamiterade egadomen att de sedan gammalt åt Lapparnas upplåtna områdena bestå af fjell, som till största delen äro kala, hvarn renbeteslandens utvidgning i dessa trakter är af stort behaf påkalladt, så önskar kamiterade nådigt, att förutsett det vester om Råfrån

af 1886. är Kamite föreslagna området, områdena till
Gusmedals bruk, Byarne Messlingen, Serfjån, Tora-
dalen eller Låpholmen och Henvållen samt nord-
vestra delen af Ljungdalen böra inköpas, hvaremot
den främhade trakten af Starja bys område, hvilken
till största delen eges af balagen och tillfölje af
derstädes befintliga goda välbevattade skogsmarker
onlagligen hållas i högt pris, kan densamma ej
gerna inköpas, utan anse Kamiterade att en-
da sållet får att lapparnes skola under vintern
få rätt visas å berärda trakt, vare om de själf-
va alligen efter sig företende omständighet
träffade aftal om sådant rätt. Skulle Staten
uppgåra om sådane aftal för lapparnes räts-
ning, kanne säkerligen de hafastes anspråk
att blifva allför stora.

Dag som afvan

E. F. Groth

F. W. Jonsson

Adolf. Smey

Inkom den 9 OKT. 1893.

Pralokall hållet vid Sammanträ-
de i Funnäsdalets Skallus den 19 Sep-
tember 1893.

Efter uppläsandet af den för detta Sammanträde
den 7 sistlidne Augusti utfärdade kungärelse an-
tecknades att följande lappar och bafaste inom sock-
nen lustrådeskammit.

Lappmannen Nils Olafsson Rensberg.

Bafaste: Hemmansegarne Mårten Långström, Jan
Jansson Lo, Måns Johansson, Nils Olafsson, Staffan
Nasson Uthns, Jonas Halfrasson, Pål Svensson, Olaf
Larsson, Måns Larsson och Mårten Karberg från Fun-
näsdalet samt för Hede byarna Olaf Larsson i Hede-
karberg, enligt fullmakt.

Derefter upplästes Kongl. Majts Kådiga Brev
af den 22 sist. Juni, innehållande föreskrifter om
hvad Kamiten hade att iakttaga.

De framställd fråga förklarade lappmannen
Rensberg, att betet för renarne skulle blifva tillräck-
ligt om de trakter, som af 1886 års Kamite försla-
gits till inlösen, blefve upplåtna, dock borde
nämnde trakter förläggas i Sammanhang med
Rutjellens Skatteländ och Högnålsens by, hvarest
han ykade på inlösen af Fjällalen eller Tannas
nr 27 och Ståringsjön.

Mårten Långström uttalade att för erhål-
lande af skog skatteländ måste utvidgas nå-
got vid Malmavsjön, men ej så stort anfang
som 1886 Kamite förslagit, emedan hemmansegarne
derigenom skulle mista betydliga skatterägenheter.

Desse föreslog han att utvidgning borde ske från Klåpfjället vid Uvådalen mot vattenen, anseende att betet då borde blifva tillräckligt, synnerligast som allmänt klagades öfver att renarnes antal mer och mer minskades.

För Åhre Storsjö lappbys räkning ansåg han nödigt att Ljusnedals bruk blefve inköpt, hvarigenom han hoppades att missälligheterna emellan Lappar och Lofaste skulle upphöra.

Olof Larsson upplyste att Rensberg gjort allt för att vända sina renar, men att renarne från andra håll kommo och togo hans renar med sig, påstående att det ej fanns bete i Storfjellen emellan Storsjö och Messlingen, hvilket gjorde att renarne sågke sig längre söderut.

Olof Ersson i Klarkarberg, ambud för Nede byamän, anförde att lapparne äro mycket vådslösa med sina renar, ty renarne komma vintertiden ända ner till Nede och göra der stor skada på ungskog m. m., troende han att dessa renar tillhörde såväl Storsjö som Färnäs lappby; och ansåg han det utvidgning af Storsjö lappby borde ske genom inköp af Henvålen och Henvådalen äfvensom västra delen af Nede bys område omkring Klåpfjället och Kemän, hvilken trakt Nede byamän kunde undvara, så vilda derigenom kunde undvikas att renarne inträngde på Nede bys äfriga egar.

På grund af dessa upplysningar, äfvensom med kännedom om redan gjorda inköp af cirka 20 trägnar från Fuvåsdalens och Färnäs gemensamma skifter.

lag, onse kamilerade. att för Tammås lappby, rentset
 må blifva tillräckligt, för hela året, dock får vid
 nu pågående skifte någa tillser att de inköpta
 hemmansdelarne blifva lämpligt belägna i samman-
 hang med skattefjellet och Kågnälens by

Dag som afvan

E. F. Groth

F. W. Jonsson

N. J. Sunde

N° 1014.

med beräkning af kostnaderna
för inköp af, visserligen för renbetes-
landens utvidgning, erforderliga
områden.

(DN^o 865)
(2e DN^o 384)
59

K. JUSTITIE DEPARTEMENTET
Inkom den 9 OKT. 1893.

Till H. H. Statsrådet och Chefen för Kongl.
Justitie-Departementet.

För anledning af H. H. Statsrådets anmodan
har jag genom vederbörlig kommit de
lätit upprätta och får härmed äran öfverläm-
na approximativ beräkning af kostnader-
na för inköp af de områden, som anses
böva för renbeteslandens utvidgning ytterli-
gare förvärfvas.

För betraktande af det sålunda beräknade
kostnadsbeloppet, 785,300 kronor, finnes, enligt
Öfverjägmästarens i förmål härjämte skrif-
velse hemmade uppgift, i lappskattefjellen
afverkningssbar skog till antagligt värde af öf-
ver 670,000 kronor, och då hertill lägges det be-
lopp af omkring 184,000 kronor, som, enligt för-

ett ofverlemnadt utskrift, inneslär i Kongl. Skatskontoret, såsom behållning från föregående skogs-försäljningar, uppkommer en för afsedda ändamålet disponibel tillgång af 854000 Kronor, hvilken, afven med frånräknande af stämpnings- och försäljningskostnaderna, som icke torde uppgå till afsevärdt belopp, fullt betäcker de för inköpen beräknade utgifter. Östersund å Landskontoret den 6 Oktober 1893.

61
Förteckning

öfver de områden, hvilka blifvit af den genom Kongl. Maj:ts Nådiga bref den 22 Juni 1893 tillsatta Komitén föreslagna till inlösen för renbeteslandens utvidgning inom Jämtlands län samt approximativ uppgift öfver dertill erforderliga belopp.

Områdets namn	Unge färlig areal. hektar.	Approximativt förslagspris	
		Kronor	Beskrifning Kronor
<u>För Frostvikens lappby:</u>			
1/16 mantal Dabbsjön	4900	15000	-
5/92 o: af Sjängdnäset med Inviken	1135	2500	-
3/64 o: Dajma	3200	7000	-
9/128 o: af Storgöla	1480	4000	-
5/128 o: af Trångmon	1120	3000	31500
<u>För Hotagens lappby:</u>			
9/16 mantal Lakavättnet	7700	45000	-
1/4 o: Löfliögen	1900	15000	-
af 1/4 o: Klinten	1970	6000	-
5/12 o: Hotagen	3455	12000	-
1 1/2 o: Wälsjön	1000	4000	-
1/2 o: Gunnarsvättnet	2950	9000	91000
<u>För Offerdals lappby:</u>			
af 5/24 mantal Bakvättnet	500	1500	-
2 o: Haggsjön	500	1500	-
1 1/2 o: Rörvättnet	7400	25000	-
1/2 o: Ede	3900	25000	53000
<u>För Kalls lappby:</u>			
1/8 mantal Hoberg	3250	15000	-
1/9 o: Backsjönäset	850	11000	-
1/4 o: Sagen	4270	7000	-
af 7/24 o: Gräsjön	1300	6000	-

af $\frac{1}{3}$ mantal i Sejerdal (Lundet) ⁶² 845. 4000. 4300.

För Ovikens lappby:

Sellsjöns fyllnadsjord	540	3500.	-
Håstens $\frac{1}{2}$	200.	800.	-
Hållbäckens $\frac{1}{2}$	540	1700.	-
Gårdsta och Marby prestbords fyllnadsjord ^{i Marby s:n}	300	5000.	-
Bäckens fyllnadsjord	275.	5000.	-
Hammarnäs N:1 $\frac{1}{2}$ } i Hallens s:n	450.	8000.	-
Bökle $\frac{1}{2}$ } i Marby s:n	520.	2800.	-
Röröns $\frac{1}{2}$	420	2500.	-

af Lörådalens nybygge	700	3500.	-
Kjämpedalens och Hovattjoms fyllnadsjord	1270.	10000.	-
Helgebäckens och Bugårdens $\frac{1}{2}$	930.	5000.	-
Ovikens prestbords $\frac{1}{2}$	360	2500.	-

$\frac{1}{2}$ Tossåsens by	10670	40000.	-
Borgens och Bäckens fyllnadsjord	2130.	6500.	-
Gåråsens $\frac{1}{2}$	185.	500.	-

$\frac{1}{4}$ mantal Lofdalens	6950	20000.	-
--------------------------------	------	--------	---

$\frac{1}{8}$ $\frac{1}{2}$ Galberget	2960	10000.	127300
---------------------------------------	------	--------	--------

Side nr 1? se komitten s. 17

För Åre-Storsjö lappby:

$\frac{1}{16}$ mantal Wälådalens	2680	15000.	-
$\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ Hallbo	6920	50000.	-
$\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ Tångamön	3700	45000.	-

af Storsjö by trakten mellan Rofråjön och Lunderören	2960	3000.	-
--	------	-------	---

$\frac{1}{9}$ mantal Lilla Ljungdalens	1030	4000.	-
--	------	-------	---

$\frac{5}{36}$ $\frac{1}{2}$ Henvålen med Lofsta	9000	30000.	-
--	------	--------	---

$\frac{1}{3}$ $\frac{1}{2}$ Henvålen och Lofkläppen	7550.	22000.	-
---	-------	--------	---

$\frac{3}{4}$ $\frac{1}{2}$ Serfsjön	10000	35000.	-
--------------------------------------	-------	--------	---

$\frac{11}{36}$ $\frac{1}{2}$ Messlingen	8225	25000.	-
--	------	--------	---

$\frac{5}{3}$ $\frac{1}{2}$ Ljusnedals bruksegendom	60000	210500.	439500
---	-------	---------	--------

Summa - 785300.

Öfranstående prisuppgifter äro beräknade dels efter de köp till utvidgning af renbetesmarken, hvilka redan äro up

63

gjordes med tilligg af den prisstegring, som an-
tagligen kommer att uppstå, dels efter de skogs-
värderingar, som för en del af områdena under
året blifvit verkställda. -

Något förslag till aftal om viss årlig afgift
har icke kunnat uppgöras.

De flesta af ofvannämnda områden äro af 1886
års Komite' föreslagna till inlösen samt genom
Kongl. Majts Nådiga bref den 6 Juli 1892 anbefal-
da att i mån af behof exproprieras. -

Östersund den 4 Oktober 1893.

E. F. Groth

E. W. Jonsson

Adolf Sunde

132.537
216.570
929

K. JUSTITIE DEPARTEMENTET

Inkom den 9 OKT. 1893.

Till

Herr Landshövdingen och Kommendören
Friherre John Ericson.

Uppå af Herr Landshövdingen till mig framställd
förfrågan rörande tillgången och värdet af den afverk-
ningsbara skog, som finnes i lappskattefjällen inom
Jemtlands län, har jag härmed äran till svar meddelat
att enligt den beräkning, som år 1885 blifvit uppgjord, skul-
le det, med afdrag af de sedan dess gjorda försäljningarna,
återstå 560,443 timmerträd.

Da det visat sig vid den utredning, som under iör-
varande år egt rum i en delgång af Klumpvattenfjället
i Prostvikens socken, der tillgången var beräknad till
circa 33,000 träd, att derstädes finnes omkring 100,000 träd, och
di det är känt, att i Sörsjöfjell, Olafsfjället, m. fl. inom Öst-
tra reviret finnes mera skog, som bör försälgas, än beräknadt

var, så hyser jag den åsikten, att den år 1885 beräkna-
de tillgången icke är för hög, men anser jag, att man
bör fasthålla vid det en gång uppräpnade antalet och
dessa på den grund, att det möjligen å andra fjelletrakten
kan vara mindre, än hvad som blifvit beräknadt, hur-
jemte en del kan vara otillgängligt i afseende på utdrif-
ning och flötning.

Medelpriset för under åren 1887, 1888 och 1890 från lapp-
skävelanden försåldes 31,514 trid expyrin i det minnaste
till 1 Kr 30 öre p. trid, men tonde för återstående 560,443 trid
böna nedsättes till 1 Kr 20 öre p. trid, då man erhåller ett
värde af öfver 670,000 kronor, hvarifrån dock kostnaderna för
utsynning, kontrakt och bevakning, tonde böna afgrä.

Med största höfaktning

Odmjuktigen

E. F. Groth

Östersund den 5 Oktober 1893.

Xerokopiorna bestyrkes

Östersund den 24 september 1984

Valfrid Karman

fd örlogsmästare

KVITTO

SESSION NR. = 515

30/08/94 10:29
ID=LRF JURIDISKA BYRÅN AB

DATU	TID	SÄ/MO TID	MOTSTÄENDE FAX ID	LÄGE	SIDOR	RESULT
30/08	10:25	03'59"	46 23 28074	ECM-S	08	OK 0000

Marie-Louise Eriksson
Fax nr 023 -- 280 74

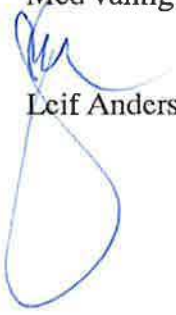
1994-08-30

Renbetsprocessen

Min kopia av Huss' utredning är kladdig. Kan Du kopiera och skicka upp sid. 29-31, 35-37, 42, 134-136, 141-149, 305-326.

Det brådskar !

Med vänlig hälsning

Leif Andersson

Nils Larsson
Fax nr 023 - 280 74

1994-08-29

Renbetsprocessen

Vet Du vilka kronoparker som fanns i Härjedalen på 1880-talet ?

Jag har läst handlingarna i Vemdalen-, Långå- och Råndalenmålen. Vittnesutsagorna är överlag bra för oss. Problemet är att det finns uppgifter om renbete från 1880-talet i Vemdalen socken ned mot Kyrkbyn samt Hede socken väster om Långå. Det finns även vissa uppgifter om bete på 1870-talet. Även om vi går på urminnes hävd och tror på en avgörande tidpunkt 90 år tillbaka från 1972 känns det oroligt att åberopa uppgifterna. Om vi går på rennäringslagstiftningen och riskerar en brytpunkt kring 1900 är uppgifterna skadliga.

Klart är att Huss' utredning innehåller uppgifter om bete på slutet av 1800-talet.

Förslag: Vi medger att urminnes hävd i och för sig kan grunda betesrätt men bestrider på grund av att sådant nyttjande inte förekommit etc. Vi åberopar inte ovan angivna mål.

Som en försiktighetsåtgärd bör vi kanske fråga Sandow om deras inställning till vår invändning om 1972 som slutpunkt. Jag vill minnas att vi varit ense om detta vid förberedelsen men kan inte finna det protokollfört.

Bifogar uppgifter om djurantal.

Bästa hälsningar

Leif Andersson

MINNESANTECKNINGAR

Renskötselrätt i Härjedalen - sammanträde med processgruppen den 11 juli 1994 i Fjällnäs

Närvarande: Härjedalens markägareförening

- Jan Salomonsson
- Karl-Erik Mårtensson
- Sten Hungefält
- Harry Silver

LRF

- Per Nordlinder
- Evert Persson

Mellanskog

- Anders Martinsson
- Åke Stensson

samt

- Bror Klockervold, Mellanskog
- Nils Larsson, Advokatbolaget
- Leif Andersson, LRF Juridiska Byrån AB

Jan Salomonsson hälsade välkommen till dagens sammanträde.

1. Protokoll från föregående sammanträde

Protokoll från föregående sammanträden den 19 maj 1994 och 30 juni 1994 förklarades vara riktiga.

2. Förlikningsfrågan

Mårtensson uppgav att styrelsen i markägareföreningen beslutat att inte diskutera förlikning utan låta saken prövas i domstol.

Hungefält påpekade att gruppen endast representerar ett fåtal markägare vilka inte kan träffa uppgörelse eftersom det påverkar många andra.

Nordlinder påpekade vikten av att klara ut frågan om rättegångskostnader och samarbete i framtiden. Under diskussionen ställdes frågan hur samebyarna tänker sig utöva renskötseln i framtiden.

Diskussionen utmynnade i beslut att tillställa samebyarna en skrivelse, vari påtalas att samebyarna missuppfattat innebörden av vårt tidigare besked, när man tolkar det på så sätt att en upplåtelse kan avse samtliga delområden samt att process-gruppen måste få klarhet i att renskötseln kommer att bedrivas på acceptabelt sätt innan ställning överhuvudtaget kan tas om förlikningsförhandlingar skall inledas.

Processgruppen gav Larsson i uppdrag att upprätta förslag till svarsskrivelse, vilken skall tillställas processgruppen för synpunkter innan den avsänts.

3. Inlagan till tingsrätten

Andersson redovisar läget och uppgav bland annat att anstånd begärts till den 5 september.

4. Ekonomi

Åke Stensson redovisar ekonomin enligt bilagda resultat- och balansräkningar.

Påtalades att det måste finnas ett kampanj- och administrationskonto.

5. Kontakter med departementet

Salomonsson redovisade kontakter med departementssekreteraren Bjarne Örnstedt. Av kontakterna har framgått att regeringen inte kommer att ta ställning i processen, att landshövdingen Sven Heurgren varit lika aktiv som SSR, att SSR presenterade sitt förlikningsförslag för departementet samt att Örnstedt var intresserad av att ta del av vårt svar.

Diskuterades frågan om kontakter med media och beslöts att uttala, vid förfrågan, att förlikningsförhandlingar ej pågår.

Som ovan

Leif Andersson

ADVOKATBOLAGET

Larsson & Partners AB

NILS LARSSON CHRISTINA BJELVERT-OLSSON LENNART JOHANSSON LARS-GÖRAN ERIKSSON

Falun 1994-05-26

Till processgruppen

Bifogat översändes bilagor till kommande inläga.

Nils Larsson vill ha synpunkter på materialet och särskilt om något av materialet ej är lämpligt att ge in till domstolen.

Med vänlig hälsning

Marie-Louise Eriksson

Marie-Louise Eriksson

sekr

Bil 2:1 = tröskpunkt? kyllan?

2:2

4

innehåller

5

beläggelsen?

6

- 4 -

7

Bil 4 = 1 last
5 2 4-

Promemoria ang. samernas inläga 940428 rörande renbetesprocessen i Härjedalen

Till sin senaste inläga har J. Bohlin och L. Sandow såsom bilaga 1 och 2 lämnat två nyligen publicerade uppsatser av docent Inger Zachrisson. Den ena uppsatsen, bilaga 2, diskuterar bl.a. några uppgifter ur den isländska litteraturen från 1200-talet som enligt Zachrisson skall stödja uppfattningen att samer bott i Härjedalen under vikingatiden. Båda uppsatserna upprepar de av Zachrisson redan tidigare framförda åsikterna om samernas spridning i Norrland under järnåldern. Ur arkeologisk synpunkt har skrifterna samma brister som förut och därför skulle man kanske inte orda om dem. Zachrisson vill t.ex. få läsaren att tro att Olav den helige, då han landsteg för att härja i Finland, drog i väg därifrån till Härjedalen för att plundra samerna. Den överraskande uppgiften bygger dels på att namnformen "Herdalir" inte kan återfinnas i Finland och därför måste betyda "Härjedalen", dels på att Finland tydligen skulle kunna betyda Norrland också. Det behöver knappast påpekas att man får en annan uppfattning av händelsen om man läser hela avsnittet i Olav den heliges saga. Det finns dock allvarliga skäl till att ta upp en principiell synpunkt på processens arkeologiska del.

Den första skriften som lämnades in av den samiska parten var "Härjedalens äldre historia" (1992) av Inger Zachrisson. Eftersom Zachrisson senare inte ansåg denna skrift tillräcklig, har hon lämnat in ytterligare en rad uppsatser. Jag har kritiserat de arkeologiska utgångspunkterna huvudsakligen ur metodisk och teoretisk synpunkt. Även Zachrissons genetiska resonemang har jag avvisat stödd på ny litteratur rörande dessa genetiska frågor. Zachrisson vidhåller sina synpunkter, snarast skärper hon dem i de två senaste uppsatserna. En diskussion om samer och nordbor i förhistorisk tid i Norrland har funnits i mer än hundra år, tidvis har den mattats av, vid andra tillfällen har den intensifierats. Det råder inget tvivel om att vi nu går mot en intensiv forsknings- och diskussionsperiod. Den internationella debatten om etniska frågor har kommit mycket längre än tidigare och Zachrissons synpunkter håller på att leda till en debatt, som man kan förutse blir omfattande när hennes annonserade större verk publiceras. En diskussion som klargör den moderna etniska forskningens teoretiska möjligheter i förhistorisk tid skulle vara något positivt ur forskningssynpunkt.

Nu står tingsrätten i Svea inför uppgiften att avgöra vilken roll Zachrissons arkeologiska argument rörande samerna i förhistorisk tid i Norrland spelar i ett ärende om rätten till renbete i våra dagar. Med den forskningserfarenhet jag fått efter mer än 35 års arbete i Norrland, i fält och genom genom alla diskussioner vid Umeå universitets arkeologiska institution, har jag avvisat Zachrissons skrifter och hänvisat till andra sätt att se de aktuella förhistoriska problemen. Men den arkeologiska forskningen ger aldrig resultat som kan anses "säkra och slutgiltiga". Det finns flera grundläggande skäl för en sådan ståndpunkt. Vi kan aldrig lära känna hela det forntida materialet, vårt sätt att tolka materialet är i högsta grad beroende av vår egen tids sätt att arbeta vetenskapligt och av teorier i samhället utanför den trängre arkeologiska sfären. Vi är starkt beroende av vetenskapsteoretiska frågeställningar. Vi rör oss med sedan länge utdöda samhällen med lagar och rättsuppfattningar, som vi inte känner och som vi bara kan försöka förstå genom arkeologiska fältundersökningar och tolkningar med hjälp av antropologiska paralleller. Beträffande det förhistoriska Mellannorrland har Zachrisson och jag nästan diametralt motsatta uppfattningar. Det vi säger är led i en lång diskussion, som jag försöker föra så vetenskapligt som möjligt.

Jag tror att det blir första gången som en domstol i Sverige skall avgöra ett arkeologiskt vetenskapligt problem rörande forntiden. Det gäller inte ett ärende för fornminneslagen eller kulturminneslagen, som ju ofta behandlas, utan ett omfattande fristående arkeologiskt problemkomplex av internationell räckvidd. Såsom arkeolog frågar jag mig om den arkeologiska forskningen verkligen kan användas på det sätt som den samiska parten vill göra. Tydligen anser Zachrisson att det är möjligt. Jag har ställt upp därför att jag anser att Zachrissons forskning har stora brister ur vetenskaplig synpunkt. Skulle

hennes mening stå oemotsagd i ett rättsfall, så skulle den få en närmast officiell status såsom "det rätta". Ur vetenskaplig synpunkt måste jag ställa upp om jag känner ansvar för forskningen. Hur målet än avlöper kommer jag också att föra diskussionen vidare i vetenskapliga tidskrifter. Min principiella ståndpunkt är således att ett arkeologiskt problem inte kan avgöras av en domstol inrättad för helt andra ändamål. Därför borde den samiska parten inte ha tagit upp en förhistorisk del i detta rättsmål.

Så småningom kommer nya undersökningar som ställer de etniska frågorna i nytt ljus. I första numret av Fornvännen 1994 finns en uppsats kallad "Jämtländska fjällgravar" av Anders Hansson, antikvarie vid Jämtlands museum i Östersund. Fyra nyfunna brandgravar med sedvanliga nordiska gravgåvor är funna i fjällterrängen långt från områden med gravhögar, lösfynd och vikingatida/medeltida ödegårdar. Hansson ställer hypotesen att det funnits en bofast befolkning som säsongsvist bott och bedrivit en intensiv jakt i fjällen. Man har haft gårdar i de fjällnära trakterna där man odlat och hållit husdjur. Bebyggarna antas var nordbor som regelmässigt utnyttjade högfjället, som även nyttjades av samer.

Det i detta sammanhang viktiga är att en arkeolog, som känner förhållandena väl, talar om att även nordborna drev en intensiv jakt och kunde gravläggas i fångstmarken. Zachrissons uppdelning i fångstmark och bygd, där gravarna i fångstmarken tillhör "fångstfolket" som är samer och gravarna i bygden som tillhör nordbor, är i denna belysning otillåtet schematisk, vilket jag också hävdar i mina tidigare inlagor. Etniciteten är inte bunden till endast ett levnadssätt. Den kulturella mångfalden passar inte in i Zachrissons enkla fallor.

Jag vill också citera Sveriges Nationalatlas nya del "Kulturminnen och kulturmiljövård" (1994). Där har Zachrisson bidragit med ett avsnitt kallat "Samisk kulturmiljö", som är mer återhållsamt än hennes nya uppsatser med sina kategoriska etniska uttalanden. Om järnåldersgravar kan man läsa följande (s.66):

"Förkristna gravar är kända från hela det samiska området. Säkra samiska sådana finns tidigast från vikingatid och belägna ner till Härjedalen i söder. Gränsen mellan järnålderns gravar i fångstlandet, vilkas etnicitet är dåligt känd, och samiska gravar är svår att dra. Det gäller bland annat gravfält i Härjedalen, Dalarna och Gästrikland med brandgravar under stensättningar från tiden omkring Kristi födelse. Mycket beror på när man vill börja använda beteckningen samer på ättlingar till fångstfolket och på hur man definierar begreppet samisk. I randområdena lånades drag in från andra kulturers gravskick."

Här finns visserligen den omöjliga generaliseringen "fångstfolket" som en etnisk enhet men annars medges att etniciteten hos järnålderns gravar i fångstlandet, dvs inlandet, är dåligt känd. Det är ett försiktigare sätt att uttrycka sig än i de två nyligen inlämnade uppsatserna där "fångstfolket" helt enkelt kallas samer. Gravfältet på Vivalen, som i Nationalatlasen nämns omedelbart efter det citerade avsnittet, kan uppfattas som en företeelse i ett randområde. Då är man långt från vad Zachrisson hävdar på andra ställen. Nationalatlasen har en mer officiell prägel än andra publikationer som Zachrisson medverkat i. Jag vet inte om detta kan ha medverkat till eftertanke.

Inför förhandlingarna vid tingsrätten i Sveg finns det, så som jag ser det, tre möjligheter. Tingsrätten kan besluta att min mot Zachrisson kritiska ståndpunkt är den rätta eller tvärtom att Zachrissons ståndpunkt är den rätta. Den tredje möjligheten är att man betraktar problemet om samisk och nordisk etnicitet i Mellannorrland under järnåldern som ett så svårt vetenskapligt problem att det är bäst att låta den vetenskapliga diskussionen fortsätta och lämna frågan utanför det aktuella rättsfallet.

Umeå som ovan

Evert Baudou

Evert Baudou

KOMMENTAR TIL KNUT BERGSLANDS UTTALELSE ANGÅENDE RENBETESMÅLET I HÄRJEDALEN: NU FRÅGA OM 1751 ÅRS KODICILL

Knut Bergsland tar utgangspunkt i det norske samerettsutvalgets utredning "Om samenes rettsstilling" som utkom i 1984 (NOU 1984:18). Bergsland hevder å vite at *"Denne grunnleggende utredning fra norsk juridisk hold har professor Haarstad tydeligvis ikke satt seg inn i, så den oversendte del av hans uttalelse er uten interesse"*.

Det er selvsagt vanskelig å argumentere mot en som inntar en så overlegen holdning som Bergsland gjør. Hva jeg har skrevet om Lappekodicillen i mine to tidligere innlegg for denne prosessen er (på tilsammen 2 1/2 sider) å analysere noe av selve traktatteksten og om den konteksten traktaten oppsto i.

Bergsland foretrekker å sitere fra det norske samerettsutvalgets utredning i denne sammenhengen. Til det er å bemerke at denne utredningen ennå i dag, ti år etter at den utkom, bare er en utredning som ikke har rettskraft i Norge og selvfølgelig ikke i Sverige. Et utvalg som skal utrede særskilt historiske og juridiske forhold i det (norske) sørsamiske område, har overhode ikke kommet med noen utredning ennå.

Jeg ser ingen hensikt her, via Bergsland, å drøfte samerettsutvalgets utredning. Jeg innskrenker meg derfor bare til å påpeke noen faktiske feil i Bergslands uttalelse.

Lappekodicillen av 1751 ble ikke som Bergsland skriver, satt til side ved reinbeitekonvensjonen av 1972. Det skjedde allerede ved den internasjonale lov av 1883 mellom Sverige og Norge angående samers flytting mellom rikene.

At samenes bruk var en "uskyldig nyttesrett" som måtte vike for sterkere rett, framgår klart av traktatens ordlyd, skjønt Bergsland prøver å benekte det.

Bergsland skriver (s. 2) om "en forvaltningsavgjørelse fra 1794" som uttrykkelig gir traktatverket virkning for norske samer i Norge" langt sønnenfor *Børgesfjellsområdet*". Om dette har jeg basert på primærkildene skrevet utførlig i min bok "Sørsamisk historie" (s. 192) og jeg viser til denne for nærmere detaljer. Her er det å bemerke at vedkommende avgjørelse ble tatt av stiftamtmanden (länshövdingen) som selvfølgelig ikke hadde noen lovgivende myndighet, slik at hans avgjørelse ikke har noen gyldighet ut over den konkrete saken. Bergsland skriver videre i denne sammenheng at *det var utstedt et kongelig direktiv i 1788 som uttalte at vedkommende (nærmere angitte) norske samer "skulle nyde billig Beskyttelse og Haandhæves i Freed*

og Roelighed udi deres lovlige Brug af deres Reenshiorder, hvilket er grundet paa og i overensstemmelse med Grændsetraktaten af 1751 dens 1ste Codicill"".

Sannsynligvis uten overhode å ha sett primærkildene hevder Bergsland at han har forstått denne begivenheten bedre enn jeg. Faktum er at det ikke ble gitt noe kongelig direktiv, men derimot en muntlig anmodning eller ønske fra en kongelig prins på Røros i 1788. Ordlyden i dette ønsket kjenner vi naturlig nok ikke ettersom det ikke ble nedskrevet. Bergslands sitat må derfor være oppdiktet. En prins, skjønt kongelig, hadde selvsagt ingen lovgivende myndighet. Endelig: koblingen til 1751-traktaten er gjort i ettertid. Det finnes ingen indikasjon i samtidskildene på at prinsen henviste til denne.

16. mai 1994

Kjell Haarstad

AB.
7.3.1648

Jämtlands läns fornskriftssällskaps avskrifter av landstingsprotokoll.

Landsarkivet i Östersund.

Den 7 mars 1648, landsting i Svegs socken i Härjedalen, med landshöfdingen Ivar Nilsson.

(Avskrift ur Gävleborgs läns landskanslis arkiv AI:1, landsarkivet i Härnösand)

Utdrag.

Wälb:ne landzhöffdingens förbodh om Lapparne och lössfinnarne bleff och opläsit och dem Landett aldeless förbuditt, och föresteltess derass Lapparness förman Jon Mårtensson och bleff åklagatt för något inpass, och effter han uthlofua bättringh sleptess han denne gången löss, men finnes någon man då tagess fengzles och tingföress och dömass efftersom förbodett lyder.

Bestyrkes på tjänstens vägnar -

Valfrid Larsson

Valfrid Larsson

Käij. Salens
27.2.1652
LandzTing

1(4)

Gävleborgs läns landskanslis arkiv. Landsarkivet i Härnösand.

Protokoll 1641-1696, AI:1.

Anno 1652 den 27 Feb: höltz almänt LandzTingh i Her Landzhöffdingens Wälborne Her Erich Sparress Friherres till Kronesbergh, Herre till Häffrönö och Däderöö, samptt LandzKammereraren W:de Per Erichsson, Beffalningzmannen W:de Nilss Larss(on) och Underlagmannen Wäl:de Per Klasson medh sampttlike Tiugo fyre LandzTingzmän.

- 1) Neste Cermon androgh Her Landzhöffdingen Almogen sigh wara till derass Landzhöfdinge förordnat och förmante dem till hörsamheet och Lydno både först emot HKM:tt och sådan sin förordnadhe Öffwerheet heller Landzhöffdingen, der på en b:dh Per Jönss(on) i Grissbergh (Glissebergh) i Swegh Sochn å hela Landetz wegnar swarade de alt sådant effter sin plicht effterkomma wele och skola.
- 2) Sådan giorde de tiugo fyre sin Edh som Landztingzmän wara skole och hädan aff blifua, efftersom den aff Underlagmannen förlesen bleff. Som ähre desse.
Erich Perss(on) i Glisebergh, Jönss Jonss(on) i Glöte, Halfwar Jonss(on) i By, Kiell Kielss(on) i Östansiöö, Pehr Hemmingson i By, Jönss Pederss(on) i Äggie, Jönss Jonss(on) i Vimdall, Påwell Mattss(on) i Elfwross, Jon Stason i Viken, Jon Olofss(on) i Vimdall, Halfwar Olofss(on) i Fundzdall, Oloff Roggesson i Yterbergh Erich Hindrichss(on) i Elfross, Jon Gudzormson i Hån, Månss Månss(on) i Kålsätter Oloff Olofson i Hede, Knut Clennetss(on) i Herdall, Jon Bodess(on) i ElfweRoss, Anderss Person i Åhss, Olof Jonss(on) i Sönnanåhn, Anderss Swens(son) i Orremoo Jon Olofs(son) i Yterbergh, Per Jonson i Glisebergh.

- 3) Förhöltz Almogen att byggia sine Wägar, effters(om) Lag förmår i dedt 3 Cap: i Bygningebalken, widh plicht till giörandhe.
- 2) Oplästess HKM:ts Resolution datert den 11 Julij 1651, den 4 Puncten att ingen må sökia HKM:t eller Håfrätten för ähn han sin klagan Landzhöfdingen först haf(we)r andragitt och der på tagitt bewiss.
- 4) Om Ferijestelless oprettande wart så beslutit, att de skole holla der Ferijekarlar, Sädan skall öfver Landett förordnass en Brofougde, Men effter Almogen begierte till Prof på ett åhr sielfua byggia vegarna, så bleff dem dedh tillåtet att de medh Lendzmännens tilhielp måge Vegarna byggia, hwar Vegarna icke så giörass at man medh Wagn kommer fort, skall Brofougde förordnass, och Ferijor Byggiass framdeless widh Kolsätter Swegh eller Breflo, Anflo, och Hede.
- 5) Förbödz at ingen må hysa någon som icke haf(we)r Pass, Men der de befijnne någon sådan boff, skola de honom antasta, och hoss Beffalningzmannen angiffua, der om Lendzmännen skola granneligen ransaka att sådant oskick må förekommass, när de förnimma ho(nom) inte hafva beskedh skolla de föra honom till b:te Beffalningzman.
- 6) Påbödz att de Mesingzmakarna som resa kringh Landet skole inte Herbergerass Uthan fast taggass och fengzlige sättiass till Landzhöfdingens resolution.
- 7) Alla Finnar och Lappar bleffue och förbudne at hysas, eller tillåtass sättia sigh på någon ort i landet.
- 8) Påladess Almogen oprätta en Kronobo der Krononess Rentor skole i förwarass, Almogen loffua reparera den Kronoboden de rede haffua, at hon skall wara godh och gill.

- 9) Att Tingz Stufworne på de trenne Tingzplatzerne oprettass.
- 10) Om Påstwäsende skall Almoghen frambdeless vidare ordre giffwass.
- 11) Landzbekienning(en) som giordt ähr 1650 approberas, och skall hollen warda, och dee betala som skyldige ähre. Der på Lille Herdalss boerness Fulmechtige reeste Handh.
- 12) Derass klagan som 1649 förde Fångarna till Norie att blifua betalte remitterass till Helsingelandz Landztingh.
- 13) Ostskatten förmantess dee giöra richtigt Uth, så framptt De eij plichta wele.
- 14) Att Almogen Uthgiör alla restantier på Krononess Rentor.
- 15) Almogen begierte dedh ingen Elgh må fällass emellan Jull och Olofzmässa, hwilkett och nu här på Landztinget bleff aff Landzhöfdingen påbudet, at hollass skall wid böter till görande.
- 16) FörbödZ att ingen fremmande må resa medh skiutzhästar Uthan Landzhöfdingens Pass.
- 17) Beffaltess at den giorde Landziämbnadh skall öfwersess nu för ähn Landzens tjugo fyra här ifrån LandzTingh(et) afträda.
- 18) Om Dee klagemåll som Daniell Swensson på Ingre Ottess Dotter wegner emot Månss Thiess(on) i Yterbergh i Swegh Sochn om en häst han för henne bortsålt haf(we)r emot hennes willia, beslötZ att han skall skaffa henne så godh hest igen samt annor Eijgh som han försåldt haf(we)r.

- 19) Twisten om Rågången emellan Byarmennen och Öfwerbergh
å den ena sidan och Vemdalarna på den andra sidhan om Pål-
sens skogen, beffaltess Uthäradz Syn skall hollass dem
emellan, helfftene aff Helsingelandh och helfftene aff
Jämsptelandh.

Bestyrkes på tjänstens vägnar

Valfrid Larsson
Valfrid Larsson

*

Härjedalen

MB 13.8.1692

Ljusnedals bruk - Funäsdalen. Tvist.

Gävleborgs läns landskanslis arkiv. Landsarkivet i Härnösand.
Brev- och resolutionskoncept 1692, A III a: 25 (182).

Resolv(erades) för Funnesdahls Bönd(erne)

Såsom Jag oförmodeli(gen) har här förnummit och sedt at
emot giorda Förord(n)i(n)g och förbud Bruukzfolcket på söd-
ra sijdan om Elfwen byggt sig huus och för deras Boskap
nyttiat Muhlbeta, der lijkwähl Bruket warit tillagdt så
mycket ägor på Norra sijdan som det kan prätendera och wara
behulpet medh, men Bönderne der emot förbehållit at på Söd-
ra sijdan behålla deras ägor oträngde af Bruukzfolcket; Så
begäres af HH Participanterne och Inspectoren som å deras
wägnar har direction och upsicht wid Bruuket, at de tilhål-
la dem af Bruukzfolcket som här till haft deras Boskap och
betient sig af Muhlbeta på södra sijdan at de genast och
framgiemt här effter hafwa honom derifrån och nyttia Muhl-
beta på Norra sijdan; Så och de som der hafwa byggt sig
huus effterhanden flyttia dem derifrån på de orter som
effter beskied blifwa dem anwijste, at Bönd(er)ne såsom
förordnadte är niuta den södra sijdan uthan åwerk(an) och
intrång. D: 13. Aug(usti) (1692).

Av en från landsarkivet i Härnösand erhållen xerokopia rätt
avskrivet, betygar

På tjänstens vägnar

Valfrid Larsson
Valfrid Larsson

Detta är den generallöjtnant Vellingks (landshövding Otto
Vellingks) resolution den 13 augusti 1692 som omnämnes i
Hede tingslags häradsrätts dombok den 11, 12 och 13 decem-
ber 1702 nr 6.

Valfrid Larsson
Valfrid Larsson

Härjedalen

KB 19.9.1693

Jonas Lapp

Gävleborgs läns landskanslis arkiv. Landsarkivet i
Härnösand.

Brev- och resolutionskoncept 1693 juli - december, A III
a:27.

Såsom brefwijsare Jonas Lapp hwilken med wederbörligit Lof och tillstånd på fiället wistas söker beskydd öfwer sig och sina Renar at uthan tillfogad wåldsamheet af tillgränssande bönder och Bruukzfolk blifwa fredig och hägnad få blifwer å Embetes wägnar han sielf åthwarnat sig wähl förehålla och Kongl. M:tt dess underdånig plichtige uthlagor richtigt erlägga och å andre sijdan åthwarnes bönder och Bruukzfolk at de hwarken göra honom eller dess Renar någon skada, så kärt dem är at undgå lagligit Straff, jembwähl Upfylla honom all den skada de göra - deröfwer Befall(ning)zm(an) beordras hafwa inseende och hålla hand. Wembdahlen d: 19. Sept. 1693.

Av en från landsarkivet i Härnösand erhållen xerokopia rätt avskrivet, betygar

På tjänstens vägnar

Valfrid Larsson
Valfrid Larsson

Detta är tydligen det general Vellinks (landshövding Otto Vellingks) protektorial av den "18" september 1693 som omnämnas i Hede tingslags häradsrätts dombok den 8 och 9 december 1699 nr 8.

Valfrid Larsson
Valfrid Larsson

Till Läraren i.
Hede År 1700. Pastor.

29. 2. 1702 Hede.
Kattis
Till den Lärare - Pastor.

Jämtlands läns landskontors arkiv. Landsarkivet i Östersund.
Verifikationer till landsboken 1701.

(sid 2218, 2219) Efter utdrag ur domboken för Hede tingslag den 7 och 8 december 1700 (sid 2213-2217):

Copia Befallningsman Wälb:de Erich Elff. Såsom wijd håldne Ransakning öfwer den twist som warit emellan Stoorssiö Boerne och Samptel: Wemdahlsmän, angående, Een Afradzslått, hwarföre Wämbdahlsmän hærtills gifwit 7 Gråskin i afrad, Häradz Rätten befunnit, att Wäbdahlsmän, böra häreffter förhöga Afraden om de Skougen och Fiskie willia behålla, åthminstone ett Gråskin af hwar Bonde i Wemdahlen, som är 49 st: och Stoorssiöboerne antaga, emot den omtwistade Slått, de förra 7 Gråskin; Altså som sådant länder till Kongl. May:tz Räntors förkofring, Beordres Eder detsamma för 1701 och de fölliande Åhr uthi Räkenkaperne Observera och Kongl. May:tt uthi Special Räckningen Under titul tillökte Ränntor till godo Optaga. Gefle d: 29 Martj 1702.

Axel v. Schaar.

Concordantium vidi Samuel Alstadius Svegens: Past

Bestyrkes på tjänstens vägnar

Valfrid Larsson
Valfrid Larsson

Jämtlands. Dist.

14. 9. 1669 257

Jämtlands och Härjedalens domsagas arkiv. Landsarkivet i Östersund.

Domboken 1669-1670.

Domboken den 14 september 1669 nr 17 (fol 129), för Vemdalens (Hede) tingslag.

Oluff Olsson i Långåå, med hans medarfvingar, klandrade på den Jordh: som Öfwen Olsson har bebodt i Liunghdahl uthi 8 åhrs Tijdh, den han seder mehra uthan dheras wettskap skall hafwa sigh till handlat aff H(ustru) Margareta i Trångh och hennes Stiuffbarn, Nills Olsson i Moo och Måns Olsson i Åkerångh, för —" 40 Rd:r hwarpå ähr betallte 12 $\frac{1}{2}$ Rd:r som kiöpebrefwet innehåller, aff dh: 20 Juni 1669. som nu opbödz förste gången, hwarpå Oluff Olsson med sine arfvingar, som börde männen till Liunghdahl yrkia praferentzen förmehna sigh ägha; Hwarföre till Parterness skällz wijdare inkommande, till näste laga Tingh skall Öfwens åboo besittias, och när dheras, hwar till 3 gode Män förordnass.

Bestyrkes på tjänstens vägnar

Valfrid Larsson

Valfrid Larsson

Tus Håjersjö 1. Vitta Linder jägare. Punkt 4.

1 och 2. 12. 1696 L.B.

Jämtlands och Härjedalens domsagas arkiv. Landsarkivet
i Östersund.

Domboken 1696.

Domboken den 1 och 2 december 1696 nr 15 (fol 497), för
Hede tingslag.

Blef undersökt om för Stoorsiöö och Liungdals Skogen någon
wille högre afrad sig påtaga, än dhe 7. Gråskinn som här-
tils derföre är gifne, hwar till swarades Neij, efftersom
Stoorsiö Man hadhe största och bästa lägenheterne inne.

2:) - - - - -

Bestyrkes på tjänstens vägnar

Valfrid Larsson
Valfrid Larsson

✓

1

Hede tingslags HR 26.8.1699

Rannsaking med Jonas Torkelsson och Lapphustrun Gunnill

Jämtlands och Härjedalens domsagas arkiv. Landsarkivet
i Östersund.

Domboken 1699.

Domboken den 26 augusti 1699 nr 2 (fol 515v), extra ordinarie ting, för Hede tingslag.

Såsom ett spurgement (rykte) war uth kommit om Lappen wid Funsdalsfiällen Jonas Torkelson, det skall han hafft miss-tanka om sin Son Olof, som skulle han förl: Währ ihiel-slagit Modren, och att Jonas Torkelsson sådant att hämna, skall Sonen ihehl skutit och nedan fiället Flaatrunn ned-graf(w)it, altså är däröf(w)er Extraord. ting anstält, då Jonas Torkelsson för Rätta stältes och tilhöltz först att bekienna sanningen om Sonen Olof warit wällande till Modrens dödh, hwar till han på det högsta enständigt nekade, utan skall hon af ålderdom och siukdom död blif(w)it. Läns-Man och Nämnden frågades hwadan det talet då härkommit? sw(arade) att effter Oloff så förfärligen sörgdt Modren och en och annorstädz sagdt, att han icke hade lust mehra att lef(w)a, hadhe folket up i fiälbygden gissat till dätt han måst gjort henne något ondt. Närwarande Allmoge så wäl som Lapphustrun Gunnill hördes och här öf(w)er, då de förra sade sig wäl hördt talet, men ingen wiste hwadan det kommit, men Gunnill förklarade sig int(et) häraf wetta, el:r något hördt.

Ytterligare blef Lappen inkallad och examinerad om Sonens Olofs död, då han äf(w)en på sitt wijs som för contesterade, at han af Soot och sjukdom woro död blif(w)en Erss-mäso tijdhen. Hwarföre han icke honom äf(w)en som modren låt föra och begraf(w)a i Tännäs kyrkiogård? sw(arade) att den tiden war förfallet och floden i fiället, så att honom omöjeligt war med liket komma neder, och dy begraf han honom i fiället, som elliest hos lappMän plägar brukeligt wara. Att dhen tijdhen warit swårt oföre, det wittnade Näm-

den, så och att lapparne aldrig haf(w)a för seed deras lijk i kyrkiogårdarne begraf(w)a, uthan som de boo mycket af-sijdes till fiälls, graf(w)a de sielf(w)a dem neder wid stoora fiäll och högder, efftersom och kyrkioherden H. Hendrich Draken intygade att öf(w)er 20. åhr han här warit Pastor, och Jonas Torkelssons hustru warit det första lapp-lijk, som i kyrkiogården blif(w)it begraf(w)it. Att om den-ne gierning så mycket större wissheet erhålla, är den döde Olöfz lijk af TolfMan Ingebrect Hansson i Funsdahlen och Olof Knutzon uthur dess Graff uptagit och noga besichtigat, hwilke hwar för sig dher om fölliande relation gjorde.

Först Ingebrecht Hansson som berättade, att de stort be-swär hafft inan de fått wetta graf(w)en, hwilken warit straxt Nedan Flaatrun på en hög backe, derest Olofz lijk war lagdt i en hwijt skiorta, och dherutom ett randigt wäst-giöte täcke, hwaruti settat en synåhl och tråd, emellan dhen wäntra Armen och Kroppen hade de funnit ett Eldföre, fnöske och brännsteen, wid dhen wänstra sijdan hade legadt en posse med tobak och maat uti, så och lijtet tråd, jempte åtskillige slagz lappar af Kläde och Walmar, hans räck hade warit lindad om fötterne med synåhl och tråd uti men ingen kista hade han hafft, of(w)an dock uti Jorden hade hans yxa legadt, graf(w)en hade warit lagom diup, och elliest hade de på hans kropp intet kunnat förmärka något såår el: r anat tekn till wåldsamt hantherande, uthan hade kroppen warit elliest lijtet blåå, äf(w)ensom andra lijk, emedan detta hade skedt 3. wekor effter han war död blif(w)en, derpå hade de kastat igen graf(w)en. Tog afträde och inkom Olof Knutzon, hwars berättelse uti alt instämde med Inge-brect Hanssons.

Lappen blef förehållit hwad Eldföret, fnöske tobacken etc. skulle giöra hoos liket i Graf(w)en? då Jonas i förstone nekade sig det afwettat, men när lapphustrun Gunnill honom

det påtygade, måste han wederkiennas sig warit med när det dijtldes af Gunnil som lijket swepte i Graf(w)en, hwarföre tilhöltz Gunnil at utsäija, hwad sådant skall betyda, då man äntel: effter långdt beswär fick det swaret, att Lappmän så bruka att begraf(w)a sina döda; Men på tilfrågan till hwad ända de sådant läggia hoos lijken sw(arade) hon, att dhe måtte haf(w)a något med sig till Gudz rijke. Henne remonstrerades utförl: att i Gudz Rijke behöf(w)es inga sådane timeliga saker, och att effter döden en menniskia sådant int(et) betarf(w)ar, för hwilket hon här effter måtte sig wachta. 2. til hwad ända hon lade hos liket lapparne och Synählen med tråden? Sw(arade) att bota Kiortelen med om han skulle gåå sönder. Yxan angående så sade Gunnill att de med dhen hade hackat upp graf(w)en, den de der qwar lembnat. På tillfrågan hwad ceremonier de wid begrafningen brukat, sade Jonas Torkelsson, att på sitt wijs de sungit en Psalm och läsit en böön, hwilken när han befältes nembna, läste han Instiktelsse ordhen till dhen Heliga Nattvarden.

Förutan detta, refererade LänsMan at Jonas Torkelssons dräng Tobias, som för 3. wekor sedan rymdt öf(w)er till Norrie, hade berättat at Jonas skall bruka afguderij och till Stoor Junkaren wissa tijder om åhret offra Rensdiur. Hwilket blef Jonas Torkelsson alf(w)arligen förehållit att bekienna sanningen; Men det nekade han aldeles till, ey heller wore några andra omständigheter honom der till att binda, efftersom både Kyrkioherden, så wäl som Allmogen hwilka medh honom pläga umgås, betygade sig aldrig något sådant aff honom hafwa förnummit.

Så war och det tahlet om honom, at hwar Jule Morgon han skall offra en Reen uti en Rinnande Kiälla. Det nekade han äf(w)enledz, men tilstod dock, att effter fiällmäns wijs han en gång om åhret lägger flinta och stähl i en kiälla, hwil-

ket skall fördrif(w)a alt ondt utur wattnet från Reenarne.

Wijdare tilspordes Jonas hwad ceremonier han brukade wijd de så kallade Biörnebegrafningar? sw(arade) att när Lapparne fåå skiuta någon Biörn, giöra de straxt på det stället en koija af rijs, derest inga Qwinfolk fåå komma in, uthan Manfolken allena, de flåå och koka biörn, gifwandes Qwinfolken något af kiöttet med, när de ätit upp alt kiöttet, sättia de benen, som int(et) fåå kråssas el:r sönderhuggas, uti en näf(w)erskieppa, läggiande dher of(w)an på en stoor stock och siunga så der effter Biörnwijsan, hwilkan han med Gunnil inför Rätten söng, men den bestod icke af några ord, uthan war mehra ett Sorl eller tiutande. Dhenne begrafning sadhe Jonas at fiällmän till den ändan bruka, att Biörn intet skall giöra dem el:r deras diur någon skada. Elliest hade denne lappen ett godt loford och at så offta före är, han kommer till Kyrkia låter sig i sin Christendom underwijsa och begåår Herrans H. Nattward, och att för än nu H. Kyrkioherden sade sig aldrig sådant om honom hört haf(w)a. Inspector Phalléen wijd Lussnedals Kopparwærk så wäl som Tulnären Hammar blef(w)o och här wijd hörde, efftersom lappen esomofftast plägar wara nedan hoos dhem, blef(w)o och här öf(w)er hördhe, förklarandes, att hwarken om Sonens Mord, afGuderijet el:r annat de sielf(w)a någonsin sedt el:r förwisso hört, fast än de hört tahlet, men det af ingen Grund, emedan och hwad Mordet angående de förmenten tahlet dher om måste kommit dher af at Jonas sielf låtit begraf(w)a Sonen och int(et) fördt hans lik til kyrkiogården; Lapphustrun Gunnil blef för sig allena noga och med flijt förhörd, att effter hon swept Olofs lik, det måtte hon berätta och utsäija om hon på dess kropp såg något Såår el:r annat tekn at fadren skulle slagit honom i hiehl. Då hon på sitt wijs med stoor förplichtelsser det förnekadhe, betygandes att Olof effter 8. dagars siukdom war soot-död blif(w)en.

Förutan detta referade Inspectorn med Tullnären Hammar, att och ett tahl skall wara det Jonas Torkelsson wijd Mito kläpp skall haf(w)a en afgudelund, hwar om de dock ingen wisshet hade. Jonas inkallades, och med lämpa söktes at kunna dheruti förmås till bekiennelse; Men han bad Gud sig bewara från en sådan Synd, han wiste af ingen annan än den Stoorra Guden i Himmelen. Mito kläpp är elliest ett stoort och wida begrijpit fiäll, widt aflägit (aflägsset), dijt nu ingen i hast kunde komma dher om att ransaka och undersökia.

Och efftersom ey vidare uplysning för dhenne gången stod att bekomma, dy sedan saken med alla omständigheeter war Nämnden förestäldt, Resolwerades.

Att såsom hwad angår, att Jonas Torkelsson skall Sonen Olof ihiehl slagit, han der till enständigt nekar, warandes inga skiäl el:r omständigheter, som honom till en sådan gierning kunna binda, uthan fast mehra är liket besichtigadt, och ther på int(et) tekn till något wåldsamt hantherande kunnat finnas, och fördhenskull wardher Jonas Torkelsson uti detta aldeles frijerkiendt.

Hwad wijdkommer det afguderij Jonas Torkelsson skall föröf(w)a, så med Offrande till StoorJunkaren, som dess afgudalund wijd Mito kläpp, så har emot dess förnekande Jonas Torkelsson för dhenne gången sådant icke kunnat påtygas, utan lembnas till wijdare, och imedlertijd skall LänsMan med all flijt låta effterspana afgudalunden och om Lappen sådant offrande föröf(w)ar.

Beträffande den widskieppelsse och Signerie som Jonas Torkelsson och Gunnil haf(w)a föröf(w)adt så wid Olofz sweping, som elliest wijd dhen så kallade Biörne-begrafnigen, jembwäl och att han kastar Flinta och stähl uti kiälla el:r rinnande watten, så finner Häradzrätten det Lappen och Gun-

nill sig derutinnan haf(w)a försedt emot den 9. §. uti Kongl. Maj:ts placat om Eder och swordom, för hwilket och Häradzrätten i förmågo af högstbem:te § dömer honom Jonas Torkelsson och Gunnill, att sittia han 14 dagar och hon 8: dagar wijd watten och bröd; dock detta allt med underdån-ödmukast wördnadt, dhen höglofl: Kongl. Hofrättens högwijsa omdöme och dexision underdånödmiukel: submitterat.

Bestyrkes på tjänstens vägnar

Valfrid Larsson
Valfrid Larsson

Jämtlands och Härjedalens domsagas arkiv. Landsarkivet i Östersund.

Domboken 1700.

Domboken den 6 och 7 mars 1700 nr 6 (fol 256v), för Hede tingslag.

I föllie af H. Baron, Gen. Majorns och Landshöfdingens bref d: 15. passato tilsades och förbödes Allmogen och Bruk-folket, särdeles i Funsdalen och Tännäs, att ingen åwärkan giöra på Skogen och Inventariumet wid Wärket, eyheller på Hyttan och hwad elliest wijd Gruf(w)an finnes, då dem till rättelse bref(w)et uplästes.

Bestyrkes på tjänstens vägnar

Valfrid Larsson

*Till Högstämman i Vira till följande Punkt 4.
26-28.2.1703. H. B.*

Jämtlands och Härjedalens domsagas arkiv. Landsarkivet i Östersund.

Domboken 1703.

Domboken den 26, 27 och 28 februari 1703 nr 3 (fol 249),
för Hede tingslag.

Uppå sina så wäl som sina Grannars wägnar beswäradhe sig Pär Pärsson i Stoorsiön, at ehuruwäl H. Baron Gen. Majorn och Landzhöfdingen har d: 29. Martij 1702 aldeles bifallit och gilladt Häradz Rättens d: 7. Decembr 1700: gifne project, angående twisten emellan Stoorsiöboerne och Wämdals Man, om fisket, Skogen och Slåtten dersammastädz, skola lell (likväl) Wämdals Man förledit åhr lijkasom som för, med deras hästar låtit förtrampa och beta uth, den Storsiön tillagde Slåtten, påståendes der öf(w)er på dhem laga plicht och skadan åter. På Wämdals Mans wägnar inlade Sven Svensson Half(w)ar och Jan Anders söner med Olof Pärsson dheras skriff-tel: förklaring, hvaruti dhe aldeles neka sig giort Stoorsiö Man någon åwärkan, sedhan H. Landzhöfdingens resolution dem på tinget d: 21. Junij 1702. notificerades, klagandes att Stoorsiö Man willia dhem aldeles uthur Siön och Skogen haf(w)a, hwilket alt Pär Pärsson af arg(?) trätelust skall sökia, med begiäran at wijd deras g(amla) häffd bli conserverade, och at StoorsiöMän må bli pålagde at omstängia deras Slätter de och ingen annan haf(w)a nytta utaf, och såledz från dhem blif(w)a skilde. Pär Pärsson påstod wäl skada wara skedd, men gitte det intet bewijsa, nekade elliest int(et) effter 1700. åhrs resolution stängia, allenast at och i föllie af besagde resolution, Wämdals Man stängia med, Hwilket de nekade; Men dhem förehöltz på det sättet, at de qwallia (A:o) 1700. åhrs resolution. IIII (de) begiärte at i fall då först om Wären de komma dijt, at Snön ligger en dehl, om då skulle deras hästar (deras hästar skulle) komma på Slåtten at beta g(amla) gräset, at det intet må illa uptagas; det Pär intet kunde dem wägra, allenast at sedan gräset börjar wäxa, det

(de) låta slåtten bli i frijd. hwilket de ey undfalla kunde. Parterne förehöltz å båda sijdhor wara skiälige, och ingen obilligheet tilbimda el:r sökia, uthan låta hvar och en niuta det honom effter g(ammal) häfd och ågångne resolutioner tillkommer; hwar effter saken med Nämnden öf(w)erlades och resolverades.

§.18.

Att hwad dhen åwärkan anbelangar, som Pär Pärsson på Stoor-sjöboernes wägnar klagar öf(w)er at WämdalsMan skall förl: Sommar sedan förbudet skedde tilfogat på deras Slått wijd Henan, så emedan det ey kunnat bewijsas, fördhenskull blif(w)er Wämdals Man i det måhlet befrijade, med förmaning at här effter med slikt innehålla, wijd wite 40 mk (mark) som på tinget d: 21 Junij 1702: utsatt blif(w)it; dock skall effter nu giordt förord, under åwärkan ey komma det, att wijd första ankomsten till fisket Ersmässotijdhen el:r ljetet der effter, för än Slåtten börjar wäxa, Wämdals Mans hästar komma der in och afbeta det öf(w)er Winteren stående gräas. Och till at afböija wijdare åwärkan åligger parterne effter 1700 åhrs resolution genstan i Währ stängia Gierd-selegården half hwardera emellan Slåtten och hästbeten, hwilket som Wämdalsman nu welat neka, dy böta de för dom-qwal effter det 39. Cap tingb. (tingmålabalken) 3. D. S.M:t och för öfrigit så med fiske i Siön som skogens nyttiande bruka hwardera effter b:de resolution, den H. Baron och Landshöfdingen d: 29 Martj 1702 har stadfästadt.

Bestyrkes på tjänstens wägnar

Valfrid Larsson
Valfrid Larsson

HR 26-28. 2. 1703

Ljuvedals bruk - Fumäsdalen. Tvist.

Jämtlands och Härjedalens domsagas arkiv. Landsarkivet i Östersund.

Domboken 1703.

Domboken den 26, 27 och 28 februari 1703 nr 14 (fol 256),
för Hede tingslag.

Funsdalingarnes anförde käromåhl på sidsta ting emot Måns Ersson wijd Bruket och dess Grannar, som Sunnan Elf(w)en sig haf(w)a nedsatt, företogz nu åter igen, och emedhan på H. Inspectorn Phalléens begiäran den på sidsta ting differerades, så at skaffa wijd handen några Documenter som elliest sig at omhugsta, dy fodrades nu sådant af H. Inspectorn, då han förklarade sig all flijt giordt, men ingen rättelse på dhenne korta tidhen kunnat erhålla, för emellan kombne Julehelgzdagar och vacantier; Collegierne begiärte dy än wijdare anstånd här med. Dher emot på Actorum wägnar Olof Siulsson protesterade, med påstående att njuta H. Gen. Vellinks 1692: gifne resolution till godo, och der effter genstan tilträda ägorne Söder om Elf(w)en.

Inspectorn sw(arade) at det lär finnas bref och resolutioner för bruket, om ägorne Sör om Elf(w)en, särdeles at skogen hörer bruket till, hwar af en dehl fins i Swegz landzkista. Siulsson sw(arade) at hans Kongl: M:t ochså har nådigst gif(w)it Allmogen privilegier, det de skola niuta deras skatteägor, dhem han påstod åter, om hem(mane)n skola beståå. Måns Ersson förmente det Siulsson icke må uthan wdergiällning taga från dhem deras huus och nedlagde arbete. Ille (denne) sw(arade) at deras ägor äro dhem fråntagne, för hwilka de ingen betahlning undfått; hwilket H. Inspectorn begiärte till protocols at föras, aldenstund alt hvad bruket innehaf(w)er det effter högl: Kongl. BärgezCollegij och HH. Landhöfdingarnes resolutioner besitter. Siulsson sw(arade) at de höst och wår ingen annan bet(es)mark haf(w)a än Sör om Elf(w)en, mista de den, gåå och deras hem-

(ma)n under. Måns Ersson begiärte betalning för hus och bruk, så wille han gåå der ifrån. Det Siulsson wägrade, aldenstund ingen dhem gif(w)it loff, el:r bedit flyttia dijt. Inspectorn sw(arade) att om bruksfolket ey brukat up desse ägor, hade der som annorstädz än stådt stoore skogen, kundandes såledz Funsdalingarne intet säija, at desse ägor till deras hemmans skatt lyder. Det Siulsson åter påstod, anhallandes at nu genstan fåå dhem i possession, hwilket H. Inspectorn till Häradz Rättens omdöme lemnade Hwar öf(w)er med Nämdden öf(w)erlades och äntel: Slöötz.

Emellan Olof Siulsson i Funsdalen å Sin och dess Grannars wäg:r kärande och Måns Ersson i wijdh Lussendals Kopparwärk med dess consorter, som boo Sunnan Elfwen swarande, dher wijd och Inspectorn Högachtadh H. Nilss Phalléen är inkommen, angående dhe Sunnan Elf(w)en uppbrukade ägor och täckter, hwilka Olof Siulsson påstår, effter en H: Generalens Högwälb. H. Otto Vellinks resolution d: 13. Aug: A:o 1692. at Funsdalsboerne måtte fåå behålla, och de som sig der nedsat, der ifrån flyttia, Resolverades.

Att såsom denne saken, befinnes redan 1692. af då warande Landshöfdingen, H. Generalen Vellink wara deciderad och avsluten, dy anstår icke denne Rätten den wijdare at upptaga el:r der wijd något röra.

Bestyrkes på tjänstens vägnar

Valfrid Larsson
Valfrid Larsson

x

*Till Läggslagen 1. Hede allre jorden Punkt 11.
27 och 29 februari samt 1 mars 1704 F.R.*

Jämtlands och Härjedalens domsagas arkiv. Landsarkivet
i Östersund.

Domboken 1704.

Domboken den 27 och 29 februari samt den 1 mars 1704 nr
27 (fol 249v), för Hede tingslag.

Det begiärte Wämdals Män, att som den anslagne hästebeeten
wijd Stoorsiön är dem alt för ringa, det måtte fördhenskull
dem något mehra der till läggias. Hwar till Pär Pärsson i
Stoorsiön int(et) kunde beqwämas, uthan påstod han Häradz
Rättens gjorde sluut, sampt H. Landzhöfdingens derå gifne
confirmation, och fördenskull anstod Häradz Rätten icke der
wijd någon ändring at giöra, dock begaf sig Pär Pärsson i
Storsiön då kall währ är, på 14 dagar el:r 3 wekor effter
Erss Mäso, men elliest 8. derefter, Wämdals Man skulle i
Slätten få haf(w)a deras hästar, Om hösten - - - (svår-
tolkade 5 á 6 ^{ord} följer).

Bestyrkes på tjänstens vägnar

Valfrid Larsson
Valfrid Larsson

*Till Högskola i. Vittre äldre fören. Punkt 7.
27 och 29 februari och 1 mars 1704. H.B.*

Jämtlands och Härjedalens domsagas arkiv. Landsarkivet i
Östersund.

Domboken 1704.

Domboken den 27 och 29 februari samt den 1 mars 1704 nr
28 (fol 250), för Hede tingslag.

Emedan Wämdals Man för sin portion icke hade än förnögd
de 6: st. Hede Tålfmän, som 1699: woro till Stoorsiön på
syyn dem och Storsiöboerne emellan, stijgandes för 6. Tålf-
men i 5. dagar 15 D. S.M. hwar utaf på Wämdals Man kommer
hälften 7. D. 16. S.M:t dhem de genstan böra till Hede
Tålfmän ärläggia.

Bestyrkes på tjänstens vägnar

Valfrid Larsson

Valfrid Larsson

24.4.1775. KB.Bilaga Härjedalen 19.

Jämtlands läns landskontors arkiv. Landsarkivet i Östersund.
Verifikationer till Landsboken 1775 I sid 2079.

Uppå Särna Socknemäns i Kopparbergs Län förde, och af
Konungens Befallningshafwande therstädes d: 20 September 1774
understödde Klagan öfwer them tilfogad olägenhet af någre Lap-
par från the så kallade Lafsdales fjellstöter i Härjedalen.
Uti hwilken klagan Lafsdales Byemän äfwen instemt.

Resolverades:

Ehuru det finnes at Lapparne Nils Andersson och Jon Anders-
son d: 11 December 1767 och d: 18 Martii 1773 af Swegs och He-
de Tings Rätter erhållit tilstånd at med sine Renar wistas
på Lafsdales skogen, Lafsdales fiellet, Lillfiellet och Slugu-
fiellet i Härjedalen; likwäl och emedan theraf tillika är at
intaga thet wid wite af tjugu dal:r silfwer:nt är wordet för-
budit at med sine Renar icke nalkas Lafsdales by på en mil nä-
ra, at ej beta Renarne, Allmogens slätter och mulbeten til
förfång; at icke idka fiske uti the siöar Allmogen emot Afrad
innehafwa samt at ej öfwa jagt och djurfångst å the ställen
ther Bonden warit wan at hafwa Giller och Grafwar; hwilke
skyldigheter tid efter annan märkeligen blifwit satte å sido,
så at enligt hwad Krono Befallningsmannen i Härjedalen Wäl-
betrodde Peter Graan d: 28 sistl: December å Embetes wägnar
skrifteligen anmält, Allmogens slätter blifwit aldeles för-
trampade samt Elgar och Wildrenar dels från theas stånd för-
jagade, dels platt nedergiorde, Lafsdales byemän til känbar
skada och förlust, medan genom en sådan egenwillig åtgärd på
theras områden the, som föga äga något annat närings ämne än
djurfång, samt lika med then öfriga Härjedals Allmogen ther-
före gifwa Kronan en årlig ränta under namn af Båge skatt, nu
mera skola blifwa ur stånd satte olika plikter upfylla, syn-
nerligen, enär the, ehuru Lapparne icke förr än år 1773 in-
rymt ofwannämnde fjellstöter, likwäl redan måst för ansenlig
åwårkan, them instämma til Tinget, sex mil ifrån theas hem-
wist belägit; samt tå likmätigt Krono Länsmannens Dufwenbergs
och Erick Persson i Glöte d: 13 Julii 1774 meddelte intygande

fått wid kännas en fåfång kostnad af 33 d:r 30 ./.K:rmt; Äfwen som ostridigt är at Särna Sokenmän som Gräntsa härin-
 til, och Åberopat sig särskilte privilegier, at för alt för-
 fång blifwa skyddade, af thesse Lappars och theras Renars Kring-
 strykande lida mehn, hällst the förres antal redan är wordet an-
 senligen ökte, hwadan ock Allmogens förtryck alt mer och mer
 stadgas; thy och som fordom LandsHöfdingen här i Lännet Ifwar
 Nilsson d: 30 October 1646 uppå Härjedals Allmoges jemwäl
 then tiden andragne beswär förordnat: at alle the Lappar som
 ther kring bodde eller wistades, genast skulle draga af Bönder-
 nes Skogar och therstädes någre wäner eller skiutande icke
 bruka wid olägenhet, at genom Befalningsmannen, Länsmannen
 och Socknarnes förmän blifwa fångsalige förde til Rätta och
 til böter fälde, på det Bonden måtte på sine ägor sitt fritt
 behålla; warandes med Kongl. Maj:ts nådige befallning af d:
 1 Sept:r 1720 Äfwen enligt, at Lappar som utom Lappmarken
 sig nedsätta, genast skola therifrån, til theras rätta hem-
 wister afwisas, hwarmed 2 § af Kongl. Resolutionen på Preste-
 skapets beswär d. 22 October 1723 thesslikes instemmer, lika-
 som Kongl. förordningen d. 1 Dec. 1748 förmår, at then Lapp,
 som annorlunda än ther föreskrifwes sig nedsätter och för-
 håller, åter bör til Lappmarken afföras; Altså och tå thet
 strider emot skattskyldige undersåtars i Lag och Stadgar
 them förwarade rätt, at af obehörige personer warda stängde
 ifrån the förmoner och friheter theras egendomar åtfölja;
 pröfwar jag skjälighet förklara, det böra Lapparne Nils och Jon
 Andersöner, samt the som i öfrigit å förberörde Lafsöds fjell
 stöter, nu kunna bo och wistas, genast therifrån drifwas genom
 Krono Befallningsmannens Graans skyndesamma och ofelbara för-
 anstaltande, och ware jemwäl thesse samt andre Lappar wid fem-
 tio d:r S:rmts wite förbudet, at nu eller framdeles sig ther-
 städes nedsättja. Hwaröfwer Kronobetjeningen i Orten skal hål-
 la noga och alfvarsam hand samt hos mig inberätta, hwad annor-
 lunda än här ofwan sagt är, må widtagas.

Then häråt icke nöjes, må beswära sig theröfwer uti Kungl.
 Maj:ts och Riksens Höglofl: KammarCollegio inom then tid Kongl.

Förordningen d: 10 Januarii 1759 stadgar. Gefle Lands Cancellie d: 24 April 1775.

N: Gyldenstolpe

/ Jan Brygger

Til allerhödmåkaste följe af föregående Höga Resolutions lydelse; blefwo Lapparne Nils Andersson och Jon Andersson ifrån Lafsöds fiell stöter genast afdrifne som betygas af

Pet: Graan *af*

Bestyrkes af tjänstens vägnar:

Valfrid Larsson

Kommentar til Anders Løøv: Beskrivning av socknarna inom Härjedalen.
av Kjell Haarstad

I sin "Beskrivning av socknarna inom Härjedalen med utgångspunkt från sekelskiftet" går Løøv til det oppsiktsvekkende skritt å påstå at privat eiendomsrett til jord er et nytt fenomen i Sverige. Ordrett sitert fra Løøvs aktbilaga: *"Man får heller inte glömma att det i äldre tid inte funns någon egentlig äganderätt till jord i Sverige"*. Videre hevder han at når det overhode finnes privat eiendomsrett i dag beror det på tiltak gjort i kong Gustav III (1771-1792) og hans nærmere etterfølgeres regjeringstid: *"Besluten kom att innehåra att den starkt begränsade besittningsrätt som skattebönderna tidigare haft kom att förvandlas till en rätt som med dagens terminologi kan betecknas som äganderätt"*. Noen bevis for disse fantastiske påstander gir ikke Løøv.

Løøvs påstander karakteriserer seg vel selv, men la meg for ordens skyld gi følgende kommentar om eiendomsforholdene, vel å merke med utgangspunkt i Norge.

Snorre Sturlason skriver om Norges første rikskonge, Harald Hårfagre (ca. 872-931) at han "sette den retten i alle dei rika som han vann under seg, at han eigna til seg all odelen, og let alle bøndene betale landskyld, både rike og fattige". Utsagnet har vært omstridt blant norske historikere like siden Ernst Sars som den første skrev om det i 1872, men striden gjelder vel å merke bare hva det innebar at kongen tok odelen fra bøndene - ingen har tvilt på at bøndene hadde odel, altså privat eiendomsrett til jord. Ingen har heller tvilt på at bøndene noe senere gjenvant eiendomsretten til sin jord.

At privat eiendomsrett til jord var en selvfølge i forhistorisk tid, ser vi også av det islandske landnåmet, Landnåmsmannen, dvs. den som tok bosted i ubebodd mark på Island og ryddet og dyrket jorden ble ubestridt eier av jorden. Eiendomsretten kunne gjelde vidstrakte områder og var ubetinget. Ingen kunne benytte deler av området uten eierens vitende og vilje.

De norske landskapslover som har sine røtter i forhistorisk tid, har også klare bestemmelser. Frostatingsloven, som også gjaldt for Herjedalen inntil 1645, har i sin 13. bok detaljerte regler for forholdet mellom eier og leier av jord: "Um landaleigur oc um ábúnað etc."

Landskapslovene ble nærmest i sin helhet tatt opp i den norske Landsloven av 1273 og denne igjen tatt opp (oversatt til dansk) i Cristian IV's Norske Lov av 1604.

Jemtland, og i noen grad Herjedalen har et i denne sammenheng unikt

kildemateriale: et stort antall diplomer eller skinnbrev bevart fra middelalderen. Disse er ugitt under navnet "Jämtlands och Härjedalens diplomatarium". Jeg har selv transkribert og utgitt bind 2 av diplomatariet, som dekker tiden 1450-1520, og tør innestå for at et flertall av diplomene er skjøter, som altså omhandler kjøp og salg nettopp av jordeiendom, hele gårder eller eiendomsparter.

Selve gården var en udelelig enhet med klart definerte rettigheter både i innmark og utmark. Et eksempel fra Tämäs fra 1479 demonstrerer dette: NN selger til MM "hælfthen i tænnens i westra gardhen som ligger i heidesokn i herdall for xiiij mark medh luthum oc lwnindhun som ther tiil ligger oc lcygat hafwer fra fonno oc nya wthangars oc jnnan" (JHD II:130). At det her handler om eiendomsrett, er hevet over enhver tvil og altså: utenfor garden (gjerdet) og innenfor.

Løøv gjør et poeng av at bare 1/3 av alle landets bønder var skattebønder da den svenske riksdagen "*i hög grad förbättrade rättsläget för skattebönderna*". I denne sammenheng er dette en irrelevant problemstilling. I Norge var på dette tidspunkt enda færre bønder selvciere, kanskje bare 1/5, resten var leilendinger (arrendator). Men uansett om bonden bare leide sin jord, var det alltid en eier: en annen bonde, en proprietær, en godseier, kirken eller staten (kronen). Eiendomsretten var alltid den samme, likegyldig hvilken status eieren hadde ellers.

Hva jeg her har skrevet om eiendomsforholdene i Norge, kan vel uten videre overføres på forholdene i Sverige og særskilt da Herjedalen, som altså lenge lå direkte under norsk juridiksjon, både verdslig og geistlig.

Løøv gjentar forøvrig i sitt innlegg en påstand han har kommet med tidligere: "*Den gradvisa ökningen av antalet opplysningar samer i källmaterialet kan jag inte se som något annat än ett resultat av framväxten av en efterhand fastare administrasjon*". Han tenker vel her på 1600-1700-talls forhold i Jemtland, Herjedalen og Trøndelag. Løøv unnlater imidlertid også her å drøfte et relevant problem som jeg har konfrontert ham med tidligere: I Nord-Norge og Nord-Sverige kan samene dokumenteres gjennom hele middelalderen skjønt administrasjonsapparatet var langt svakere utbygd der og administrasjonsområdene mye større enn i sør. Denne problemstillingen alene undergraver Løøvs argumentasjon for at det ikke har skjedd en samisk innvandring i Herjedalen på 1700-tallet.

Handlingar
angående afskiljande af Ljus-
nedals bruks Kronoallmän-
ning; upprättade år 1819 af
M. Sunding.
Innehåller 110 skrifna sidor

R. G. Landon Port. 11
 H. J. Landon Port. 11
 H. J. Landon Port. 11
 R. G. Landon Port. 11

Jan 29

M²⁰ 29

År 1819 den 19de Julius, förtog sig underbörnad
Königs Landtmåtare, att till följande af Koningens
Resolutive Befallningsskrifvandes, förordnande
att Embets Konfessor den 16de maj följande Ju-
ni, afmåta och från angränsande Skogar åskilja
den af Gusnidahls Jernverk begagnade
Krono Allmanning, belägen uti Värms
Län, Hede Dingelag och Herjedahls
Ögder af Jernhelans Län; Hvarvid
uppgifver: Lagatida Skede Skogor, se
se uppgifte i Gusnidahls Län, utom
Öfvermannen Öfver Skogor af
och Öfver Skogor af från Hede
Län, som, efter Krono Landtmåtare
Olof Swenssons ordre, komma att till
vidare tillhöra Förvaltningen, n. Krono
Landtmåtare Carl Alder, att, efter
Königs Högst Befallningsskrifvandes
den 10de; denna länns af
se Befallning, såsom Krono Jernverk
beträffar Krono Allmannings Skatte,
samt de till Hälften hvarvda Län-
Län, d. 10 Juli 1819.

Tea in a glass / untasted d. 20 July 1846.

9. $ark_0 = 36$ divon

Albin

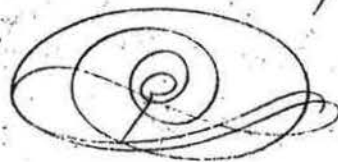
V.D. Juhonson
 Sedan så väl, för denna Förordning ut-
 gifven Förordnande, som enlig Kongl. Majt. Hög-
 General Landsmåttens Contoir den 5te
 Septembris 1790 i Nådor utfärdad Skrifvelse,
 Gvaruppå Konungens Befallningst. hafwandes
 opfwanförde Förordnandet sig grundar, blif-
 vit för wärderborand upläst, förståndigade
 samt tillige i Rätt och Fullmägtigt, att gemen Hand-
 lingar eller andra laga bevis uppgifwa och be-
 skrifwa

beskrifwa de, På- manken, som utgöra gränser för
den, under Sjöundahls- försk begagnade, försk all-
mannen, hvilken, till undandraget följer af högt-
berömd Kongl. Maj:ts Händiga bref, kommer att, på
dett och i den ordning Kongl. Maj:ts Händiga förord-
ning om Elskogarne; Bekänt den 1te aug. 1805
förklarad, bekräftad, till sina På-
skallnaden från angreppade ägor be-
stämde, på Charta lagga och beskrifwa, i
Banskon från Långs tillhållna af Hård, ut i
Långs Högmanst sida i färdig mätte Hand-
lingar om På- skallnaden mot förna allman-
ningen att tillgå, men efter gammal Hårdman
skulle På- linien sträcka sig från Långs
Hård till höjsta Ulfberget, ^{N^o 9} dadan till Rökarn
Väl, vidare till Skömmen i Quansdahlen,
och sedan i rät linie till Hållinge Sjö och
Årda, ^{N^o 10} hvilken angifne Påsträckning uti gillades
af Inspektör Salter i bty att den, i Håll-
från Ulfberget skulle bryta till Rökarn
och därifrån till Quansdahlen, borde Påskall-
naden i rät linie sträcka sig från Ulfber-
get till Förstadjen ^{N^o 11} i Håll, samt där-
ifrån till Quansdahlen och slutligen rät fram

tus Mässlingsdjons öftra andan, ^{Nº 14} grund af ett
 Utdrag ur Protocoll, hållet vid Lantmäns
 Kongf Söngte med Ljusnåbels Kruck den 18de
 Junii 1794, som förteddes så lydande: "I. D. Ef-
 ter förord anmälaren af Kruck för waltären Joh.
 " Petter Sjöstedt och aflagd Wittous-Ed, bef. Kongf
 " Laxmannen Olof Jönsson Holm, 76 år gammal,
 " hand för bro och redlighet, samt förten kunnig, hörd
 " angående Rådhellnaden, som stängde Ljusnåbels
 " Kruck allmannings, som om Ljusnåbels, ifrån
 " tillstötande strätte ägor och fjäll, samt be-
 " rättade derom, som följer, num^o 2: M.
 " enligt Förfadens utsagor och hvad af ålden
 " wid Kruckat uterligt varit, skulle be-
 " mätte Allmannings norra sidan, hvar sin böt-
 " jän sprått vid Sjöen Låssjön, och på norra
 " sidan deraf åt ett ställe beläget ^{Nº 10} ömål från Riks-
 " gränsen emot Norrige, hvarifrån Rikens grän-
 " ^{Nº 10} Ulfberget, (darifrån åt Förestadjan) på Liefjället" ^{Nº 11}
 " vidare åt Ljusnåbels den öftra andan af Mäss-
 " lingsdjons och följer sidanmura stredstygget eller mē-
 " del. Enin af samma Sjö till den andra eller
 " wästra ändan, men om de märken, hwar efter
 all-

Allmänning, skow du alltid varit ännu
hög till Långs rikmarks i Lönns Fullmæg-
ligen förminke, att em Lönns Allmänningens
förför af mättet och i Charta lade, kunde
du omfistade gränserna sedan i viderbörande
staterd närvaro blifwa uppgärne, swarte
så wäl Brucke ägarne ombrud, som Långs
Wijemans Fullmægten inskrifwer. —

4. Rådsherrmannen Jöns Erikson från
Länns såde sig ej mot Allmänningens för
Byn Länns hafwa sig bekant någon annan
gränse, and allt efter gammalt hafd och stager,
Byn äger Salodan och stället norron Ljuna-
Elf samfaldt med Brucke, wid pass 4 mil
efter Rön Elfwen, upp till Boharnvåln, upp
hvilken tract Lännsman ej gör jurisdiction
om Skogen, utan insäse all bezagnas Skatt
och mullbete, som det af ursinnas varit.

Rådsherrmannen Olof Jönsson från Län-
ns dahlén yrkade, det Råstienadde emellan
Lönns Allmänningens och Lännsdahlén
Weg wore odiskutabel, emedan Ljuna-Elf
utgjorde gränsen, och att så wäl Lännsdahlén

Jön,

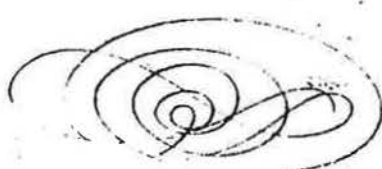
7
som alla i fodra sedan om Elfen legandes
skatten med skog, mark och mulbete, vare

Summadahls Mynd under skattmannas
rätt tillhör; till styrke därpå. Olof Jönsson
förskedd följande Documenten för att till-
tydelsen; Motordet nu insagas, men:

Herr Landshövdingen m.m. Otto Vel-
lingh, från Högst. Kong. Råd. Belgien,
erhållit svar om skogen, som är lagd under
Högst. Kong. Råd. - Munk:

- " Högst. Kong. Råd. - Major och Olof
- " Landshövdingen Otto Vellingh! af Herr
- " Landshövdingen, den 18de maj 18de Måtti,
- " ankomne Skrifvelse, hafven (Belgien)
- " med muntl. utt. och insagas, två skog
- " och besvar (Munk) att Summadahls akt
- " Tjänat; Högst. Råd. Råd. Råd. Råd. Råd.
- " General-Majoren och Landshövdingen in-
- " samman med Måtti - Munk - folk,
- " angående det inträng de skola den till-
- " fogar i deras ägor; Åstundandes, att
- " Ljone-Elf måtte blifva en skilnad
- " emellan dem och Munk, och de således

behålla

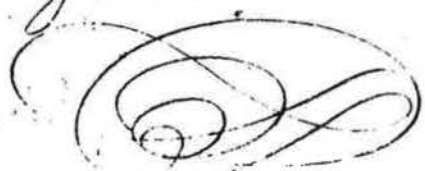

» behålla ägor och skogen på östra sidan om Elfs-
» wen, men det andra på norra sidan erhållit
» för allmänning till skog -
» Hvarupå det vårmånt svar Collegium
» ^{Herr Gen. Major} Rådshofdingen intet kan förhålla, att
» emån anno 1688, vid session, Collegium
» utaf den ankomne Chartan gjorde sig
» några informationer om den andelen af skog-
» marken, som bemalte Kongen sig söka tillägga,
» för den ena sidan, till Herr Elfwen, som då
» den vid oförvägande att det en förte
» sig begäres, och som emot deras Utlägen kan
» swara, samt också, att den icke så mycket
» angeläget är om skogen som mer om deras
» flod, hvilka de där hafwa, jämte, att de
» desförut kunna hafwa skog närmast med
» bortåt, för att vi fördenställen kunna öfver den
» förordnades af Herr General - Majoren och Råd-
» shofdingen begär, det vill Herr General -
» Majoren och Rådshofdingen maintainera
» Kongen - Bruket vid den skog - tract,

för

"Landstämman öfver dess bemätkes ägor affat-
 "tade Charles Courtis hafwen projektet och anteck-
 "nat, fastän den en del af skogens inbegrip,
 "som Konungen allte tii Elfven vilje förswara,
 "all den stund den sammas är bättre och lagligare till
 "förhållningar än den å andra sidan om Elfven,
 "Kunna dock Konungen icke dess mindre efter
 "sina wanligheter behålla den sammas ägor
 "sine skog och angar, hvilken wäl för
 "bjärnan Wi jämwal nu ej kunna underlata
 "dermed att återera, emedan wi förut komma, att
 "Buket förantalar sig wäl, och redan allena
 "igenom hafwen sjöfullen, som det denna
 "tiden till Hans Kong. Mästs utlagges, nu
 "na importera Högst bemätkte Kong. Mäst
 "än till Högst bemätkten; Wärandes således
 "för Hans Kong. Mästs Intresser mycket
 "angeläget, att detta Buket nu vid dess för-
 "sta inrättande behömmes sådant utrymme
 "af skog, som till dess fortsättande nu och
 "framdeles kan tillräckas; Och Wi befäla

 Herr

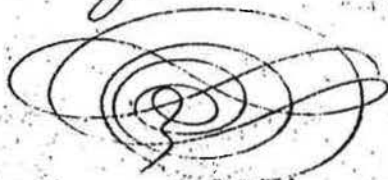
" Herr General-Majoren och Landhofdingen
" Gud allsmäktig. Stockholm den 21 Martii
" 1690. Fabian Thede Jacob. Brure
" Pehr Enonstam, J. Holander, W. Hjorne,
" Robert Kuningmunt. Ihuvu afskrift vare
" lika lydande med Expeditionen uti Kongl. M^{te}
" och Rikens Berg Collegij Registratur in-
" tygas Lars Harmens, Att. P^{re}. Coll. m^{te}.
" Lika lydande med det uti Kongl. Berg Col-
" legij Archiv, extrauterade, betygas Daniel Nilas.
" Vidare upptages i protocolet:
" Sedan jag oförmodligen har här förnummit och
" sett, att enot gjorda förordning och förbud,
" Bruks-folket på södra sidan om Elfvän
" byggt sig hus och för deras Boskap nyttjadt
" mulstete, där lihuäl Bruket varit till ägt
" så mycket på norra sidan som det kan
" pretendera och vara behufvadt med,
" men Borsörerne deremot förbehållit,
" att på södra sidan behålla deras
" ägor uti ända af Bruks-folket; så
" begär af Herrar particepsanter och

Sw-

11 Inspektörer, som å deras wagnar här Direction
11 och upvisat wid Kruket, att de behålla
11 dem af Kruket solskitt, som hertien haft
11 deras Worskap och betjunt sig af mullbe-
11 tess på södra sidan, att de genast och fram-
11 gent hänfver hafwer Zonen derifrån och
11 nyttja mullbetet på norra sidan;
11 för och den, som der hafwer byggt sig
11 Hus, efter handens flyttas dem derifrån
11 på de orter, som efter beskrifning blif-
11 wa dem anvisade, att Worderne, såsom
11 förordnast är, njuta den södra sidan utan
11 äwkan och intrång. Ljusnådhls
11 Högst-Råd den 17de augusti
11 1692. Otto Wellingh. upvisat wid
11 Högst Råd den 11 December 1702,
afwänd förhållit Konungens Hofsalningshafwandes
Resolutioner af åren 1710, 1734, 1740, 1753 och
1807, som tydeligen innehålla och darri afser
ens planerna, af Ljusnådhls Hören och ike
Kruket solskitt ska sig att begagna af de i
södra sidan af Zonen. Upp beqväm Register.

W. S.

Mutuets ombuds, Herr Inspektoren Salts, fram-
 gaf Documentet, som för närvarande står och för-
 måg till uplästes näm^{de} i copior, Landstingens
 Högvalde Herr Profus C. G. Bjelkes Reso-
 lution den 24 December 1736, som stadgar, 40
 marken skänkte vite och dessutom enligt
 Lag för en kvar af allmogens och andres i orten, som
 fördrifvas sig innom Krucks- Skogens utsatta marken
 tredje, toga nafwer eller öfver Markligt eller
 annat verkes följande Herrens Fogden st. Sparborgs
 Sänften gifne Beskrifning af följande lydelse:
 " Till Landsmannen i Tinglaget Hof Jönsson:
 " Marken att late nämnade förbud från Vridik-
 " Holen i Hede Långvads och lander till vidare
 " utbygning och Chartans ankomst, angående Linn
 " och Krucks allmogens inkröning, till rättelse
 " de upgifne Räknelserne där, num^{re}: 1. Från
 " Högsta Runnäsdales Berg till Högsta Röst-
 " berg, ¹⁴¹ därifrån till Högsta Rästberg, vidare
 " därifrån till Skansjö ¹⁴² och sedan därifrån: öfver
 " till Högsta Ufberg med flere marken, som
 Chartan

Charlens framdelat lärer insä. Svag den 26te Ja-
nuari 1777 R. Sparrenborg - med originalen
likas lydandes intyggar underskrifne Jöns Salmons-
son, Bonde i Tannas och Mattan.

Utdrag af Domboken i Hålem vid Laxtena
Borg i Hålem med Borgverken i Hålem och
Hålem. Hålem den 22 Juli 1779 af vinn-
Hålem i Hålem: D. D. Hålem i Hålem.

och Rikens Standard Borg Collegie Hålem
Domboken i Hålem af den 6te Februarii
år 1744. Hålem i Hålem - Hålem i Hålem
bekant det Hålem i Hålem Collegium an-

besatte Hålem i Hålem i Hålem i Hålem
Hålem i Hålem i Hålem i Hålem i Hålem
samt Hålem i Hålem i Hålem i Hålem i Hålem
samt Hålem i Hålem i Hålem i Hålem i Hålem

27 Oktober år 1749. Hålem i Hålem i Hålem
Hålem i Hålem i Hålem i Hålem i Hålem
Hålem i Hålem i Hålem i Hålem i Hålem
Hålem i Hålem i Hålem i Hålem i Hålem

Hålem i Hålem i Hålem i Hålem i Hålem
Hålem i Hålem i Hålem i Hålem i Hålem
Hålem i Hålem i Hålem i Hålem i Hålem
Hålem i Hålem i Hålem i Hålem i Hålem
Hålem i Hålem i Hålem i Hålem i Hålem

Hålem i Hålem i Hålem i Hålem i Hålem
Hålem i Hålem i Hålem i Hålem i Hålem
Hålem i Hålem i Hålem i Hålem i Hålem
Hålem i Hålem i Hålem i Hålem i Hålem
Hålem i Hålem i Hålem i Hålem i Hålem

[illegible]

"Elf, med till följande Läsning &c. &c."

Efter uppläsandet af de framgifne, och intagna
Handlingar, anförde Krons Tullmästaren,
att af fördraget och uppläste Handlingar i
med förord, han förmodade sig finna anledning,
det öfver Gernsdahls förord allmänning skulle
finnas Charta eller Geometrisk Delineation,
som bör utvisas gränserna; och då han drager
i betraktelse riktigheten af det så kallade,
Landhopdelingen, Grefven Otto Vellinghs
Handbrev den 13 aug. 1692, såsom;
det hela studerades mot tillätsit uprättat Höf-
hof, Kong. Borgers Collegii Skrifvelse den 24 Ma-
rtii 1692; afvinsom, att vid detta sam-
manträde af alla angående sig inställes,
så anhöll han om tid, att efteråt den
färdigade Chartan med dertill förordade Hand-
lingar, för att i handels den skulle fin-
nas, deras kunna uti alla nödiga uplys-
ningar som gränserna till Gernsdahls för-
ord allmänning. Skutligen anhöll och
Krons Tullmästaren, att i stöd af Kong.

Forord

Förordningen om Landtmätare; Rikets den
12 Augusti 1795; Landtmätaren vilde i
mörken afmätas och i Charles logga omfj-
des tvist, samt därefter sammankalla
samtliga vederbörande, för att i efter Lage
Landtingar eller föreningar för stadga om
gränserna för Ljusnadske Kroon allman-
ning. Skulle något sådant rike emäs,
förmodade Land indretningen vara, att
genom
Lage afvittning sökas jäval Kong. mäst
och Kronens Lage rätt, som de till
Kroon Allmanningen i Ljusnadske
Kroon Områden. Lagen, vederbörande rike
af den. Vederbörande ike
thade vidare att anse, till Ljusnadske
manningen, de af omfjdes stater gjordes
användning i oförwärande, och för den
meddelade det Rikets: att som Ljusnadske
Kroon allmanning genom Lage På och
På rike ind från angrensande ager skild
i det, att enot Ljusnadske Ställe-Kroon
gränserna are af twistig byskaffhet,
ja, och emedan Kong. mäst i Rikets befall
Kroon allmanningen afmätande och be-
skrifvande, kommer jämte. Stadgar och rite

i Ljusnäs-Bruk, utom Mannedemännen
Erik Persson och Jon Jönsson från Wendahlen, som
 varit till beträde vid förhållandet af Föraktningen
Från Furusdahlen, Wendarne Jonas An-
dersson, Christian Sundin, Olof Hansson,
Embrigt Sundin, Embekt. Håfswarson,
Jon Salmonson, Staffan Johanson, Jon
Jönsson och Mannedemännen Olof Jönsson,
Från Tännäs, Spjedingemännen Juko
Erikson, Wendarne Olof Salmonsson, Olof
Olofsson, Sven Salmonson, Sven Håksson
och Hålfwan Olofsson, Från Långå,
Rex Johan Håksson, samt Anders Johanson
från Måspögen, Från Måsslingebö, Jo-
nas Olofsson och Gustaf Jönsson, samt
Själlemännen Hans Andersson, Herman
Olofsson och Anders Nilsson Själmen,
i Bruket Ägarna wagnad insätta sig
Bruket Inspektören J. H. Falck Krona
Fullmäktigen Krona Landman Hoberg,
hade skriftligen förklarat sig nöjd med
hvad som dagliggjörts och lätet af Herrar
Bruket Ägarna.

W. S.

A. D. Protokoll. ^{for} den 19de Juli, justerades utan
anmärkning, hvarfver den upprättade Chartan
öfver Järrens allmanningens mid de där utmärk-
te gränstörns- gränsten och linien förledes ve-
derborande till påseende af själmännen och
själmannen
Hedsten Anders Nilsson Sjellmer, på wäl, ä egne
som öfrige angående Rappmans wägnar, för-
teckade en afhandling af. År 1786 mid där wärande
Rikssagaren Berglund, hwarigenom han uplätet
en Trakt af Luffjället till Rappmännen Nils
Andersson, Nils Hansson, Anders Jonsson och
dessa efterkommande, mid anvisning, att där Joha
Loffe. Kanadé Rättens Majestäts, som likwäl
iike var uttällden Vidare framgåfs af Sjellmer
en quibitensdok uppe år 1795 betald kron
Skatt 1 Rik för skervärdahlen; Ytterligare
en indimend afskrift af minnehall, att Själ-
londen Jonas Jonsson, Jägernärdhär Jonse
och annan Nilsdotters från Ljunndahls
Sjellmer i Herde Loken hos Hans Kongl.
Majestät Kron Prinsen den 12 Mars 1813.

i underdåniighet anhållit om att få anlagga
Nybyggas i Brucke-fjället, hvilken underdå-
nigga ansökan blifvit hanvist till Konungens
Beslutningsskaffande i Landt, Anhållan-
de nu Fjället, att till protokollet måtte
intagas dess anmälan, att af Höga veder-
börande vinnas tillstånd, mot afgifft till
Konst. Majst och Kronan, Fjällvärnen för
begränsad Vinterbeton i Anna och Lillfjället,
När det öfver Själ-floren mot (Grafvård) Rik-
sgränd-fjället nu till Jernvägen och tväran,
samt att som af gammalt varit, der samma blif-
vas behållne vid ägandes rätt till af Rikets, Anna
och Öfver Ljusne och Grändskärrne, till riksig-
tens känd af betöriges (Kamlingens) stora fennils,
när hvilka genom utsvadde Fjällvärnen alda-
les försemt
~~beskrifvande~~ Inspicetoren Fälske bestämde
helt och hållet Fjällvärnen påständer, i an-
sning deraf, att om något begär om skulpsvill-
jans, förklarade Brucke hufvud af dess öfver-
slätt, samt alla dess tillhörige så kallade
Mässa-fjället, hvilka sinare äro för Brucke

af
Q

49

2. unmittelb. Bes.
des Pfälzgrafen

- " till en punkt till Rysskinnarens makt. Långsamt,
 " i Charkov bekant med Peter A.
 " M. med Fiske och Fiskvatten till Amman -
 " sjöarna angår Spår av biddensflor ensamt tillhöra
 " Sveriges Rikets för salt och makt den af.
 " gift Monarchens Reformationsparlament till Gif.
 " laboras: Lant utgifva Resolution af en
 " 24de Januari 1885 utstakat. Huvudsakligen
 " nu Riketsmakt förklarat vi af till alla delar
 " gränser, och till uttömmande sakskick. innehåller af
 " enjakt, att den Landstämman villen denna
 " värd förordning: förklarad intaga. Långsamt
 " Lant Rikets den 30de Augusti 1885.
 " M. Herman Rikets Riketsmakt Långsamt -
 " F. A. Falck, efter Fällmakt för en -
 " Högskola, Gullerms Långsamt i Högskola.
 " Högskola. Erik Pettersson, Jon Jonsson, Långsamt
 " i Högskola. Efter uttömmande af denna
 " förordning, som af Högskola uttömmande, samt af
 " Villomarkensmakt, uttömmande Högskola.
 " till en för Fiskvatten uttömmande; denna sjöarna
 " Högskola

Luismedani and
Lauza

Та
он

-

[illegible]

- " sig förord, som mot Summandahls och Summas Högmand
- " Nordenskiöldens Söndra, hufvudsakeligast grundad sig på Högstf. Kongl
- " Högst Collegii Kongl. Beslut. Gen. Majoren Otto Wellingh af d. 31
- " Januari 1690 och Högstbörns Högstf. Beslut och Landshöfdingens
- " Rådets Besl. af d. 24. Dec. 1736, hvilka bäda Documenten
- " tydeligen gifva tillkännan, att Skutskatt ej skog på södra sidan
- " om Ljusne Elfs, som i förord att Charters för 1690 ej varit skattad
- " utskänningen tillförlitligt försett, som genom öfverhändelser i
- " och i öfrigt varit förkommit, så ofta någon derfver befinnt
- " sig, men utan tillräckligt i synpunkten, hvilket Rådets
- " Högmands beaktande bevisat vid Wellingh Högstf. Beslut
- " Rådets för 4. Dec. 1781. och den 16. Dec. Januari 1794.
- " Högmanden har sålunda Gen. Majoren och
- " Otto Wellingh, genom handskrift, ^{Säkert} ~~och~~ ^{af} ~~den~~ ^{16. Dec.} ~~1794.~~
- " 1690 och Högstbörns Högstf. Beslut och Landshöfdingens
- " Rådets Beslut af d. 24. Dec. 1736, hvilka bäda Documenten tydeligen gifva
- " tillkännan, att Skutskatt ej skog på södra sidan
- " om Ljusne Elfs, som i förord att Charters för
- " 1690 ej varit skattad utskänningen tillförlitligt
- " försett, ~~och~~ ~~genom~~ ~~öfverhändelser~~ ~~i~~ ~~Summandahls~~
- " Beslut den 14. Aug. 1692, hvilket saknar
- " Charters och Contrasignation, hvilket mot Högstf.
- " Högstf. Kongl. Collegii öfverhändelser
- " Besl. af d. 1690 tillkännan Summas
- " dahl Högmanden bara varit fri från
- " inlämnad och utskänkt på södra

sidan

sidan Elfwed, hvarmed såvun förmer elegant förhåll-
 ningsmålet. Som detta handbrev, genom afskriften
 blifvit för en del till sin Resolution, till hvarjens
 Val af i Tingsdöds Rättens Domare sig, funder,
 all: briff af ^{äldre} Handlingar, som nu först genom
 denna förvaltning kommit till mättsat, till för-
 mätts, att ^{den} General-Majoren och Riddaren
 Otto Wellinck Handbrev af den 14de Augusti
 1699, till mättsat något afseende göras, samt afseende där-
 på, givandes ägarens Domare och Riddaren,
 som leihobarnet genom Mäktens i valens Ob-
 givet, till det varit utkom, förseward, hvilket ut-
 la. Documentet och Handlingar i hvarjens Rätt-
 och förnuft i Tingsdöds Rättens vid mättsat
 afseende.

[illegible]

» vid fjället, för och väster om Kyrjan, så förbi-
 » hålles sig Bruket, så höga deras fjärra Ståden-
 » wall. inman Bruket allmaningens Linné, samt
 » emot Bruket wallarne, samt begagnandet af
 » Skog och af naturen dessas ståttestad, och till
 » för mycket med, som Bruket äger Grufver-
 » Skarpringen på förut på en om Linné Elf,
 » som sträcker sig från Skarpringen efter fjället
 » till Söderliden och Gröndalen, som förmodar Gruf-
 » ver vid och deras bearbetande och en mängd alla
 » ganska att underhållas vid Grufvarne och
 » för att uppföringarna, så de förmoda, att
 » arbetas på Djupet, och som denna Skog-
 » brukt, Skogar och Brukt marker äro belägen
 » emellan fjället, närmast Grufverne, hvar
 » har den af äldre eller sedan 1690 varit
 » tillflykt, såsom alldeles ombarlig, begravd
 » dermed blifva bibehållna, med undantag
 » af förmoda Brukt Hemmanet, som varande
 » Skatte Hemmanet Nr 16 i Linné Staden
 » om 4 Tio Skatt, och innehafves nu af

W. Söderberg

» Honom Jonas Andersson, såsom inkommande
 » allmänningens Räkning belagd; i befrä-
 » det ådrjutes Stället och Rutes Land efter Hög-
 » stas, Likväl med förbehåll, att som detta
 » Hemman är beläst af Rutes ^{här} Räkning
 » sedan i förtiden Inkommande Rutes Räkning
 » löst till Hatten, och de Rutes har
 » Därför vid det Land, samt det
 » ena Rutes Räkning af den 11 de
 » Octob. 1742 är vid Rutes Räk-
 » ning af Rutes Räkning ^{Rutes} Räkning
 » Rutes Räkning belagd undantaget, det
 » i Rutes Räkning ^{Rutes} Räkning belagd undantaget
 » Rutes Räkning.

» Ej heller befrädet Rutes Räkning
 » att behålla Hatten och Rutes Räkning, som
 » inkommande Rutes allmänningens Räkning
 » Rutes Räkning, men Rutes Räkning
 » behåller för sig det Rutes Räkning.

» Rutes Räkning för sig det Rutes Räkning
 » Rutes Räkning Rutes Räkning, belagd
 » inkommande Rutes allmänningens
 » Rutes Räkning om Rutes Räkning
 » Rutes Räkning Rutes Räkning den 4 de

August

11 Augusti 1819. H. Huvud Bruke Jern-
 11 Jerns Jern Vikström och J. Vikström
 11 Vagnar. F. H. H. H. Efter Över-
 11 mytt. Sedan ^{anförande} detta, ^{med} upläst, be-
 gärdt Sjömansskole Skolor, och
 genom ~~skolor~~ uttryck ut Jern-
 gullits skolen de af skolorna
 Sjöströms Jernbruk
 Bruke ^{af} Jern, samt Skolor, som är
 beläget i Jerns skolor, har
 En Skolor, en Skolors Skolor
 med 2 Skolor, en Skolor och en mindre
 Skolor Skolor, samt 2 Skolor
 med 2 Skolor Skolor är 400 Skolor
 Under Skolors Skolor 4 Skolor
 under Skolor, hvar Skolor med
 2 Skolor Skolor 4 Skolor,
 55 Skolor, 12 Skolor och 12 Skolor, samt
 752 Skolor. En Skolor af Skolor
 för Skolor, Skolor af Skolor
 Skolor, som vilken Skolor af Skolor
 Skolor Skolor till Skolor Skolor
 Skolor, den Skolor jern af Skolor, Skolor
 Skolor 1 Skolor med Skolor i Skolor;

32
till Östersund i Jämtland, i nordost, 19 1/2 mil
Biding i Jämtlands län 8 mil och
nordväg genom fjällen i Bränta i
del af Jämtland. Herr Juhn Vik-
ström i Östersund och Herr Juhn Vik-
lund, som bär på Bränta; alla ägor
med Skogsmarkin är uti Jämtland
Köpskrings specifikat uttagna; spär-
fets, och då näst vidare, och var uti
i akt. bager, eller af frakterna att an-
föra, följande följande

Retänkande!

Eden nu den af Ljubnadska Jern-
virk begränsade krona allmänning
blifvit, i följande af Samungens. Rät-
tets Rättshandlingens. Rätt-
nande, i följande, på Chertu län och
biskopsten; men den föras Rättshand-
nande från angränsande ägor och
kunat det fulla bestämmande, för
den genom nu träffade Rättshand-
som på begränsade blifvit i följande
i följande

intagna, Ryskellnaderne emot Gräp-
 linge och Långå, samt Lännsbyar,
 under vilka förbehåll, äro gifne, samt
 emot Kongl:as gränslinien i skedd
 fastställe, deremot Ryskellnaderne emot
 Runnäs dahl. By, samt Själlemannens
 område, förklarar att vara tvifvel,
 varende i sakend så ständigt beskrifva
 samt Baron Allmannings område
 upptagits i Chartan, samt de
 angreppandes tvifvelige gränslinier,
 i stället de gränser Ryskell-
 naderne, de der inneslagna och
 begränsa Baron Allmannings,
 stiftat, och under förklarings
 uppfyller så, och emellan Ryskell-
 nader genom Duff, uti Pro-
 tocollet högst åberopade,
 Rådiga skrifver och de stäl-
 lings innerarende i
 Rådiga antagat, att Baron
 Allmannings skall gör
 till

Jätt och i den ordning Kongl.
 Majestätens Förordning om Sko-
 garne i Riket den 1 Aug. 1805
 föreskrifven, vid denna förättning
 helt och hållet ansetts som användt och
 ej undantags bruk för Recognition
 skog alltså begagnat; ansetts förättningen
 manna, ~~för~~ för det förste, att
 Personer adlonadssingur med de mot
 den samma anställda äro, ad en
 inte afstättat mark, samt därefter,
 hos i sammanhang med hufvudsaken
 det beträffar omfattades och af för-
 nat ansees nu innskrifver. Huru
 med sig under. Denna valde be-
 om 4. Drott ~~skatte~~ eller 11. märkligt
 upsett, såsom under att under delo m
 det att inte ordentligt ställt lagd, därför
 och i öfrigt ej på laga grunder fästa
 försumskier, och liknande Kongl. maj-
 höfberordade nädiga Förordning om
 Skogarne i Riket, denna förättan-
 tite vidare åtgärd, föras under
 Konungens Respective & Departementshaf-
 vande i Riket, till skillnad förätt-
 ning handläggning. Skola i ordning
 det offentlighet; uphöllande emell-
 lertid ha enstaka i en
 gärd a stället, hvilket be-
 räkande jemte protom
 collect

märkte Nr 9 gräs skivraden med Säger af
 Nr 10 Uppbergst, därav till Nr 11 till
 Hagen och från till Nr 12 Mjölk
 Jern? Älva ändas det tredje Älva
 Jern af Älva Mjölk. Älva
 med Mjölk Älva Älva Älva
 dygnet af Älva Älva Älva Älva
Älva till Nr 13 Älva Älva
 därav efter Älva till Nr 14 Älva
Älva med Älva Älva Älva Älva
 Nr 15 Älva Älva Älva Älva
 till Nr 16 Älva Älva Älva
 av Nr 17 Älva Älva Älva
 Nr 18 Älva Älva Älva Älva
 av Älva Älva Älva Älva
 Nr 19 Älva Älva Älva Älva
 Nr 20 Älva Älva Älva Älva
 Nr 21 Älva Älva Älva Älva
 till Älva Älva Älva Älva
 Jern Älva Älva Älva Älva
 Jern Älva Älva Älva Älva
 Jern Älva Älva Älva Älva

Embets Skrifvelse

11

Se den Kongl. Majt, på fält Deß härhans
i affskrift bifogade, stadiga Skrifvelse
1de till Kongl. Landtmätare Conloiret inne-
hålls, i Nader befultt, att den af Ljus-
nedahts Herrverk begagnade Köno all-
manning bör skynas samtigen från
angränsande Skogar skiljas, så varden
Herr Forste Landtmätaren här medelst
förordnad, att berörde förutläggning nu
igenast företagas; och må de af Herr
Forste Landtmätaren utfatte andre
Embets förordnal således uppkintat
in till Deß denna af Kongl. Majt. Ljell
i Nader anbefalte varden verkställas
Öfverfund a Lands Cancelliet den 16 Juni
1819.

Myson Torne.

Öfverfund a

Stenbäck

Herr Forste Landtmätaren Sunding

Dr. J. J. J.

Dr. J. J. J.

Dr. J. J. J.

Dr. J. J. J.

Winnipeg
allmälig
direction
Rammert
Jeden 20
Collegien
Högskolan
sande in
den af J. J.
begynte de
smärre sk
nit, an
desas, der
in Kungälv
och genom
skolorna
dermed q
dessa i
Rammert
Jeden 20
skolorna
flut i
och Hede
genom d
varden q
Hälsing
ne i di
Hälsing

Arkiv 157 Juni 1817 189

Carl Johan med Guds nåde, Sve-
riges, Norges, Gotlands och Wändes Ko-
ning.

Wår ynnest och nådiga Benaqhet med Gud-
allsmåhtig, Frihet, Frihet, President, Öfver-
direktör vid Landmåtkäret i Riket samt
Commendör af Wår Nordstjerne Orden.
Jedan, Wår och Rikets Kammar- och Bergs-
Collegier, i sammanhang med Recognitionens
Kong underförlingarna, från vederbö-
rande sin förordat nödige upplysningar om
den af Gsmedelts Fjernverk i Jemtland
begagnade Krono- allmänning, och ej-
mindest Wår Befallningshafvande i Li-
net, sin vederbörande Bergmästare med
deras Berättelsen och yttranden härans
inkommit; så hafva benådte Collegier
och gemensam Skrifvelse, underdignigt
utslåtando deröfver afgifvit samt
dermed, gienke öfriga Ständningas i
dessa Gål, till oss i underdignighet in-
kommit; och som Wi i Slåden an-
sett nödigt att innas till i detta
änne meddela Wår nådiga Be-
slut, i frågavarande tilli Herjedalen
och Hede Tingslag beligge allmänning
genom derhå förordnade Landmåtkäres
varden på sätt och i den ordning Kong-
Måht, nådiga Förordning om Skogar
ne i Riket den 18de Augusti 1805, för-
skrifven, beöriges afmätt; till sine Ra-

1747
Skillemaden från angår funder. Åger. be-
skind, på Charles Lutz och beskrifven
så vele. U. T. härmed i. Fäder hafva
anbefallit, at ofördröjeligen derom ge
författning, hvarafven och sedas fördrömt
besittit verkställigt. U. T. vele, efter om
flundigheterna, stateligen i. detta ämne
of. utlita. U. T. besitte Eden Guds ad
mätlig. Skidoligen i. Stockholms
Den 5te Maj 1619

Carl Johan

Caap. v. Ehren borg

Till Ofv. Direktören vid Landtmätar
angående der. lit. Lys nedv. Jernverk i
Landt. land. begagnade allmänning

Enlighet med Högst originalit. i
Lysan

ex officio
Carl Rosth Carlsson

Vid. ex officio

M. H. H. H. H. H.

Huru jag förhåller mig till denna
 tillfälliga sammankomst af
 vänner jag i anledning af den tillfälliga
 förenigning blifvit förtärlig i öfver-
 öfver, denna vänskap, såsom allervärdefullast an-
 så tillfälligt; liksom i öfverhelt hemställa, om
 inte vi för oss själva i ena händelse
 kunde erhålla förgäfligt förmodande att jag
 förmodar omhändertaga mig denna förenigning, ty jag
 förmodar den 24 oktober 1849.
 A. O. Cronborn

A. C. Cranborn

Med den samtyckelse, som, enligt Författars
 Måttfullhet. Mr. Stenbergs uttalande, kun-
 nelse af den 23 juli 1869, komer att kallas,
 Ljussnabla's Brak den 19:de i denna månad, befäl-
 maktas härmed Borden Swen Haasforn: Laga-
 d'at a färdiga Laga Bjergens wagnar,
 wäns närvarande, och förklara vi oss
 de med hwad bemänte Swen Haasforn vid
 förfallande frägen om Raskitnaden emel-
 den af Ljussnabla's Fjernsark begagnade
 allmannings och wän skatte skog. gör
 lätet: Laga den 17 Juli 1869.

No^o Sæmboe. Egemannas wagnan
 Hen Salmonson
 Læris Persson,

Vid förespönde afslutning af Ljusnadalens Krono-
 Allmanning, befullmäktigad jag härigenom Inspektoren
 Herr F. A. Falck att jag väl vid sammankomsten d. 18:
 och 19de i denne Månad, som afren under hela förvaltning-
 gen min rätt och alla rättiga och bevara, hållandes
 jag således för godt och giltigt, hvad denne min full-
 maktig lagligen gör och låter.

Öfverljud den 10de Julii 1819.

J. Wikström

Äfven likaså för afrens befullmäktigades, afren herr
 Herr Inspektor Falck vid nu förestående samman-
 komst bevara under tecken af rätt och befallning i Ljus-
 nadalens Krona den 28de Augusti 1819.

J. Willund

Snasckals, Sämnäs, Långå och Måplinge, Ryman, i
 (ede Simskug.

Thunberg's

Sedan den af Kong: Majst: i Måden anbefallde
 Matning af Sjusmedals krono-Allmanning så vidt kom-
 mit, at, alla pretensions prunder tillgick a Chansla-
 lagde, för jag härigerom kalla familjige Stummes-
 Sals, Dammars, Långs och Måstlinge Byarnas, samt
 angäfsande Sjellmöns och En war, som denna
 förordning anga från; ad sig skjette eller genomgå
 emänd inställa a Sjusmedals-Druck den 30 af inne-
 varande Månad till 10. på förmiddagen; för att,
 på fatt. Kong: Förordningen om Fandtmåderiet i Riket
 den 12 augusti 1783, des 62. §. tillika med Kong: För-
 ordningen om Thagarne i Riket den 1. augustij
 1805. föreskrifval, genom Laga Långs och
 och skicka, eller efter kräffade empsides Överenskom-
 melsen besluta. hvare Laga Långs och Ror
 För Sjusmedals krono-Allmanning som för
 Sjusmedals-Druck den 2. augustij 1849. —

Pa^o Embeses - Lagnan

Martin Sunding

Adon, 1801 - Van der Aare 2

genomiv Peter-Henrichs

Forändis denna kungorätt alla Nederborande, minn den sige
denna minnad kunnig blifva, hvar för sig fördrings mannan
Samma sår öfver, vid den val, drager för sig.

Helsingfors, 1798

Dec 14 1873

Ö andra sidan Skändes Församling
är tilläpt i Fönnäs d: 5 aug 1819.

Peter Ericson
Nämndeman
Tv: Salomonsson

Uppläst i Långå d: 6 august 1819.

Olof Gråthsson
Nämndeman
Lackvick Gråthsson, Örn

Uppläst i Fönnäs dalen den 8 August 1819.

Olof Fönnäs nämnd
Behn Ericson i Fönnäs

29

Sien vinnande af Laggied Räckhills
 emellan Ljusnadalss Bruns Ommening
 " emellan samt Mäslinge Skatte by
 " andra sidan hafva vi till fram-
 tidan efterväntande och säkerhet på-
 da Ljusnadalsskommitt at Räckhills
 emellan benämnde områden, förklarar sig efter till-
 bäkken, till den faller uti ettäta- öhr-, hvar-
 iför den går i rätta linien ifrån Dorget Kap-
 run, med den afrija Hjältefruktningen, till
 en öfverut uti Räckhills emellan samt Ljus-
 dalss i Chartan, tecknad med lilla etc.

Hvad förklarar och förklarar uti Anna-
 Ljusnadalss angår, ifrån de godanestter emellan
 tillhör Ljusnadalss Bruck, på jätt och emellan
 den affigst komungens Räckhills-
 uti Gafleborgs Land, utgifne Resolutioner
 af den 24de Martii 1783de uttåka

med afvankens Räckhills förklarar
 vi oss till alla delar nöjda och till
 yttermera säkerhet ankäns Odnijst
 at H. H. Landemåttens villes hemme
 vår förning i Protocollat intagas
 Ljusnadalss Bruck den 30de Augusti 1879

A Herrar Bruns Patronernes Nämnden

Wittna

Eric Petersson
 Lou Jonsen
 borg i Ljusnadalss

F. A. Falk

Efter fullmakt,
 Jonas Olofson
 Gustaf Jonsen
 i Ljusnadalss

Emellan Nybyggjet Skarpsen i Långå
by samt Ljusnadales Kröns Allmanning
hafve underteknade afvenskomet
om följande Målbiter. Skilnad
samligen från Westra ändan af Rannsjön
Litra E till Litra F i Sjöfjället thudan
i Rätt linia till Litra G i Långå by =
Skilnad hvarigenom den del af Östra och
Västra Rändaklerre som ^{kom} belägne inom
Ljusnadales Kröns Allmanning under staten
mannas rätt tillfaller vernatte Nybyggjet. Med
förestående Skilnad i Målbiter förklarar
vi oss hvarigenom ingåda och Unshalles Odmjä-
kraft det till Herr Landtmätaren villes denna för-
sning i Protocollt intagas till vår större
säkerhet.

Ljusnadales Bruk den 20de Augusti 1819

Å Bruks Laboratories
Wägnar

J. N. Falk
Efter Fullmakt
Anders F. Järnson

Wittna.
Pehr F. Järnson
Jon F. Järnson
Bryggj emmanedre
Sanderman

Införande till Protocolltet!

Den af krono fullmäktigen herr krono-
kansmannen Olberg påslädde Prästens
linea omkring Håsnedals Bruns Allmän-
ning, enligt nu af herr Jersa Landmäta-
saren Sunding uppgättade Charta, hvaruti
herrar Brunsägare sig förena. Som emot
Håsnedals och Sämdals Byggnadsstyrelse
särskligen grundar sig på höglof. Kongl.
Bergscollegii Brev till herr General Majo-
ren Otto Wellingk af den 31 Martii 1690
och Högvalberne herr Grefven och Landskap-
den Bjelkes Resolution af den 23 Dec. 1736,
hvilka båda Documenter tydligt gifver
tillkännat att Bruket äger skog på Södra
sidan om Håsnedals Elf, som afven. att
Charta före 1690 öfver Bruns Allmän-
ningen blifvit förfallad, som genom
olijenshandlingar i Archivet härer före-
kommit, då ofta gånger derefter
blifvit sökt, men icke kunnat igen-
finnas: hvilken Räkning sedermera
blifvit besvaren vid Wållofs Bergs-
tings Rätten den 4 Julii 1781 och den
16 Junii 1794—

Sedermera har väl herr General Majo-
ren och Landskapstingen Otto Wellingk
genom handbrev daterat Håsnedals
Bruk den 13 Aug. 1699, hvilket fanner
Charta och Contravention, hvart emot

Kongl. BergsCollegii Ofswannande
Resolution af år 1690, tillerkändt Sunnäs-
dals Byamän böra vara fria från intrång
och Äverkan på Södra Sidan Elfsven,
hvarmed läser förnämligast förstås
målbetens som dessa handbref genom
affskrifter blifvit förvandlat till Res-
olution, och hvarja alla Sunnäs-
dals Byamäns Rättmar sig grundar, att i
brist af äldre handlingar, som nu först
genom denna förrättning kommit att
meddelas, så förmodas att på Herr General-
Majoren och Riddaren Otto Wellinghs hand-
bref af den 13. Aug 1692 icke måtte något
afseende göras, som äfven därpå grundade
älgångne Rättmar och Resolutioner, som till
kommit genom Bruket irakade Odes-
mal, då det varit utän försvär, hvilka
alla Documenter och handlingar sammas
Bergs och Krans fullmäktiges biträde
vid målens afgörande.

Nå Sunnäs dals Byamän hafva genom
sänter vid Byarnes och dessutom Skogs-
flotten, målbet och Skog på Södra Sidan
om Präventions Linien, till mera
än dubbelt emot Skatten, samt tillräck-
lige såbode Wallar, och det så, att Kongl.
Majst och Kronan erhåller en vida större
Krono Allmänning förder om Skatte agor-
ne emot Senna Föckad, än denne Brucks
allmänning innefattar. Hvar tillkom-
mer, att, Sunnäs dals By hafver Trene
Odsjunkerade såbode Wallar, 2^{ne} i Sunnäs dals

D

och En vid Sjället, Söder och Vester om Byn,
så förbehåller sig Bruket, så lösa deras
fjerde fäbode Wall innom Brucks Allmän-
nings Linien, gent emot Brucks Wallarne,
samt begagnandet af Skog och af Naturen
dannade floderland, och det så mynnat
mer, som Bruket äger Grufve Skärp-
ningar på Södra sidan om Ljusne El,
som sträcker sig från Skarven efter
Sjället till Söderliden och Gröndalen,
som fördrar Grufve led vid deras be-
arbetande, och en Mång Dragare att
underhållas vid Pumparne och Malm up-
fordringen, då de komma att arbe-
tas på Djupet, och som denne Skogs-
tract, Skogar och Belesmarker, äro
belagne äro till Sjället närmast Gruf-
vorne, hvar till den af ålder, eller
sedan 1690 varit tillflagen, såsom alle
deles oombarlig, så begäres, dervid
blifva bibehållne, med undantag af
fordra Brucks hemmanet, nu varande
skatte hemmanet No 16 i Sunnäsöaln
om Tre Trögs Skatt, och innehafves nu
af Bonden Jonas Andersson, såsom
innan Brucks Allmänningens Räkning
belagit, ej bestrides åtnjuta floder och
belesland efter Skatten, liwål med för-
behåll, att som detta hemman är odlat
af Bruket till floder delen, i formliden,
och af Interessenterne löst till Skatte,
och så Bruket har Darnfaste vid

*Alfredus Magnus Magnusson Rex
Nobis et Nobis P. Magni Regni*

A. A. Fulk
Eller Fullingaz.

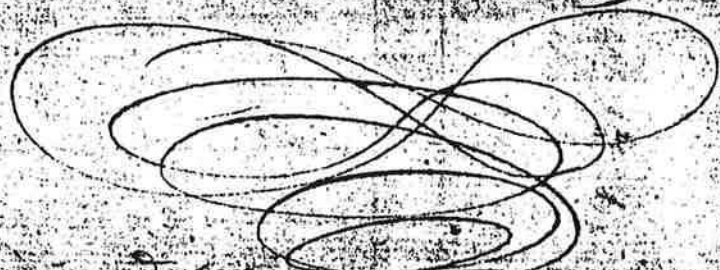
Beskrifning

Öfver en öfver den, under
Sjundabys Bruck, liggande
Ny och Mannings, Byggnad

Med Singlas och Herjendalen

af
J. H. S. & L. H. S. Lön

Upprättad i år 1619

Upprättad i år 1619
Förnyd utgåva 1848

Præst.

Nobles Namen

Suspedalene utine Brucher

Finnasdale	P. Arhfften	1.	Lappengren
Kjensdals	W. J. J. J. J. J.	2.	Hemtege
Dito		3.	Ny Tange
Jen J. J. J. J.	Holm	4.	Sjöbarken
Jes Berg		5.	Hemtege
Dito		6.	Torp
Olsson		7.	Hemtege
Ol. Buhr		8.	Dito
Matron		9.	Storbanden
J. H. H. H.	Borg	10.	Hemtege
Jen J. J. J.		11.	Ny hagen
Bruckgarden		12.	Dito
Dito		13.	Storbanden
Jen J. H. H.		14.	Ny J.
Jens Grubb		15.	Torp
Bergmans	Torp	16.	Dito
Ernst. H. H.		17.	Hemtege
Jes H. H.		18.	Dito
Ol. Buhr		19.	Dito
Jens H. H.		20.	Dito
Jen J. J.		21.	Dito
Jen J. J.		22.	Dito
Jens H. H.		23.	Dito
Ol. H. H.		24.	Dito
Jen J. H.		25.	Dito
Ol. H. H.		26.	Dito
Jen J. H.		27.	Dito
Ol. H. H.		28.	Dito
Jen J. H.		29.	Dito
Ol. H. H.		30.	Dito

Stranp

Kategorie	Mittelschwere		Schwer		Sehr schwer		Unmöglich		Unmöglich		Unmöglich		Unmöglich	
	1. 2.	3. 4.	5. 6.	7. 8.	9. 10.	11. 12.	13. 14.	15. 16.	17. 18.	19. 20.	21. 22.	23. 24.	25. 26.	27. 28.
1.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
3.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
4.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
5.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
6.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
7.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
8.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
9.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
10.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
11.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
12.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
13.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
14.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
15.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
16.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
17.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
18.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
19.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
20.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
21.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
22.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
23.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
24.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
25.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
26.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
27.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
28.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
29.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
30.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.

Ljusnådal	Mr. Ol. Ström	26.	Hämtsten
	P. Kihlman	27.	Dito
	Lars Holmgren	28.	Dito
	Jön Jönsson	29.	Rann-Hagen
	Jön Solberg	30.	Hämtsten
	Ol. Loo	31.	Dito
	Dito	32.	Dito
	Ol. Holm	33.	Ljusnådal
	Sven Bühr	34.	Stekjan
	Bouksgården	35.	Dito
	Ol. Holm	36.	Hämtsten
	Sven Bühr	37.	Dito
	Ol. Holm	38.	Dito
	Bouksgården	39.	Ljusnådal, Öllingstad
	Hans Solberg	40.	Hämtsten
	Bouksgården	41.	Ljusnådal, Öllingstad
	Ol. Solberg	42.	Hämtsten
	Ol. Loo	43.	Hämtsten
	Jön Olsson	44.	Hämtsten
	Bouksgården	45.	Hämtsten
	Mr. Olsson	46.	Hämtsten
	Lars Ström	47.	Dito
	Sven Bühr	48.	Dito
	Ol. Solberg	49.	Risa
	Jön Holm	50.	Dito
	Mr. Olsson	51.	Hämtsten
	Ol. Solberg	52.	Risa
	Ol. Loo	53.	Dito
	Jön Holm	54.	Hämtsten
	Jön Holm	55.	Hämtsten
	Mr. Olsson	56.	Dito

Sept

228	2	2	11	27
11			2	16
3			1	18
4			2	26
4			1	8
8			3	9
16			4	21
3			1	22
24			1	2
2			1	23
2			2	24
15			5	8
3			1	16
11			9	16
3			2	5
8			22	2
4			3	
1			5	9
6			11	9
4			12	18
5			13	16
4			6	
4			16	16
3	2		22	
2	2		5	17
4			14	
4			14	
1			2	20
1	2		19	16
5			5	
2	2		1	17

48 27

transport 336 49 12 341 9 48 27

Transport

Ljusmedals Mr.	Ol. Solsten 57.	Östvallan
	Jön Solsten 58.	Dito
	Olav S. S. S. 59.	Dito
	Jön Grubb. 60.	Dito
	Östen Holm 61.	Dito
	Ol. Holm 62.	Gaskärn Norr
	Jön Grubb 63.	Dito
	Ol. Holm 64.	Dito
Ljusmedals	Ol. Persson 65.	Ljusmedals
	Peter Persson 66.	Näset
	Jön Persson 67.	Ol. Persson kårnåms
	Dito 68.	Lila vid Råja Elv.
	Samfält 69.	Träskflätt
	Dito 70.	Bergslagsan
	Dito 71.	Östflätt
	Jön Persson 72.	Vid Råja Elv.
	Ol. Salomon 73.	Dito
	Ol. Olsson 74.	Dito
	Samfält 75.	Gamla Råjdårvall
	Dito 76.	Nya Dito
169:17	Jön Embriksson 77.	Gatvåhl Vallan
Ljusmedals Mr.	Hans Dahlström 78.	Dito
	Ol. S. S. 79.	Dito
	Jön Holm 80.	Dito
	Jön Gustaf Holm 81.	Bäckvallan
	Jön S. Holm 82.	Vid Jevån
	Dito 83.	Dito
	Jön J. Holm 84.	Dito
	Bruckgärden 85.	Dito

Sveradates

Transport

op. 11

376 49 72 341 9 48 27

2.	2.		1.	17.		
2.	2.		1.			
2.	2.		2.			
2.	2.		1.	4.		
2.	1.			36.		
	1.	2.	16.	30.		
	12.		3.			
	4.		10.	30.		
	4.	2.	21.	14.		
	3.		14.			
	1.	1.	7.	3.		
	1.		6.	4.		
	8.	6.	30.			
		11.	41.	4.		
		2.	29.	2.		
	1.			34.		
	3.		3.	12.		
	2.		7.	8.		
	5.		6.	30.		
5.	1.		7.	2.		
2.			1.	2.		
2.			7.	30.		
7.			1.	6.		
7.			7.	30.		

2.			8.			
2.			7.	24.		
7.			2.	24.		
7.	1.		14.	2.		
1.			1.	12.		

up. 11

369 1132 43 587 1 48 27

Transport

Grönviks 12	Jön. Solsten	86	Vid Tusan
Jön. Solsten	Jön. Solsten	87	Dito
Jön. Solsten	Jön. Solsten	88	Dito
Jön. Solsten	Jön. Solsten	89	Medåsen
Jön. Solsten	Jön. Solsten	90	Bergmans myran
Jön. Solsten	Jön. Solsten	91	Torängsgrän
Jön. Solsten	Jön. Solsten	92	Dito
Jön. Solsten	Jön. Solsten	93	Dito
Jön. Solsten	Jön. Solsten	94	Täbäcksvallen
Jön. Solsten	Jön. Solsten	95	Torängsgrän
Jön. Solsten	Jön. Solsten	96	Dito
Jön. Solsten	Jön. Solsten	97	Dito
Jön. Solsten	Jön. Solsten	98	Årsmans myran
Jön. Solsten	Jön. Solsten	99	Prömyran
Jön. Solsten	Jön. Solsten	100	Körkarnen
Jön. Solsten	Jön. Solsten	101	Dito
Jön. Solsten	Jön. Solsten	102	Torängsgrän
Jön. Solsten	Jön. Solsten	103	Dito
Jön. Solsten	Jön. Solsten	104	Stor-Bäckvallen
Jön. Solsten	Jön. Solsten	105	Karbov. träja
Jön. Solsten	Jön. Solsten	106	Dito
Jön. Solsten	Jön. Solsten	107	Dito
Jön. Solsten	Jön. Solsten	108	Torängsgrän
Jön. Solsten	Jön. Solsten	109	Dito
Jön. Solsten	Jön. Solsten	110	Dito
Jön. Solsten	Jön. Solsten	111	Kolmåsgrän
Jön. Solsten	Jön. Solsten	112	Torängsgrän
Jön. Solsten	Jön. Solsten	113	Dito
Jön. Solsten	Jön. Solsten	114	Prömyran

Transport

369 113 113 587 1 48 27

1 16

1 13

8 16 16

7 5 2

1 13 30

1 12 20

4 7 16

6 12 9 14

2 2 15

2 6 2

1 1 16

1 2 19

2 16 4

3 13 24

2 8 16

4 13 12

1 1 12

1 12 16

7 1 8

6 13 4

2 4 8

1 3 30

2 6 9

1 2

7 7

6 7 20

3 1 2 20

7 7

1 1

not 380 178 62 79 16 48 27

00
Svenskaldalen

Jon S. Halen 115

Sevämyra

Quarndalen

Dito 116

Tälöde Vallen

Dito 117

Stjärn Vallen

Enkel Märit 118

Tälö Vallen

Anders, Höglund & Gred 119

Dito

Höglund & Gred 120

Östlän

Sten 121

Sten vad som fies från Skog och Håll

Höglund & Gred 122

Östlän

Smådalen

Östen Halen 123

Tälö Vallen och Håll Räfte

Ol. Leo 124

Rua Vallen

Bruckgärd 125

Dito

J. Gred 126

Dito

Ol. Leo 127

Bruckgärd

Dito 128

Dito

Jon Svensson 129

Myrlän

Örmdalen

Carl. Tjern 130

Tälöde Vallen

Jon J. Halen 131

Dito

Bruckgärd 132

Dito

Ol. Leo 133

Dito

Dito 134

Myrran

Boardalen

Jon Solsten 135

Örnsjö Vallen

Dahlström 136

Dito

Jon Gred 137

Dito

Ol. Jonson 138

Dito

Jon Halen 139

Dito

Transport

Transport

380 178 62 791 16 448 27

4 74

7 2 6

8 2 14

9 1

10 3 30

11 7 18

12 10

13 2 0

14 4 14

15 2 4

16 4 2

17 3 2

18 4 6

19 4 16

20 2 13

21 1 7

22 2 11

23 2 16

24 2 7

25 4 6

26 1 16

27 2 30

28 2 1

29 3 16

30 2 30

443 301 73 791 16 448 27 747

Transport Roads

Funnsdals N. Jon Christen	138	Tabo mellen
Baukegarden	139	Hattengro
Offen Holten	140	Kilshare Vallen
Funnsdals Prostitution	141	Väntij Mark, Keshlhog af Lyn
	142	Funnsdals Berget Hufjället
	143	Bräsel Berget Oduglöst
	143½	Detaland haarsjöarna närm
	144	Stattes Nybush
Jonas Anders	145	Gärdeberg
Dito	146	Lögst Mon känd
Dito	147	Nyländ dit en del ökerbush
Dito	148	Öngeländ
Dito	149	Dito
Funnsdals N. Jon Christen	150	Halva Lögst
	151	Häikelberg Skogen, Skis
	152	Pura, Hufjället
	152½	Woböcken, Odg
	153	Häikelberg, Dito
	153½	Sjöbergens Sevad, bevänt med Grön
	154	Örnadal, Myrländ, Detaland
	154½	Stannadalen, Kuvint med Jälsjö
	155	Annafjället, Skog och myr
	155½	Kapron, Odg
	156	Detaland, bevänt af Grön
	156½	Stann, med 15 - Sjöar, haarsjöarna
	157	Örnadal - Dito
	158	Sevån - Dito
	159	Sev Sjön, haarsjöarna Örnadal
	160	Häkelberg, med Sjön - Dito
	161	Hattengro

5776128

Transport

Ljondalstr

- Transport
161. 1/2 Ljondalstr
 162. Ljondalstr och Björnsdalstr, 1/2 Ljondalstr
 163. Björnsdalstr
 164. Björnsdalstr och Ljondalstr, 1/2 Ljondalstr
 165. Björnsdalstr
 166. Björnsdalstr, bevänt med Ljondalstr, 1/2 Ljondalstr
 167. Ljondalstr
 168. Ljondalstr: Ljondalstr, flodland
 169. Ljondalstr, bevänt med Ljondalstr, 1/2 Ljondalstr
 169. 1/2 Ljondalstr och Ljondalstr
 170. Ljondalstr, bevänt med Ljondalstr, 1/2 Ljondalstr
 171. Ljondalstr
 172. Ljondalstr, bevänt med Ljondalstr, 1/2 Ljondalstr
 173. Ljondalstr, bevänt med Ljondalstr, 1/2 Ljondalstr
 174. Ljondalstr och Ljondalstr, bevänt med Ljondalstr, 1/2 Ljondalstr
 175. Ljondalstr och Ljondalstr, bevänt med Ljondalstr, 1/2 Ljondalstr
 176. Ljondalstr
 176. Ljondalstr och Ljondalstr, bevänt med Ljondalstr, 1/2 Ljondalstr
 177. Ljondalstr och Ljondalstr, bevänt med Ljondalstr, 1/2 Ljondalstr
 178. Ljondalstr och Ljondalstr, bevänt med Ljondalstr, 1/2 Ljondalstr
 179. Ljondalstr
 180. Ljondalstr och Ljondalstr, bevänt med Ljondalstr, 1/2 Ljondalstr
 181. Ljondalstr, bevänt med Ljondalstr, 1/2 Ljondalstr
 182. Ljondalstr, 1/2 Ljondalstr
 183. Ljondalstr
 184. Ljondalstr, flodland
 184. Ljondalstr och Ljondalstr, bevänt med Ljondalstr, 1/2 Ljondalstr
 185. Ljondalstr och Ljondalstr, bevänt med Ljondalstr, 1/2 Ljondalstr
 186. Ljondalstr och Ljondalstr, bevänt med Ljondalstr, 1/2 Ljondalstr
 187. Ljondalstr
 188. Ljondalstr

Ljondalstr

Ljondalstr och Ljondalstr, bevänt med Ljondalstr, 1/2 Ljondalstr

4270:4

Majstingens

Ljondalstr och Ljondalstr, bevänt med Ljondalstr, 1/2 Ljondalstr

Transport

[illegible]

Kastlingen

Jön Olsson 189
Gustav Jönsson 190

189. Skätt
190. Skätt

Transport

2838:18

Dito 191
Dito 192

191. Lön i skatt & Gårds och
192. af kaparens skatt

Gröndalen

Gröndalen

193. Skätt
194. Skätt

193. Skätt 6 Mk
194. Skätt 6 Mk

195. Skätt
196. Skätt

195. Skätt 7 Mk
196. Skätt 7 Mk

197. Skätt
198. Skätt

197. Skätt 3 Mk
198. Skätt 3 Mk

199. Skätt
200. Skätt

199. Skätt
200. Skätt

201. Skätt
202. Skätt

201. Skätt
202. Skätt

203. Skätt
204. Skätt

203. Skätt
204. Skätt

205. Skätt
206. Skätt

205. Skätt
206. Skätt

207. Skätt
208. Skätt

207. Skätt
208. Skätt

209. Skätt
210. Skätt

209. Skätt
210. Skätt

211. Skätt
212. Skätt

211. Skätt
212. Skätt

213. Skätt
214. Skätt

213. Skätt
214. Skätt

215. Skätt
216. Skätt

215. Skätt
216. Skätt

217. Skätt
218. Skätt

217. Skätt
218. Skätt

219. Skätt
220. Skätt

219. Skätt
220. Skätt

Transport

[illegible]

Liquidated Tre.

Ol. Berggren 315
Dito 316

Per Stenwall 317

Ol. Berggren 318

Per Stenwall 319

Ol. Stas 320

Per Stenwall 321

Ol. Berggren 322

Ol. Stas 323

Ol. Berggren 324

Ol. Stas 325

U. Moberg 326

Per Backman 327

Ol. Stas 328

U. Moberg 329

Per Backman 330

Dito 331

Per Stenwall 332

Dito 333

Ol. Stas 334

U. Moberg 335

Dito 336

Stenwall 337

Carl Edfors 338

S. Strom 339

Carl Edfors 340

Stenwall 341

S. Strom 342

Carl Edfors 343

Per Stenwall 344

Ol. Stas 345

U. Moberg 346

Joh. Sommarberg 347

Transport

Transport 348

Dito 349

Dito 350

Dito 351

Dito 352

Dito 353

Dito 354

Dito 355

Dito 356

Dito 357

Dito 358

Dito 359

Dito 360

Dito 361

Dito 362

Dito 363

Dito 364

Dito 365

Dito 366

Dito 367

Dito 368

Dito 369

Dito 370

Dito 371

Dito 372

Dito 373

Dito 374

Dito 375

Dito 376

Dito 377

Dito 378

Dito 379

Dito 380

Dito 381

Dito 382

Dito 383

Dito 384

Dito 385

Dito 386

Dito 387

Dito 388

Dito 389

Dito 390

Dito 391

Dito 392

Transport

Transport

Ljundals Mr. Bergman, torpet 248	Öfver Våhler
Ol. M. Raa 249	Dito
J. Öfver Holm 250	Dito
Jonas Nilberg 251	Dito
Carl. Sten 252	Dito
Ol. Holm 253	Dito 2 1/2
J. E. Wensjö 254	Dito and Harnmyra 2 1/2
Guliholms 255	Öfver Våhler
Ol. J. Holm 256	Dito 2 1/2
Ol. Sten 257	Dito
Ol. Sten 258	Dito
J. Sammarberg 259	Dito
Ol. Sten 260	Dito
Mr. Sten 261	Dito
Mr. Långström 262	Dito
Ol. Holm 263	Dito 2 1/2
Ol. Sten 264	Dito
Ol. Sten 265	Dito
Frankmans torpet 266	Dito
Mr. Ol. Sten 267	Dito
Mr. Bergman, torpet 268	Dito
Mr. Ol. Sten 269	Dito
Mr. Sten 270	Dito
Jonas Nilberg 271	Dito
Jonas Holm 272	Statt vid Studjån

545 ³	452 ³	176	1718	20	1748 ³	18037 ³	3245 ³	24	36758 ³	1117	5
11.			71.	3.							
5.			12.	18.							
9.			30.	2.							
3.			15.	19.							
6.			24.	6.							
2 ¹	1.		9.	6.							
3.	4.		30.	20.							
4.			9.	16.							
3 ²			10.	2.							
6.			12.								
2.			2.	12.							
6.			18.	13.							
4.				16.							
7.				14.							
4.				6.							
6.	1.		19.	6.							
3.			6.								
4.			6.	20.							
3.	1 ²		9.	20.							
2 ²			5.	12.							
6.			10.	20.							
5.			19.	24.							
4.			10.	2.							
4.			2.	6.							
4.			8.								
545 ³	560 ³	187 ³	209 ³	1.	1748 ³	18037 ³	3245 ³	24	36758 ³	1117	5

Ljusnadal Nr

Hergmanstorp

Olaf Loo

Ol. Kalm

Jon Lofgren

Nikl. Ahlman

Ol. Lofgren Horge

Jon Lofgren

Hergmanstorp

Jon Lofgren

Ol. Kalm

Jon Kalm

Banksgränd

Hergmanstorp

Ol. Lofgren

L. Moberg

Hergmanstorp

Hergmanstorp

Ol. Kalm

L. Lofgren

Ol. Kalm, L. Lofgren, L. Lofgren

Dito - Dito

Ol. Kalm

Ol. Horge

L. Moberg

Jon Lofgren

Ol. Kalm

Hergmanstorp

Jon Lofgren

Hergmanstorp

Ol. Horge

Dito

Hergmanstorp

Jon Lofgren

Transport

Hergmanstorp, L. Lofgren, L. Lofgren, L. Lofgren

L. Lofgren

Dito

Dito

Bräbäcks Vallen

Dito

Dito - mid Vallen

Dito

Dito

Dito

Dito Vallen

Dito

Dito

Dito

Transport

mont	5458	560	183	20	1	174	180	32	24	36	75	86	1117	5	
	5														
	4														
	5														
	5														
	9														
	6														
	1														
	2														
	3														
tehl w. Mahabota	5		27	26											
	6														
	2														
	9														
	3														
	6														
	1														
	4														
	2														
	1														
	8														
	1		1	19											
	2		2	16											
	2		2	18											
	1			20											
		1	7												
	2	8	14	26											
		9	16	29											
	2		7	16											
	4		6	25											
	2		2	8											
	6		7	3											
	1		2	7											
	12		26	28											
mont	556	183	184	2	4	26	174	180	32	24	36	75	86	1117	5

Linnéus

Transcript

Ol. Eräs	287	Skåtata
Jon. Myr	288	Dito
Ol. Pöfven	289	Dito
Gunn. Holmberg	290	Dito
Carl. E. Hög	291	Dito
Ol. Eräs	292	Humbertus
Jon. Myr	293	Dito
Ol. Pöfven	294	Dito
Jon. Myr	295	Dito
Ol. Pöfven	296	Dito
Carl. E. Hög	297	Dito
Jon. Myr	298	Dito
Joh. Sommarberg	299	Dito
Ol. Pöfven	300	Dito
Jon. Myr	301	Dito
Ol. Pöfven	302	Dito
Ol. Pöfven	303	Dito
Jon. Myr	304	Dito
Jon. Pöfven	305	Dito
Gunn. Holmberg	306	Dito in Nyd.
Carl. E. Hög	307	Dito
Kjellman	308	Dito
Jon. Myr	309	Dito
Jon. Långström	310	Dito
G. Eräs	311	Dito
Ol. Eräs	312	Dito
Jon. Myr	313	Dito
Carl. E. Hög	314	Dito
Dito	315	Brönns Vallus
Jon. Långström	316	Brönns Vallus
G. Eräs	317	Stenflått
Dito	318	Stenflått

Transcript

Wright

[illegible]

Transport,

816	1787	1832	2608	27	1740	18037	32459	436736	26	1117	5
-----	------	------	------	----	------	-------	-------	--------	----	------	---

Transport

Ljusnadalstr.	Boulevarden	319	Ljusnadalstr.
Jens Ljusnadal	320	Dito	
O. L. L. B.	321	Dito	
Peter Ljusnadal	322	Dito	
Jens Ljusnadal	323	Stormyras	
O. L. L. B.	324	Dito	
Boulevarden	325	Dito	
Jens Ljusnadal	326	Ljusnadalstr.	
Lars Holmgren	327	Dito	
Dito	328	Stormyras	
Jens Ljusnadal	329	Östra Rindalstr.	
Lars Holmgren	330	Dito	
Nath. Ljusnadal	331	Dito	
Jens Ljusnadal	332	Östra Rindalstr.	
Lars Holmgren	333	Dito	
Nath. Ljusnadal	334	Ljusnadalstr.	
O. L. L. B.	335	Dito	
Jens Ljusnadal	336	Dito	
	337	Ljusnadalstr. och Östra Rindalstr.	
	338	Östra Rindalstr.	
	339	Skog Ljusnadalstr. och Östra Rindalstr.	
	340	Ljusnadalstr. och Östra Rindalstr.	
	341	Ljusnadalstr. och Östra Rindalstr.	
	342	Östra Rindalstr.	
	343	Dito	
	344	Dito	
	345	Skog och Ljusnadalstr. och Östra Rindalstr.	
	346	Östra Rindalstr.	
	347	Dito	

Ljusnadalstr.

12.104:2

Transport

wort	8167	6982	1882	2608	2717	1499	29	18057	2132	4592	4367	5626	1117	2
	26.			41.	13.									
	67			7.	4.									
				9.										
				9.	4.									
			4.	13.	2.									
			7.	9.	30.									
			4.	13.										
	4.			4.	22.									
	5.			7.	24.									
			5.	36.										
	3.			2.	19.									
	2.			2.	1.									
	3.			1.	13.									
	3.			1.	24.									
	7.				2.									
			6.	7.	10.									
	4.			9.	16.									
	1.	2.	10.	2.										
					6706	2.								
an Linderlato Bruch													267.	4.
												5134.	16.	
								1000.	16.					
												21.	22.	
Riberggraben														
an Elagius Nybuppe				141.	2.									
offener wassergraben				118.	16.									
				1370.	6.									
					2973.	26.								
getrod. Lärchenflor					2970	2.	2946	2.						
												4522.	24.	
													21.	16.
wort	8712	2165	2052	1528	1129	674	219046	232459	24	46453	24	1401	25	
					26134	21	21994	2						

Transport

<i>Ljundavallen</i>	<i>Ol. Solsten</i>	744	<i>Finnevall</i>	
<i>Dito</i>	<i>Ol. Solsten</i>	745	<i>Tharngren</i>	
<i>Ol. Kar</i>		746	<i>Andersson</i>	
<i>Finnevall</i>	<i>Ol. Kar</i>	747	<i>Tharngren</i>	
<i>Ol. Kar</i>		748	<i>Finnevall</i>	
<i>Ol. Solsten</i>		749	<i>Myra</i>	
<i>Finnevall</i>	<i>Ol. Solsten</i>	750	<i>Dito</i>	
<i>Ol. Kar</i>		751	<i>Dito</i>	
<i>Ol. Kar</i>		752	<i>Dito</i>	
<i>G. Moberg</i>		753	<i>Dito</i>	
<i>Ol. Kar</i>		754	<i>Dito</i>	
<i>Ol. Kar</i>		755	<i>Dito</i>	
<i>G. Moberg</i>		756	<i>Dito</i>	
<i>Ol. Kar</i>		757	<i>Dito</i>	
<i>Ol. Kar</i>		758	<i>Dito</i>	
<i>Ol. Kar</i>		759	<i>Andersson</i>	
<i>Dito</i>		760	<i>Andersson</i>	
<i>G. Moberg</i>		761	<i>Andersson</i>	
<i>Dito</i>		762	<i>Andersson</i>	
<i>Dito</i>		763	<i>Andersson</i>	
<i>Finnevall</i>		764	<i>Andersson</i>	
		765	<i>Dito</i>	
<i>Finnevall</i>		766	<i>Dito</i>	
<i>Finnevall</i>		767	<i>Dito</i>	
<i>G. Moberg</i>		768	<i>Myra</i>	
<i>Ol. Kar</i>		769	<i>Andersson</i>	
<i>Finnevall</i>		770	<i>Dito</i>	
<i>Ol. Kar</i>		771	<i>Myra</i>	
<i>Finnevall</i>		772	<i>Andersson</i>	
<i>Ol. Kar</i>		773	<i>Dito</i>	
<i>Finnevall</i>		774	<i>Dito</i>	
<i>Finnevall</i>		775	<i>Myra</i>	
<i>Dito</i>		776	<i>Andersson</i>	
<i>Dito</i>		777	<i>Andersson</i>	
<i>Ol. Kar</i>		778	<i>Andersson</i>	

Transport

[illegible]

Lundala Mr. Eric Myr	379	Myran
	380	Holm vatten
Mr Eric Myr	381	Dito
Ol. Sjöström	382	Dito
Jon Eric Myr	383	Dito
	384	Dito
Carl Elfberg	385	Dito
G. Moberg	386	Myran
S. Moberg	387	Åkerbruk
Gulikaström	388	Vid Södan
Jonas Eric Myr	389	Rådningarna
S. Sackman	390	Dito
Joh. Sommarberg	391	Myran
	392	Rindö
Mr Eric Myr	393	Dito
Ol. Nordberg	394	Rådningen
Bruckgärden	395	Dito
Dito	396	Dito
Jacob Nordberg	397	Ståll och hus med redningar
Dito	398	Nackmanlia
Jon Nackman	399	Dito
S. Nackman	400	Dito
Per Långström	401	Dito
	402	Dito
	403	Dito
	404	Dito
	405	Dito
	406	Dito
	407	Dito
Per Långström	408	Dito vatten
Per Olsson	409	Hälsan och Myran
	410	

sport

906	288	871	483	28	24.675	7	2046	9	22.459	24	46,455	24	1401	25
					26,724	51	21094	17						
		1/2	7											
			1	16										
2			1	4										
			1	14										
			1	28										
			1	20										
			1	22										
		1/2	10	30										
1		1/2	7	28										
		1/2	1	2										
	10		11											
9			12	20										
	5		10	22										
			6	24										
			4	12										
			2	14										
			8	6										
			3	20										
	3	7	10	28										
2			3	4										
			3	2										
			4	12										
			2	4										
			1	6										
				18										
			3	4										
			6	30										
			5											
			5	6										
				16										
3			9	16										

sport

914	211	304	308	20	24.675	7	2046	9	22.459	24	46,455	24	1401	25
					26,724	51	21094	17						

= 210 1/2

Fransport

Sjundals Dr	410.	Nottingen
M. Thymalfelt	411.	Sito
Duckgärden	412.	Sito
S. Wackman	413.	Sito
M. Thymalfelt	414.	Sito
O. Nordberg	415.	Hargwallen
Per Olofson	416.	Sito
	417.	Myra
Duckgärden	418.	Ståtholm Norgst
Duckgärden	419.	Donallan vid Järnart an
O. O. Väs	420.	g. Klapp u. Lera
S. Wackman	421.	Sito
O. Nordberg	422.	Sito
Joh. Jonasson	423.	Sito
O. O. Väs	424.	Sito
O. Nordberg	425.	Sito
Per Olofson	426.	Sito
Joh. Jonasson	427.	Sjundalsvallen
	428.	g. Sito
	429.	Sito
	430.	Sito
Carl Eklund	431.	Sito
	432.	Sito
Carl Eklund	433.	Sito
Carl Eklund	434.	Sito
	435.	g. Sito
	436.	Sito
	437.	Sito
G. Moberg	438.	Sito
Carl Eklund	439.	Marvallen

Fransport

914 811 309 5018 20 24 19,046 9 24,459 24 46,453 24 1401 15
28,724 21 3,994 17

	9	8
1	24	
4	9	20
1	19	
2	1	
	1	16
	1	9
	7	20
5	14	2
5	4	6
2	19	
2	2	1
1	1	13
	1	28
	1	19
	2	24
	2	8
4	1	22
	14	
	30	
	2	8
	1	6
	2	29
	1	13
	1	20
	1	19
	1	20
	1	16
	28	
	2	20
	3	16
	1	

9212 824 903 5018 20 24 19,046 9 24,459 24 46,453 24 1401 15
28,724 21 3,994 13

Transport

Jon Myr	440	Ing. Vallar	
Nor. Långström	441	Årjundalsvallen	
	442	Dito	
	443	Skedavall	
Nor. Långström	444	Myra	
S. Ekberg	445	Årjundalsvallen	
Jab. Tommarberg	446	Dito	
Carlström	447	Myra	
Jon. Ekberg	448	Dito	
Ol. Sjöström	449	Årjundalsvallen	
	450	Skedavall	
Nor. Olsson	451	Novall	
S. Ekberg	452	Rodningarn	
Nor. Olsson	453	Myra	
Jon. Ekberg	454	Skedavall	
Dito	455	Rodje vallen	
Nor. Olsson	456	Skedavall	
M. Thorsén	457	Rodningarn	
S. S. Sjöström	458	Dito	
	459	Diteland	
	460	Ödyligafjäl	
	461	Skedavall	
	462	Skedavall och 6 Skedavall	
	463	Skedavall och 6 Skedavall	
	464	Skedavall	

Summa
Summa

vorl	92267 8224 9027	50890	26724 21	2994 15	32459 24	46456 24	1401 25
		29					
		7					
		1	16				
		2	19				
		27	19				
			28				
	1/2	1					
		1					
		5	24				
		2	2				
		7	9				
		2	20				
		7	16				
		5	7				
		4	28				
	1/1		18				
		3	24				
		1	20				
		2	8				
			1400 19				
						29045 16	
						614 4	
						493 19	
						11	
						7 24	

6 fl. 19
1/2 fl. 19

Summa 9293824 9037 5168 40785 18 21994 17 32459 24 75309 2520 16

Summa Slätt, Betesland, Skog, Betesjudo, och Brigg, färdas till
Sällhammar 1/2 fl. 19 1/2 fl. 19 1/2 fl. 19

Mart, Sundin

P. M. Hallmuth

Ställestägenheter i Gröndalen
som genom Afrittringen kufat Lap-
parne

		Areal	
		5 ²	4 ²
1913	Myrslätt i 3 ^{te}	21	
1914	Finnvallen	1	16
1915	Myrslätt i 1 st skedd	33	34
1917	2 ^{de} 3 ^{te}	9	
	Summa -	65	8

		Areal	
		5 ²	4 ²
1313	Gröndalen	925	8
1314	Gröndalslän -	2754	16
1338	Slättstolen	6	16
1345	Osjöbäck	2	
	Summa =	4697	8

~~1740~~ Pärmas N° 9.

IV

Beskrifning

Sill

Concept-Chartan öfver Den, under

Ljusredas-Bruk, begagnade

Throno-Allmanning; Belägen

Stede i Singslag af Herjedalen

Samtelandet
Författad År 1819. af

Underskand.

Ljunedals Bruk, beläget i Koro-allmän-
ning, har i Kasungn, tvänne Stångjärns och en
Spik-Hammare, samt 6. Hårdar, förliga smidet
är Cirka 300. Stk. under Bruket fören 47. Torp,
hvara hölet, tillika med skjellön Bruks-gårdens 11.
Hästar, 55. Oxar, 312. korutens lagnöt, och
752. Örar. — en tredjedel af vinder föredes för Oxar och
Kor bestär af Hvit-Majsa. från Bruket till närmaste
stad köres i konunga-Riket. Vorige reknas 7. mil till
våg, till öfersund i Norden, 19. 1/2. mil. hvaraf 8te mil
är skidvagns- och fjärdan. Bruket smides af Mr. Nånck
med sin hustru i Kasungn, och Mr. P. Niklund so-
tor påället Bruks-sågen är upstagne i efterföljande

Beskrifning.

[illegible]

Transport		41. 20	65. 2. 2.
Gjensedakten	Krueger, Nyhagen	1. 3. 6	10
	D. Thorsgaard	2. 2. 21	22
	Jon. Jensen, Holten	3. 4. 10	6
	Jon. Grubb	4. 6. 12	16
	Bergmans Torpet	5. 12. 4	26
	Parr Sirag, Tegl	6. 17. 74	9
	Parr Sirag, Tegl	7. 18. 2. 11	8.
	Jon. Liden, Tegl	8. 19. 1. 16	10
	Jon. Liden, Tegl	9. 20. 4. 0	6
	Parr Sirag, Tegl	10. 21. 4. 10	7
	Krueger, Thorsgaard	11. 22. 1. 6	30
	Jon. Liden, Tegl	12. 23. 1. 9	6
	Jon. Jensen, Holten	13. 24. 1. 7	4.
	Jon. Jensen, Holten	14. 25. 1. 16	8.
	H. Almas, Tegl	15. 26. 2. 16	11.
	R. Kildmann, Tegl	16. 27. 1. 18	3.
	Parr Holmgren, Tegl	17. 28. 2. 26	4.
	Jon. Liden, Thorsgaard	18. 29. 1. 8	4.
	Jon. Liden, Tegl	19. 30. 2. 9	8.
	H. Liden, Tegl	20. 31. 4. 24	16
	D. D. 32.	1. 32. 1. 20	5.
	H. Liden, Tegl	2. 33. 1. 8	24
	Jon. Liden, Tegl	3. 34. 1. 25	2
	Krueger, Thorsgaard	4. 35. 2. 24	2.
	Transport	13. 36.	2907 - 2. 2.

Transport.		134 15	1904-2 9
Ljusnäs Dal. Lövsk. St. Jonst. Holms Segl.	36	5. 8	15
St. Jonst. Holms Segl.	37	1. 16	3
St. Jonst. Holms Segl.	38	9. 16	17
St. Jonst. Holms Segl.	39	4. 24	
St. Jonst. Holms Segl.	40	4. 5	3
St. Jonst. Holms Segl.	41	2. 2	8
St. Jonst. Holms Segl.	42	3	4
St. Jonst. Holms Segl.	43	5. 9	1
St. Jonst. Holms Segl.	44	1. 8	6
St. Jonst. Holms Segl.	45	12. 18	4
St. Jonst. Holms Segl.	46	13. 16	5
St. Jonst. Holms Segl.	47	6	4
St. Jonst. Holms Segl.	48	16. 16	4
St. Jonst. Holms Segl.	49	32	3. 2
St. Jonst. Holms Segl.	50	5. 17	2. 2
St. Jonst. Holms Segl.	51	14. 2	4
St. Jonst. Holms Segl.	52	14	3. 3
St. Jonst. Holms Segl.	53	7. 20	1
St. Jonst. Holms Segl.	54	14. 16	1. 2
St. Jonst. Holms Segl.	55	3	5
St. Jonst. Holms Segl.	56	1. 17	2. 2
St. Jonst. Holms Segl.	57	1. 17	2. 2
St. Jonst. Holms Segl.	58	1	2. 2
St. Jonst. Holms Segl.	59	2	2. 2
St. Jonst. Holms Segl.	60	1. 4	2. 2
Transport.	346	30	344 5 13

Frans Jacob		74 10	74 10	57	12
Johan Holm, off. skatt.		61	16	2	1
Olaf Holm, hushållsm.		62	16 30	4	2
Johan Grubb.		63	3	1	2
Olaf Holm.		64	10 20	4	1
Norrås By. Olaf Jönsson, off. skatt.		65	21 10	4	2
Johan Jönsson, hushållsm.		66	14	3	1
Johan Jönsson, off. skatt.		67	7 20	4	1
Ludvig Råja, Elf.		68	6 30	4	1
Frans Jönsson		69	30 2	8	6
Karl Jönsson, hushållsm.		70	41 4	1	11
P. J. Jönsson		71	29 2	8	1
P. J. Jönsson, vid Råja		72	24	1	1
Olaf Jönsson		73	5 12	3	1
Olaf Jönsson, off. skatt.		74	3 2	2	1
Johan Råja, hushållsm.		75	6 20	5	1
Nygår.		76	3 2	5	1
Johan Embriksson, hushållsm.		77	1 2	2	1
Husnedals förbruk. Hans Dahlström		78	3 20	2	1
Olaf Jönsson, off. skatt.		79	1 6	3	1
Johan Holm		80	3 30	3	1
Johan Holm, hushållsm.		81	8	8	2
Johan Jönsson, hushållsm.		82	3 20	2	1
De		83	2 20	3	1
Johan Jönsson, hushållsm.		84	14 2	3	1
Frans Jacob		85	15	76 9 11 43	8

[illegible]

Transport		3807	1017	67
Jon Jenson Holm	109	2		1
Jon Holm	110	3		2
Jon Jenson Holm	111	2		6
Jon Holm	112	2		3
Jon Jenson Holm	113	3		3
Jon Jenson Holm	114	1		1
Jon Jenson Holm	115	3		1
Jon Jenson Holm	116	2		7
Jon Jenson Holm	117	2		8
Jon Jenson Holm	118	1		2
Jon Jenson Holm	119	5		8
Jon Jenson Holm	120	3		6
Jon Jenson Holm	121	2		2
Jon Jenson Holm	122	2		6
Jon Jenson Holm	123	2		2
Jon Jenson Holm	124	2		4
Jon Jenson Holm	125	10		4
Jon Jenson Holm	126	6		4
Jon Jenson Holm	127	16		2
Jon Jenson Holm	128	1		2
Jon Jenson Holm	129	1		3
Jon Jenson Holm	130	11		3
Jon Jenson Holm	131	1		2
Jon Jenson Holm	132	6		4
Transport	918	8		4307

[illegible]

Luomedalen Transport	1037.16	586.18	4195.3	2875	917	516	448	85	
godt Betsland, myror och flak	156	381.20							
Wedboasen, alluans, Lofvans ingångar	152				380				
Sjöbergens och Adadalen, swasten med mark och god fjällbet	152	663							
Amnadalst. 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100	152	3620.28							
Kappa-Rubensjället, modug	152				915.90				
Annan med 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100	156			150.96					
Orman, med korn, Rika på Öhring	157			40.8					
Swan, Lofvans, Lofvans, Öhring, och, Lofvans	158			20.4					
Swan, Lofvans, Lofvans, Öhring, och, Lofvans	159			34					
Ståkel, Lofvans, Lofvans, Öhring, och, Lofvans	160			30					
Bets myror	161	763							
Prok och Rödablarne, god källskog	162	379.6							
med Betslig Gran, Tall och Björk (skog)	163	359.16							
Bets myror	164	692.86							
håsen, Lofvans, Lofvans, Öhring, och, Lofvans	165	196.4							
med Betslig Gran, Tall och Björk (skog)	166	375.26							
Ullbager, Lofvans, Lofvans, Öhring, och, Lofvans	167				658				
Rödablarne, Lofvans, Lofvans, Öhring, och, Lofvans	168	120.16							
Rödablarne, Lofvans, Lofvans, Öhring, och, Lofvans	169	141.18							
Rödablarne, Lofvans, Lofvans, Öhring, och, Lofvans	170	9.4							
Rödablarne, Lofvans, Lofvans, Öhring, och, Lofvans	171	97							
Rödablarne, Lofvans, Lofvans, Öhring, och, Lofvans	172	17.18							
Rödablarne, Lofvans, Lofvans, Öhring, och, Lofvans	173	140.24							
Rödablarne, Lofvans, Lofvans, Öhring, och, Lofvans	174	25.18							
Rödablarne, Lofvans, Lofvans, Öhring, och, Lofvans	175	29.20							
Rödablarne, Lofvans, Lofvans, Öhring, och, Lofvans	176	1037.16	11460	15850.13	756	633.77	14	125020	516
Rödablarne, Lofvans, Lofvans, Öhring, och, Lofvans	177	4			576				8

[illegible]

五

Transport.

1795 1816, 1815 1799 1811 1814 1797 1812 1813 1814 1815 1816

Lionel's Stamp:		1798	1799	1800	1801	1802	1803	1804	1805	1806	1807	1808	1809	1810	1811	1812	1813	1814	1815	1816	1817	1818	1819	1820	1821	1822	1823	1824	1825	1826	1827	1828	1829	1830	1831	1832	1833	1834	1835	1836	1837	1838	1839	1840	1841	1842	1843	1844	1845	1846	1847	1848	1849	1850	1851	1852	1853	1854	1855	1856	1857	1858	1859	1860	1861	1862	1863	1864	1865	1866	1867	1868	1869	1870	1871	1872	1873	1874	1875	1876	1877	1878	1879	1880	1881	1882	1883	1884	1885	1886	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2046	2047	2048	2049	2050	2051	2052	2053	2054	2055	2056	2057	2058	2059	2060	2061	2062	2063	2064	2065	2066	2067	2068	2069	2070	2071	2072	2073	2074	2075	2076	2077	2078	2079	2080	2081	2082	2083	2084	2085	2086	2087	2088	2089	2090	2091	2092	2093	2094	2095	2096	2097	2098	2099	2100	2101	2102	2103	2104	2105	2106	2107	2108	2109	2110	2111	2112	2113	2114	2115	2116	2117	2118	2119	2120	2121	2122	2123	2124	2125	2126	2127	2128	2129	2130	2131	2132	2133	2134	2135	2136	2137	2138	2139	2140	2141	2142	2143	2144	2145	2146	2147	2148	2149	2150	2151	2152	2153	2154	2155	2156	2157	2158	2159	2160	2161	2162	2163	2164	2165	2166	2167	2168	2169	2170	2171	2172	2173	2174	2175	2176	2177	2178	2179	2180	2181	2182	2183	2184	2185	2186	2187	2188	2189	2190	2191	2192	2193	2194	2195	2196	2197	2198	2199	2200	2201	2202	2203	2204	2205	2206	2207	2208	2209	2210	2211	2212	2213	2214	2215	2216	2217	2218	2219	2220	2221	2222	2223	2224	2225	2226	2227	2228	2229	2230	2231	2232	2233	2234	2235	2236	2237	2238	2239	2240	2241	2242	2243	2244	2245	2246	2247	2248	2249	2250	2251	2252	2253	2254	2255	2256	2257	2258	2259	2260	2261	2262	2263	2264	2265	2266	2267	2268	2269	2270	2271	2272	2273	2274	2275	2276	2277	2278	2279	2280	2281	2282	2283	2284	2285	2286	2287	2288	2289	2290	2291	2292	2293	2294	2295	2296	2297	2298	2299	2300	2301	2302	2303	2304	2305	2306	2307	2308	2309	2310	2311	2312	2313	2314	2315	2316	2317	2318	2319	2320	2321	2322	2323	2324	2325	2326	2327	2328	2329	2330	2331	2332	2333	2334	2335	2336	2337	2338	2339	2340	2341	2342	2343	2344	2345	2346	2347	2348	2349	2350	2351	2352	2353	2354	2355	2356	2357	2358	2359	2360	2361	2362	2363	2364	2365	2366	2367	2368	2369	2370	2371	2372	2373	2374	2375	2376	2377	2378	2379	2380	2381	2382	2383	2384	2385	2386	2387	2388	2389	2390	2391	2392	2393	2394	2395	2396	2397	2398	2399	2400	2401	2402	2403	2404	2405	2406	2407	2408	2409	2410	2411	2412	2413	2414	2415	2416	2417	2418	2419	2420	2421	2422	2423	2424	2425	2426	2427	2428	2429	2430	2431	2432	2433	2434	2435	2436	2437	2438	2439	2440	2441	2442	2443	2444	2445	2446	2447	2448	2449	2450	2451	2452	2453	2454	2455	2456	2457	2458	2459	2460	2461	2462	2463	2464	2465	2466	2467	2468	2469	2470	2471	2472	2473	2474	2475	2476	2477	2478	2479	2480	2481	2482	2483	2484	2485	2486	2487	2488	2489	2490	2491	2492	2493	2494	2495	2496	2497	2498	2499	2500	2501	2502	2503	2504	2505	2506	2507	2508	2509	2510	2511	2512	2513	2514	2515	2516	2517	2518	2519	2520	2521	2522	2523	2524	2525	2526	2527	2528	2529	2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566	2567	2568	2569	2570	2571	2572	2573	2574	2575	2576	2577	2578	2579	2580	2581	2582	2583	2584	2585	2586	2587	2588	2589	2590	2591	2592	2593	2594	2595	2596	2597	2598	2599	2600	2601	2602	2603	2604	2605	2606	2607	2608	2609	2610	2611	2612	2613	2614	2615	2616	2617	2618	2619	2620	2621	2622	2623	2624	2625	2626	2627	2628	2629	2630	2631	2632	2633	2634	2635	2636	2637	2638	2639	2640	2641	2642	2643	2644	2645	2646	2647	2648	2649	2650	2651	2652	2653	2654	2655	2656	2657	2658	2659	2660	2661	2662	2663	2664	2665	2666	2667	2668	2669	2670	2671	2672	2673	2674	2675	2676	2677	2678	2679	2680	2681	2682	2683	2684	2685	2686	2687	2688	2689	2690	2691	2692	2693	2694	2695	2696	2697	2698	2699	2700	2701	2702	2703	2704	2705	2706	2707	2708	2709	2710	2711	2712	2713	2714	2715	2716	2717	2718	2719	2720	2721	2722	2723	2724	2725	2726	2727	2728	2729	2730	2731	2732	2733	2734	2735	2736	2737	2738	2739	2740	2741	2742	2743	2744	2745	2746	2747	2748	2749	2750	2751	2752	2753	2754	2755	2756	2757	2758	2759	2760	2761	2762	2763	2764	2765	2766	2767	2768	2769	2770	2771	2772	2773	2774	2775	2776	2777	2778	2779	2780	2781	2782	2783	2784	2785	2786	2787	2788	2789	2790	2791	2792	2793	2794	2795	2796	2797	2798	2799	2800	2801	2802	2803	2804	2805	2806	2807	2808	2809	2810	2811	2812	2813	2814	2815	2816	2817	2818	2819	2820	2821	2822	2823	2824	2825	2826	2827	2828	2829	2830	2831	2832	2833	2834	2835	2836	2837	2838	2839	2840	2841	2842	2843	2844	2845	2846	2847	2848	2849	2850	2851	2852	2853	2854	2855	2856	2857	2858	2859	2860	2861	2862	2863	2864	2865	2866	2867	2868	2869	2870	2871	2872	2873	2874	2875	2876	2877	2878	2879	2880	2881	2882	2883	2884	2885	2886	2887	2888	2889	2890	2891	2892	2893	2894	2895	2896	2897	2898	2899	2900	2901	2902	2903	2904	2905	2906	2907	2908	2909	2910	2911	2912	2913	2914	2915	2916	2917	2918	2919	2920	2921	2922	2923	2924	2925	2926	2927	2928	2929	2930	2931	2932	2933	2934	2935	2936	2937	2938	2939	2940	2941	2942	2943	2944	2945	2946	2947	2948	2949	2950	2951	2952	2953	2954	2955	2956	2957	2958	2959	2960	2961	2962	2963	2964	2965	2966	2967	2968	2969	2970	2971	2972	2973	2974	2975	2976	2977	2978	2979	2980	2981	2982	2983	2984	2985	2986	2987	2988	2989	2990	2991	2992	2993	2994	2995	2996	2997	2998	2999	3000	3001	3002	3003	3004	3005	3006	3007	3008	3009	3010	3011	3012	3013	3014	3015	3016	3017	3018	3019	3020	3021	3022	3023	3024	3025	3026	3027	3028	3029	3030	3031	3032	3033	3034	3035	3036	3037	3038	3039	3040	3041	3042	3043	3044	3045	3046	3047	3048	3049	3050	3051	3052	3053	3054	3055	3056	3057	3058	3059	3060	3061	3062	3063	3064	3065	3066	3067	3068	3069	3070	3071	3072	3073	3074	3075	3076	3077	3078	3079	3080	3081	3082	3083	3084	3085	3086	3087	3088	3089	3090	3091	3092	3093	3094	3095	3096	3097	3098	3099	3100	3101	3102	3103	3104	3105	3106	3107	3108	3109	3110	3111	3112	3113	3114	3115	3116	3117	3118	3119	3120	3121	3122	3123	3124	3125	3126	3127	3128	3129	3130	3131	3132	3133	3134	3135	3136	3137	3138	3139	3140	3141	3142	3143	3144	3145	3146	3147	3148	3149	3150	3151	3152	3153	3154	3155	3156	3157	3158	3159	3160	3161	3162	3163</
-----------------	--	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	--------

U.	Carl Elfborg	Juana & Co. 1884	216	8.
	Elfborg	de 211	78	8.
V.	Elfborg	de 212	3.21	3.
	Carl Elfborg	de 213	1.5	1.
J.	Per Langström	de 214	3.11	1.
Mr.	Olof H. Loo	de 215	7.14	3.
V.	Elfborg	de 216	9.	3.
	J. Sammarberg	de 217	12.34	4.
Mr.	Nygren & Loo	de 218	71.2	11.
Mr.	Olof H. Loo	de 219	12.18	5.
Mr.	Jens Elfborg	de 220	70.2	9.
Mr.	Jens Elfborg	de 221	15.10	3.
Mr.	Casper Loo	de 222	24.6	6.
	Olof H. Loo	de 223	9.6	2.1.
	Jens Loo	de 224	70.20	4.4.
V.	Jens Loo	de 225	9.16	4.
	Olof H. Loo	de 226	10.9	3.2.
	Olof H. Loo	de 227	12.	6.
	Olof H. Loo	de 228	2.12	2.
	Loo & Loo	de 229	18.13	6.
	Olof H. Loo	de 230	16.	4.
	Jens Loo	de 231	17.	2.
	Jens Loo	de 232	7.6	4.
	Olof H. Loo	de 233	19.6	6.1.
	Olof H. Loo	de 234	6.	3.
	Olof H. Loo	de 235	6.30	4.
	Import	1774	20	

2.			17/180		
1.	Frankmannstogut	266	9.28		3.12
3.	Nor Olsen	267	5.12		2.2
1.	Norgmannstogut	268	10.20		6.2
1.	Nor Olsen	269	19.24		5.
3.	Nor Stenwall	270	10.9		4.
3.	Jonas Nordberg	271	8.6		4.
4.	Jonas Holm	272	8.		3.
11.	J. Myr	273	2.26		
	Carl Myr	274	1.17		1.2
	J. Myr	275	3.26		1.
7.	Olof Holm	276	14.26		2.8.
3.	Nor Olsen	277	16.39		9.
5.	Jonas Nordberg	278	7.16		9.
25.1.	Nor Stenwall	279	6.23		4.
5.4.	Ol. Norg	280	2.8		2.2
2.	Jo	281	7.2		6.
4.	Norgmannstogut	282	2.7		1.2
2.	Jonas Nordberg	283	2.26		1.2
1.	Olof Nils	284	2.9		4.
6.	Nor Myr	285	10.26		4.
1.	Olof Nils	286	7.18		3.
2.	G. Myr	287	4.20		3.
1.	Casper Nils	288	7.38		3.2
1.	Jonas Nordberg	289	8.8		15.
1.	Jonas Nordberg	290	10.		20.
1.	Transport	291			

		242.7		
Ol. Schifter	28	294.1.20	14.	
Flas. 7 days	28	295.4.15	10.	
Ol. Schifter	31	296.5.8	10.	
Only 7 months	36	297.6.24	10.	
Flas. 7 days	35	298.6.24	14.	
J. Sammarberg	33	299.14	20	
Ol. Olafson	34	300.12.24	2 1/2	
Lucas J. Mackman	37	301.14.20	22.	
L. Melberg & S. Melberg	31	302.16.33	30.	
Ol. Halen	30	303.12.8	15.	
John A. Kierberg	28	304.8.30	15.	
Flas. Olafson	29	305.12.3	30.	
Gunn. Melberg, L. Melberg & S. Melberg	32	306.15.30	9.	
Michael Thymfort	26	307.4.8	5	
Kjallmannstorg	25	308.8.24	5	
Mr. John Halen	25	309.2.2	1.	
Fl. Kungström	34	310.20.8	20.	
G. Näs	33	311.6.8	12.	
Ofc. Ol. Näs	22	312.1.16	1.	
L. Thörn	31	313.10.30	20.	
Carl Eklund	19	314.16.10	18.	
Dr. Nilsen	31	315.2.8	1.	
Kungström	36	316.1.24	1.	
G. Näs	31	317.5.20	2.	
Dr. Svalmeyer	16	318.23	2.	

[illegible]

Gunnar Moberg 357 18. 16
 Olof Holm 358 15. 4
 Olof Solsten Ackerwallen 360 2. 5
 Dito myror 359 3. 16
 Gunnar Moberg myror 361 2. 8
 Dito Ackerwallen 362 3. 24
 Thorslät 363 4. 34
 Peter Stenwall Ackerwallen 364 3. 28
 Dito 365 1. 30
 Peter Myr Gammat Dito 366 - 30
 Johan Sommarberg Dito 367 2. -
 Gunnar Moberg starr 368 2. 4
 Olof Berg Ackerwallen 369 4. 8
 Johan Sommarberg gavall 370. - 16
 Olof Berg starr ofternu 371 4. 16
 Daddan och sin Daddysamne
 Peter Langström Koppwallen 372 3. -
 Olof Käs 373 30. 8
 Sven Ström 374 8. 18
 Jonas Myr - 375 1. 16
 Dito Skerflöv 376 49. 16
 Dito myror i Norrm Dito 377 9. 30
 Olof Solsten starr 378 1. 36
 Peter Myr Dito 379 3. -
 Holmwallen 380 1. 16
 Peter Myr Dito 381 1. 4
 Olof Solsten Dito 382 1. 14
 Jonas Myr Dito 383 1. 38
 Dito 384 1. 30
 Carl Elfberg Dito 385 1. 22
 Gunnar Moberg 386 10. 30
 Sven Moberg Daddarskin 387 3. 38
 Gullik Käs vid daddan 388 2. -
 Jonas Myr Koppwallen 389 1. -
 Sven Backman Dito 390 12. 10
 Johan Sommarberg 391 10. 22
 Transport 392 8

1067
 175
 32
 1
 1
 3
 1/2
 2
 3
 1
 4
 12
 12
 2. 2.
 2. 11
 4. 3
 2
 10
 3
 1
 15
 2
 3
 1
 10
 9

16.
 47
 1
 17
 1
 17 52
 1
 32
 3
 22

392.4.12
392.6.24

Dito 392.4.12

Olof Norberg Bönning 394.5.14

Dito 395.5.6

Dito 396.3.38

Jön Norberg Pilsbom 397.10.26

Olof Norberg Backlund 398.3.4

Jön Backlund 399.3.8

Sven Backlund 400.4.12

Nils Långström 401.2.4

402.1.6

403.1.16

404.5.4

Starr vid Backlund 405.6.30

406.5.1

407.5.6

Långström 408.1.16

Nils Olofsson 409.7.16

Dito 410.2.4

Michel Tynset 411.1.24

Bohret 412.2.20

Sven Backlund 413.1.16

Michel Tynset 414.1.1

Olof Norberg 415.1.16

Nils Olofsson 416.1.2

Starr 417.7.20

Bovalles vid Gunnarsson 418.4.6

Ståtholmen Berg 419.1.4.2

Olof Käs Klammvall gang 420.1.12

Sven Backlund Dito 421.2.1

Olof Norberg Dito 422.1.12

Starr 423.1.12

3

3

1

2

3

4

4

2

1

Johan Sommerberg Hagerwall 421 78
 Dito 422 1. 12
 Olof Berge Dito 423 2. 34
 Dehr Myr Dito 424 2. 8
 Jonas Myr Gyndals 425 1. 22
 Dito Gamnel Dito 426 14
 Dito Dito 427 30
 Gyndalswall 428 2. 8
 Carl Elberg Dito 429 1. 6
 Dito 430 2. 29
 Dito 431 1. 18
 Carl Elberg Dito 432 30
 Carls Torput Dito 433 1. 12
 Dito 434 30
 Gamnel Dito 435 1. 16
 Dito 436 33
 Dito 437 2. 20
 Gunnar Hoberg Dito 438 3. 16
 Carls Torput Muelwall 439 1 -
 Jonas Myr Gamnel wall 440 39
 Dehr Langstrom Dito 441 3 -
 Dito 442 1. 16
 Muelwall 443 2. 12
 Dehr Langstrom Steir 444 23 18
 Sven Moberg Gyndals wall 445 28
 Johan Sommerberg Dito 446 1 F
 Carls Torput Steir 447 1 -
 Jonas Myr Dito 448 5 34
 Olof Solsten Mywall 449 2. 8
 Muelwall 450 3. 9
 Dehr Olofson Bovall 451 2. 38
 Sven Moberg Bodnaring 452 3. 16
 Dehr Olofson Myr 453 5 ?
 Jon Moberg Hagerwall 454 18
 Dito Dito Muelwall 455 4 28
 Olof Dehr Olofson Dito 456 5. 24
 457 4

21

3

1
2

5

710
Mick Dymett
Sven Backman

518 1/4
516 1/4
437.1.58
4182.5

516 1/4

Käsitöiden 5. Luvun jätet - Hovvölen.

Särskild. Nybygge

28.11.1759 H.R.

18.12.1759 K.B.

{ 28.11.1759 H.R.
18.12.1759 K.B.

Jämtlands läns landskontors arkiv. Landsarkivet i Östersund.
Verifikationer till landsboken 1761 I (sid 2875-2878).

Utdrag af Häreads Rättens Dombok i Hede Tingelag d: 28 Nov. 1759.

S.D. Sedan Häreads Rätten d. 30 Nov. 1754 hade, uppå drängens Jon Jönssons i Långå ansökning, at få inrätta nybygge på en widt begrepen ödemark emellan Hede kyrka och Storsjön, resolverat til behörig Syn af 2:ne owälduge nämdemän, i Jon Jönssons samt Hede och Storsjöns byemäns närwaro, så blef nu, i följe theraf, en d: 18 October 1759 af Länsmannen Per Qvistberg samt nämdemännen Måns Månsson i Wemdalen och Per Olofsson i Håen färrättad Syn hos Rätten wisad, och innehåller, at nybygges stället ligger emellan Hede och Storsjön wid et litet Berg, 3 mil ifrån Hede Byn, straxt ofwanför then yttra Sarfsjön. Therstädes finnes tienlig åkerjord som kan uparbetas til siu målningar samt nödig timmerskog. Slotterne utsyn-tes norr och wäster för öfre Sarfsjön wid någre små bäckar som falla in i berörde Sarfsjö på norra sidan, så ock wid elfwen Sarfwan, til tretiotre lass ängeshö, men ther elfwen Sarfwan faller in i Sjön, kunde bärgas try lass starrhö; thessutan fanns rödnings-land til tiugu lass ängeshö. I anseende thertil hafwa Synemännen föreslagit tolf frihetsår och pröfwat nybygget kunna anläggas til sex trög skatt. Sedan berörde Syn war upläsen och af Synemännen widkänd, så blef Rättens bewis therom utur protocollet bewiljat, jemte underrättelse, at Jon Persson och Anders Andersson i Hede, som efter wisad och besannad förening under d: 25 thenna månad förwärfwat sig Jon Jönssons rätt, böra i ödmukhet anmäla sig hos Herr General lieutenanten och Landshöfdingen samt Commendeuren af Kongl. Maj:ts Swerdsorden Högwälborne Baron Fred: Sparre. År och dag som förr skrifwit står.

Nedre

På Häreads Rättens wägnar

Johan Wasell

Resolutio

Uppå Samuel Anderssons i Hede ansökning om ny Syn, har jag genom Resolution i dag lemnat bifall, hwilken Syn om han och dess gran-nar åstunda at hålla eller ej, jag sedermera om nybygget wil mig

2
utlåta, i medlertid efterlåtes nybyggarna at med opröjslen på the
ställen ther Allmogen ej haft sine höslåtter begynnelse göra.
Gefle LandsContoir d: 18 December 1759.

Fredrick Sparre

/P: Gagner

Ur Skattelängd för Härjeådalens fögderi för år 1761. Hede socken
(sid 1399).

Sarfsjön Nybyggare Jon Perss: | enl:t Tingsprot.d: 28 nov. 1759
d:o Anders Anderss: | och Resol: d: 18 Dec. dito Anno
| med 12 frihetsår (pag 2876)

Ur Verifikationer till landsboken och Skattelängd för Härjeåda-
lens fögderi för år 1772. Hede socken (sid 279).

Sarfsjön Nyb. Anders Andersson frihetsåren de första ändades 1771.
d:o Olof Olsson men som flera frihetsår tarfwas,
så uptagas de således tils vidare.

Ur Verifikationer till landsboken och Skattelängd för Härjeåda-
lens fögderi år 1783. Hede socken (sid 265).

Sarfsjön Nyb. Jon Andersson -
d:o Hörer til N 10 i Långå -

Ur Verifikationer till landsboken och Skattelängd för Härjeådalens
fögderi år 1784. Hede socken (sid 151).

Sarfsjön 1 Nyb: Jon Anderss: 3 trög
2 d:o, Hörer til N:o 10 3 trög
i Långå

Bestyrkes på tjänstens vägnar

Valfrid Larsson
Valfrid Larsson

Hede tingslags häradsrätts arkiv.

3. 12. 1759 HR

Hede tingslags häradsrätts arkiv. Landsarkivet i Östersund.
Domboken 1756-1760.

Den 3 december 1759 (fol 224r).

Sedan Jon Pärsson och Anders Andersson i Hede, såsom innehafware af drängens Jon Jönssons i Långå rätt, efter förening d: 25 thenna månad (november), genom Utdrag af thenne Rätts Protocoll d: 28 i thenna månad (november), hade fått underrättelse, at med theras ansökning, om nybygges anläggande på en tract emellan Hede och Storsjö byar strax bredwid Yttre Sarfsjön, i ödmukhet anmäla sig å Högwederbörlig ort; så inkommo nu wid Tingets slut Hede, Långå och Mässlunge byemän med påminnelser emot wärkställandet af samma nybygge; anförande at Storsjöns och Mässlunge byemän ei skola fått Kunskap om syneterminen, eller kunnat wid synen, som d. 18 nästledne October i theras frånvaro skett, wisa sin rätt så wäl til en del af then nybygget tilslagne slåtten, som til oqwald nyttning af fisket i Sarfsjöarna, ther wid nybyggarne, enligt Synen, wilja sig nedsätta, förmodeligen i tanka at i samma siöar så mycket beqwämligare idka fiske. Ther jemte wisades Wälförnåme Landshöfdinge Embetets d: 10 November 1755 gifne Resolution, hwarigenom Hede och Wemdals byemän blifwit wid nyttningen af skogstracterne wid och omkring Sarffiället, jemte Storsjö och Ljungdals skogarna, samt fisket i Sarfsjöarna bibehållne, mot then årlige afraden och räntan, utan intrång af lappar eller någon annan. Thesutom wisades Härads Rättens dom d: 22 September 1685, at Jon Olofsson, som utan ägarnes lof och minne sig nedsatt wid Sarfsjöarna, måst tråda därifrån, och plikta 40 mark silfwermynt, men åboerne i Hede Kyrkioby fått behålla samma siöar och skogen ther omkring, isynnerhet efter the, som af boskapsskiötsel och fiske skola hafwa sin näring, thes utom ägarina och swaga wilkor. I anledning af alt thetta begiärte förenämnde byemän, at thenne Härads Rätts Resolution d: 30 November 1754 måtte wärkställas, och laglig Syn, i alle delägarnes närvaro, til följe theraf hållas, tå nybyggarne kunna ther efter få thet, som ei wid the af ålder skattlagde hemman warit nyttjadt eller ther under lyder.

Resolverades.

I anseende ther til, at ofwan nämnde byemän ei förr, än sista Tings timen anmält sina skiäl och omständigheter, och Härads Rätten therföre ei kunnat taga them i öfwerwägande wid Nybyggarne d: 28 November undfångne Resolution, måge ock thesse byemän i ödmukhet anmäla sig med thetta Protocoll hos Herr General Lieutenanten och Landshöfdingen, samt Commendeuren af Kongl. Maj:ts Swärds Orden, Högwälborne Baron Fredrich Sparre.

Bestyrkes på tjänstens vägnar

Valfrid Larsson

Valfrid Larsson

Tell 30.11.1755 LR

Gävleborgs läns landskontors arkiv. Landsarkivet i Härnösand.
Brev- och resolutionskoncept 1755 (pag 973-977); AI:78.

Praes:t d: 24 Januarii 1755.

Utdrag af Härads Rättens Dombok i Hede Tingelag then 30 November
1754.

Sedan lappmannen Anders Jonasson hade å Tinget then 30 November
1753 gjort ansökning at, emot en skälig afgift til Kongel: Majest:t
och Kronan, få wintertiderne nyttia betet för sina Rens diur på
Krono fiället, kalladt Sarf fiellet, med Sarfdalens skogstrakt, -
----- (Särskild avskrift av denna handling har tagits
ur Hede tingslags häradsrätts konceptdombok, se bilaga *Härjedalen 26:2*) -

-----, Högwälborne Baron Gripenhielms Höggunstiga godt fin-
nande. Åronh dag som förr skrifwidt står.
På Härads rättens vägnar

Eric Gust: Wasell

Av en från landsarkivet i Härnösand erhållen xerokopia rätt ut-
draget, betygar
På tjänstens vägnar

Valfrid Larsson
Valfrid Larsson

Gävleborgs läns landskontors arkiv. Landsarkivet i Härnösand.
Brev och resolutionskoncept 1755 (pag 969-971); AI:78.

Enligt Härjeådalens Jorde- och Skatte Längd, samt Krono Räkenskaper, finnas följande Skogs och Fiäll Tracter, samt Fiskie Siöar wara afrade, nembligen

1:o För Storsiö och Liungdals Skogar utgifwa Storsiö och Wemdals Byemän 56 stycken gråskinn, Efter Härads Rättens ransakning den 7 December 1700, samt Högwälborne H:r LandsHöfdingens Ordres 1702 Fol: 2213 och 2219 i 1701 års Document Bok.

2:o Sarfwäl Fiäll Tract, /som är densamma hwilken Lappman Anders Jonasson på sidste Höste Ting i Hede sökt och erhållit Protocoll uppå/ gifwa Storsiö Byemän 1 d:r 24 ./.. Silfwermynt, efter Härads Rättens Attest den 30 November 1731 och Högwälborne Herr LandsHöfdingens Resolution den 20 Jan: 1732 pag: 5418 i 1732 års verifications Bok. NB: Hardt under södra sidan af detta Sarf fiäll har Hede Prästebord sine Fäbodars ^{Nysätra} kallade, och i sielfwa Fiället sin lötgång, Allmogen äfwen sine nyttningar och måssatägt.

3:o Sarfsiöarne, som ligga på wästra sidan under detta Fiäll, afras utaf Hemmans Åboerne på Nummer 1 i Hede Kyrkioby mot 30 Öre Silfwermynts afgift. Efter annotation i 1736 års Skatte Längd, likmätigt Härads Tings Attest den 20 Martii 1735 och Högwälborne Herr Landshöfdingens Resolution den 19 Januarii 1736 pag: 5651 i 1736 års verifications Bok.

4:o Skar och Helags Fiällen äro endast för Lappen annoterade mot 1 rd 8 ./.. Silfwermynts Ränta, efter Härads Attest den 9 December 1720 Fol: 53 i 1721 års Documents Bok. Hwarest denne Lappmans Anders Jonassons Moder Enkan Karin Torkilsdotter suttit och han under hennes Afrad, sig uppehållit.

Thet är elljest en bekant sak, at Lapparne sitta aldrig allena wid sine Fiäll Tracter, utan taga till sig andre Hushåll, samt flytta till hwarandra och samlas tillhopa med tusendtals Renar: De hålla sig icke heller på någon wiss Tract eller sida af något Fiäll, utan flytta äfwer hela Fälten till flere mil, och gör Renarne i synnerhet om Winteren på Boskaps måssan den största skadan. Detta alt har uppå Hede och Wemdals Sochnemäns begäran, eij underlåta kunnat till Bewis at lemna.

Sveg den 17 Februarii 1755.

P.Spårnborg

Av en från landsarkivet i Härnösand erhållen xerokopia rätt avskrivet, betygar

På tjänstens vägnar:

A handwritten signature in cursive script, appearing to read 'Valfrid Larsson'.

Valfrid Larsson

Till 10.11.1755 KB

Gävleborgs läns landskontors arkiv. Landsarkivet i Härnösand.
Brev- och resolutionskoncept 1755 (pag. 957-962).

Praes:t d: 5. Martii 1755.

Högwälborne H:r Baron, General Major och Landshöfdinge, samt
Comendeur af Kongl. May :ts Swerds Orden Nådige Herre

Krono-Befallningsmannen Wälbet:de Peter Spårnberg hafwer, at communicera thetta med Lappmannen Anders Jonsson, jemte antydan, at honom åligger, innom 3:ne weckor efter erhållen del här af, wid Tio Dahl:r Silf:mts wite, sig häröfwer förklara, och thetta tillika återlemna til Befallnings mannen, som sedan hafwer, hela acten at hit insenda. Gefle LandsContoir, ut supra.

På LandsHöfdinge Embetets wägnar

A.W.Forell. And: Engmarck.

Ankom med påsten till Sweg den 20 Martii 1755, och den 24 dito öfversändt, jämte ordres till Länsman i Hede Tingelag.

Hos Eder Höga nåde bönfalla undertecknade Byemän, af Wemdahls och Hede Socknar i Herjeådahlen att i följande angelägenhet få i diupaste Ödmuckheet andraga wåre Beswär.

Sedan Lappmannen Anders Jonsson på flera Ting söckt inkräktning på wåra urgamla Skatte- och Afrads skogar, har han omsider wid sidsta Höste Ting den 30. November 1754 erhållit Lofl: Tings Rätens Utdrag af domboken på någre tracter näml: Graftruen Löfkläppen och HenWählen hwilka namn dock intet annat är än de som ligga i själfwa Sarffiället. Samma utdrag är heemstält till eder höga nådes godt finnande.

Och emedan den enfaldiga Almogen lefwa i mycken fructan dedt berörde Lappman torde anhålla och till äfwentyrs winna tillstånd på benämde Tracter oss till mycket men och förfång, ty hafwom wij till någodt förekommande ther af under dåligt bönfalla skolat,

att få anmäla desse omständigheter. 1:o Att Storsjö och Ljungdahls skoger Sarfwahl fiälltracten, sampt Sarfsjöarne, som alt äro ett med Sarf fiäll och derwid liggande Skogstract äro till förende Afrade wissa icke alenast wåre gamble domar uthan och H:r Krono Befallningsmans bilagde Attest. Och synes altså ej andra gången kunna afrads (här kan ett eller flera ord vara utelämnade) De gamla domar wij wid sidsta Ting ey hade wid hand, wiljom wij wid nästa Ting uppwisa.

2:o Huru nådigt och ömsinte wåre Höge Herrar Gouverneurer och Landzhöfdingar waridt att bibehålla den fattige allmogen här uppe mot Fiällen i the äldre tider wid sine skogs- och fiäll tracter för Lapparnes intrång, wisar hosfogade twenne afskrifter af Resolutionerne 1646 och 1662, flere att förtiga. Thet är och allment bekant att den här i Landz Orten brukelige gamla Krono Räntan Båga-skatten är endast för skogar och skiytterij som följer manspersonerne.

Uthom förenämde omständigheter bör och nämnas att både Prästebordet i Hede, och flere Hemman therstädes, hafwa sinna Fäbodas och nyttningar kring om Sarffiället och i öfrigit om Lappman skulle här med sina Renar få wistas om wintertid så förstörde de icke allenast all Boskaps måssan, som för allmogen är oumgängelig utan och strödde och skrämda alla skogs diur, hēlst han tager in till sig många andra Lapp huus hēld.

Menige allmogens underdånödmukaste anhållan är altså, att denna Lappman Anders Jonasson som ännu är under sin moders Karin Torkiels dotters beskydd wid Skaar och Helags fiällen ej måtte få fullmakt eller in nästling på desse skogstracter. Allmogen, och till äfwentyrers Präste bordet till altför mycken olägenhet.

Allmogen finne och några olagligheter wid Synen, ty först hade de ingen kunskap när synnen hölts och fölgackteligen för dett andra kunde de ej hafwa någon fullmäktig ther wid, som wij oss förbehålle wid Häradz Tinget att få andraga.

I afwacktan af Eder Höga Nådes Nådiga Bönhörelse fram härde med
aldradiupaste wördnad Eder Höga Nådes Underdånige Tienare
På Samptelige Allmogens wägnar Pär (bom) Swensson och Hans (bom)
Nilsson i Hede Jon (bom) Pålsson i Storsjön Lambrich (bom) Olofsson
Pär (bom) Ersson och Swen (bom) Ersson i Wemdals Kyrkioby.

Vemdalen den 8 Febr. 1755.

Att föregående allmogens ansökning med Högwällborne Herr Landz
Höfdinge Embettes påskriftt samt alle här hos bilagde skriffter
äfwen en nylig igiänsöckt La[n]dz Höfdi[n]gs Resolution eller dess
afskriftt af den 2. Aug:i 1745

Blefwo i går som war den 3:ie innewarand Aprill för lappmannen
Anders Jonasson uppläsne, och dess innehåld, honom tydeligen
förestäld Betygom wij nedan skrefne med våra Egen händige namns
och boomärckens under sättiande.

Lars (bom) Pärsson i Storsjö Pär (bom) Pärsson ibidem Samuel Swäns-
son i Hede Jon (bom) Eriksson ibidem Sven Pålsson Nembdeman i
Storsjön.

Storsjö by den 4 April 1755.

P S:m Äfwen betygom wij att Anders Jonasson straxt med detta
sin skriftelig utlåtelse här öfwer afsäntt.

Av en från landsarkivet i Härnösand erhållen xerokopia rätt
avskrivet, betygar

På tjänstens vägnar:

Valfrid Larsson
Valfrid Larsson

161

Till 10.11.1755 H.B.

Gävleborgs länss landskontors arkiv. Landsarkivet i Härnösand.
Brev- och resolutionskoncept 1755 (pag 937-939); AI:78.

Till resolution den 10 november 1755.

Praestit d: 30. April 1755

Ödmjukaste Memorial

Bil. Härjedalen 27:2
Bil. Härjedalen 25
Bil. Härjedalen 27:1

Thet Förnämde LandsHöfdinge Embetets Respective Ordres af d: 5 sistl: ne Martii, som den 20 ejusdem med Posten hit anlände, uppå Hede och Wemdals Sochnemäns ansökning emot Lappman Anders Jonasson, om Sarf-fiällets nyttning, till ödmjukaste efterföljd, har samma ansökning med ther tillhöriga Skrifter blifwit med benämnde Lappman Anders Jonasson Communicerade, och thess Förklaring infordrad, hwilken här hos, jemte tillhörande och wederkäfftige Skrifter i ödmjukhet följer. Utom them följer ock en bewittnad afskrift utaf framledne Landshöfdingens och Riddarens af Kongl: Swerds Orden Högwälborne H:r Erich Odelströms Resolution af den 2 Aug: 1745, detta Fiäll angående. Item Hede Tings Rätts protocoll af den 15 sidstledne Martii på Hede och Wemdals Sochnemäns i samma mål gjorde ansökning. Thetta alt warder Förnämde Landshöfdinge Embetets Höggunstige Utslag med all ödmjukhet understäldt.

Förnämde Landshöfdinge Embetets Ödmjukaste tjenare

P.Spårnberg

Sweg den 19 April 1755.

Av en från landsarkivet i Härnösand erhållen xerokopia rätt avskrivet, betygar

På tjänstens vägnar:

Valfrid Larsson
Valfrid Larsson

161
Till 10.11. 1755 KB
(2.8. 1745 KB)

Gävleborgs läns landskontors arkiv. Landsarkivet i Härnösand.
Brev- och resolutionskoncept 1755 (pag 945-947); AI:78.

Afskrift. Öfwer Lappmannen Anders Fiellströms ansökning, at obehindrad få nyttia och innehafwa Seris fiäll, utan at Storsjö boerne måtte få honom therutinnan giöra något intrång, hälst han enl:t Befallningzman Westerbergs lemnade Attest d: 2 Jan. 1745 för samma förmån betalar 1 1/2 d:r S:mt om året, hwaröfwer Befallningzman Spårnberg med dess påminnelser inkommit och Storsjö Byemän sig förklarat, är detta min Resolution gifwen Gefle Lands Cancellie d. 2 Aug: 1745.

----- (Särskild avskrift af denna handling har tagits ur Gävleborgs läns landskanslis arkiv, resolutionskoncept 1745 AIII c:31, se bilaga ^{Härjedalen 25})-----

----- Krono Befallningzmännen å begge sidor äga at theröfwer inseende hafwa. Ut supra.

E Odelström

/Haquin Joan Huss.

Thenna afskrift wara med sitt original lika lydande. Wittna Pehr Biörnlind. Christer Sebrelius

Av en från landsarkivet i Härnösand anhallen xerokopia rätt utdraget, betygar
På tjänstens vägnar

Valfrid Larsson
Valfrid Larsson

Gävleborgs läns landskontors arkiv. Landsarkivet i Härnösand.
Brev- och resolutionskoncept 1755 (pag. 963-967); AI:78.

Afskrifter

Hennes Kongl. Maj:ts Wår Allernådigste Drotning och Arffurstinnas,
samt Sweriges Rikes Förordnade LandsHöfdinge, utöfwer Giästrijke-
land, Helsingeland och Härjeådahlarna.

Jag Iwar Nilsson Till Strömsta och Hyttenäs, Giör härmed Witterli-
git, at alldenstund gemena Allmogen i Härjeådahlarne hafwa genom
deras utskickade, här hos mig sig klageligen beswärat, at Lappar-
na, som der kring på Fiällen boo, och sin hemwist hafwa, samt
en hop lös finnar draga utöfwer Landet, och deras Lagde Råå och
förordnade fiällmarck, in på Böndernes Skogar, och der utskiuta
både diur och foglar, och stiäla deras wåner, samt Hästar och an-
nan Boskap, dem ifrån med mycket annat förfång, hinder och skada,
som de dem på åtskilliga sätt tillfoga, at Bönderna derigenom helt
förblåttade, ~~och förblåttade~~ och förderfwade warda; Beswärar sig
och deras Lappfogde öfwer dem at när han skal fordra af dem de-
ras tillbörlige Utlagor, hafwa de stuckit sig undan på the orter
de intet böra wara, at han, Fogden, sålunda intet wet dem at igen
finna, derigenom Cronan sitt, qwitt gå måste. Befalles fördenskull
på Högst bem:te Hennes Kongl. Maj:ts, samt mit dragande Kall och
Embetes wägnar härmed alfwarligen och strängeligen alla de Lappar
och Lösfinnar, som derkring boendes äre, samt alla de der elljest
wistas kunna, at aldeles skola draga af Böndernes Skogar, och
der icke den ringaste hemwist hafwa, eller någre wånor eller
Skiutande bruka, utan skola blifwa på the fiäll och skogar, som
dem tillordnade äre, och sine Hemwister hafwa böra, Hwilken Lapp
eller Lösfinne, som här emot bryter, och Bönderne det ringaste för-
fång eller inpass tillfogar, eller på deras ägor eller skogar nå-
gon Fogel eller Djur skiuter, den samma skall Befallningzman der
i Landet med Länds- och Sochnenes förmän, låta fast taga, och
fängzlig till rätta föra och efter föregången Dom och Ransakning,
så för hans Brått, som för det, han emot förbåd giort hafwer, eff-
ter Lag androm till warnagel, alwarligen straffa låta, at de så-
lunda af Böndernes Skogar warda afdräfne, på det Bonden må på sine
ägor sitt fredigt behålla. Här alle detta angår, weta sig hör-
sammeligen at effterrätta.

Datum Hudwickswald d: 30 October Anno 1646

Iwar Nilsson

Kongl. Maij:ts Wår Allernådigste Konungz och Herres Tro Man och Gouverneur öfwer Giästrikeland Hälsinge- Medelpad, Ångermannaland och Wästerbotten med dess underliggande Lappmarker, samt provin-
cierne Jemteland och Härjedalarna.

Johan Oxenstierna, Grefwe till Cronoborg, Friherre till Kimitho Herre till Stiernsund och Sundsholm, Giör härmed witterligt att Anno 1662 d: 21 Februarii, då jag allment Lands Ting hölt med ge-
mene Allmogen af Härjedahlarna, uti Swegz Prästegård, Närwarandes Landsens 24 Edssworne och Fullmäktige, Gofwo berörde Landsens full-
mäktige mig Klageligen till förnimma Sedan och för det andra, Al-
tenstund Allmogen högeligen klagar, at en hop Lappar och finnar, samt andre Lösgångare, såwäll utur Norrige, som nästomliggande in-
rikes Landskaper stryka hit in på skogarna och giöra en merckelig stor skada med diur fällande; Och warder allmogen härmed tillåtit at hwarest de sådenna på färska gierningar träffa måge de dem fast-
taga och Befallningzmannen i händer lefwerera, hwarest de samma förblifwa skola, till dess han afhemtar min Resolution huru med dem handlas skall; Härwid skall Cronones Befall^{ning}zman Allmogen Main-
tinera och alle andre, som wederböre, wetta sig hörsammeligen at effterrätta.

Datum ut Supra

Johan Oxenstierna

Föregående twenne Afskrifter wara Collationerade med the i Härads kistan befintlige Hufwudskrifter, betygar
P.Spårnborg.

Av en från landsarkivet i Härnösand erhållen xerokopia rätt av-
skrivet, betygar

På tjänstens vägnar:

Valfrid Larsson

Valfrid Larsson

Till 6. 3. 1798 KB, bilaga Härjedalen 32:1

Gävleborgs läns landskontors arkiv. Landsarkivet i Härnösand.
Månadshandlingar 1794-1795 (DIIIIa:38).

Till ärendet nr 137 år 1795 och resolution den 6 mars 1798.

Ankom den 16. Martii 1796.

Högwälborne Herr Grefwe och Landshöfdinge samt Commendeur af Kongl. Nordstjerne Orden. Nådige Herre!

Allerödmjukast återsändes härhos Lappmännen Anders Nilssons, Hans Anderssons, Jonas Torkelssons och Anders Olofssons, igenom Herr BruksPatron Berglind, gjorde ansökning, at emot En Rd:r Afrad få nyttja Sarf-Fjället och Henwålen til winterbete för sina Rens Kreatur; hwarjemte följer Allmogens i Hede och Wemdalen däröfwer afgifne förklaring.

Redan år 1755 har dylik fråga emellan Lapp- och Skatte-Allmogen förewarit, samt år 1789 förnyad, efter det betänkande jag d: 16 Febr. 1790 i all ^{afgifwit}ödmjukhet, hwarå något slut icke lærer följt. För angräntsande Storsjö och Ljungdals skogar, ränta Storsjö och Wemdals män 56. st. Afrads gråskinn eller dess värde.

För Sarfwål fjälltrakt, til belägenhet i sammanhang med Sarffjället, betalas 14. sk. af Storsjö byemän. Wid södra sidan af Sarffjället, belägit ungefärl: 2 1/2 mil i rätt nord från Hede Kyrkoby, och 3 mil i nordväst från Wemdals Kyrkoby, hafwa några bönder jemte Prestbordet i Hede sine Fäbodas, och likaså wid Henwålen å norra sidan några åboer i Wemdalen.

Henwålen ligger 1/2 el. 3/4 milⁱ nordost ifrån Sarffjället, och skiljes af en djup dal, i hwilken södra Wemån börjar, hwarwid Hede och Wemdals män hafwa några slotter. Å norra och nordvästra sidan af Fjället är en stor Kjähl om 2 mil i längd och bredd, som ingen nyttjar, men i öster från Henwålen ligger den stora Alops-Kjählen, der Wemdals boerne skola hafwa många slotter; dock lära de icke wara så nära fjället belägne, som de omtalte Wemaslotterne, jemte någon bowall å södra sidan om Henwålen.

2

Ehuru Allmogen i högsta grad bestrider Lapparne nyttjande rätten af desse trackter, eller sjelfwa Sarffjället och Henwålen dels i anseende til djurfångst, och dels för slätterne, så tyckes likwäl at Lappmännen föga wore dem til någon serdeles skada wintertiden, emedan, hwad djurfånget angår, ganska få af Allmogen då medhinner besöka aflägsne fjäll, i afseende på wildrenens fällande, som litet kan betyda emot Lapparnes Rens-hjordars afwel och fortplantning, hälst erfarenheten wisat, det Allmogen i detta djurfänge warit lyckligare wid de tillfällen desse djur begifwit sig från fjällen ned på dalen och slättmarken; och beträffande slotterne eller de därå upsatte hö-hässjor, hwarmed pretensionerne torde wara nog långt eller widsträckt gångne, så kunna små Hölador med ringa kostnad inrättas, hälst wid Weman, der tilräckelig skog helt nära skal finnas.

Med djupaste wördnad framhärdar Eder Höga Nådes Allerödmjukaste
tjenare

Daniel Åhslund

Sweg d: 4. Martii 1796

Av en från landsarkivet i Härnösand erhållen xerokopia rätt avskrivet, betygar

På tjänstens vägnar:

Valfrid Larsson

Valfrid Larsson

Resolvas inte!

Särskjället - Henwålen

1 (3)

Till L. B. 1799. Kamm. koll

Vemdalens kyrkoarkiv. Landsarkivet i Östersund.

En vid kammarkollegiets utslag den 6 augusti 1799, i Vemdalens kyrkoarkiv, fogad skrift, inte daterad och inte under-tecknad, tydligen utgörande, eller avsedd att utgöra, förklaringssskrift med anledning av lappmäns, genom brukspatron Johan Berglind såsom ombud, anförda besvär över K.B:s utslag den 6 mars 1798.

Titelln tages af beswärs skriften

Till beswarande af de besvär, som Herr Bruks Patron Berglind å Lapparne Anders Nilssons, Hans Anderssons, Jonas Thorkels-sons och Anders Olofssons wägnar, författat, och till Högl:e Kongl:e KammarCollegium ingifwit, rörande närmare rätt till 2:ne Fjällhögder, Henwålen och Sarf-Fjället kallade, få ^dun-
der-tecknade skattemän i följd af ärhållen Communication, föl-jande i djupaste ödmukhet anförä:

Det skulle synas wara tilräckeligt till fredande af wår uråld-riga besittnings rätt til de i fråga satte Fjäll-högderne, at åberopa Konungens Befallnings hafwande(s) i Gefleborgs Lähn på goda skjäl grundade Resolution under ^d 4. Martii 1791, som under flera åhrs förlopp oklandrad, måste wara tilräckeligen Laga Kraft wunnen. Okunnighet kan icke för(e)bäras, då efter hwad handlingarne wisa, Hans Andersson och Nils Andersson, som 1791. warit sökande, äfwen nu i samma egenskap, företräda, den för(r)e sjelf Personligen, och den senare genom sin Son Anders Nilsson, Underligt är det icke, om detta wandrande slägtet til kropp och själ föga odladt, med orimeligheter med flera Resor beswarade och afdömde frågor i sin Enfald be-swära Domstolar och Ämbetsmän, ja, icke sällan tränga sig fram ända till Konunga Thronen. Domböckerne för de Tingslager, som äro dem närmast angränsande, witna til öfwerflöd här om.

Men mera både undrans- och beklagans-wärdt är det at de så ofta missledas af sinne Ledare, som mera odlade, mera städade borde utan bialsigter, söcka wägleda och gjöra dem till förnuftiga och Lag lydige menniskor.

Sådant är förhållandet i Fataliewägen. Föga mera gynnande torde det blifwa, då wi uttan farhoga, begifwa oss till hufwudfrågan.

Efter hwad slut-konst Herr Bruks Patron och behagar bestäm-
ma begreppet af 1756. åhrs Konunga Resolution, så synes den
dock aldrig i en sund tillämpning, kunna hänföras till de
enstakade mindre Fjällhögder, som uttan gemenskap med de
stör(r)e Fjällen, äro belägne inom och snart på alla ^(sidor) om-
gifne af våre dels Skatte och dels afrads områden. Hwad ble-
fwe då fölgden om desse Fjäl(1)stötter skulle Lapparne till-
ärkjännas? Jo, ofelbart den, at de med sine Rhensdjur på alla
sidor öfwerswämmade våre egor, förstörde våre Fisker, Djur-
fång och slotter, hwaribland Rhen-Mossan icke den minst be-
tydande, utgjör efter ärkjänd beräkning, en Tredjedel af ut-
fordringen. Det kan icke wara Bruks Patronen obekant, at
Dahla almogens bestånd i en fjällbygd, där säd sällan eller
aldrig växer, förnämligast grundar sig på desse Hufwudnä-
ringar. Måne det då kan förennas med en rättskaffens Patrio-
tism, att genom Lapp- och Rhens-afwelens uphjelpande, strypa
näringarne för en redan nog utblottad allmoge? Eller huru
länge kan Herr Bruks Patron hafwa warit af den tanken? Såd-
an war den icke under twistandet på Ljusnedahl. Såd-
an torde den icke heller blifwa, i händelsen af en Lapparnes utflyttning
till Södra Bruks skogarne. Men, huru förunderligen wärckar
icke Localen uppå tänckesättet.

Hwad fördel Herr Bruks Patronen dragit eller tänker draga af
Lappsläktets förökelse wetta wi icke; men det wetta wi, och
det är Landskunnigt, at största delen af deras effecter öfwer-

föras till Norje, bortbytas där för öfwerflödswhror, och der ibland förnämligast för Brännewin, som på stället förtäres, hwarefter Lappen, half-rusig och tomhändt hemkommen, strycker fram på bygden och med tiggeri beswärar både ståndspersoner och almoge. Hwar blifwa då de betydeliga rå ämnen, hwar med Ljusnedahls Lapparne rikta oeconomien och Manufacturen?

Areala innehållet af Hede Pastorat har meranämnda författare af Beswärsskriften upgifwit till säkert 130 quadratmil. Wi wilja tils vidare tro honom på orden, under förväntan af en lika säker upgift öfwer impedimenter och odugelig mark, som afföras bör, då behållningen efter hemmantalet och fo(1)knumern förmodas icke blifwa öfwer medelmåttan. Med lika noggrannhet och lika säkerhet torde samma författare kunna upgifwa innehållet och widden af de Fjällsträckor ifrån Särna i Stora Dahlarna och vidare efter Norska gräntsen til Undersåkers, Hallens och Owikens Tings lager i Jemteland, som omgifwa Hede Pastorat, och sjelfwa naturen synnes hafwa danatt till bonings ställen för Lapparne och deras Rhenar. Hwarefter med ingen rimlighet lærer kunna påstås at desse ofantelige trackter redan äro så befolkade, at icke de nu sökande fyra Lapp hus håll äfwen der kunna finna rum.

Med stillatigande wilja wi förbigå de flere föga hedrande uttryck rörande Dahlaalmogen som Herr Bruks Patronen i sin beswärsskrift tillåtit sig nyttja. Afsigten har förmodeligen warit at dermed fylla bristen af bewis för sine upgifter, hwilka han sluteligen öfwerkläder med det vackra och högt ljudande utropet af wördnat för Lagarne och patriotisk nit

Med Djupaste wördnad förblifwa Eders Excellencis och Höglöfl:e Kongl:e Kammar Colligij,

Bestyrkes på tjänstens wägnar

Valfrid Larsson

Valfrid Larsson

December 1975.

Härjedalen.Särvfjället - Henvålen.

25. 2.8.1745. KB. Bilaga Härjedalen 25.
Lappmannen Anders Fjellström hade ansökt att obehindrad få nyttja och inneha Seris fjäll utan att Storsjöborna måtte få göra honom något intrång därutinnan.
Storsjöborna: De hade inte gjort Fjellström det ringaste inpass på Seris fjäll. Han hade ofta blivit förbjuden att göra skattebönderna något intrång på deras skatteskogar.
Kronobefallningsmannen: Det rätta Seris fjäll ligger norr om Storsjö by inom Jämtlands gräns. Men Sarf fiell, som Fjellström angivit heta Seris, ligger söder ut ifrån Storsjö by i Härjedalens distrikt, där Hede Prästbord och de övriga Kyrkbymännen (i Hede) har sina fäbodrar och gamla nyttningar, och betalas fiskeräntan för Sarf sjöarna av en bonde i Hede.
KB: Lappmannen Fjellström bör orubbad bibehållas vid nyttjandet av det Seris fjäll, som är beläget inom Jämtlands gräns, men på intet sätt oroa eller besvärlig falla innehavarna av Sarf fjället inom Härjedalens gräns beläget, eftersom det nyttjas av hemmansåbor i Hede socken.
26. 30.11.1753. Hede tingslags HR. Bilaga Härjedalen 26:1.
Lappmannen Anders Jonasson anholder att vintertiderna få nyttja Sarffjället tillika med den så kallade Särfdalens skogstrakt. Förordnande om syn.
- 30.11.1754. Hede tingslags HR. Bilaga Härjedalen 26:2.
Här omnämnes "Kronofjället, kallat Sarfjället, med Särfdalens skogstrakt" samt "Gräftrun, Löfkläppen och Henvålen (Henvålen), och är allenast norra delen av fjället".
Anders Jonasson företedde den av HR förordnade synen. Bonde från Hede företedde en särskild syn och bl.a. landshövdingens resolutioner 30.10.1646 och 21.2.1662 med påstående, att såväl innehavarna av berörda kronolägenhet som de angränsande hemmansåborna måtte utan intrång och skada av lappar få nyttja de dem tillslagna fjälltrakter.

HR: Saken underställes landshövdingens gottfinnande.

27. 15.3.1755. Hede tingslags HR. Bilaga Härjedalen 27:1.
Hede och Vemdalens "samtliga socknemän" anförde bl.a: Lappmannen Anders Jonasson hade på flera ting sökt göra inkräkting på deras "urminnes skatte och avradsskogar" samt låtit hålla syn på några fjälltrakter, som tillhörde allmogen, nämligen Gräftrun, Löfkläppen och Hiervålen (Heinvålen, Henvålen), "vilka är norra delen av Sarffjället". De begärde att synen ej måtte anses för laglig, emedan de ej varit tillstädes eller kallade. De åberopade bl.a. landshövdingens resolutioner av åren 1646, 1662 och 1745 och anhöll att lapparna måtte hädanefter vid vite förbjudas att göra bönderna vidare intrång på berörda avradsskogstrakter omkring Sarffjället emellan Hede, Storsjö och Vemdals byar. HR hänvisade byamännen att anmäla sina besvär hos landshövdingen.

Till 10.11.1755. KB. Bilaga Härjedalen 27:2.
Förklaring av Anders Jonasson: Han hade fått kännedom om KB:s resolution 2.8.1745 samt de dokument och skäl som visade, att Sarf fjäll, Grafftru, Henvål och Löfkläpp, vilka äro allt ett, och Sarf vålen samt de där omkring och inemot liggande skogar och nyttningar, av ålder nyttjats av allmogen. "Alltså förmodar jag nu vidare mig ingen ägandedel härutinnan." Dock ämnade han hos allmogen anhålla att få lov att vintertiden sitta uti skogdalen väster om den övre eller västra Sarfsjön, belägen på västra sidan om Sarffjället.

10.11.1755. KB. Bilaga Härjedalen 27:3.
Hede och Vemdals socknemän borde tills vidare få utan intrång av lappar eller någon annan inneha och nyttja berörda skogstrakter vid och omkring Sarfvåls eller Sarf-fjället, jämte Storsjö och Ljungdals skogarna, samt fisket i Sarfsjöarna. "Lärande dock bem:te socknemän icke vägra lappman-

nen Anders Jonsson att om vintertiden hava tillhåll uti skogdalen västan om övra Sarfsjön, så framt sådant socknemännen till skada icke länder."

28. 2.3.1769. Hede tingslags HR. Bilaga Härjedalen 28:1.
 8.12.1774. d:o HR. Bilaga Härjedalen 28:2.
Lappmannen Olof Jonasson anhöll att mot årlig skatt få under kallaste vintertiden nyttja "mossebetes" för sina renar på "Kronans avradsallmänning fjället Henvåla kallat och västnorr om Sarffjället beläget". Håns och Vemdalsborna och Storsjö byamän upplyste, att de för djurfång och andra nyttjanderättigheter av Henvåle fjället gav årlig avrad.

18.3.1775. Hede tingslags HR. Bilaga Härjedalen 28:3.
 Kraftigt bestridande av Vemdals och Storsjö byamän som anförde bl.a: Henvålen var en del av Sarffjället, på norra ändan, men likväl ett med Sarffjället, och låg mitt på Storsjö och Ljungdals skogen (som nyttjades av nämnda byamän mot avrad). Håns byamän instämde.

HR: Det var tvist om rätta skillnaden mellan skattemännens i Hån, Vemdalen och Storsjön ägor emot lappmannens Olof Jonassons rättighet till det så kallade Sarffjället och att mot erbjuden avrad få nyttja till renbete ett uppgivet kronofjäll Henvåla; varom likmätigt 10 kap jordabalken HR borde döma. Laga stämning borde föregå.

16.3.1776. Hede tingslags HR. Bilaga Härjedalen 28:4.
 Målet var nu instämt av såväl Olof Jonasson som Vemdals, Håns och Storsjö byamän. Olof Jonasson förnyade sin ansökan att få i kallaste vintern beta sina renar på kronoallmänningsfjället Henvålen. Detta bestreds av byamännen, vilka även yrkade ersättning för kostnader.

HR förordnade om syn för utrönande av huruvida fjälltrakten Henvåla, efter Olof Jonassons påstående, var en särskild fjällmark eller, såsom byamännen föregav, inbegripen inom det fjäll-land som redan var uppdraget till deras nyttning.

27.11.1776. Hede tingslags HR. Bilaga Härjedalen 28:5.
Förlikning av den 18.3.1776 anmäldes, vilken förlikning
(förening) av HR gillades och till behörig efterrättelse
fastställdes. Olof (Olaus) Jonasson gav till Vemdalens, Håns
och Storsjö byamän 5 plåtar eller 10 daler silvermynt. Han
avsade sig all vidare talan på "berörde Henvål och skogs-
trakt".

29. 8.7.1782. KB. Bilaga Härjedalen 29.
K.M:t hade 2.7.1782 till KB för åtgärd överlämnat en skri-
velse från lappdrängen Anders Olausson från "Hellags fjäll
och lappmark liggande under Gefleborgs län uti Ljusnedals
bruks socken" (son till Olof Jonasson).
KB. förordnade, med stöd av 7§ Kungl. resolutionen den 2.10.
1756 på allmogens i Härjedalen enskilda besvär, att den av
HR den 16.3.1776 beslutade synen skulle verkställas.

30. 2.10.1756. KM:t. Bilaga Härjedalen 30.
Allmogen i Härjedalen, som är närmast till fjällen boende,
hade gjort underdånig ansökning, att få ha sina gamla skogs-
nyttningar fredade för intrång av fjäll-lapparna eller, om
de ej av urminnes vanlighet fick opåttalt nyttja sådana trak-
ter, att då hellre än lapparna, efter laga undersökning, för
dem få betala en skälig avrad.
KM:t: Förenämnda skogsnyttningar vid fjällen kan inte till-
lägga allmogen rättighet att opåttalt få nyttja dem allt
framgent. Det skulle jämväl lända riket till förmån om fjäll-
lapparna kunde dragas på denna sidan och efter handen sätta
sig där neder, varigenom den trakten allt mer och mer bleve
peuplerad (befolkad) och bebodd. Fördenskull finner Kungl.
Maj:t betänkligt att samtycka till allmogens gjorda under-
dåniga framställning.

Kommentar: I 12 § Kungl. Maj:ts allmänna förordning om sko-
garna i riket den 12.12.1734 stadgades: Skulle något hemman
eller någon by med sina ägor stöta intill ödemarken och

icke finnas vara därifrån avskild, då bör även undersökas om dess beskaffenhet och så stort utrymme och skog läggas därtill, som skäligt och till fullsatta hemman nödigt prövas, samt sedan med laga rör avskiljas från den övriga skogen, såsom den där Kronan och icke någon annan tillhör. Det bör antas att Kungl. Maj:t inte ansåg sig kunna göra någon utfästelse som stred mot detta stadgande.

31. 4.3.1791. KB. Bilaga Härjedalen 31.
Lappmännen Jonas Nilsson, Nils Andersson och Hans Andersson hade med åberopande av 7 § Kungl. resolutionen den 2.10.1756 (se ovan under 30) anhållit att erhålla införsel i skogstrakterna vid Sarf- och Henvålsfjällen i Hede socken. KB: Åberopade Kungl. resolution 2.10.1756 har avseende på de vid riksgränslinjen belägna och från allmogens skattlagda avradsland och nyttningar avlägsna fjälltrakter, men Sarf- och Henvålsfjällen ligger inte vid riksgränsen utan mycket längre ned emellan Hede, Tännäs, Storsjön (Storsjö) och Vemdalen, och således nästan mitt i Hede pastorat, samt har från äldre tider tillbaka varit av allmogen nyttjade till djurfång, fäbodar och mulbete - - : Alltså och emedan sökandena inte heller erbjudit avrad, utan Kronans inkomster nödvändigt minskades i händelse dessa trakter skulle avhändas allmogen, ty och då allmogen icke heller ännu äro utur besittningen lagligen vunne kan jag icke överlämna i fråga varande trakter åt sökandena (besvärshänvisning till Kammarkollegiet).

32. 6.3.1798. KB. Bilaga Härjedalen 32:1.
Ansökning av lappmännen Anders Nilsson, Hans Andersson, Jonas Torkelsson och Anders Olofsson ¹⁾ att Sarffjället och Henvålen måtte upplåtas åt dem till vinterbete mot 1 riksdaler årlig avrad.
KB: Ingen ändring i den tidigare resolutionen 4.3.1791. (Besvärshänvisning till Kammarkollegiet; även den 4.3.1791 meddelad besvärshänvisning fick nyttjas.)

¹⁾ från Ljusnedals fjälltrakt i Härjedalen

6.8.1799. Kammarkollegiet. Bilaga Härjedalen 32:2.
Efter besvär av sökandena: Ingen ändring i KB:s beslut.

7.5.1802. K.M:t. Bilaga Härjedalen 32:3.
Efter besvär av sökandena: Kammarkollegiets överklagade utslag gillades och fastställdes.

Kommentar: Vad som sålunda förevarit bör utvisa, att Särvfjället och Henvålen av gammalt varit under bönders nyttning och inte ingått i något lappfjäll.

Valfrid Larsson

Valfrid Larsson

Gävleborgs läns landskanslis arkiv. Landsarkivet i Härnösand.
Resolutionskoncept 1745 (pag 304,305); AIIIc:31

Den 2 augusti 1745

Öfwer Lapmannen Anders Fiellströms ansökning at obehindrad få
nyttja och innehafwa Seris fiell utan at Storsjö Boerne måtte
få honom therutinnan göra något intrång, helst ^{han} kan enligt Befal
[ningsman] Westerbergs lemnat attest d: 2 Jan. 1745, för samma för-
mon betalar 1 1/2 d: S. om åhret, hwaröfwer Befallningzman Sporen-
borg med des påminnelser inkommit och Storsjö Byemän sig förklarar;
är dette min Resol: gifwen Gefle L[ands]C: den 2. Aug: 1745.

Storsjö Boerne neka aldeles sig hafwa gjort Fiellström ringaste
inpass på Seris fiell, utan skal han det samma stendigt i fred
nyttjat, samt offta blifwit förbuden at göra skattebönderne nå-
got intrång på deras skatteskogar.

Crono Befallningzman Berättar, det rätta Seris fiell ligger norr
om Storsjö By innom Jemtl[ands] grentz; Men Sarf fiell, som Fiell-
ström angifwit heta Seris, ligger söder ut ifrån Storsjö By i Her-
jedahlens District, derest Hede Prestebord och de öfrige Kyrkio-
Bymännen hafwa sine fäbodas och g[amla] nytningar, och betales
fiskieräntan för Sarf Siöarna af en Bonde uti Hede.

Hvilket jag öfwervägat finnande, at genom fiellnamnens likhet
någon irring upkommit; men i anseende till Befallningzmans derom
aflemnade underrättelse, pröfwar jag skäligt det bör Lapmannen
Fiellström orubbad bibehållas wid nytjandet af det Seris fiell
som, innom Jemtlands grentser beläget är, helst han till Crono-
Befallningzman therstädes, hitintills äfwen des utlagor betalt; men
på intet sätt må han oroa eller beswärlig falla innehafwarne af
Sarf fiellet, som Fiellström wil kalla Seris, och innom Herjedals
grentz beläget är, efter det af Hemmans åboer i Hede Sochen nytt-
jas. H[wil]ket wederbörande til rättelse ländar, som ock CronoBe-
fallningzmännen å begge sidor äga at theröf[we]r inseende hafwa .

E.Odelström

/H.J.Huss

Av en från landsarkivet i Härnösand erhållen xerokopia rätt av-
skrivet, betygar

På tjänstens vägnar:

Taujus Lamm

30.11. 1753. Hede tingslags H.R.

Hede tingslags häradsrätts arkiv. Landsarkivet i Östersund.
Domboken 1751-1755.

Den 30 november 1753, § 4 (fol 125 v).

Til Härads rätten inkom Lappmannen Anders Jonasson och genom ingifwen skrift anförde, at han för sine rens diur ej hafwer tilräkeligit bete på the ställen, som han hit tils wistats, anhållandes therföre at honom måtte blifwa tillåtit at winter tiderne hafwa nyttningen af Sarfiället tillika med then så kallade Särfdalens skogstract, som är belägit så aflägsne ifrån annat folk at ej någon annan nyttning ther af hafwas kan; wiljandes Anders Jonasson therföre ärlägga så stor skatt, som wid laga Syn therå skiäligen pröfwat kan, och ther någre fisken finnes ther omkring, som af bönder förr innehafwes emot årligit afrad, så försäkrar Anders Jonasson at ej theruti göra något intrång, utan förbehåller sig allenast nyttningen af fiellbeten å thesse ställen för sina rensdiur, och nödig wedbrand the tider som han ther wistas. I öfrigit berättade Anders Jonasson at han förr innehafwer Axhögen och Flatruen hwarföre han gifwer årlig skatt, men skal ther hafwa så litet utrymme, at han med mödo kan hafwa nödigt bete ther städes sommar tiderne, hwarföre the nu sökte fiälltracter skola wara honom så mycket mera nödige. Härom

Resolverades.

Häradsrätten pröfwar nödigt, til erhållande af pålitelig under rättelse, at twänne af nämnden böra nästa Wår så snart bar mark blifwer, uti Lappmannen Anders Jonassons och angräntsande byamäns närwaro besigtiga the fiell och skogstracter, som Anders Jonasson nu begär til nyttning för sina rens diurs underhållande, hwarwid bör pröfwat, om sådant kan uplåtas thenne Lappman til nyttning, utan andras skada och förfång, samt om någon til förene betalar skatt ther före, och huru högt afrad ther före skiäligen kan åläggas.

Bestyrkes på tjänstens vägnar:

Valfrid Larsson
Valfrid Larsson

30.11. 1754. Hede tingslags HR

Hede tingslags häradsrätts arkiv. Landsarkivet i Östersund.
Domboken 1751-1755.

Den 30 november 1754 (fol 170v).

Sedan Lappmannen Anders Jonasson hade å Tinget then 30 November 1753 gjort ansökning at emot en skiälig afgift til Kongl. Maj:t och Kronan få wintertiderne nyttia betet för sina rensdiur på Kronofiället, kalladt Sarfiället, med Särfdalens skogs tract, och tå erhållit Häradsrättens Resolution til syn therå, så förekom nu åter bemälte Anders Jonasson, och uptedde berörde Häradsrättens Protocoll af d: 30 November 1753, tillika med then å samma fiäll hållne Syn af Nämndemännen Olof Olofsson i Långå och Jon Månsson i Funäsdalen, hwilken innehåller, at Synemännen hafwa funnit, thet Anders Jonasson kan utan andras förfång wintertiderne wistas å berörde fiälltract med sina rensdiur, som efter närmare erhållen underrättelse kallas Gräftrun, Löfkläppen och Heinwålen, och är allenast norra delen af fiället. Och emedan Anders Jonasson ej wil längre hwart år hafwa nyttningen af thenna fiälltract än ifrån November månads början om hösten til slutet af Martii månad, utan tå flytter ther ifrån til ett annat hans skatte fiäll, så hafwa Synemännen för sin del ej kunnat finna thet högre ränta therföre betalas kan, än en Daler 16 öre Silfwermynt. Berörde Synemän hafwa ock sökt at giöra sig underrättade om någon förr betalar skatt ther före, men ej funnit at thet af någon annan emot någon afgift innehafwes och nyttias.

Anders Jonasson begiärte altså, thet han, som nu först erbudit afrad för thenne fiälltract, måtte emot en daler 16 öre Silfwermynt årlig afgift, få på ofwannämnde tid beta sina rens kreatur therstädes, emedan han thes utom skal omöjeligen wara bärjad med then ringa lägenhet som han förr innehafwer.

Ther wid inkom Pär Swensson i Hede, wisandes efwen med en then 2 October 1754 af Jon Pålsson i Storsjön och Olof Olofsson i Långå hållen syn å lägenheterne wid Sarffiället, hwaraf finnes, at ther-

stedes å alla sidor är tilgång på starslätt och mulbete för hästar och boskap, med tilfällen til älgars och Rensdiurs gilrande. Ther jemte ingafs Högwålborne Herr Landshöfdingens Resolution under then 19 Januari 1736, hwarigenom bonden Hans Olofsson i Hede är tillåtidt, emot 30 öre Silf:rmts årlig afrad, at få idka fiske uti the så kallade Sarfsjöarne. Sammaledes upteddes Högwålborne Herr Landshöfdingens Resolution^{er} af then 30 October 1646 och then 21 Februarii 1662, med påstående, at så wäl Innehafwarne af berörde kronolägenhet, som the angräntsande hemmans åboerne måtte, i följe theraf, utan intrång och skada af Lapparne, få nyttia the them tilslagne fiälltracter.

Hwilket alt med wördnad underställes Herr General Majorens och Landshöfdingens, samt Commendeurens af Kongl. Maj:ts Swärds Orden, Högwålborne Baron Gripenhielms Höggunstige godtfinnande.

Bestyrkes på tjänstens vägnar

Valfrid Larsson
Valfrid Larsson

15.3. 1755. Hede tingstags H.R.

Gävleborgs läns landskontors arkiv. Landsarkivet i Härnösand.
Brev- och resolutionskoncept 1755 (pag 949-954); AI:78.

Utdrag af Härads rättens Dombok i Hede Tingelag then 15 Martii 1755.

Hede och Wemdalens samtelige Sochnemän anförde genom ingifwen skrift, at som Lappmannen Anders Jonasson har å flere Ting sökt giöra inkräktning på theras urminnes skatte och afrads skogar, samt i October månad, sedan snö fallit, låtit hålla syn å några fiälltracter, som allmogen tilhöra; nemligen: Gräftrun, Löfkläppen och Hierwålen (Heinvålen, Henvålen), hwilke äro Norra delen af Sarffiället; förthenskul begiäres, thet måtte then hållne synen ei anses för laglig, i synnerhet som wederbörande byamän ei warit ther wid tilstades, eller ther til kallade; skolande the för ofwanberörde skatteskog gifwa 49 Gråskinn i Årlig afrad, enligt HäradsRättens Utslag then 7 December 1700, samt Högwälborne Herr LandsHöfdingens Resolution then 29 Martii 1702. Sedermera hafwa Storsiomännen åtagit sig en daler 24 öre silfwermynts Afrad för Sarfwålen och Skogstracten emellan byskogen och Lappfiället; men Sarffiället, som ligger midt i Pastoratet emellan Hede, Storsjö och Wemdals byar, och under västra ändan af Sarfiället äro Sarfsiöarne belägne, hwarføre Hede byamän betala 30 öre silfwermynt i Afrad, likmätigt Resolutionen af then 19 Junii 1736. Således förmenas berörde skogstracter ei kunna andra gången Taxeras, eller Lapparne tillåtas, at giöra innehafwarne ther af någon olägenhet eller intrång, särdeles som Hede byamän äro ägare af then södra delen af Sarfiället, hwarwid the ock hafwa sina fäbodas och nyttningar. The kunna ei eller tillåta at Lapparne wistas therstädes wintertiden med the-
ras Rens diur, emedan renarne förstöra all mossa, som bönderne för sina Kreatur hafwa högst af nöden; utom thet at alle skogs diur warda bortskrämda, särdeles som Lapparne stryka widt omkring fiällen och skogarne, och til sig intaga flere lapphushåll. I öfrigt återopas efwen Högwälborne Herr LandsHöfdingens Resolutioner af Åren 1646, 1662 och 1745; anhållande, i anledning såwål ther af, som af förr nämnde laga kraft wundne Utslag och Resolutioner, thet Lapparne måtte hädanefter, wid wite förbudat at giöra bönderne vidare intrång och olägenhet på ofwanberörde Afrads skogs tracter omkring Sarfiället emellan Hede Storsjö och Wemdals Byar. Och

Resolverades.

Emedan Lappmannen Anders Jonassonswid sidst hållne Höste Ting gjorde ansökning om nyttning til någon del af Sarfiället, hwar emot nu begiäres förbud, är understäld Högwälborne Herr LandsHöfdingens godtfinnande, och Resolutionen ther öfwer ei ännu erhållits, så kan Häradsrätten thess förinnan sig ei häröfwer utlåta, utan måge jemwäl wederbörande byamän anmäla sina besvär i thetta mål hos Högwälborne Herr LandsHöfdingen. År och dag, som förr skrifwidt står.

På Härads rättens vägnar

Eric Gust: Wasell

Av en från landsarkivet i Härnösand erhållen xerokopia rätt avskrivet, betygar

På tjänstens vägnar:

Valfrid Larsson
Valfrid Larsson

Bil. Härjedalen 27:2.Till 10. 11. 1755. KB.Förklaring.

Gävleborgs läns landskontors arkiv. Landsarkivet i Härnösand.
Brev- och resolutionskoncept 1755 (pag 941,942); AI:78.

Till resolution den 10 november 1755

Praes:t d: 30. April 1755.

Högwällborne Herr LandzHöfdinge Embete Nådige Herrar.

Sedan de ansöckningar, af den 8 Februarii 1755 som Allmogen i He-
de och Wemdahls Sochnar hafwer ingifwit, Samt de der hos bifogade,
Herrars LandzHöfdingars Resolutioner, Blef för mig lappman Anders
Jonasson uppläsne samt innehåld tydeligare kungiort, Så förnimmer
jag af Högwällborne Herr Lans Höfdinge Embetetz påskrift, Att mig
åligger genast der öfwer inlemna min förklaring, angående Sarf-
Fiälls Skogs Tractar, Men der emot hafwer iag intett skiäl eller
någon påminnelse att före bära, Ey eller hade iag dristat mig der-
utinnan gort någon ansöckning, Om jag tillförne haft mig bekant
der om Neml: dett iag förnimmer utaf Allmogens Docomenter samt
Herr Befallningzman Spornborgs ingifne atest, äfwen i synnerhet
Högwälborne Herr Landz Höfdingens Erik Odelströms öfwer lappman-
nen Anders Fiellströms ansöckning gifne Resolution af den 2:
Augustij 1745: H[w]ilken ty dömmar oss lappar i fråhn nytttiandet
af Sarff[j]äll och des skogar, Och de förnämde gamlare Docomenter och
skiäll, wisar att Sarf fiäll, Grafft Ru, Henwähl, och Löfkläpp,
hwilket äro alt ett, Och Sarf wahlen samt de der om kring och
inmot liggande skogar och nyttningar, är af åhlder nytiatt utaf
Allmogen, hwilka äfwen för desse förmåhner Åhrl:n ärlägga de der-
före till slagne Crono uthsky[l]der.

Altså förmodar jag nu vidare mig ingen ägandedel här utinnan,
Doch ärnar iag hos all[m]ogen anhålla att få lof till att winter-
tiden sittia utj skogdalen wäster om den öfre eller wästre Sarf
Siön, belägen å wästra sidan om Sarffiället.

Allt detta för bemälte, will iag i ödmiukhet ingifwa, till att
iemte en ödm[j]ukbön och anhållan, undkomma dett wite wid 10: d:r
S:mt mig före lagt war. Jag föreblifwer med wördnad Eder Höga
Nådes underdånigste och ödmiuka Tienare

Anders Jonasson

Stoorsiöö by d: 4 aprill 1755.

Av en från landsarkivet i Härnösand erhållen xerokopia rätt av-
skrivet, betygar
På tjänstens vägnar:

Valfrid Larsson
Valfrid Larsson

10. 11. 1755. K.B.

Gävleborgs läns landskontors arkiv. Landsarkivet i Härnösand.
Brev- och resolutionskoncept 1755 (pag 929-931); A I:78.

Den 10 november 1755

Resolution uppå Hede och Wemdahls Soknemäns i Herjedahlen ansökning, at blifwa bibehållne wid nyttjandet af fiske och Skogs tracterne omkring thet så kallade Sarfiellet emellan Hede, Storsjö och Wemdals Ägor, thär Lappmannen Anders Jonsson sökt, at emodt En Dal:r och 16 öre Silf:mts åhrlig Afgift få winter-tiden nyttja bete för sina Rensdjur: hwaröfwer Härads Rätten i Hede Tingelag d: 30 November 1754 och d: 15 Martii innewarande Åhr undersökt; och bem:te Lappman med förklaring inkommit: Gifwen Gefle Lands-Contoir d: 10. November 1755.

Althenstund Lappmannen Anders Jonsson uti thes förklaring sig utlåtitt, at han nu mera funne sig föranlåten, ifrån sin ansökning at afstå, sedan han förnummit, at Sarf-fjället och skogstracterne thär omkring blifwit af ålder nyttjade af Allmogen, som therföre åhrlige Utskylder erlägger, wiljande han nu söka tilstånd, at allenast winter-tiden få sittja uti skogdalen väster om then öfra eller västra Sarf-sjön, å västra sidan om Sarf-fjället belägen: Kro-no-Befallningsmannen Wälbetrodde Peter Spårnberg jemwål intygat genom thes skriftelige wittnesbörd af d: 17. Februari 1755, at enligt Herjedalens Jorde- och Skatte-längd erlägges för Storsjö och Ljungdals Skogar af Storsjö och Wemdals Byemän 56.st. grå-skin; och för Sarfwål fjäll-tract eller Sarf-fjället 1 d:r 24 ./. S:mt af Storsjö byemän samt för Sarf-sjöarne på västra sidan under fjället 30 ./. S:mt af hemmans åboerne på N:o 1 i Hede Kyrkoby; Förthen-skull och emedan thet befinnes, at framledne Herr Lands Höfdingen och Riddaren Odelström äfwen genom Resolution af d: 2. Augusti 1745 bibehållit förenämnde Hemmans Åboer wid nyttjandet af Sarf-fjället, och förbuditt Lapparne, at them therutinnan förfång göra: Ty pröfwar Jag skäligt, thet böra Hede och Wemdals Soknemän tils widare få utan intrång af Lappar eller någon annan innehafwa och nyttja ofwanberörde Skogs tracter wid och omkring Sarfwåls eller Sarf-fjället, jemte Storsjö och Ljungdals skogarne, samt fisket i Sarf-sjöarne, emot ofwannämde åhrlige afrad och renta: Lärande dock bem:te Soknemän icke wägra Lappmannen Anders Jonsson, at om wintertiden hafwa tilhåll uti skog-dalen västan om öfra Sarf-sjön,

| så framt sådant Soknemännen til skada icke länder. Ut supra.

Under etc. etc. frånvaro wid Riksdagen.

(Två svårtolkade namnteckningar i initialer)

A.M. Föred. J. Larsson

Av en från landsarkivet i Härnösand erhållen xerokopia rätt avskrivet, betygar

På tjänstens vägnar

Valfrid Larsson

Valfrid Larsson

*2.3. 1769. Hede tingslags H.R.**Bil. Härjedalen 28:1.**Ansökning.*

Hede tingslags häradsrätts arkiv. Landsarkivet i Östersund.
Domboken åren 1766-1770.

Den 2 mars 1769 (fol 100 v)

S:D: uti ingifwen skrift anhöll Lappmannen Olof Jonasson at emot årlig skatt få under kallaste wintertiden nyttja mässebete för sina renkreatur å Kronans afradsallmanning fiället Henwåla kalladt, och wästnorr om Sarffiället belägit. Och som wid efterfrågan gafs till känna, at Hån och Wemdals boerne så eljest som ock Storsjö Bya män skola diurfång och andre nyttjande rättigheter af Henwåle fjället gifwa årlig afrad; Altså beslöts det bör Olaus Jonasson denne sin ansökning Håns Wämdals och Storsjö byamän kundgöra, hwilka nästa Ting derefter böra sig deröfwer förklara.

Bestyrkes på tjänstens vägnar:

Valfrid Larsson
Valfrid Larsson

8. 12. 1774. Hede tingslags HR.

Hede tingslags häradsrätts arkiv. Landsarkivet i Östersund.
Domboken åren 1774-1776.

Den 8 och följande dagar i december 1774 (fol 55 v).

På Tinget den 2 Martii 1769 har Härads Rätten förordnat, at Lappmannens Olof Jonassons ansökning, om frihet, at i kallaste wintertiden beta sina Rensdjur på Kronans Allmänning Fjället Henwåla kalladt wäster om Sarwfjället belägit, skulle kungiöras Håns, Wemdals och Storsjö byemän, såsom de der hade sina nyttningar intil och uppå berörde tract, och fördenskull borde å nästa Ting derefter med sitt utlåtande inkomma, Och sedan Lappmannen Olof Jonasson hade enligt KronoLänsMannens Pehr Qwistbergs betyg låtit upläsa berörde utslag på Wemdalens Kyrkowall den 25 Martii 1770, så yrkade han nu vidare uppå bifall till sin anhållan.

Häremot anmäldes för Wemdalens byemän, af hwilke någre woro, för andra angelägenheter skull wid Tinget tilstädes, at det ställe, som Olof Jonasson upgifwit, skal förrut wara dem, tillika med Håns och Storsjö boerne tilhörande enligt Laga kraft wundna Resolutioner och gjorda författningar; men för Håns och Storsjömännen woro ej någon närwarande.

Och emedan Lappmannen Olof Jonasson icke finnes hafwa på behörigt sätt lemnat Håns och Storsjö Hemmans ägare kungjörelse om förr berörde sin ansökning, så at deras utlåtande däröfwer inhämtas kunnat; altså finner Härads Rätten sig ej eller nu befogad målet vidare åtgöra, än at lemna honom Olof Jonasson underrättelse, det han en bewitnad afskrift af detta Rättens Protokoll Håns och Storsjö byemän tilställa bör, hwarefter de hafwa tilfälle och frihet med sitt yttrande i saken til nästa Ting at inkomma.

Bestyrkes på tjänstens vägnar:

Valfrid Larsson
Valfrid Larsson

18.3. 1775. Hede tingslags HR.

Hede tingslags häradsrätts arkiv. Landsarkivet i Östersund.
Domboken åren 1766-1770.

Den 17 och följande dagar i mars 1775 (fol 117 v)

Til winnande af befordran i den ansökning, som Lappmannen Olof Jonasson anmält, at få kallaste wintren beta sina renar på Krono Allmanningen Henwåla, emot tre daler S:rmt åhrlig afgift, har han lemnat Håns, Wemdalens och Storsjö bymän behörig del; och der om ingafs nu följande skrift, som i Protocollet infördes:

Af i ödmjukhet hosfogade denne Wällofl: Härads Rätts Utdrag af domboken under den 9 December nästledit år, anhåller jag ödmjukast, at Högädle Herr Häradshöfdingen och Lofl: Rätten Höggunstigt tacktes inhämta det jag mig angifwit til frihets åtnjutande, at få i kalla wintren beta mina Rensdjur uti Krono Allmänningsfjället Hänwåla kallad, hwilken tract år belägen i wäster och norr om Sarvfjället, och hwarå jag icke kunnat erhålla Höggunstigt tilstånd förr än Håns, Wämdals och Storsjö bymän deröfwer hörde blifwit; altså och emedan de fått del häraf; neml:n Wemdalsboerne igenom Aflidne Länsmannen Qvistberg, samt Håns och Storsjömännen igenom Länsmannen Söderdahl, itererar jag i all ödmjukhet mitt förra påstående hwad denna nyttningen angår, will efwen derföre årlig afgift nio D:r K:rmt till Kongl: May:tt och Kronan erlägga, som til Högtärade Rättens bepröfwande hemställes.

Afbidar Höggunstig Resolution och framhärdar

Högädle och Widtlagfarne Herr Häradshöfdingens, samt Den Wällofl: Rättens Ödmjukaste tjänare

Olof Jonasson

Lappman

Här på ingafs följande skrifteliga Swar:

Att allmogen utj Hede Wemdalen och Storsjön, Tid efter annan blifwit beswärade af nästgränsande lappar som söckt under sig få ofwannämboe Bye mäns Afradsland belägit emellan Hede Wemdalen och Storsjön, Skjönjes nogsamt, af Höga LandsHöfdinge Embetes Resolutio-

ner. Som är först af d:n 30 Oct: 1646 och af andra Aug: 1754 och den 10 November 1755. Och ehuru wäll förenämnde Resolutioner nog bibehålla och befreda bönderna wid deras tillhöriga Afradsland Belägit emellan Wemdals och Storsiö byar, Hwilcket år 1700 d:n 28 Decemb:r af Herr HäradsHöfdingen Sparrman Afraden Högre projecterad til 56 st:n Gråskin. Hafwer lickwäll nu åter igen Lappmannen Olaus Jonasson gjort ansöckning at få under sig en del af Sarffjellet på norra ändan, som kallas Henwähl men lickwäl är Ett med Sarfffiellet, och ligger mit på den så kallade Storsiö och Liungdals Skogen så at Storsiö män hafwa deras farwägar fram til Wemdalen å ömse sidor, den ena på wästra och den andra på den norra sidan om nyssnämde Henwähl; Älfwen Henan löper på wäst södra sidan om denne Henwähl hwarest Storsiöman har sina Slätter. Och äfwen Elfwen Liungnan på norra sidan, Och ther före är thet liusligen at förnimma thetta är Storsiö och Liungdals skogen som afraden betalas före. Wemdals män hafwa och sina fäbodas på östra sidan At de behöfwa beta sin boskap på mernämnde fjell och skogs tract; Och som förnämsta syftemålet för lappmannen är, at med diurfång och jagande om wintertiden öfwer Skogarne, Hwar före bönderne komma i stor afsacknad när det är af jagat och bort skrämt.

Ty anhålles Ödmiukeligen Hos Wälloflige Härads rätten, det lappmannen Olaus Jonasson ej alenast måtte denna ansöckning blifwa afslagen, utan wid wite före läggas, at hädaneftir icke vidare beswära Socknemän med sådan ansöckning. Jemwäll nu förordsackat beswär med rättegång blifwa ålagd Rättegångs kostnad til Sex daler Silfwermynt.

Förblifwer Wälädle och Widtlagfarne Herr Hof Secreterarens och Häradshöfdingens Ödmiukaste tjenare
Samtel: Wemdals och Storsiö byemän.

På begäran uppsatt af Eric Pehrsson S[ocken] Skrif:e.

Häns byemän förklarade sig efwen wara af lika tanka, och, til bewisande af lagligheten derutinnan företeddes ej allenast Höga LandsHöfdingeÄmbetets i Gefleborg d: 10 Now: 1755 gifne Utslag

utan ock en af Konungens Höga Befallnings hafwande, på LandsTinget i Herjeådalen d: 8 Julii 1767 gifwen Resolution, til fastställande af förlikning emellan Storsjö byemän, på ena, och Lapparna i Herjeådals fjäll, å andra sidan, hwaraf samtelige ofwanbemälte skatte hemmansägare trodde det wara klart, at Lappmannen Olof Jonasson ej har någon rätt at begära til nyttning skogstracten Henwåla, fast emot afraad til Kronan, emedan den skal wara skattemännen tilhörig.

Utslag.

Som Härads Rätten finner twist upkommen wara om rätta skilnaden emellan skattemännens i Hån, Wemdalen och Storsjön ägor, emot Lappmannens Olof Jonassons rättighet til det så kallade Sarffjället, och at, emot erbuden afraad, få nyttja til Renbete ett upgifwit Krono fjäll, HenWåla kalladt, hwarom, likmätigt 10 Cap: Jord: B: af Härads Rätten dömas bör; altså, och emedan Rätten icke i ostämmt mål dom gifwa må, ty lemnas den underrättelse, at laga stämning här utinnan föregå bör.

Bestyrkes på tjänstens vägnar:

Valfrid Larsson

Valfrid Larsson

16.3. 1776. Hede tingslags H.R.

Hede tingslags häradsrätts arkiv. Landsarkivet i Östersund.
Domboken 1766-1770.

Den 16 och följande dagar i mars 1776 (fol 214v)

Angående nyttningen af en Fiälltract, Henwålan kallad, hade lappmannen Olof Jonasson låtit instämma Wemdalens, Håns och Storsjö byemän i Hede Pastorat; hwaremot desse, genom vice versa stämning, låtit inkalla berörde lappman til laga genswar, så wäl i ofwanberörde mål, som at blifwa answarig för den igenom detta försök, wid flere Ting, förorsakade Rättegångskostnaden.

Til utförande häraf inställte sig nu bemälte Olaus Jonasson, och, jemte inlemnande af Härads Rättens Protocoll under d: 18 Martii sidstl: år, förnyade, med biträde af v: Lands Fiscalen Högacktade Herr Pehr Ersson Lundman, sin hos Härads Rätten tilförne anmälda begäran, at få, i kallaste wintren beta sina Rensdiur uti Kro-no Allmännings fjället Henwålen, hwilket skal wara både så widsträckt och afläggse, at Swaranderne deraf föga nyttning hafwa kunna. Härtil förmente han sig wara så mycket mera berättigad, som han warit den första, som denna otaxerade fiälltract upgifwit, och derföre afrad redan wid Tinget den 2 Martii 1769 ärbudit til tre daler S:rmt årligen. Derjemte underställes, om icke Swaranderne borde kännas skyldige, at ersätta honom den kostnad, hwilken genom en, wid flere Ting fortsatt Rättegång, honom aftwungen blifwit.

För Swaranderne inställte sig, efter skriftelig fullmagt, Vice HäradsHöfdingen Ädle och Högacktade Herr Pehr Hofwerberg, och åberopade hwad Swaranderne, til bestyrkande af sin ostridiga rätt til den ifråga komne fjälltracten, wid Tinget den 18 Martii sidstledit år skrifteligen anfördt, och uti Härads Rättens Protocoll, under samma dag intagit finnes, hwarjemte inlemnades flere Resolutioner och handlingar, denna fjälltract angående, som förmentes längst förr detta laga kraft wunnit; I anledning hwaraf hemställdes, huruwida Olof Jonasson, som dem qwälja sökt, laga plikt undgå kunde, och om han icke borde förklaras skyldig, at ersätta dem den härigenom förorsakade rese- och rättegångs kostnaden.

Kärande fullmäktigen förmodade den påstådda domqwalsplikten så mycket mindre kunna äga rum, som de inlemnade handlingar och Resolutioner endast torde hafwa afseende å fisken och skogsnyttningar, hwilka Swaranderne, såsom bygdemän, tarfwa kunna, men ingalunda tilerkänna dem något bete för Rensdiur, hwars nyttjande wintertiden des hufwudman endast söker; hwarförutan helt andre författningar om Kongl. Maj:ts och Kronans tilhörigheter förmentes wara widtagne och utfärdade, sedan åberopade Resolutionerne utfallit.

För öfrigt skal och wara osäkert, om icke Henwålaafiället är en särskild Tract, skild ifrån den, hwarföre Swaranderna afrad erlægga; I anseende hwartill Käranden begärte, at sådant, genom Syn, på samfällt kostnad, utrönas måtte.

Swarande fullmäktigen erindrade, at han wäl ej kunde bestrida den äskade Synen, i händelse, målets beskaffenhet af de ingifne handlingar ej annars updagade kunde; men förmente det wara med lag enligt, at Käranden, som sådan Syn begärt, borde efwen dertil förskjuta kostnaden.

Utslag.

Til erhållande af pålitelig underrättelse i den omständighet, huruvida den Fjäll-Tract, som Lappmannen Olof Jonasson upgifwit under namn af Henwåla der han wil, emot erbudet åhrlig afrad tre daler Silf:mt nyttja bete för sina Rens djur öfwer kallaste wintren, är, efter hans påstående, en särskild fjällmarck, eller, såsom Swaranderne föregifwa, inbegripen inom det fjäll-land, som til deras nyttning redan updragit är, pröfwar Härads Rätten nödigt förordna, at Syn här öfwer i nästa Sommar bör, uppå begge Parternes förskjutande kostnad, af Krono Länsmannen och två ojäfwachtige Nämndemän förrättas; hwar med Parterne måge sjelfstämde wid instundande Höste Ting sig inställa.

Bestyrkes på tjänstens vägnar:

Valfrid Larsson
Valfrid Larsson

27.11.1776. Hede tingslags HR.Bil. Härjedalen 28:5.

Hede tingslags häradsrätts arkiv. Landsarkivet i Östersund.
Domboken år 1766-1770

Den 27 november 1776 (fol 245 r)

S:D: Till Härads R:n ingafs en skriftel:t författad förening, lydande ord ifrån ord, som följer:

Såsom jag finner mig föranlåten at Ingå förlickning med Wemdals Håens och Storsiö byemän i den anhängiga twist om ägande rättigheten af den så kallade Henwählen, som nu wid detta wällofl: Häradssting blifwit dömt til Syn nästa Sommar Så är nu således slutat at förbemälte byemän tjäna sig nöjde med at jag Olaus Jonasson gifwer i förlickning til Wemdals Håens och Storsiö byemän Fem plåter el:r tjo daler Silf:mynt som nästkommande höst utfästes betalas. Hwar jemte jag och afsäger mig all vidare talan på berörede Henwähl och skogstract. Som härmed å bägge sidor försäkras. Wemdahls tingsplats den 18 Martij 1776.

Olafwus Jonasson Lappman Erick Andersson i Wemdalén Jon Jönsson i Hån Pär Haralsson i Storsiön.

Witnar Olof Busk Ingebricht Olofsson Tännäs nämde man (oläsligt förnamn) Månsson Funesdalen Nämde man.

(Anteckning: Widk: af v e bewis och stadfästelse, hwarjemte begäres wite).

Wid upläsandet blef detta af Eric Andersson i Vemdalen sjelf närvarande till alla delar erkändt, och för de öfrige af de underskrefne wittnen besannadt; Till följe hwaraf denna Förening ock af Härads Rätten gillades, och till behörig efterrättelse fastställdes, med förelagdt Tijo dahl: S:rmt wite, hwartil utom Böter, den skall wara förfallen, som härutinnan söker göra någon rubbning.

Bestyrkes på tjänstens vägnar:

Vafrid Larsson
Vafrid Larsson

8.7.1782. KB.

Bil. Härjedalen 29.

Vemdalens kyrkoarkiv. Landsarkivet i Östersund.

Avskrift.

Stormächtigste Allemådigste Konung!

Kungl: May:t Remitterar i Nåder detta mål till Landshöf-
dingen och Riddaren af Kongl: Nordstierne Orden Grefwe
Cronstedt att dervid lägga den Hand omständigheterna kunna
fordra, Stockholms Slott d:2. Julii 1782.

På Nådigste befallning

E: Schröderheim

Sedan Eder Kongl: May:ts wanliga och omkring hela Riket all-
mänt kjända Nåd och bewågenhet, äfwen under Thess Högst-
sälla Regiering, blifwit för de längst i Norden wistande
Fjäll Lappar, Genom ett frögdefult rygte Allmänt Kunnog;
Fördristar sig af detta, i sin enfaldighet lefwande Folk-
slag, underteknade unga Lappdreng, at Fördenskull i djupaste
underdånighet nedkasta sig för Eder Kongl: May:ts dyra Föt-
ter, med lika underdånigst Bön och anhålla, at så wäl jag
som mina gamla Föräldrar och ofriga (öfriga) Lappgrannar som
wistas å Skogarne, En Mil ifrån Norska gräntsen och det så
kallade Hellags Fjäll och Lappmarck, liggande under Gefle-
borgs Län uti Ljusnedals Bruks Sockn måtte allernådigst bli-
fwa tillåtit, at få wistas med vår lilla Egendom som endast
består af några Renar på de deromkring belägna Skogar och
Allmänningar, hållst ingen Menniska derigenom i minsta måtto
blifwer lidande eller förfördelad; Men de wid desse ställen
boende och angräntsande Bönder, sådant oss ändå af pur afwund
och karghet så samwetslöst förmena, att vi icke en gång när
så händer, at några af dessa våra Rens Creatur kan fara will
och lösslippa, få de samma å deras Skogar och Allmänningar
igenleta, utan blifwa de för samma illska och afwund skull
samwetslöst qwarhallne (kvarhållne), hwarigenom händer, att
de blifwa wilde och ostyriga, och wi fattiga Menniskjor

just för den ordsaken skull till hela vår timeliga wälfärd
aldeles blottställdes och i grund totaliter ruinerade.
Allernådigste Konung! Bönhör i Nåder en fattig FjällLapp
och tillåt allernådigast att Han efter sin, och sina För-
fäders gamla brukbara och stadgade wana, må få, nästan likt
en Ensam Fogel och Eremit wistas med sina Renar på Skogar
och Allmänningar, och med djupaste underdånigste Nit till
dödsstunden framhärda

Stormäktigste Allernådigste Konungs Eders Kongl: May:ts
Tropligtigaste undersåte

Anders Olausson

Resolution

Sedan jag munteligen hört Lappdrängen Anders Olausson samt
genomläst och öfwerwägat thess medhafwande Papper jemte
hwad Wemdals, Håns och Storsjö Byemän andragit uti en den
14: Maji förledit år hit ingifwen förklaring öfwer Hans och
dess Bröders under d:14 nästföregående Martii gjorda och
med berörde Byemän Communicerade ansökning, finner jag hans
begiäran egenteligen gå derpå ut at den Syn wärckställas
måtte som HäradsRätten genom Utslag af den 16: Martii 1776.
nödig pröfwat till utrönande huruwida den FjällTract som
Hans afledne Fader Lappmannen Olof Jonasson i Lifstiden upp-
gifwit under namn af Henwålen, der han wil emot erbjuden
ärlig Afrad Tre dahl:r S:mt, nyttja bete för sina Rensdjur
öfwer kallaste winteren, är, efter hans påstående, en sär-
skildt fjällmarck, eller, såsom Byemännen föregifwa, in-
begripen innom det fjelland som till deras nyttjande redan
updragit är, samt att honom och hans Bröder må öppet lemnas
att till syn och besigtning uppvisa hwad Tract som åstundas
till wistande för dem med deras Renar under swåraste Winter-
tiden, och pröfwar fördenskull i stöd af 7:de §: uti Kongl:
May:ts Nådigste Resolution af den 2: October 1756. uppå
Allmogens i Härjeådalen underdånige enskilte Beswär, för
skjäligt, det skall Krono Befallningsmannen Wälbetrodde
Peter Graan genom wederbörande Länsman och twänne owälduge

Nämde män skyndesammast i wederbörandes närwaro låta wärckställa förberörde af HäradsRätten pröfwade Syn, hwarwid Anders Olausson och hans Bröder äga frihet att upgifwa och föreslå, hwilka Skogstracter the till ofwannemde nyttjande tro sig utan någons förfång kunna begiära mot årlig afrad; Åliggandes Synemännen med foglighet och lämpa föreställa Sökandens wederparter, att icke wara ogene eller utan trängande behof för sig sjelfwa bestrida Lapparne en förmån, som för them tyckes wara högst af nöden, hälst sådant endast skulle tillskynda them sjelfwa än widare kostnad och besvär; Hwarjemte jag äfwen, uppå Sökandens tillika giorda ansökning finner rättwist förordna det ingen, wid Twå Riksd:rs wite, utom Böter efter Lag, må hindra Lappmännen att å hwad Skog och marck det wara må igenleta lössluppna och wilsefarande Renar, mindre thesamma för Lappmännen döda eller förderfwa, utan therest sådana Kreatur skulle å någons ägor skada giöra, äger den som skadan lidit them i förwar hålla tills ägaren till Renen skadan ärsatt, hwilket Krono Befallningsmannen äger wederbörande kundgiöra.

Skulle wid synen och besigtningen, twisten med Wemdals, Häns och Storsiö Byemän icke kunna i godo biläggas, må den wäl wid Härads Rätten Lagligen fullföljas, men i alla fall insändes till mig ett exemplar af SyningsInstrumentet jemte KronoBefallningsmannens egit utlåtande, och therest SkogsTracten qvaestionis (skogstrakten i fråga) utan klander utsynas kan, äger KronoBefallningsmannen afraden therföre i Krono Räken skaperne uptaga och beräkna. Gefleborgs Slott i LandsContoiret den 8:de Julii 1782.

F:A:U: Cronstedt

/ Joh:Jac: Södergren

Att ofwanståen(de) äro med sine hufwudskrifter likalydande intyga I: Ljungberg Olof Busk

Likheten med den i Vemdalens kyrkoarkiv förvarade avskriften

bestyrkes. Av Landshövding Cronstedts resolution den 8 juli 1782 har även varit tillgänglig en från landsarkivet i Härnösand erhållen xerokopia av densamma, ur Gävleborgs läns landskontors arkiv, protokoll samt brev och resolutionskoncept 1782-1784 (AI: 97). Endast olikheter i fråga om detaljer i stavningen har kunnat konstateras. På tjänstens vägnar.

Valfrid Larsson
Valfrid Larsson

Ur 1756 års kungl brev okt-dec. (I kammarkollegiets arkiv.)

2.10.1756. KM:1.

Kongl. Maij:ts nådiga resolution uppå
2:ne puncter af allmogens uti Herjedalen
och Wästernorrlands lähn, gencm theras
riksdagzfullmäktig, Pehr Olofsson, wid
innewarande 1756 års riksdag, andragne
underdånige enskylte beswär. Gifwen
Stockholm i rådcammaren d. 2 octobr 1756.

§ 3

=====

§ 7

Hwad angår allmogens i berörde tingzlag, som äro närmast
til fiällen boende gjorde underdåniga ansökning, at få hafwa
sine gamla skogs nyttningar fredade för intrång af fiell-
lapparne, eller, om de eij af urminnes wanlighet få opåtalt
nyttja sådane tracter, at då hädre än lapparne, effter la-
ga undersökning, för them få betala en skiälig afred; Så
emedan fören:de skogznyttningar wid fiällen, intet kunna
tillägga allmogen rättighet, at få dem alt framgent opåtalt
nyttja, ehuru de sig erbiuda betala någon wiss afred för
them: Det jemwäl worde ländande riket till förmohn om
fiälllapparne kunde dragas på denna sidan, och effter handen
sättja sig der neder, hwarigenom den tracten alt mer och
mer blefwe peuplerad och bebodd; Förthenskul finner Kongl.
Maij:t betänkeligit, at samtycka til allmogens i förberörde
måtto gjorde underdåniga ansökning.

Hwilket alt härigenom till underdånig effterrättelse ländet,
förblifwandes Kongl. Maij:t i öfrigit allmogen samt theras
riksdags fullmäktig med kongl. nåd och ynnest bewågen. Datum
ut supra.

Adolph Friedrich

/Carl Arnell

Bestyrkes å gänsens vägnar
L. Fairth

4.3.1791. KB.

Gävleborgs läns landskontors arkiv. Landsarkivet i Härnösand.
Protokoll och koncept 1788-1791 (A I:99).

Den 4 mars 1791.

N:o 62 År 1789.

Resol. å Lappmännen Jonas Nilssons, Nils Anderssons och Hans Anderssons Ansökning, at i förment stöd af Kongl. Majt:s nådigste Resolution under den 2. October 1756 uppå 7 § af Allmogensuti Hede Tingslag underdånige enskilte Besvär wid samma Års Riksdag, erhålla införsel uti Skogstracterner wid Sarf- och Hänwåls-fjällen uti Hede Sokn.

Som åberopade och bilagde Kongl. Majt:s nådigste Resolution under den 2. October 1756, har afseende på de wid Riks gränse Linien belägne och från Allmogens skattlagde Afradsland och nyttningar aflägsne Fjälltracter, men Sarf- och Hänwåls-Fjällen, likmätigt Krono Befallningsmannens Wälbetrodde Daniel Åhslunds infordrade Ämbets berättelse, icke ligger wid Riksgränsen utan mycket längre neder emellan Hede, Tännäs, Storsjön och Wemdahlen samt således nästan midt uti Hede Pastorat, och från äldre tider tillbaka warit af Allmogen mot skatt och Afrad nyttjade till Djurfång, Fäbodar och muhlbete som utgjör hufwudsakelige näringsmedlen i en ort där säd sällan kan bärgas ofrusen: Altså och emedan Sökanderne icke eller erbjudit Afrad, utan Kronans inkomster nödwändigt minskades i händelse desse tracter Allmogen afhändas skulle, ty och då Allmogen icke eller ännu äro utur besittningen lageligen vundne kan jag i fråga warande tracter icke åt Sökanderne öfwerlämna.

Besvär häremot må anföras uti Kongl. Maj:ts och Rikets Kammar Collegio inom fyra månader från häraf erhållen del, hwarje månad till Tretio dagar räknad och den dag del häraf erhålles från beräkningen undantagen. Gefle Lands Contoir den 4: Martii 1791.

F:A:U:C:

/J:J:S:

Av en från landsarkivet i Härnösand erhållen xerokopia rätt avskrivet, betygar.

På tjänstens vägnar:

Valfrid Larsson
Valfrid Larsson

6.3.1798. KB.

Gävleborgs läns landskontors arkiv. Landsarkivet i Härnösand.
Protokoll och koncept 1792-1798 (A 1:100)

Den 6 mars 1798. Nr 118.

N:o 137 År 1795.

Resol. uppå Lappmännens Anders Nilssons, Hans Anderssons, Jonas Torkelssons och Anders Olofssons från Ljusnedahls Fjäll tract i Herjedahlen, genom Bruks Patron Berglind efter Fullmakt, gjorde Ansökning at Sarffjället och Henwåhlen uti Hede Pastorat måtte dem till winterbete uplåtas emot En Riksd:r årlig afrad.

Som jag redan den 4. Martii 1791. genom Resolution bibehållit skatte Allmogen uti Hede och Wemdahls Soknar wid sine uråldrige och skattskyldige besittningar å desse Fjäll tracter intill des the derifrån lageligen winnas kunna: Altså och ehuru någon Afrad nu erbjudes, kan jag likwäl theruti *ingen* ändring göra, utan i händelse Lappmännen ei förr erhållit del af samma min Resolution, där likwäl åtminstone en ibland them då äfwen warit sökande, må de nu nyttja den anwisning till beswärs anförande som dem därutinnan gifwen är. Gefle Lands Contoir den 6. Martii 1798.

F:A:U:C:

/J:J:S:

Av en från landsarkivet i Härnösand erhållen xerokopia rätt avskrivet, betygar

På tjänstens vägnar:

Valfrid Larsson
Valfrid Larsson

6.8.1799. Kammarkollegiet.

Vemdalens kyrkoarkiv. Landsarkivet i Östersund.

Kammarkollegiets utslag den 6 augusti 1799.

Kongl. May:ts och Rikets Kammar Collegii Utslag på de besvär, som Bruks Patronen Johan Berglind, på Lappmännens Anders Nilssons, Hans Anderssons, Jonas Torkelssons och Anders Olofssons ifrån Ljusnedahls Fjälltract i Hede Pastorat af Härjeådahlen, wägnar, däröfwer anfört, att Konungens BefallningsHafwande i Gefleborgs Län uppå deras därom gjorde ansökning, att Fjälltrakterne Sarffjället och Henwålen i nämnde Pastorat måtte warda dem uplåtit till Winterbete för deras Rens Kreatur, emot En Riksdahlers årlig afrad, genom Utslag af den 6. Martii 1798. förklarar: Att som Kongl: May:ts BefallningsHafwande redan genom Resolution af den 4. Martii 1791., bibehållit Skatte Allmogen uti Hede och Wemdahls Socknar wid sine uråldrige och skattskyldige besittningar å desse Fjälltracter, intill dess de därifrån lagligen kunna winnas; Altså kunde Konungens BefallningsHafwande å denne ansökning icke afseende hafwa. Däruti på andragne förmente skäl ändring sökes; Hwaröfwer wederbörande blifwit hörde och sig förklarar, samt Konungens BefallningsHafwande med utlåtande inkommit, äfwensom Beswäranderne deras ytterligare påminnelser i Målet aflämnat. Gifwit i Stockholm den 6:te Augusti 1799.

Kongl: Collegium har låtit sig desse besvär föredragas; Men finner sig icke kunna göra ändring uti Kongl: May:ts BefallningsHafwandes beslut; Hwilcket wederbörande till efterrättelse länder.

Den missnöjde äger till föllje af Kongl: Förordningen den 10. Januarii 1759. innom Fyra Månader efter den dag, han här af del erhållit, hwarje Månad till Trettjo dagar räknad, kläckan före Tolf på dagen, deröfwer till Kongl: May:t

ingifwa sine underdåniga Beswär, hwarvid honom tillika åligger, ej allenast ställa borgen för kostnad och skada, samt Löftes skriften derom bilägga, undertecknad af Twänne wedershäftige Män, som borga en för bägge och bägge för en, utan ock bifoga behörigen styrkt bewis, wid hwad tid han af detta Utslag del undfått. År och dag som förr skrifwit står.

På dragande Kall och Embetes wägnar

(Sigill)

M: Wanberg

C; U; Leijonmarck E: Rolén

B. Backmansson H. Julin

Utslag på Bruks Patron Berglinds å någre Lappmäns från Hede Pastorat i Härjåådahlen wäg:r anförde beswär.

Bestyrkes på tjänstens wägnar

Valfrid Larsson

Valfrid Larsson

7.5. 1802. K.M:t.

Kammarkollegiets arkiv.

1802 års Kungl. brev, januari-Juni. Nr 119.

Gustaf Adolph med Guds Nåde Sverges Göthes och Vändes Konung
e. e. e. Arfvinge till Danemark, Norrige samt Hertig till
Schlessvig Holstein e. e. e.

Vår ynnest och Nådiga benägenhet med Gud Alsmäktig, Tromän,
President, Vice President Riddare af Vår Nordstjerne Orden,
så och samtelige Ledamöter i Vårt och Rikets Kammar Colle-
gium. WJ hafve i Nåder låtit Oss föredragas Edert underdåniga
utlåtande af den 8 sistledne December, i anledning af de Be-
svär Lappmännen Anders Nilsson, Hans Andersson, Jonas Torkels-
son, och Anders Olofsson, ifrån Ljusnedahls Fjäll tract i
Hede Pastorat af Herjeådalens genom Bruks Patronen Johan Berg-
lind i underdånighet anført deröfver, att I genom Utslag af
den 6 Augusti 1799. gillat och fastställt Vår Befallningshaf-
vandes i Gefleborgs Län den 6:te Martii 1798 gifne Resolution,
hvaruti deras ansökning, att emot En Rd:s årlig afrad, få
till vinterbete för deras Ren Kreatur nyttja Fjelltracterne
Serffjället och Henvålen i berörde Pastorat, blifvit afslagen.
Härvid hafven I underdånigst andragit; Att den af Klaganderne
åberopade Kongl: Resolutionen af den 2 October 1756 enligt
hvilken Lapparne icke böra af Herjeådalens Invånare uteslutas
ifrån skogs nyttningar till Renarnes underhåll, endast angår
den Allmoge, som bor närmast till Fjällen; Hvaremot Serffjäl-
let och Henvålen ligga nästan midt i Hede Pastorat, och blif-
vit genom åtskillige Resolutioner emot särskilt Skatt Klagan-
dernes Vederparter Skatte Allmogen uti Hede och Vemdalens
Soknar uplåtne: Att efter hvad Vår Befallnings Hafvande in-
tygat, Allmogen blifver mera lidande om den stänges ifrån
nyttjande rätten, än Lappmännen genom bifall till ansökningen
i sina vilkor kunna vinna, emedan desse senare blott ärhöllo
ett bete för sina renar, som de hafva på andra dem uplåtne

betydande Fjälltracter dit de så mycket lättare kunna flytta, som de icke hafva någon Skatte Jord att skjöta; Och att allmogen skulle tillfogas betydelig skada därigenom, dels att den så kallade Renmossan, som äfven med fördel nyttjas af allmogen till utfordring åt deras Boskap, ortens egenteliga näringsfång, af Renhiordarne skulle afbetas, dels att allmogens uplagde Hö-hässjor och Stackar antingen af Rendjuren skulle upätas eller nedtrampas, och öfver hvilket foder såsom uplagdt flere mil ifrån hemmanen, Allmogen icke kan hafva någon jämn tillsyn, eller för skadan njuta ärsättning, emedan Lappmännen med sina Hjordar är snabba i sina rörelser och ombytliga i sine hemvist.

Efter öfvervägande af hvad I således välgrundat anført, hafve WJ i Nåder pröfvat skäligt, att Edert öfverklagade Utslag gilla och fastställa: Och gifve det Eder till svar samt Egen och de Klagandes underdåniga efterrättelse härmed i Nåder tillkänna. Och WJ befalle Eder Gud Alsmächtig Nådeligen, Stockholms Slott den 7. Maji 1802.

Gustaf Adolph

/ M. Rosenblad

Till Kammar Collegium, ang:de några Lappmäns anhållan, at emot årligt afrad af 1 Rd, få till vinterbete för deras Renar nyttja Serffjället och Henvålens fjälltracter m.m.

Fotokopia. Överensstämmelse med originalet bestyrkes. Kammarkollegiet 5/11 1975. I tjänsten I. Faith Ell.

Bestyrkes på tjänstens vägnar

Valfrid Larsson

Valfrid Larsson

notab. i teckning
notab. i teckning

.....
notab. i teckning
notab. i teckning

December 1975.

Härjedalen. Söder om Tännån (Ljusnan).

15. 30.11.1753. Hede tingslags HR. Bilaga Härjedalen 15:1.
13.3.1754. d:o HR. Bilaga Härjedalen 15:2.
Lappmannen Anders Torkelsson Fjällström anhåller att få nyttja ett icke skattlagt fjäll väster om Funäsdalens by vid norska gränsen (från Rutfjället, över Malmagen till Skennerfjället) jämte den fjälltrakt söder om Rutfjället som kallas Rogen samt Slofjället (Slugufjället). Funäsdalens byamän och Ljusnedals bruk bestrider. Anders Torkelsson förmodade detta vara en kronoallmänning. HR bla: Parterna må förenas eller utföra saken efter laga stämning.
Inga ytterligare uppgifter föreligger. (Ansökningen fullföljdes inte, se bilaga Härjedalen 23:1)
16. 11.12.1767. Svegs tingslags HR. Bilaga Härjedalen 16.
HR: Lappmannen Nils Andersson Fjällström borde under vissa villkor och mot 2 riksdaler specie årligen få med sina renar vistas på Lofsdalsskogen, Lofsdalsfjället, Lillfjället och Slugufjället. Hemställdes landshövdingens omprövande.

För Lofsdalens bys marker fanns ingen bestämd gräns mot närliggande fjälltrakter (åt söder och väster). Lillfjället och Slugufjället är delvis belägna inom det nuvarande renbetesfjället Rutfjället. HR bör ha ansett att de med ansökningen avsedda markerna var kronoallmänning.
17. 18.3.1773. Hede tingslags HR. Bilaga Härjedalen 17:1.
1.7.1773. KB. Bilaga Härjedalen 17:2.
Nils Andersson Fjällström fick i nyttjandet av förut nämnda fjälltrakter med sig intaga norske lappmannen Jon Andersson.
18. 16.3.1772. Hede tingslags HR. Bilaga Härjedalen 18.
Det hände inte sällan att norska lappar kom över gränsen,

" i synnerhet till den kanten åt Tännäs socken", där de gjorde intrång särskilt på jakt (älg och vildren). Hemmansägare och åbor förbjöds vid vite att intaga eller på byskogen hysa norska lappar.

19. 24.4.1775. KB. Bilaga Härjedalen 19.
Särna socknemän i Kopparbergs läns och Lofsdalens byamän hade klagat över olägenhet av lappar från Lofsdals fjällstötar i Härjedalen.
Lapparna Nils Andersson och Jon Andersson hade åsidosatt villkoren för nyttjandet enl. HR 11.12.1767 (bilaga Härjedalen 16).
Dessa lappar och även övriga lappar, som kunde bo och vistas på Lofsdals fjällstötar, skulle genast drivas därifrån. Landshövding Ivar Nilssons resolution 30.10.1646, Kungl. befallning 1.9.1720, Kungl. resolution 22.10.1723 och Kungl. förordning 1.12.1748 åberopades.
20. 29 (28).11.1783. KB. Bilaga Härjedalen 20.
Efter klagomål från Särna socknemän över olägenheter av lappar som nedsatt sig i Funäsdalens och Tännäs byar i Härjedalen: Alla lappar, som olovligen nedsatt sig på Funäsdalens, Råndalens och Tännäs byars skogar, anbefalldes att genast flytta därifrån och bege sig till den rätta lappmarken. De förbjöds vid vite att framdeles nedsätta sig på dessa skogar.
21. 11.3.1788. Hede tingslags HR. Bilaga Härjedalen 21.
Tännäs och Funäsdalens byamän påstod att Nils Andersson Fjällström m.fl. lappar utan lof nedsatt sig på Tännäs byamäns skatteskog och yrkade i huvudsak att de genast skulle flytta därifrån.
HR fann ej någon dess åtgärd vara erforderlig, eftersom vederbörande kronobetjänt var anbefalld att hålla hand över verkställigheten av K.B:s resolution 24.4.1775 och kungörelse 28.11.1783 till fredande av skattemännens lagliga rättigheter, "vilka likväl förmodligen icke kunna sträcka sig vi-

dare än till egen skog och mark, så framt ej för nyttjandet av Kronones områden särskild avgift erlägges".

HR ansåg alltså att fjällmarker som låg utanför nämnda byars områden var kronomark (kronoallmanning).

22. 4.9.1802. KB. Bilaga Härjedalen 22:1.
Tillstånd för tullinspektoren Eric Johan Björkebaum att i Nässjödalen och vid sjön Rogen anlägga två nybyggen, benämnda Nässjödalen och Rogen.
Områdena för dessa nybyggen var i varje fall till en del belägna inom gränserna för det nuvarande renbetesfjället Rutfjället (karta akt Tännäs 10).
Den med nybyggena avsedda marken bör ha ansetts vara kronomark.
- 20.4.1803. KB. Bilaga Härjedalen 22:2.
Någon rätt till fiske kunde inte tillerkännas nybyggaren på nybygget Rogen, eftersom ifrågakommande fisken för länge sedan var upplåtna åt åtskilliga skattemän i Tännäs.
- 6.3.1823. KB. Bilaga Härjedalen 22:3.
Sedan odlingsskyldigheten underlåtits och sedan Tännäs byamän 1818-1820 begagnat slåtterna på nybyggesområdena, tillläts fjällmännen Anders Mårtensson och Jonas Jonsson att under villkor bl.a. om lägenheternas uppodling och räntans betalande, alltså såsom nybyggare, tillträda nybyggena.
23. 8.3.1812. Ansökning till K.B. av Olof Hindriksson. Bilaga Härjedalen 23:1.
Han anhöll, "att oss lappmän måtte beviljas återfå några fjälltrakter, vilka förr varit oss tillhörige men blivit oss berövade", nämligen Slofjället, Lillfjället öster om sjön Rogen, Långbrottet, och de fjäll som sträcker sig melan Gröndalen och Malmagsjön.
1812. Förklaring av Funäsdalens och Tännäs byamän. Bilaga Härjedalen 23:2.
De med ansökningen avsedda trakterna hade dels av ålder tillhört deras skattehemman, dels mot avrad och åtagen öke-

skatt tillagts några av dem.

21.7.1812. Yttrande av krono expeditions befallningsmannen

Per Daniel Åslund.

Bilaga Härjedalen 23:3.

Skattemännen äger förmodligen inte rättighet att freda eller försvara mera än vad av skog och mark rätteligen ligger inom deras områden. Han kunde inte avstyrka att Olof Hindriksson, mot erläggande av erbjudna 2 riksdaler banko årlig avrad, måtte få erhålla det begärda tillståndet.

6.12.1820. Yttrande av kronobefallningsmannen A.Ol. Granbom.

Bilaga Härjedalen 23:4.

Inga nya uppgifter.

11.12.1820. KB. Utslag.

Bilaga Härjedalen 23:5.

Sökanden tilläts inte att mot byamännens bestridande nedsätta sig med sin boskap på de ~~på de~~ uppgivna lägenheterna. Tännäs och Funäsdalens byamän skulle, för att tills vidare försvara dessa kronans områden, i årlig ränta därför utgöra 2 riksdaler banko, svarande mot den inkomst till staten som lappmännen erbjudit sig att erlagga. Utslaget underställdes Kammarkollegiets prövning.

De med ansökningsen avsedda områdena ansågs således vara kronomark. Lillfjället och Slugufjället är delvis belägna inom det nuvarande renbetesfjället Rutfjället. Långbrottet (Långbrottsfjället) bör åtminstone delvis vara beläget inom det nuvarande renbetesfjället Grönfjället.

24. 20.3.1821. Kammarkollegiet Bilaga Härjedalen 24.
Frågan, huruvida angivna fjälltrakter måtte mot avgift upplåtas åt Tännäs och Funäsdalens byamän, berodde huvudsakligen på avvitrningen i Jämtland. Med målet borde förfaras jämlikt 10 § avvitrningsstadgan den 8 december 1820. KB:s utslag upphävdes.

Valfrid Larsson
Valfrid Larsson

30. 11. 1753. Hede tingslags HR

Hede tingslags häradsrätts arkiv. Landsarkivet i Östersund.
Domboken 1751-1755.

Den 30 november 1753, § 9 (fol 132 r)

Lappmannen Anders Torkelsson Fiällström föredrog genom en til Rätten ingifwen skrift, thet han förnummit at ett fiäll som är belägit wäster om Funäsdals byen wid Norska Gräntsen ej är skattlagt, och therföre anhåller at få nyttia thet samma emot årligit afrad til Kongl. Maj:t och Kronan; warandes samma fiäll belägit inom följande märken, nemligen: i från Rutfiället til Skenner fiellet, ther ifrån til Gröndalen, så at Gräntsen på thetta Lappland går förbi östra ändan af Malmagsiön, och som Funäsdalsboerne, hwilke förr innehaft någon slått på berörde Gröndal thet samma ej sielfwe nyttiat, utan then bortskipat til Norska bönder, emot aderton daler kopparmynt årligen; så anhåller Anders Torkelsson, thet han måtte få thesse lägenheter, tillika med fiällen och the theromkring warande skogstracter, jemte then fiälltract, som är belägen söder om Rutfiället och kallas Rogen, med en liten fiällklimp wid namn Slofiället, at ther wistas med sina rens diur; wiljandes therföre som årlig afrad betala Siu daler silfwermynt. Härom

Resolverades.

Emedan thet berättas at Funäsdals byamän som innehaft någon slått på den så kallade Gröndalen, skola therföre gifwa någon afrad til Kongl. Maj:t och Kronan; altså åligger Lappen Anders Torkelsson Fiällström, at genom afskrift af thetta Protocoll, lemna Funäsdals och flere omliggande byamän del af thenna ansökning, hwilke sedan måge inkomma med hwad the häremot kunna hafwa skiäligen at påminna, tå Härads rätten wil sig härom vidare utlåta.

Bestyrkes på tjänstens vägnar:

Valfrid Larsson
Valfrid Larsson

13.3. 1754. Hede tingslags HR.

Bil. Härjedalen 15:2

Hede tingslags häradsrätts arkiv. Landsarkivet i Östersund.
Domboken 1751-1755.

Den 13 mars 1754, 11 § (fol 157 v).

Sedan Lappmannen Anders Torkelsson Fjällström hade wid sidsta Höste Ting anhållit, at han måtte, emot årlig afrad, få nyttia ett fiäll, som är belägit wäster om Funäsdalsbyen wid Norrska gräntsen, och Härads Rätten then 30 November 1753 therom Resol-
verat, at Funäsdals och flere omliggande byamän borde få del af
thenna ansökning, och wid thetta Ting inkomma med thet, som the
kunna therwid hafwa at påminna; så instälte sig nu icke allenast
bemälte Anders Torkelsson, utan ock Jon Månsson i Funäsdalen, som,
å egna och sina öfrige siu grannars wägnar, genom en til rätten
ingifwen skrift förebragte, at the af Anders Torkelsson begiärte
Fiälltracter wid Rutfiället och Malmagen skola så mycket mindre
kunna af honom nyttias, utan berörde byamäns i Funäsdalen skada
och intrång, som the hafwa therintil sina fäbodar belägne, och
mästedelen af sina slätter, som ei skola i sådan händelse kunna
wara befredade för rensdiuren, och annan skada med träns nedfäll-
ande, och annat dylikt Lapparnes brukelige förehållande och fram-
farter, ther the wistas med sina renar. Thess utom skal ock ther-
städes wara thet endaste stället, hwarest the kunna uptaga then
för theras boskap här i orten brukelige mossen, som efwen ten
skulle aldeles utödas, hemmansåboerne til största skada, emedan
the på annat slags foder ei hafwa tilgång, utan äga ganska ringa
slätter. Och som en fiälltract, Gröndalen kallad, är efwen ther
wid belägen, och sträcker sig til Skennarfiellet, hwarföre Hans
Ingebrechtsson i Funäsdalen betalar årligen Nitton daler Koppar-
mynt i afrad, men synes påsyftas af bemälte Lappman at ock få
then til nyttning för sina renar, och icke eller kan annat än af
them blifwa åwärcad; så anhålla Funäsdals byamän, til förekommande
så wäl theraf, som thet öfrige här ofwan förmält är, thet Anders
Torkelsson ei må warda tillåtitt at med sina rens kreatur sättia
sig neder på berörde fiälltracter, som skola wara för Hemmans
åboerne aldeles omistelige.

Anders Torkelsson förmodade thetta wara en krono-allmänning, hwar

uti Funäsdalsboerne ei böra tilägna sig någon rättighet för sina hemman, i synnerhet, som the ei eller skola kunna wisa, at the therföre hafwa betalt någon skatt til Kongl. Maj:t och Kronan; skolandes the ock thessutom hafwa nog tilgång på mossa, och ei hafwa orsak at klaga eller fruchta för åwärkan på slåtterne, som them med rätta tilhöra, hwilke ei eller äro så belägne, at Lapparne med sina renar kunna ther å giöra åwärkan och intrång, som wilja låta sig nöja med blotta fiället, hwarest bonden ei behöfwer taga något til sitt hemmans behof.

Å Liusnedals och Liungdals Kopparwärks wägnar, begiärte Bruks Patronen Herr Peter Strandberg del här af, på thet han må wid nästa Ting wisa Brukets rätt til the fielltracter, som Anders Torkelsson nu söker.

Och

Resolverades,

At twänne owälduge Nämndemän böra nästkommande Junii månad, i närwaro så wäl af Brukets fullmächtig, som af Funäsdals byamän och lappmannen Anders Torkelsson, syna och beskrifwa the fielltracter, om hwilke nu twistas. Hwarefter the måge antingen i wänlighet förenas, eller, efter laga stemning, utföra saken wid nästa Ting.

Bestyrkes på tjänstens wägnar:

Valfrid Larsson

Valfrid Larsson

11. 12. 1767. Svegs tingslags H.R.

Svegs tingslags häradsrätts arkiv (landsarkivet i Östersund).
Domboken år 1767.

Den 11 december 1767 (fol 345 v).

S:D: Lappmannen Nils Andersson Fiellström begärte at få med Rensdjur wistas på Lafsdals Skogen Lafsdals fiället, Lillfjället, och Slugufjället hwarföre härom undersöktes och då Rätten inhemtade at emel: Lafsdalen som är yttersta Byn och Lands Gräntsen ei är någon skilnad, men at berörde By på en mil ikring tager sin mossa och äger sine slätter wida spridde, således finner Rätten för sin del at dessa fjäll som förr ei blifwit bortlegde, kunna med följande wilkor åt denne Lappman aflåtas, neml: 1:o at han med sine Renar wintertiden bör wistas åtminstone en mil från Lafsdals Byen, 2:o, sommartiden ej beta ther Allmogen hafwer sine slätter ~~el~~: sitt mulbete, 3:o icke idka fiske i de sjöar Allmogen redan thet bruka och therföre betala afrad då det ei til Skatte skogen hörer, 4:o, ei bruka jagt och djurfänge på de ställen ther Bonden warit wahn at hafwa giller och Grafwär. Och detta alt wid 20 d: S:mts wite. För desse fjälltracters nyttjande pröfwar ock Rätten efter inhemtad kundskap af dem som therstädes warit at 2 Riksd: Specie årl: kunna gifwas. Hwilket dock til Högwälb. Baron Landshöfdingen och Riddaren Sparres höggunstige ompröfwande hemställes. *an*

Bestyrkes å tjänstens vägnar:

Kapitelmann

18. 3. 1773. Hede tingslags HR

Hede tingslags häradsrätts arkiv (landsarkivet i Östersund).
Domboken 1773.

Den 18 mars 1773 (fol 290).

Hos Härads Rätten inlemnades följande skrifteliga ansökning:
I anledning af hoslagde Protocolls Utdrag och Lofl: Härads- Rät-
tens deruti gunstigt gifne tillstyrkan förmodar jag winna Hög-
wederbörligt tillstånd, at med mina Rensdiur få wistas och sätta
mig ned på Lafsdahls skogen, Lafsdahlsfjället, Lillfjället och
Slugufjället; Men som det faller mig nog swårt, at allena wistas
uppå denna aflägsna tract; har jag med Norska Lappmannen Jon An-
dersson så öfverenskommit, at han skal, tillika med mig, få nytt-
ja åfwanberörde lägenheter, på sätt, som bemälte Protocolls Ut-
drag föreskrifwer, emot det, at han ärlägger hälften af den före-
slagne Afraden till Kongl. May:tt och Kronan, el:er 1 Riksd:r
Specie årl:n; anhållande aldraödmukast, om den Wällofl: Härads
Rättens gunstiga bifall och stadfästelse härå.

Med all wördnad framlefwer den Wällofl: Härads Rättens öd-
miukaste t:re Nils Andersson Fjellström.

Härjemte upteddes Härads Rättens Protocoll under d: 11 Dec.
1767, af innehåll, at Rätten funnit skäligt tilstyrka, det Lapp-
mannen Nils Andersson Fiällström måtte, emot två Specie Riksd:rs
årlig afgift til kronan, få nyttja bete för sina Rens djur på
Lafsdals skogen, Lafsdals fjället, Lillfjället och Slugufjället,
dock med wilkor och förbehåll, som i berörde Tings Protocoll ut-
satte finnas.

Och som wid den nu giorda ansökning om norske lappmannens
Jon Anderssons intagande i bolag, ingen af detta Tingslags när-
warande Allmoge hade annat at erhindra, än at han må med den för-
re sättas i lika förpligtelse til ofwanberörde wilkors efterlef-
wande, och at han, i händelse af bifall, bör öfwer Norska gränt-
sen med sig hit flytta sitt hushåll och sina Rens djur, samt för-
se sig med wederbörligt Prästebewis ifrån den ort, der han förr-
ut warit wistande; Altså warder detta bewis deröfwer utur Rättens
dombok meddelat.

Bestyrkes på tjänstens vägnar:

Nils Andersson

17.1773. KB.

Gävleborgs läns landskontors arkiv. Landsarkivet i Härnösand.
Brev- och resolutionskoncept 1773 (AI:92)

Den 1 juli 1773, sid 315.

På Hede Tings Protocoll d:n 18 Mart. 1773 ang:de Lappmannens Nils Anderss: Fiellströms wistande på Lafsdahls fiället med flera fiäll.

Med the willkor som Lofl: Härads Rättens föregående Protocolls utdrag innehåller, har iag ther til welat lemna mitt bifall, at Lappmannen Nils Andersson Fiellström får til sig intaga Lappmannen Jon Andersson ifrån Norrige, börande detta hos Krono Befallningsman Wälbetrodde Peter Graan upwisas. Gefle Lands Contoir d:n 1 Julii 1773

Under Gref:s och Landshöf:s etc. frånwaro.

P.G.

J:M:N:

Av en från landsarkivet i Härnösand erhållen xerokopia rätt avskrivet, betygar

På tjänstens vägnar

Valfrid Larsson
Valfrid Larsson

16.3. 1772. Hede tingslags H R.

Hede tingslags häradsrätts arkiv. Landsarkivet i Östersund.
Domboken 1771-1773.

Den 14 och följande dagar i mars 1772, § 16 (fol 118 r).

Uppå Krono Länsmannens Wälaktade Peter Qvistbergs angifwande, det skal icke sällan hända, at norrska Lappar komma öfwer gräntsen, och i synnerhet til den kanten åt Tännäs Sokn, uppehålla sig på byeskogarna, där de olofl: ströfwa samt dels fälla och dels bortjaga både Älgar och will-Rensdjur, beslöts, med samtelige närwaran-
des bifall, at tjugu D:r S:rmt wite förelägges, hwartil, utom böter efterlag, den hemmansägare eller åbo skal wara förfallen, som intager eller på byskogen hyser Norrska Lappar, och at Herr General Majorens Landshöfdingens och Riddarens Högwälborne Friherre Sparres Höggunstige förordnande ödmjukast underställes, om icke Krono Betjente i Orten måge få befallning sådane olofl: inkommande Norrske Lappar genast öfwer gräntsen at tillbaka drifwa eller at deras bössor och hundar dem afhända.

Bestyrkes på tjänstens vägnar:

Valfrid Larsson
Valfrid Larsson

24.4.1775. KB.Bil. Härjedalen 19.

Jämtlands läns landskontors arkiv. Landsarkivet i Östersund.
Verifikationer till Landsboken 1775 I sid 2079.

Uppå Särna Socknemäns i Kopparbergs Län förde, och af
Konungens Befallningshafwande therstädes d: 20 September 1774
understödde Klagan öfwer them tilfogad olägenhet af någre Lapp-
par från the så kallade Lafsdals fjellstöter i Herjedalen.
Uti hwilken klagan Lafsdals Byemän äfwen instemt.

Resolverades:

Ehuru det finnes at Lapparne Nils Andersson och Jon Anders-
son d: 11 December 1767 och d: 18 Martii 1773 af Swegs och He-
de Tings Rätter erhållit tilstånd at med sine Renar wistas
på Lafsdals skogen, Lafsdals fiellet, Lillfiellet och Slugu-
fiellet i Härjedalen; likwäl och emedan theraf tillika är at
intaga thet wid wite af tjugu dal:r silfwer:nt är wordet för-
budt at med sine Renar icke nalkas Lafsdals by på en mil nä-
ra, at ej beta Renarne, Allmogens slätter och mulbeten til
förfång; at icke idka fiske uti the siöar Allmogen emot Afrad
innehafwa samt at ej öfwa jagt och djurfångst å the ställen
ther Bonden warit wan at hafwa Giller och Grafwar; hwilke
skyldigheter tid efter annan märkeligen blifwit satte å sido,
så at enligt hwad Krono Befallningsmannen i Härjedalen Wäl-
betrodde Peter Graan d: 28 sistl: December å Embetes wägnar
skrifteligen anmält, Allmogens slätter blifwit aldeles för-
trampade samt Elgar och Wildrenar dels från theas stånd för-
jagade, dels platt nedergiorde, Lafsdals byemän til känbar
skada och förlust, medan genom en sådan egenwillig åtgärd på
theras områden the, som föga äga något annat närings ämne än
djurfång, samt lika med then öfriga Härjedals Allmogen ther-
före gifwa Kronan en årlig ränta under namn af Båge skatt, nu
mera skola blifwa ur stånd satte slika plikter upfylla, syn-
nerligen, enär the, ehuru Lapparne icke förr än år 1773 in-
rymt ofwannämnde fjellstöter, likwäl redan måst för ansenlig
åwårkan, them instämma til Tinget, sex mil ifrån theas hem-
wist belägit; samt tå likmätigt Krono Länsmannens Dufwenbergs
och Erick Persson i Glöte d: 13 Julii 1774 meddelte intygande

fått wid kännas en fåfång kostnad af 33 d:r 30 ./.K:rmt; äfwen som ostridigt är at Särna Sokenmän som Gräntsa härin-til, och åberöpat sig särskilte privilegier, at för alt för-fång bliwa skyddade, af thesse Lappars och theras Renars Kringstrykande lida mehn, hålst the förras antal redan är wordet an-senligen ökte, hwadan ock Allmogens förtryck alt mer och mer stadgas; thy och som fordom LandsHöfdingen här i Länet Ifwar Nilsson d: 30 October 1646 uppå Härjedals Allmoges jemwål then tiden andragne beswär förordnat: at alle the Lappar som ther kring bodde eller wistades, genast skulle draga af Bön-dernes Skogar och therstädes någre wåner eller skiutande icke bruka wid olägenhet, at genom Befalningsmannen, Länsmannen och Socknarnes förmän bliwa fängslige förde til Rätta och til böter fälde, på det Bonden måtte på sine ägor sitt fritt behålla; warandes med Kongl. Maj:ts nådige befallning af d: 1 Sept:r 1720 äfwen enligt, at Lappar som utom Lappmarken sig nedsätta, genast skola therifrån, til theras rätta hem-wister afwisas, hwarmed 2 § af Kongl. Resolutionen på Presteskapets beswär d. 22 October 1723 thesslikes instemmer, lika-som Kongl. förordningen d. 1 Dec. 1748 förmår, at then Lapp, som annorlunda än ther föreskrifwes sig nedsätter och för-håller, åter bör til Lappmarken afföras; Altså och tå thet strider emot skattskyldige undersåtares i Lag och Stadgar them förwarade rätt, at af obehörige personer warda stängde ifrån the förmoner och friheter theras egendomar åtfölja: pröfwar jag skjäligt förklara, det böra Lapparne Nils och Jon Andersssöner, samt the som i öfrigit å förberörde Lafsdals fjell stöter, nu kunna bo och wistas, genast therifrån drifwas genom Krono Befallningsmannens Graans skyndesamma och ofelbara för-anstaltande, och ware jemwål thesse samt andre Lappar wid fem-tio d:r S:rmts wite förbudit, at nu eller framdeles sig ther-städes nedsättja. Hwaröfwer Kronobetjeningen i Orten skal hål-la noga och alfvarsam hand samt hos mig inberätta, hwad annor-lunda än här ofwan sagt är, må widtagas.

Then häråt icke nöjes, må beswära sig theröfwer uti Kungl. Maj:ts och Riksens Höglofl: KammarCollegio inom then tid Kongl.

Förordningen d: 10 Januarii 1759 stadgar. Gefle Lands Cancellie d: 24 April 1775.

N: Gyldenstolpe

/ Jan Brygger

Til allerödmiukaste följe af föregående Höga Resolutions lydelse; blefwo Lapparne Nils Andersson och Jon Andersson ifran Lafsdals fiell stöter genast afdrifne som betygas af

Pet: Graan^{ne}

Bestyrkes å tjänstens vägnar:

Valfrid Larsson

29(18). 11. 1783. H.B.

Gävleborgs läns landskanslis arkiv (landsarkivet i Härnösand).
A III:b N:o 87. 1783.

Den 29 november 1783 nr 708.

Kundörelse uti Herjedalen.

Serna Socknemän, af Kongl. Maij:ts Befallningshafwande i Kopparbergs Län understödde, hafwa hos mig anfördt klagomål öfwer the olägenheter, som af Lappar, hwilka hafwa sig nedsatt uti Funnesdal och Tennäs byar uti Herjedalen, them i hwarjehanda måtto skola tillfogas. Jag har genom wederbörande härom förskaffat mig tillförlätelig kundskap, och funnit anledningen till desse klagomål wara wärkelig. Och aldenstund, Kongl. Maij:t under den 1. Sept: 1720 i nåder befalt, at alle Lappar, som utom lappmarken sig nedsatt, therifrån skola afwisas till sine rätta hemwist, theruti Kongl. Resolutionen på Prästerskapets besvär, af den 22. Oct: 1723 uti 2.§. instämmer; äfwensom Kongl. Förordningen af den 1. Decembr. 1748. förstår, at then Lapp, som annorstädes än thär föreskrifwit finnes, sig nedsätter, åter bör till Lappmarken afföras; Förthenskull och i stöd af alle ~~desse~~ författningar, anbefalles härmedelst alle the Lappar, som å Funnesdalens, Rångdalens och Tennäs Byars skogar och mark sig olofligen nedsatt, at genast therifrån afflytta, och till den rätta Lappmarken sig begifwa, till undgående theraf, at i annor händelse, genom Krono Befallningsmannens Wälbetrodde Peter Graans föranstaltande, therifrån warda drifne; Och skall det för tillkommande tider wara så wäl thesse som andra Lappar, wid et wite af 50 D:r Silf:mt alfwarligen förbudt, at nu eller framdeles thärstädes sig nedsätta; Öfwer åtlydnaden hwaraf, kronobetjeningen eger hålla nogaste uppsigt, och skyndsamligen hos mig inberätta, hwad häremot i en eller annan måtto föröfwat kan; Hwilket alla som wederbör, till ofelbar efterrättelse lärer. Gefle Slott i Lands Can: d: 29. Nov. 1783.

F:A:U:C:

/F:E: *W.H.*

Från en från landsarkivet i Härnösand erhållen xerokopia rätt avskrivet betygar

På tjänstens vägnar:

Vagn. Larsson

Bil. Härjedalen 21.11.3. 1788. Hede tingslags H R.

Hede tingslags häradsrätts arkiv. Landsarkivet i Östersund.
Domboken 1786-1788.

Den 11 mars 1788 (fol 216 v)

S:D: Samtelige Tännäs och Funäsdahls Byemän hade til thetta Ting uttagit stämning å Lappmännen Nils Andersson Fjellström, Olof Hindricsson, Anders Jonsson och Jon Jonsson, för thet the skola utan lof nedsatt sig på Tännäs Byemäns skatteskojar, och påstod, på egna och the öfrige Kärandes wägnar, Nämndemannen Eric Swensson i nästnämnde By, at thesse Lappmän, hwilke ock, förutan Jon Jonsson, sig instälte, måtte antingen wisa hwad rättighet the äga til nyttjande af thet så kallade Lillfjellet med intil liggande tracter, eller ock therifrån genast afflytta.

På Swarande sidan företedde Nils Andersson thenne Rätts Protocoler under d: 11 Decb:r 1767 och d: 18 Martii 1773, jemte Kongl. Maj:ts Befallningshafwandes i Länet d: 1 Julii sistberörde År gifne Resolution, af innehåll, at Nils Andersson, tillika med någre flere Lappar, emot Twå Rd:r Specie Årlig afrad til Kongl. Maj:t och Kronan, samt under förbud af all åwerkan och oloflige tilgrepp å Skattemännens rättigheter, wid Tjugu d:r Silf:mt wite, erhållit tilstånd at för theras rens djur nyttja bete å Lafsdahls skog, Lafsdahls fjäll, Lillfjället och Slugufjället; förmenande således Swaranderne sig böra therwid bibehållas hälst thet troddes ej kunna bewisas, at Byemännen något intrång eller skada lidit.

Theremot framwiste Eric Swensson ej allenast Kongl. Maj:ts Befallningshafwandes Resolution under d: 24 April 1775, utan ock en sedermera d: 5 Decb:r 1783 utfärdad Kungjörelse, hwarmed wille bewisas at i anseende til förefallne olägenheter af Lapparnes wistande i negden, särdeles then skada Skattemännen måst widkännas uti theras djurfångst, thesse Lappmän blifwit förlustige ofwanberörde theras wunne frihet, at på angräntsande fjellstötar wistas. Således och som H:r Krono Befallningsmannen Daniel Åhslund, nu närwarande, äfwen inför Rätten tilkännagaf, at alt ifrån kungörandet af 1775 Års Resolutionen, någon ränta för fjellens nyttning icke är

worden af Lapparne til Kongl. Maj:t och Kronan erlagd, anhöllo
Käranderne, at the måtte ifrån orten afdrifwas, samt ersätta then
nu förorsakade kostnad.

Utslag:

Alderstund Herr Landshöfdingens och Commendeurens Högwälborne
Grefwe Gyldenstolpes d: 24 April 1775 utfärdade Resolution ut-
tryckeligen stadgar thet Lappmännen icke äga rättighet til nyttjan-
de af bete för thetas Kreatur på Lafsdahls och Slugu- samt Lill-
fjellen, hwarföre the ock någon afrad til Kongl Maj:t och Kronan
i sednare Åren icke erlagdt; Förthenskull anser H:R:n all fråga och
undersökning i then delen så mycket mindre til thes åtgärd nu wara
hörande, som thet igenom ofwan åberopade Resolution, jemförd med
Kungjörelsen under d: 28 Nowb:r 1783¹⁾, finnes wederbörande Krono
betjente anbefaltdt, at öfwer werkställigheten theraf hand hålla,
til fredande af Skattemännerns Laglige rättigheter, hwilke likwäl
förmodeligen icke kunna sträcka sig vidare, än til egen skog och
mark, så framt ej för nyttjandet af Kronones områden särskild af-
gift erlägges.

1) Bör vara 29 november 1783. *V.L.*

Bestyrkes på tjänstens vägnar:

Valfrid Larsson
Valfrid Larsson

4.9. 1802. H.B.

Gävleborgs läns landskontors arkiv (landsarkivet i Härnösand).
 Protokoll samt brev och resolutionskoncept år 1802. A I 101.

Den 4 september 1802 nr 607.

N:o 121 för År 1800. På Länsmannen Lars Bergfelts och
 N:o 92 för År 1802. Nämndemännens Stephan Halfwardssons i
 Hede och Per Jonssons i Långå Syningz
 Instrument af den 30. Julii 1802. för
 Gränse tull Inspektoren Eric Johan
 Björkebaum och Drängen på Ljusnedahls
 Bruk Olof Olofsson till nybyggens an-
 läggande wid Sjön Rogen och Nässjö-
 dalen i Tännäs Sochn, skrefs:

Som jag af föregående Syningz Instrument finner at på the
 utsynte ställen i Nässjödalen och wid Sjön Rogen, är lägen-
 het både till åker och ängs uparbetande, utan at någon deri-
 genom skadas eller förfördelas; Altså och emedan sådane
 Tracter, hwilka kunna göras fruktbare icke böra emot the
 om upodlingar utkomne Förordningar längre ligga öde; Ty
 pröfwat jag härmed skälighet at emot 15. frihetsår, helst flere
^{icke} kunna bestås, enligt Kgl: Kungörelserne den 24 Julii 1783
 och den 15 Aug: 1789 samt Kongl. brefwen den 8 Julii 1685
 och den 21 Marti 1781, och som med nästkommande År 1803 taga
 sin början, berörde utsynte lägenheter uplåta allena till
 Gränse tull Inspektoren Eric Johan Björkebaum, sedan drängen
 Olof Olofsson genom bewittnad afhandling af den 22 sistl:ne
 Maj till Björkebaum afstått sin, genom inkommen ansökning
 at wid Rogen få anlägga Nybygge, förwärfwade rätt dertill,
 såsom först Sökande; Hwarwid Björkebaum åligger, så framt
 han wid dessa lägenheter el:r 2:ne Nybyggen will blifwa bibe-
 hållen, hwaraf det ena får namm af Nässjödalen och det and-
 ra af Rogen, det förra om 4 Trögs skatt och det senare om
 2 Trögs skatt provisionellt och tills vidare eller intill
 dess ordentelig skattläggning dem öfvergått, at senast inn-

om 2:ne År, så wäl med jordens upodlande, som nödig husbygg-
 nad wisa all flit, så at efter berörde tids förlopp erfa-
 ras må, at något wäsentligt är tillgjordt, deröfwer äfwen
 kronofogden i Orten bör hand hålla, och hwad annorlunda
 sker, härstädes anmäla. Nästgränssande får Björkebaum på ~~inte~~
 intet sätt ofreda el:r sträcka sig utöfwer den krets som
 för honom i Syningz Instrumentet utstakad finnes. Skogen får
 han ej eller widare tillgripa än hwad till nödig byggnad,
 stängsel och wedbrand erfordras, hwartill först den skog an-
 wändas bör, som för upodlingen måste undanrödjas. Befriel-
 se för personella utskylder så för sig, hustru, hemmawaran-
 de barn och tjänstefolk, under det förenämnde Nybyggen äro
 under frihetsår, som annars nybyggare består, kan Björke-
 baum icke tilläggas, så länge han är i kronans tjänst. Af
 fisket får wäl Björkebaum sig begagna, men mot den afrad,
 som i orten thy åtfölljer, den Syne Männen hafwa at till
 mit stadfästade föreslå. Börandes dessa Nybyggen i kronans
 Jordebok af Ortens kronofogde, för hwilken thenna Resolu-
 tion upwisas bör, om then gagnas will, införas med lämplig
 annotation till år, månad och dag, när och af hwem samt
 med hwars tillstånd de blifwit uptagne, lika som när skatt
 derföre kommer at erläggas, efter skedd wederbörlig skatt-
 läggning hwarom kronofogden i sinom tid bör göra påminnel-
 de.

Den häråt ej nöyes äger at i Höglofl. Kgl. Cammar Col-
 legie sig beswära 4 månader etc. Gefle LandsContoir den
 4 Sept 1802

C:F:C:

I:M:S:

Från av landsarkivet i Härnösand erhållen xerokopia rätt
 avskrivet betygar. Östersund i länets lantmäterikontor

På tjänstens vägnar:

På tjänstens vägnar

20.4.1803. K.B.

Gävleborgs läns landskontors arkiv (landsarkivet i Härnösand).
protokoll samt brev och resolutionskoncept år 1803.

Den 20 april 1803 nr 339.

N:o 121 för 1800. Ytterligare Res:n å Synemännens undersökningz
N:o 92 för 1802. Instrument rörande fiske för Nybygget Rogen i
Herjeådalen och Tännäs.

Som af Krono Räken Skaperne det befinnes at alla ofwanskrefne krono-
fisker finnas wara mot wiss och af Synemännen ofwan antecknad afgift,
åtskillige Skattemän i Tännäs Sochen till nyttjande långt för detta
upplåtne; Altså kunna ock dessa fisker nu, eller innan samma Skattemän
blifwit från dem deposiderade i laglig ordning, Nybyggaren till begag-
nande icke tillerkännas, Nybyggaren likwäl obetagit, at i händelse desse
fisker skulle, wid den allmänna granskning af inkomne handlingar om be-
sittningzrätten af kronofiskerierne i Herjeådalen, som jag detta år är
sinnad mig företaga, kommer at anses af den beskaffenhet at de böra un-
der arrende till den mästbjudande uplåtas, at wid Auctioner derom, ge-
nom högsta anbud förskaffa sig nyttjande rätten; Hwaröfwer etc: till
Kgl. Cammer Colleg: etc. Gefle Lands Contoir den 20 Apr. 1803.

[Svårtolkade initialer]
/C:F:C:

Bestyrkes i tjänsten:

Vagners Herman

6.3.1823. K.B.

Jämtlands läns landskontors arkiv (landsarkivet i Östersund).
Resolutionsbok år 1823.

Den 6 mars 1823 nr 46.

K. M:ts Befh:des öfwer Jemtlands Län Utslag i anledning af Tännäs Byemäns ansökning om återbekommande af den Ränta, utg:de 4 Rd:r 6 sk:r 9 r. B:co, som de i trenne år ärlagt för Nybygges Lägenheterna Nässiödalen och Rogen, innom Tännäs S:n och Herjedalens Fögderie hwarförutan detta sistnämnde eller Rogens Nybygge af dem blifwit begärt till betesland för deras Boskap, i sammanhang hwarmed Fjällmännen Anders Mårtensson och Jonas Jonsson äfwen anhållit att, under Nybyggeswilkor, i samma Lägenheter vinna införsel, öfwer hwilken skriftwäxling förre innehafwaren af berörde Nybyggen, Bruks Kamreraren E.J. Björkbaum blifwit hörd och sig förklarat, äfwensom Häradsfogden i Orten H:r Landskamreraren N.J. Nybleus utlåtande i målet afgifwit, meddeladt å Östersunds LandsContor etc etc.

Af Handlingarne uplyses att Bruks Kamreraren Björkbaum genom Resolution den 4:de September 1802 wunnit tillstånd att under femton frihetsår, som slutade sig med år 1817, uparbeta till Nybyggen de twänne Lägenheterne Rogen och Nässiödalen, det förra om twänne och det sednare om fyra trögs skatt; att Björkbaum sedermera i anseende till dess afflyttning därifrån Orten öfwerlåtitt sin rätt till samma Lägenheter åt Bruks Predikanten Orstadius, hwilken sednare åter, efter Björkbaums yttrade förmodan, skall hafwa afträdt dem till afl:ne Bruks Patronen Wiklund på Ljusnedal; att under allt detta den påbegynte odlingen å förenämde ställen blifwit åsidosatt ej mindre af Björkbaum sjelf medan han Lägenheterna begagnade, än ock sedermera af de personer som utan föregången wederbörlig anmälan,

däraf en längre eller kortare tid warit innehafware, samt att när omsider frihetsåren tilländalupit hwarken Björkbaum eller någondera af hans efterträdare föranstaltat det Räntan efter projecterade Skattetalet är blefwen till Kongl. Maj:t och Kronan innom behörig tid ärlagd, utan twärtom hafwa Tännäs Byemän som därstädes under tiden begagnat Slotterna, nu mera för trenne år eller 1818, 1819 och 1820 förskjutit den årliga afgiften till Staten. Och som Bruks Kamreraren Björkbaum genom omförmalte af honom eftersatte skyldigheter förverkat sin rätt till Nybygges Lägenheterna Rogen och Nässiödalén, dem Fjällmännen Anders Mårtensson och Jonas Jonsson till vidare odling begärt och äfwen af sådan anledning företedt behörig Attest om god frejd tillika med wederhäftig Borgen för de årlige kronoutlagorne; Altså will K.Befh:de tillåta dem att desse, för närwarande ödelämnade twänne Nybyggen tillträda, likwäl med wilkor att den årliga Räntan af dem i rättan tid ärläggas, samt att de för öfrigt beflita sig om Lägenheternes upodling, hwarom KronoBetjeningen i Orten hwart tredje år bör hålla ordentlig undersökning. Kommandes wid målets så beskaffade utgång Tännäs byemäns anhållan att till mulbete för deras boskap få begagna sig af Rogen, att helt och hållet förfalla, likasom KBefh:de icke eller kan lämna något afseende å deras påstående att återbekomma de redan ärlagde krono Räntorne för oftanämnde Nybyggen, enär Herr Lands Kamreraren Nyblei å tjenstens wägnar lämnade utlåtande uplyser att trackten under tiden blifwit af dem begagnad.

Sluteligen och då Bruks Kamreraren Björkbaum uteblifwit med sin förklaring i denna fråga utöfwer den i Communications Resolutionen den 23 sistl: Januarii föreskrifne tid af fjorton dagar, anser KBefh:de honom hafwa därigenom gjort sig förfallen till det i samma Resolution utstakade Witet Twå RD: B:co, hwilket altså fastställes till betalning.

Den som etc. Kongl. KammarColleg. etc.

fyra månader etc. År och dag etc. etc. *71*

O. B:r

C.G.W:r

Bestyrkes å tjenstens wägnar:

Vägnar

Till 11. 12. 1820. KB.Ansöknin.

Kammarkollegiets arkiv.

Jämtlands läns handlingarnr 4/1821, 1821-03-20.

(Ur prövade handlingar till K.B:s i Jämtlands län ärende nr 55 år 1812 och utslag den 11 december 1820 nr 208).

N:o 54/annot.

Ingifw:t d. 8:de Mart. 1812.

Högwälborne Herr Landshöfdinge och Riddare af Kongl: Maj:ts
Nordstjerne Orden. Nådige Herre!

Hänvisas till Krono Expeditions Befallningsmannen Wälbetrodde P.D.Åslund, som har at efter inhämtad kunskap, af hwilka de i ansöknigen omförmälte fjälltracter för närwarande innehafves, infordra deras, inom fjorton dagar, efter häraf undfången del afgifvande förklaring vid En RiksD:rs vite, och därmed jämte de uplysningar som i ärendet kunna erhållas och eget utlåtande fordresammeligen inkomma. Lands Contoirtet i Östersund den 9:de Martii 1812.

A: Wasell

/C.J.Örbom

I djupaste ödmjukhet vågar hos Högwälborne Herr Landshöfdingen bönfälla, att oss Lappmän måtte bewiljas återfå några fjälltracter, hwilka förr warit oss tillhörige, men blifwit oss beröfwade, på hwilka skjäl och grunder, känna wi ej. Desse fjäll woro: Siofjället så kalladt, Lillfjället, Öster om sjön Rogen beläget, Långbrottet, och de fjäll, som sträcka sig emellan Gröndalen och Mallmagssjön. Lappmannen Anders Torkilsson, hade genom en till Häradsrätten ingifwen skrift, som i största ödmjukhet härwid bifogas, anhållit om återfåendet af nämnde fjäll, med en dal, Gröndalen kallad, men som han straxt därpå med döden afgick, kom denna sak att hwila, och blef som den warit förr.

Nådige Herre! Hwarje swensk undersåtare eger att fordra beskydd af Lagarne. Inbyggarnas wälmåga är Rikets stöd. Då oss wärnlöse, knapt till den wanlige menniskohopen räknade fjällmän, beröfwat

det Land, som skall gifwa våra kreatur föda, och följakteligen oss uppehålle, hwilket blifwit vår lott, söka i fjäll och öde-
marken; då äfwen denna rättighet oss be-röfwas, blifwer det
vårt slutliga öde, att antingen tigga vår föda, eller försmägta
i uselhet, och fattigdom. Wi hafwa barn och barnabarn, åldrige
fäder, som tarfwa, lika med andra förnuftige skapade kreatur,
skötsel och ans, men denna kära pligten kan icke fullgöras, då
därtill saknas de medel, hwilka oss warit loflige at nyttja.
Nådige Herre! Wi bönfalle. Wi hafwa genom andras säkra erfaren-
het den öfvertygelsen, at Högwälborne Herr LandsHöfdingens nåd
och godhet blifwer äfwen vårt stöd och tillflygt. Wi hägne oss
då i hoppet öfwer de glada dagar, då ännu en gång Rättwisans sol
skal uppgå i våra fjälltracter. Åldrige, Medelåldrige, barn och
Barnabarn, skola med wälsignelse och wördnad nämna och ihogkomma
upphofwet till deras wälgång.

I förlitande på Eder Höga Nådes omsorg om vårt wäl, om återskänk-
ande af Rättwisa och mildhet i våra koiJOR, wåge wi med djupaste
wördnad framhärda.

Högwälborne Herr LandsHöfdingens och Riddarens, Eder Höga Nådes,
aller ödmjukaste tjenare

Olof Hindricksson.

å egne och mine öfrige medsökandes wägnar

Bestyrkes på tjänstens wägnar

Valfrid Larsson

Valfrid Larsson

Till 11. 12. 1820 K.B.

Bil. Härjedalen 23:2.

Förklaring.

Kammarkollegiets arkiv.

Jämtlands läns handlingar nr 4/1821, 1821-03-20.

(Ur prövade handlingar till K.B:s i Jämtlands läns ärende nr 55 år 1812 och utslag den 11 december 1820 nr 208).

Högwälborne Herr Landshöfding och Riddare af Kongl: Nordstjerne Orden!

Till förklaring öfwer Lappmannen Olof Hindrichssons å egne och omnämnde Medsökandes, wägnar hos Eder Höga Nåde gjorde ansökning, att återfå någre dem be-röfwade fjälltrakter i Tennäs Sochn, under namn af Slugufjället, Lillfjället Öster om Sjön Rogen, med andre fjäll, som sträcka sig emellan Gröndahlen och Malmags Sjön, få samtelige Fun-esdahls och Tennäs Byemän, hwars rätt denne ansökning rör, efter oss däraf lämnad del, i djupaste ödmjukhet anför, att de trakter, dem Olof Hindrichsson söker åtkomma, äro just desamma, som dels af ållder tillhört wåre Skattehemman, dels emot Afrad och åtagen ökeskatt blifwit någre däribland tillagde, till bestyrkande hwaraf, wi få härhos i afskrift upte Hede Härads Rätts Protocollo Utdrager af den 2. December 1734, den 11 Mars 1778 och den 11 Mars 1788, med åtecknade Resolutioner af Konungens Befallningshafwande den 20 Januarii 1736¹⁾, och den 27 Maji 1788²⁾, hwaraf Eder Höga Nåde jämwäl täcktes Höggunstigast inhämta, att Sökanden Olof Hindrichsson och andre Lappar nu mera icke ens äga rätt, att wistas med sina Renar å Lafsdahls, Slugu och Lillfjällen, hwaröfwer wederbörande Krono Betjening blifwit anbefald, att hålla hand. -

Då wår huwudsakeliga näring består i Boskapsskjötsel, jämte något fiske och djurfång, och wi af granskapet med Lappar skulle lida ett ganska stort intrång i wåra Fäbodehamnar, Slotter och betesmarker, hwaremot Konungens Höga Befallningshafwande på därom inkomne Klagomål, låtit alfwarliga Kungörelser till dem utgå, med stadgadt witesförbud, att på Tennäs och Funesdals Byars Skog och mark sig nedsätta, såsom i afskrift hosfogade Landshöfdinge Resolution den 28 November 1783³⁾ utwisar; drista wi, ock hoppas, att genom Eder Höga Nådes kraftiga åtgärd, än vidare blifwa

skyddade för Lappmannen Olof Hindrichssons och hans medsökandes obefogade och förfördelande anspråk, och bestrida således på det högsta deras inrymmande å de trakter oss tillhöra, och redan förunnade blifwit, i den förtröstan, att Lagen icke mindre hägnar Skattemännens rätt, än Lapparnes. Med djupaste wördnad framhärda Eder Höga Nådes Allerödmjukaste Tjenare, Å samtelige Funesdals och Tennäs Byemäns wägnar,
Jon Olofsson i Funesdalen Kyrkowärd därstädes.

På begäran, af M.Perman.

Bestyrkes på tjänstens vägnar:

Valfrid Larsson
Valfrid Larsson

- 1) Skall vara 21 januari 1736
- 2) Skall vara 27 maj 1778
- 3) Bör vara 29 november 1783

Till 11.12.1820 KB.Yttrande.

Kammarkollegiets arkiv.

Jämtlands läns handlingar nr 4/1821, 1821-03-20.

(Ur prövade handlingar till K.B:s i Jämtlands län ärende nr 55 år 1812 och utslag den 11 december 1820 nr 208).

55/1812 Ankom d. 28:de Julii 1812.

Högwälborne Herr Landshöfdinge och Riddare af Kongl. Nordstjerne Orden!

Remitteras till Krono Befallningsmannen Wälbetrodde A.O.Granbom som har att utröna i hwad skick denna fråga wid närwarande tid sig befinner och om sökanderne begagnat den omförmälte tracten samt emot hwad wilkor och huru länge sådant skjedt, med berättelse hwarom Krono Befallningsmannen därefter hit inkommer. Östersunds Lands Contor den 24 Augusti 1820.

På Landshöfdinge Embetets wägnar

G.M.Ramstedt

O.Berger.

Öfwer Lappmannen Olof Hindrikssons å egne och öfrige medsökandes wägnar gjorde Ansökning, om återfåendet af någre fjelltracter som förr warit dem tillhörige, men blifwit dem fräntagne, hafwa wederbörande med förklaring nu inkommit; Och får jag altså i största Ödmjukhet härhos återsända acten samt till följe af Herr Landshöfdingens å ofwannämnde Ansökning meddela[de] Remiss under den 9:de sistl: Martii, därjämte i lika ödmjukhet afgifwa mitt utlåtande och de uplysningar, som möijeligen kunna ärhållas, hwilka i det hufvudsakligaste likwäl icke kunna blifwa afgörande. Förklaranderne hafwa anfördt, att de fjelltracter som Lapparne nu söka åtkomma, äro just de som dels af ålder tillhördt deras skattehemman och dels emot afrad och åtagen ökeskatt blifwit dem tilldeltda, till bestyrkande hwaraf de bifogat Härads Rättens Protocolls Utdrager af den 2. Dec. 1734, och den 11. Mars 1778., hwarigenom Bewises, det någre Bönder uti Funnesdalen ärhållit tillstånd, att emot tjugu öre Silfwerms ränta idka fiske i sjön Glädjan samt rättighet, att emot åtagen ökeskatt af två Trög, anlägga ett Fäbode-ställe å afradslandet vid nämnde Sjö, därjämte ett Härads Rättens

Protocoll af den 11. Martii 1788. äfwen är bifogat, däraf inhämtas, att sökanderne blifvit förlustige sin rättighet, att för sina Rensdjur nyttja bete å Lofsdals skog, Lofsdals fjell, Slugufjellet och Lillfjellet, hwartill sluteligen kommer Höga Landshöfdinge Embetets i Gefle kungörelse under ^{den} 28. November 1783., innehållande, att i anseende till anförde klagomål, de lappar som utom den rätta lappmarken sig nedsätta, skola till sine rätte hemwist åter afdrifwas. Igenom alt detta hafwa wäl Tännäs- och Funnesdals- Byemän welat bewisa, det Lapparne för ingen del äga eller kunna få någon rättighet att åtkomma de uti deras ansökning omförmäldte fjelltrakter, till Bete för sina Renar; Men som uti Förklaringen och dess Bilagor ingenting finnes, bevisligt, omrödt de Fjäll om hwilka nu fråga är, utom Lillfjället och Skattemännen förmodeligen icke äga rättighet, att freda eller förswara mera, än hwad af Skog och mark rätteligen ligger inom deras områden samt alldenstund enligt Jordeböckerne och Räakenskaperne alt sedan 1770-talet, någon afrad för de i Lapparnes ofvannämnde Ansökning omförmäldte fjäll, hwarken af SkatteBönderne eller någon annan finnes till Kongl. Maj:t och Kronan wara ärlagd; Så kan jag så mycket mindre afstyrka, det ju Lappmannen Olof Hindriksson och hans medsökande, måtte få erhålla tillstånd, att å Slofjället, Lillfjellet, Långbrottet och de fjällstöter som sträcka sig emellan Gröndalen och Malmags Sjön, nyttja bete för sina Rensdjur emot ärläggande af Twå Rd:r Banko årlig afrad, som Olof Hindriksson å egne och öfrige medsökandes wägnar sjelf ärbudit, samt därjämte, antingen wid wite eller ock wid förlust af fjellens nyttjande, ålägges, att icke göra den ringaste skada eller åwärkan å Böndernes områden.

Med djup wördnad framhärdar Högwälborne Herr Landshöfdingens och Riddarens Allerödmjukaste tjenare

Per Dan. Åslund

Sweg den 21. Julii 1812.

Bestyrkes på tjänstens wägnar:

Valfrid Larsson

Valfrid Larsson

Till 11.12. 1820. K.B.

Bil. Härjedalen 23:4.

Yttrande.

Kammarkollegiets arkiv.

Jämtlands läns handlingar nr 4/1821, 1821-03-20.

(Ur prövade handlingar till K.B:s i Jämtlands län ärende nr 55 år 1812 och utslag den 11 december 1820 nr 208).

N:o 55 Inkom den 11 Decemb. 1820.

Till Konungens Höga Befallningshafvande öfver Jämtlands Län!

Ödmjukaste Utlåtande.

Med Lappmannen Olof Hindrikssons med fleres ansöknings fråga företar sig ingen förändring emot hvad åtföljande handlingar innehålla, och om Lappmännen för någon längre tid tillbaka begagnat de sökte fjäll tracterne, samt emot hvad villkor, derom har ingen uplysning kunnat erhållas, dock har man anledning förmoda att under den tid målet hvilat, Lappmännen emot öfverens kommelse med Skattemännen begagnat ifrågavarande fjäll, hälst Bönderne bestridt och ännu bestrida Lapparne nyttjande rätten deraf, hvarföre någon särskild afgift under tiden icke eller finnes hafva varit Lapparne påförd, hvilken dessutom hos dem, såsom merendels boende på Norrska sidan, skulle blifva mindre möjlig att utkräfv.

Herjeådahlens Krono Fogde Contoir den 6 December 1820.

A.Ol.Granbom

Bestyrkes på tjänstens vägnar:

Valfrid Larsson

Valfrid Larsson

11. 12. 1820. KB.

Jämtlands läns landskontors arkiv. Landsarkivet i Östersund.
Resolutionsboken är 1820.

Den 11 december 1820. Nr 208. Ärendet 55/1812.

KM:ts Befh:des öfwer Jemtlands Län Utslag uppå Ansökning af Fjällmannen Olof Hindricsson om tillstånd att emot en årlig afgift af Twå Rd:r Banco få begagna till bete för sina Rehnsdjur någre intill Tennes och Funesdalen angräntsande fjälltrakter under benämning af Slo- och Lillfjället samt Långbrottet och de fjäll som sträcka sig emellan Gröndalen och Mallmagsjön, hwaröfwer samtliga Funesdahls och Tennäs Byemän blifwit hörde och sig förklarat äfwensom Kronofogden i Orten Wälbetrodde A.O. Granbom med utlåtande inkommit; Gifwet Östersunds LandsContor etc.

Uti sin afgifne förklaring anföra Tennäs och Funesdahls Byemän att omförmälte Fjälltrakter dels af ålder tillhördt deras skattehemman och dels emot afrad och åtagen ökeskatt blifwit dem underlagde, till bestyrkande hwaraf de bifogat afskrifter utaf Lofl. Härads Rättens Protocoll för den 2 December 1734 och den 11 Martii 1788, som omförmälda huruledes någre Bönder uti Funesdalen erhållit tillstånd att emot 20 ./. S:rmt i årlig ränta idka Fiske i Sjön Glädjan samt att emot åtagen ökeskatt af två trög å Afradslandet wid nämde Sjö anlägga ett fäbodeställe; Hwarjemte af Lofl: Härads Rättens Protocoll den 11 Martii 1788 är uplyst att sökandens företrädare genom Konungens Befallningshafwandes Resolution den 24 April 1775 blifwit betagne rättigheten att på Lofsdals-Stugu-(Slugu) och Lillfjället begagna betet för deras Kreatur, hwilket ännu närmare bekräftas af Konungens Befh:des Kungörelse den 28 November 1783 därutinnan finnes wara föreskrifwit att alla de Fjällmän som nedsett sig i Tännäs och Funesdahls skogar och utmark därifrån genast borde afflytta och till Lappmarken sig begifwa wid äfwentyr att i annan händelse genom Krono Betjeningens föranstaltande warda ifrån orten bortdrifne.

Detta med hwad mera i målet förekommit och handlingarne utwisa har

Konungens Befh:de i öfwerwägande tagit; och ehuru Tännäs och Funäsdalens Byemän icke synes kunna sträcka sin rätt vidare än till deras egen skog och mark då för nyttjandet af Kronans här ifrågakomne verkliga områden någon särskild afgift icke af dem ärläggas; Likwäl och som desse Byemän genom Konungens Befh:des åberopande Laga kraft wundne Resolution den 24 April 1775 i afseende å deras djurfångst blifwit befriade ifrån alt intrång af Lappar där i trakten; så finner Kg:ens Befh:de sig icke kunna emot deras bestridande tillåta sökanden å de uppgifne Lägenheterna med sin Boskap sig att nedsätta; Men däremot skall Tennäs och Funäsdalens Byemän som sålunda tills vidare komma att förswara dessa Kronans områden för hwilka icke till närwarande tid någon Afrad af dem blifwit ärlagd, att hädanefter i årlig ränta derföre utgöra Twå Riksd:r Banco, swarande emot den inkomst till Staten Lappmännen ärbjudit sig att ärlägga; hwilket likwäl Höglöfl: Kongl: KammarCollegii närmare pröfning och utlåtande underställes. Den som etc. Kongl. Kammar Colleg. etc. fyra månader etc. År och dag etc.

G.M.R.

O B:r

Bestyrkes på tjänstens vägnar:

Valfrid Larsson
Valfrid Larsson

20.3.1821. Kammarkollegiet.

Kammarkollegiets arkiv.

Orterna mars-april 1821

Utslag den 20 mars 1821, nr 3/1821

Utslag, ang:de uplåtelse af några intill Tennäs och Funäsdahlens Byar gränsande fjälltrakter i Jemtlands län.

K.M:ts och R:ts Kamar Collegii Utslag, uti det af landzhöfdinge Emb:t i Jemtlands län afgjorde, men Kongl. Collegii pröfning underställde mål, ang:de Fjällmannen Olof Hindrikssons ansökning om tillstånd att emot en årlig afgift af Två Riksdaler Banco få begagna till bete för sina ren_djur några intill Tennäs och Funäsdahlens Byar gränsande fjälltrakter, benämnde Slo- och Lill-fjället samt Långbrottet och de fjäll, som sträcka sig emellan Gröndalen och Malmagosjön; Uti hwilket mål, sedan vederbörande öfver ansökningen hörde blifvit, landzhöfdinge Emb:t genom Utslag den 11. December nästl: år sig yttrat, att ehuru Tennäs och Funäsdalens Byemän icke skäligen kunde sträcka sin rätt vidare än till deras skog och mark, då för nyttjandet af Kronans ifrågakomne verkliga område någon serskild afgift icke af dem erlågges; likväl och som dock desse Byamän genom Konungens Befall:des laga kraftvundne Resolution den 24. April 1775 i afseende å deras djurfångst blifvit befriade från allt intrång af lappar der i tracten, funne landshöfdinge Emb:t sig icke kunna emot deras bestridande tillåta Sökanden å de upgifne lägenheterne med sin Boskap sig nedsätta, men deremot skulle Tennäs och Funäsdahlens Byemän, som sålunda tills vidare kommo att försvara nämnde kronområden, för hvilka någon afrad af dem dittills icke blifvit erlagd, derefter i årlig ränta för de_samma utgöra 2: Rd:r B:co, swarande emot den inkomst till Staten lappmännen erbjudit sig att erlägga. Gifvet i Stockholm den 20. Mars 1821.

Kongl: Kamar Collegium har låtit handlingarna sig föredragas; Och som frågan, huruvida förenämnde fjälltrakter må Tennäs och Funäsdahlens Byamän till mulbetes begagnande mot afgift tills vidare uplåtas, hufvudsakligen beror på den nu i Nåder förordnade Afvittring i Jemtland; altså pröfvar Kongl: Collegium skäligt,

att, med uphäfvande af landzhöfdinge Emb:ts understäldte Utslag, återförvisa detta mål till Kg:ens Befh:de, som har att härmed, jemlikt 10. § af Kongl: Maj:ts Nådiga Stadga, ang:de afvittringsverket i länet af den 8. nästl: December, förfara. Det vederbörande etc.

Den missnöjde etc. (4. Månader - Kamar Expedition)

Löfvenskiöld

Rolén Julin Fägersten Reuter

/ Norléen Moberg

Bestyrkes på tjänstens vägnar

Valfrid Larsson

Valfrid Larsson

16.3.1772 HR

= Bilaga Hårfjelens 18

Kammarkollegiets arkiv.

Jämtlands läns handlingar nr 4/1821, 1821-03-20.

(Ur prövade handlingar till K.B:s i Jämtlands län ärende nr 55 år 1812 och utslag den 11 december 1820 nr 208).

Afskrift. Utdrag af Härads Rättens Dombok, hållen i Hede den 16 Martii 1772.

Uppå Kronolänsmannens Wälaktade Peter Qvistbergs angifwande, det skall icke sällan hända, at Norrske Lappar komma öfwer Gräntsen, och i synnerhet til den kanten åt Tännäs Socken, uppehålla sig på skogarna, der de olofligen ströfwa, samt dels fälla och dels bortjaga både Elgar och willRensDjur, beslöts med samtellige närwarandes bifall, at tjugu daler silfwermynts wite föreläges, hwartil, utom böter efter Lag, den hemmansägare eller åbo skall wara förfallen, som intager eller på byskogen hyser Norrska Lappar, och at Herr General Majorens, LandsHöfdingens och Riddarens Högwälborne Friherre Sparres Höggunstige förordnande ödmjukast underställes, om icke KronoBetjente i Orten måge få befallning sådane olofligen inkommande Norske Lappar genast öfwer gräntsen at tillbaka drifwa eller theras bössor och Hunder dem afhända. År och dag som förr skrifwidt står. På Härads Rättens wägnar.

Joh:J:Wasell

Likheten med Originalet intyga Carl Grip. W.Wedén.

Jämfört med konceptdomboken; bestyrkes på tjänstens vägnar:

Valfrid Larsson

Valfrid Larsson

KVITTO

SESSION NR. = 517

31/08/94 15:52
ID=LRF JURIDISKA BYRÅN AB

DATU	TID	SÄ/MO TID	MOTSTÄENDE FAX ID	LÄGE	SIDOR	RESULT
31/08	15:49	03'28"	46 23 28074	ECM-S	06	OK 0000

Protokoll från förberedelse den 18 maj 1994

Protokollsbilaga 2 stämmer inte med den slutliga redovisningen vid förberedelsen.

Vad fastighetsägarna anfört på sid 6, med början "Det bestrids att vinterbete av ålder... "till"som skett av ålder" skall stå under rubrik "Utveckling av grund 3" på sid 8.

Sakkunnigutlåtande från Lars Thomasson

Nils skriver detta avsnitt.

Syn samt förhör med Olov Rune

Fastighetsägarna vidhåller yrkandet om att av samebyarna åberopad syn samt förhör med Olov Rune måtte avvisas och hänvisar i dessa delar till vad som anförts tidigare i inlagor samt vid förberedelsen

Planeringssammanträde

Kärandena är angelägna om att med tingsrätten bestämma tid för förutskickat planeringssammanträde.

Samebyarnas inläga den 28 april 1994; lappfogdarnas årssammanträdesprotokoll

Svarandenas tolkning av Elof Huss' uttalanden om lappfogdarnas årssammanträdesprotokoll är märklig. Huss konstaterar i förordet att de: "utgör ett mycket värdefullt material vid bedömningen av lapparnas sedvanerätt". På sid 43 anför Huss vidare: "Emellertid får tilltro sättas till dessa anteckningars riktighet med hänsyn till att upplysningarna i allmänhet lämnats helt kort tid efter vinterbetningens avslutande och minnesfel hos uppgiftslämnarna åtminstone i dessa fall måste anses uteslutna. Protokollsanteckningarna, som har skett utan att föreskrift om deras förande funnits, har stort värde vid bedömning av frågor om lapparnas sedvanerätt".

Det är väl också därför protokollen åberopats av samebyarna.

Påståendet att anteckningarna började föras först i början av 1920-talet är felaktigt. Anteckningarna har börjat föras 1898 till följd av införandet av 11 § i renbeteslagen.

Kärandena har upprättat sammandrag över uppgifter som lämnats vid förhören med samebyarna för tiden före de protokoll som åberopats av svarandena.

Sammandraget över Tännäs sameby bifogas, bilaga 7. Av sammandraget med bilagor framgår, att bete inte skett utanför samebyns område och att utvidgning av renbetesfjällen inte erfordrats för vinterbete utan för sommarbete.

Som redovisas i inlagan den 8 april 1992 delades Åre - Storsjö sameby 1916 i Tranris, Mittådalens och Handölsdalens samebyar. Tranris sameby inkorporerades 1962 i Handölsdalens sameby.

För Åre - Storsjö sameby har således protokoll förts under åren 1898 - 1915. Sammandrag över protokollen med vissa bilagor bifogas, bilaga 8. Som framgår därav är protokollen förda under "den stora oordningens tid" (se 1935 års Jämtlandsutredning, bilaga 8 till inlaga den _____, 1948 års Jämtlandsutredning, bilaga 10 till samma inlaga, uttalanden av företrädare för Åre - Storsjö lappby vid sammanträde i Funäsdalen den 29 juli 1895, bilaga 5 till kärändenas inlaga den 8 april 1992 samt bilaga 8:3 och 10:7 till denna inlaga). Fastighetsägarna hävdar att det bete som förekom under denna tid och som slutade med utslaktning av Åre - Storsjö lappbys renar, inte kan grunda sedvanerätt.

Protokoll har förts årligen beträffande Handölsdalens sameby sedan byn bildades 1916, se bilagda sammandrag bilaga 9.

Även beträffande Tranris sameby, numera ingående i Handölsdalens sameby, har protokoll förts sedan byns bildande 1916. Protokollet för år 1916 innehåller inga uppgifter om vinterbetestrakter. Protokollen för 1917 - 1960 har ingivits av svarandena.

Ovikens sameby delades 1916 i Tossåsens och Anaris samebyar, vilka 1947 slogs samman till Tossåsens sameby. Sammandrag med bilagor beträffande Ovikens sameby bifogas, bilaga 10 med underbilagor.

Som framgår av sammandraget m m, har Oviksfjällens lappby aldrig, förrän möjligen 1913, betat inom omstämt område. Intressant är också att notera önskemålen om att under vintern få vistas i Klövsjö fjäll som då inte användes för renbete. Noteringarna kan inte uppfattas på annat sätt än att samebyn ansåg sig inte ha sedvanerätt där.

Beträffande Anarisets sameby har protokoll förts under tiden 1917 - 1961, se sammandrag med underbilagor, bilaga 11. Handlingarna visar att Anarisets sameby aldrig betat inom omstämt område utom möjligen 1918 (Klövsjöfjället).

Beträffande Mittådalens sameby har förhör hållits årligen sedan samebyn bildades 1916, bilaga 12.

Beträffande Tossåsens sameby åberopas, utöver av samebyarna ingivna protokoll, sammandrag, bilaga 13. Av uppgifterna jämte av samebyarna tidigare ingivna protokoll framgår att Tossåsens sameby inte förrän möjligen 1948 vinterbetat inom omstämt område.

Beträffande Idre sameby åberopas sammandrag från Huss utredning sid 89 m m, bilaga 14. Av handlingarna framgår att Idre sameby aldrig vinterbetat utanför nuvarande renbetesfjäll.

Det finns inget som talar för annat än att anteckningarna förts i syfte att ge en korrekt bild av var vinterbete ägt rum eller för att vinterbete ägt rum i andra trakter än som omnämnts. Mot bakgrund av i föregående inlaga redovisade förhållanden framstår det som helt osannolikt att samebyarna och lappfogdarna utelämnat uppgifter om vinterbetestrakter.

Kärändenas syfte med den ingivna kartan är att underlätta för domstol och parter genom att åskådliggöra vilka trakter och tidsperioder det varit fråga om.

Utlåtande av f d avdelningsdirektören Ivan Lundberg

Bakgrunden till memorialanteckningarna har redovisats vid senaste förberedelse i målet.

HUSS UTREDNING

Allmänt

Vid genomläsning av Huss utredning kan man inte komma ifrån intrycket att Huss varit välvilligt inställd till samerna. Som exempel på förhållanden som kan ge det intrycket är att Huss utlämnat åtskilliga av protokollen från lappfogdarnas årssammanträden med samebyarna, att Huss till synes utan sakska kritiserar skogsinspektören Th. Haahrs karta och Ernst Mankers uppgifter samt att Huss helt och hållet utlämnat uppgifter om protester mot vinterbete utanför renbetesfjällen. Slutligen borde Huss, med utgångspunkt från sitt material och sin uppfattning i rättsfrågan, inte ha kunnat komma fram till annan uppfattning än att samebyarna saknade sedvanerätt till vinterbete utanför renbetesfjällen, mera därom nedan.

Huss lägger i stället största vikt vid uppgifterna från äldre samer och orsbor. Rimligen bör dessa uppgifter behandlas med stor försiktighet, eftersom de tillfrågade känt till syftet med utredningen. I dagsläget är uppgifterna närmast att jämföras med skriftliga vittnesintyg, en normalt inte tillåten form av bevisning i svensk rätt. Här finns enligt kändenas uppfattning all anledning att vara källkritisk. Som exempel på helt oacceptabla uppgifter kan nämnas sid 131 och 146 angivna områden. Huss har till synes utan kritik eller försök till preciseringar accepterat uppgifter om vinterbete inom oerhört stora arealer.

Huss slutsatser

Vad gäller Huss slutsatser hänvisas till utdrag ur Huss utredning, bilaga 9 till kändenas inlägga den 28 februari 1994, samt vad som anförts i den inlägga på sid 8.

Huss uttalar ingenting i sin utredning om var inom på kartan angivet område sedvanerätt kunde anses föreligga.

Vad beträffar Huss karta noteras särskilt, att den angivna gränsen enligt texten på kartan utgör: "Yttergräns för de utanför renbetesfjällen och nämnda kronopark nämnda områden, vilka under åren 1926 - 1958 använts för vinterbetning".

Rättsläget

Klart är att Huss ansåg det erforderligt med 90 års okvalt regelbundet nyttjande för att sedvanerätt på grund av urminnes hävd skulle uppkomma.

Av kändena åberopade uppgifter

Kändena åberopar, utöver vad samebyarna åberopat, de avsnitt ur Huss utredning som markerats i bilaga 5.

Sammanställning

Kärandena bifogar en sammanställning av de åberopade uttalandena om var renbete förevarit, bilaga 16. Det skall anmärkas att fastighetsägarnas uppgifter om var vinterbete förekommit inte alltid redovisar vilken sameby som vinterbetat. Dessa uppgifter kan alltså i sammandraget ha hänförts till fel sameby.

Om man schematiskt markerar uppgifterna på en karta, bilaga 17, finner man, som Huss konstaterat, att ej obetydliga områden innanför Huss linje inte besökts med renar av samerna. Vidare framgår av sammanställning och karta att de första uppgifterna om vinterbete utanför renbetesfjällen härrör sig från omkring 1890 och att betesområdena utvidgats successivt under 1900.

Med ovan redovisat synsätt på vad som behövs för uppkomsten för sedvanerätt skulle, för att sådan rätt över huvud taget haft möjlighet att uppkomma vid tiden för Huss utredning, bete ha påbörjats senast under 1860-talet. Redan härav framgår således att någon sedvanerätt till vinterbete utanför renbetesfjällen inte förelåg när Huss gjorde sin utredning och inte heller kan föreligga idag med stöd av samernas förstahandsgrund.

Avslutningsvis kan nämnas, att Huss yttrat sig i det s k Lossenmålet (NJA 1967, s 414) och därvid hävdade att sedvanerätt förelåg, en ståndpunkt som HD underkänd.

Ernst Manker, De svenska fjällapparna

Huss uttalanden hänför sig till Mankers arbete; Acta laponica VII. Kärandena har åberopat ett annat arbete, De svenska fjällapparna.

Kärandena åberopar nu även Mankers arbete sådant det redovisas i Huss utredning.

Protester

Kärandena utgår ifrån att det är ostridigt att enskilda markägare i närheten av dåvarande renbetesfjäll protesterade mot införandet av sedvanerätt och således förekomsten av ev renbete vintertid utom dåvarande renbetesfjäll.

För att ytterligare styrka gjorda protester åberopas bilagda skrivelse från Långå byamän den 17 januari 1910 till lappfogden A. Staaff, bilaga 18.

Vidare åberopas uppgifterna från köpmannen Sundt i Hede, sid 311 - 312 i Huss utredning, om protester från Hede byamän. Uppgifterna stämmer väl med bilaga 12 till kärändenas inlägga den 28 februari 1994.

Kärandena åberopar anteckningen under § 7 i protokoll hållet vid sammanträde med lapparna tillhörande Tranris lappby den 17 maj 1949, bilaga K3:31 till samebyarnas inlägga i februari 1993.

Slutligen åberopas bilaga 8:2 till denna skrivelse.

Precisering av bevisteman

I anledning av svarandenas inlägga den 27 mars 1994, får kärandena anföra följande.

Skogsvårdskonsulenten Erik Sundin

Sundin har tjänstgjort som skogsvårdskonsulent dels i Hede och dels i Sveg. Han har således arbetat inom alla berörda socknar. Han är född i Tännäs. Sundin uppger bl a att rennäringen, på grund av lägre renantal och större kontroll, tidigare hade en helt annan, och mindre, dimension. Vinterbete förekom endast sporadiskt fram till omkring 1950 inom Vemdalen, Hede och Lillhärdals socknar samt långt uppe inom Tännäs socken för att plötsligt expandera på 60- och 70-talen.

Förre förvaltaren Leif Eriksson

Förre förvaltaren Leif Eriksson uppger, att vinterbete före 1960-talet endast förekom ovanför Ljusnan, bl a i Vemdalen och Vemhån. Under 60-talet spred sig renarna över Lillhärdal, Vedungsfjället m m. Eriksson minns inte om upplåtelse av marker i Sånfjället skedde skriftligen eller muntligen.

Förre förvaltaren Yngve Smeds

Smeds uppger att det före mitten på 60-talet inte fanns någon ren att tala om öster eller söder om Hede. Renar kom mot byn 1966 och fortsatte sen mot Vemdalen. I början av 70-talet kom samer från Lappland och ville arrendera områden i trakten av Ransjö - Hedeviken. De nekades men kom och vinterbetade ändå.

Förre skogsvaktaren Hans Eriksson

Eriksson har arbetat inom Råndalen, Glöte, Djursvallen, Ytterhogdal och Kårböle. Först på 70-talet kom strövrenar till dessa områden. Han ringde samebyn och bad dem ta bort renarna och kan även vittna om reaktionerna på 70-talet i övrigt. Eriksson kan även berätta om reaktionerna det år renar besökte Knätten (1930). Det var en sensation och Eriksson fick åka på skolutflykt för att titta.

Förre skogsvårdskonsulenten Arne Sundvisson

Sundvisson har arbetat inom Tännäs, Hede och Vemdalen. Han kan berätta om protesterna 1950 och om att lappfogden lovade ordning på renbetet vintertid. Han berättar också om att omfattningen av renbetet var mycket mindre på 50-talet än idag. Då förekom renbete endast väster om Hede i trakten av Ransundet och Råndalen. På 60-talet började bete i Sånfjället och andra områden söder om Ljusnan. I mitten av 50-talet ägde även en avskjutning rum.

Sammantaget kommer vittnena att styrka att renbetet vintertid fram till 50-talet var mycket begränsat och endast förekom i trakterna norr om Ljusnan - Vemdalen samt begränsade delar av Tännäs, att en kraftig expansion ägt rum under 50, 60, och 70-talen samt att expansionen mötts av protester.

Skriftlig bevisning

Kärandena åberopar som skriftlig bevisning bilagorna 7, 8, 10, 11, 13, 14 15 och 18 samt under "Protester" angivet protokoll till styrkande av de omständigheter som angivits ovan.

TÄNNÄS LAPPBY

<u>Årtal</u>	<u>Vinterbetestrakter</u>
1898 (lappfogde P.A. Brännströms sammanträde)	"Fjällmännen uppgav att flyttningarna nu försiggick på samma sätt som under den tid nuvarande kronofogde Dahlkvist var lappfogde.....vintertid företogs flyttningar till Norge".
1899	Inga uppgifter.
1900	Inga uppgifter.
1901	Inga uppgifter.
1902	Inga uppgifter.
1903 (bilaga 7:1)	Angående skador i Klutsjön: "Att lappbyns renhjörd nästl. vinter till följd därav att varg i myckenhet uppehållit sig i närliggande fjälltrakter under januari månad sammanfösts med Idre lappbys renar på Idre-lapparnas område.
1904	Inga uppgifter.
1905 (bilaga 7:2)	Uttalade lapparna önskvärdheten dels därav att för utvidgning af deras vår- och sommarbetesland, därav de hade alldeles för liten tillgång, de borde tilldelas en del af de områden som Åre- Storsjö-lapparna inkräktar på, nämligen Sörvattnets och Högvåleus byar hvar jämte de borde förvärvas betesrätt inom Storfjäten samt s k Fjätdalen inom Tännäs skifteslag och Tännadalen.
1906 (bilaga 7:3,4)	"I enlighet med Konungens befallningshafvandes skrifvelse af den 20 sistlidne februari delgafvs nu lappmännen innehållet uti konventionen emellan Sverige och Norge den 26 oktober 1905 angående flyttlapparnas rätt till renbete m m, därvid hos dem någa inskräpdes, att de icke ägde rätt att med sina renar begifva sig in i Norge, liksom och att norska lappar icke ägde rätt att med sina renar komma in i länet; och utdelades härpå nödigt antal exemplar af Konungens befallningshafvandes i ärendet utfärdade allmänna kungörelse".
	Vinterbete i Kärringsjön, Storfjäten, Brattriet.

- 1907 (bilaga 7:5) "För utvidgning af deras sommarbeten önskade de dels inköp af Engzelius gård i Malmagen samt dels att nu Åre- Storsjö lappby tilldelade trakt på södra sidan Ljusnan - (Grönfjället) - i stället tilldelades Tännäs lappby".
- 1908 (bilaga 7:6) "Hörda öfver hemäg. Erik J Berges i Tännäs hembud att försälja en del av sitt hemman till renbetesland, förklarade lapparna skiftet i fråga, genom sitt läge, fördelaktigt till vinterbete för renarna".
- "Framhölls att lappbyns vår och sommarbetesmarker voro för obetydliga och borde utvidgas genom förvärf af marker mellan Myskelån och Tännån ned till Valmån".
- 1909 Inga uppgifter.
- 1910 Protokoll ingivet av samebyarna.
- 1911 (bilaga 7:7) "Hörda öfver Erik Jonsson (?) Berges hembud att försälja sitt hemman No 16 om två trög i Tännäs kyrkby upplyst lappmännen att hemmanets utskogsskifte till följa sitt läge vore synnerligt lämpligt att förvärfva för utvidgning af vinterbetestrakten, men borde då fler angränsande utskogsskiften och förvärfvas, till annars blefve detta skifte som låge midt inne bland enskildas marker af mindre värde för rendriften".
- 1910 Inga uppgifter.
- 1912 (bilaga 7:8) "Rörande sina flyttningar under de senare åren uppgåfvo nu lappmännen följande: Att de under vintern (januari - midten april) plägade sitta i Sörvattnet (= Mälan); att de därefter sutto i Lillfjället (= Tand-sjöväla) till midten af juni då de flyttade till Brattri".
- "Önskligt vore att Storfjäten förvärfvades till vinterbetestrakt, så ock trakten mellan Rölfjället och Tännån för sommarbete".
- 1913 Inga uppgifter.
- 1914 (bilaga 7:9) "Hörda öfver Niklas Nilssons i Lillfjäten hembud rörande litt Ab ö. Aa i Lofsdalen ansågs tillköpet obehöfligt för renbetet".
- "Hörda öfver Kristian Bergs hembud å en del hemmansdelar inom Funäsdalen upplystes att

tillköp af dessa voro för stor fördel för lapparnas vår- och sommarbete".

1915	Inga uppgifter.
1916	Ingivet av samebyarna.
1917	Inga uppgifter.
1918	Inga uppgifter.
1919	Inga uppgifter.
1920	Inga uppgifter.
1921	Inga uppgifter.
1922	Inga uppgifter.
1923	Inga uppgifter.
1924	Inga uppgifter.
1925 (bilaga 7:10)	"Hörda över Kungl. Tullverkets erbjudande att försälja sitt hemman Funäsdalen No 31 litt HY så ansågo lapparna detsamma fäbodskiftet (936 ha) borde inropas såsom utvidgning av Grönfjällets skattefjäll (vår- och sommarbete)".
1926 (bilaga 7:11)	"Hörda över Sven Dahlstens å No 26 Funäsdalens hembud att till renbetesland försälja sitt med litt Kd om 254 ha vid södra sidan Östersjön belägna s k fäboskifte, framhöllo lapparna att förvärva fäboskiftet vore högst fördelaktigt, när detta skifte till följe sitt läge uppe i Rölfjället och intill dess vår- och sommarbetesplatser i sistnämnde fjäll vore ständigt utsatt för intrång af deras renar".
1927	Inga uppgifter.
1928	Inga uppgifter.
1929 (bilaga 7:12)	Lappbyns renar har betat hela året inom lappbyns eget område.
1930 (bilaga 7:13)	Lappbyns renar har hela året betat inom lappbyns område.
1931 (bilaga 7:14)	Lappbyns renar har under året betat inom lappbyns område.
1932 (bilaga 7:15)	Lappbyns renar har under vintern betats i Högvålen.

- 1933 - 1935 Ingivna av samebyn.
- 1936 (bilaga 7:16) "Lappbyns renar hafva under den gångna vintern betat i en hjord i sydvästra delen av lappbyn, ty Mittådalslapparna uppehåll sig i Strådalen och omöjliggjorde flyttning till Storfjäten; betet i Högvålen medgav icke uppehåll med renhjorden där. Betet var i trakten av Rogen medelgott".
- 1937 - Ingivna av samebyarna.

Tänns lappby den 2 September 1903
gjord auktion om arrenderätt
till slätter o' frukt sam o' skiftes-
kardan betecknats med Län
B. B. J. K. och E. N. o' S. G. och dels af
Hm. brukarna Per Jansson i Fik-
dalen gjord frukt auktion om öfver-
flyttande o' Hm. eg. Jon Olsson i
manade by af den lapp till slätter och
dels inläm lappbygga sacc för varvar.
innehades af bevalde Per Jansson.

89

Öfver län i Klutjån med flera Kladerskär
I de skogarna hade uti skogsförelid inkom Klap-
den 15 sept. Maj anmält utst. 15.3 1903 parberg
Öfver anmält ut lappars revar och län.
slutet skad o' foder i Klutjån med
flera frukter samt ut lapparna
visat försumlighet vid vaktställning
af revar revar. Hvarför hade
meddelade ordningssamman o' ut
lappbygs revarjakt. vintet
till följt dars. ut var i mycket
upphållit sig i närliggande fjäl-
frukter under länens revar
sammanförelid med I de lappbygs
revar o' I de lappbygs om-
vide dars de upphållit sig till
slutet af April månad. Dylik
sammanblandning af revarj-
dars hade tillförelid rike fore-
kommnit chymbut revar till-
hörde Tänns lappby afren
under föregående vintet o' ut
brut på frukt tillhörde Klapp-
bergs län. Redan under Oktober
månad år 1902 hade omkr. 30

^{Söndag, 11:25 a. kl.}
 dater gjorda arbetandena ^{och} för arbetslandens utvidgning inkom en del
 fastigheter, förklarade lapparna att de af jules passade arbetena delam
 Nykbyen N: 4, 9, och 10 samt Walmarn N: 2 voro högst nödvändiga områden
 för arbetslandens utvidgning, hvaremot de öfriga hembygderna delam
 ej voro behöfliga för ändamålet -

§10.

Förträdde Lappmannen Nils Andersson, som ingifvit en ansökan
 om att få inflytta till Skatt Lappby, och återkallade denna sin
 begäran.

§11.

Sedan undertecknad ~~hän~~ ^{hän} ingifvit att nuvarande Ordningssam-
 mens förordnande utginge under innevarande år, följdes nu
 val af Ordningssam, därvid härtill ~~och~~ ^{och} emottogs omvaldes
 Olof Nilsson Rensberg.

§12.

Uttalade lapparna ^{dels} önskvärdheten ^{dels} att för utvidgning af
 deras vår- och sommarbetsland, däraf de hade alldeles förliten
 tillgång, ~~de borde föras på betesmark i den Storfjätens by de borde~~
^{delas} ^{delas} i del af de områden som Åre-Storjös lapparna inkräktat på,
 nämligen Jörvatnet och Högvalens byar, hvaremot de borde för-
 varvas betesmark i den Storfjäten samt s.k. Gätalen i den Jannus skiftes-
 lag och Jannudalen och dels därpå att ett anslag af minst 100 kronor
 måtte beviljas för uppförandet af en bro öfver Mykelan nedt s.k. "Labbihä",
 hvilken bro vore nödvändig för deras flyttning och v. Vidare uttalade
 de att miss nöje, med att skrovars Arvidalen i Jörvatnet och Högvalen för
 utredning af sin hustru använde rennens stora mängd, hvaremot de ansågs rennen
 beten betydligt förärras.

för hem. Rensberg

§13.

Att gårsnå året varit för anskötseln vatten gyllsamt, ehuru val vargas för-
 öfret rätt stor skada å deras rekynd i det att de ripit och dödat omkring ett
 synligt tal rekar. Under året hade inga pengar utbetalts för foderkälos och fun-
 nos ej heller några sådana ogulds sedan föregående år.

Som ofvan

in fidejfr
 (Linné)

Protokoll fört vid sammanträde med lapparna tiukhörande Tännäs lappby inför under tecknad, t.f. Lappfogde, i Storffjeten, Lillherreds socken, den 6 Mars 1906.

S.Ö. Tjänlighet med Konungens Befallningshållandes förordnande af den 10 sistlidne Februari inställde sig under tecknad, Lappfogde, denna dag i Storffjeten, Lillherreds socken, för att hålla det uti §11 lagen om orenska lapparnas rätt till renbetes i Sverige den 1 Juli 1898 föreskrifna årliga sammanträdet med lapparna tiukhörande Tännäs lappby, och sedan å utsatt tid tiustådes kommit:

Storffjeten Lillherreds socken
År 1906
Tännäs lappby
Lappfogde
Tjänlighet med Konungens Befallningshållandes förordnande af den 10 sistlidne Februari inställde sig under tecknad, Lappfogde, denna dag i Storffjeten, Lillherreds socken, för att hålla det uti §11 lagen om orenska lapparnas rätt till renbetes i Sverige den 1 Juli 1898 föreskrifna årliga sammanträdet med lapparna tiukhörande Tännäs lappby, och sedan å utsatt tid tiustådes kommit:

Ordningsmannen Olof Nilsson Rensberg, lappmannen Nils Andersson Nordfjäll, Nils Andersson d.ä, Martin Nilsson Rensberg, alle från Tännäs lappby, Jonas Persson och Jonas Martinsson från Idre lappby, Hans Nilsson Gjelstedt, Per Larsson, Jonas Jonsson, Knutoffer Torén och Tomas Jonsson, alla från Åre - Storjå lappby, samt af närboende bofaste Nils Nilsson i Lillfjeten, Olof Nilsson och Per Olsson i Storffjeten samt Per Jonsson i Haggbyset, så förenigade sammanträdet i den ordning detta protokoll närmare omnämmer.

§1.

Jämlikt stadgandet uti §11 oförannämnde lag upprättades nu i två exemplar en renlängd, hvaraf det ene oförlemnades till ordningsmannen och det andra skulle till Konungens Befallningshållandes insändas, och var renlängden så lydande: "Förteckning öfver renägare, renköpare och antal renar tiukhörande Tännäs lappby, upprättad vid sammanträde inför under tecknad, Lappfogde, den 6 Mars 1906.

Renägarnes namn	Antal renar		
	egna	skett	Summa
Nils Andersson d.ä.	10	30	40
Olof Nilsson Rensberg	75	50	125
Nils Olofsson Rensberg	150	125	275
Jonas Persson	80	60	140
Hans Nilsson Gjelstedt	6	6	12
Anders Rensberg	15	30	45
Martin Rensberg	15	30	45
Nils Andersson Nordfjäll	125	200	325
Paul Jonsson	20	20	40
Summan	567	567	1134

Ol. Olsson Fjell 10 skett
Knutoffer Torén 10 skett
Tomas Jonsson 6 skett

Storffjeten den 6 Mars 1906. År 1906
Jonas Persson 150
Per Larsson 10 offhand
Paula Olsson 75

År 1906. Tjänlighet af fören

stående renslagd intyg. Olof Nilson Rensberg, ordningsman, Nils
Andersson Nordfjell, Maiken Rensberg".

§2.

X Under återopande af §12 men nämnda lag anhöll lappmännen
det Konungens Befallningshafande måtte förordna nedanskifne per-
soner att inom sin socken emottaga sådan anmälan som enligt denna
paragraf åligger lapp om med sinas flyttat utan den socken, där han
har sitt hemvist, nämligen:
för dinstells socken: amundatorn ^{John} Per Söderlund i Sörvåtenet, samt
i Luchendals socken: hemmansegaren Olof Nilson i Lofjoten.

§3.

Jämlikt 22 § samma lag utsågs nu lappmännen nedanskifne
personer att under tiden till nästa val tjänstgöra såsom godmän vid full,
som i 20 § sägs, nämligen:
hemmansegaren Hans Isom Fimberg i Fimberdalen och kättingen Jon Hansson i
Malmagen inom den trakt söder om Ån-Tammen, som ligger byarna Mal-
men och Fimberdalen, och
hemmansegaren Jönsbrekt Persson i Tamme och Amundatorn Lemming
budmundsen i Mespeläns inom de byar som äro belägna närmast öster
och söder om ofvannämnda trakt, samt
amundatorerna ^{John} Per Söderlund i Sörvåtenet och Olof Larsson i Klutsjö inom
dinstells socken, an Elen Persson i Tjälvalla för öfr. i Lst. Skogdalen, kättingen
dalen i Luchendalen i Luchendalen.

§4.

Ordningsmännen Olof Nilson Rensberg tillstades nu emot kvitto
100 kronor, utgörande honom för år 1904 tillerkänd gratifikation
såsom ordningsman inom lappbyar.

§5.

Tillstades lapphången Olof Jonsson och lappflykten Brita Nilson
25 kronor vardera, utgörande dem tillerkänd belöning för god
renskatrel.

§6.

Sedan utträtt att Olof Nilson Rensbergs förordnande såsom ordningsman
utgånge den 11 ^{utgått} september samt ordningsmännen ^{tillika} tillika
närskrit sig öfriga från ordningsmans befattningen afgå, så försetts nu

Nils

val af ordningsman i den afgrænsede stælle, og valdes nu ^{lappmændene} Nils An-
drem Nordfjell.

§ 7.

nu

se pro-

denne

Shan

Sedan antegnetes at ingen medel findes at lappernes børn valdes
nu til Kasserne Olof Milner Rensberg.

§ 8.

Foredrags lappmændene Jørgen Rønne på Følgers distrikt i Norge an-
søgte at med sine venner på indflytte til Fælles lappby, og
forklarede samtlige nærværende lappmænd at de intet havde at
dækket iiværende.

§ 9.

ifø

de fore,

me i

lapp-

ing

oster

I anledning af Kammerens Befæltningsskrivelse af den
20 marts 1895 deltog nu lappmændene i en kon-
vention i Kongsdal i Norge den 26 Oktober 1905 angående flyt-
lappernes ret til pænter m. m.; da der hos dem var indskrevet, at
de ikke agde gå til at med sine venner besøge sig i i Norge, ligesom og at
nogle lapper ikke agde gå til at med sine venner komme i i landet, og
at de havde hadet noget andet antal eksemplarer af Kammerens Befæltningss-
krivelse i anledning af de udfærdigede almanakker Nr. 4. N. 26 dets af.

§ 10.

> man

afgør

ville

til

me

d

Om Kammerens Befæltningsskrivelse af den 3 maj
1905 anbefaldt at ved de påtænkte sammankomster foretoges sty-
relses for lappernes fattigvæsen forberedelse og underretning
og da der i hændte lappernes udtalelse havde været foredrag om
forberedelsen af underretningssagene lappernes i Fælles lappby,
og havde nærværende lappmænd intet at mot underretten anse
ha uden viderordede udtalelse at samtlige underretningssagene var i be-
hof af underretten samt i sig selv havde sig ligesom eller havde an-
færdigelse om var skyldige eller istand at bidrage til deres underhold.

§ 11.

man

kan-

ne

I anledning af Provincial Lægerens i Hede distrikt rapport at største
delen af distriktets lappbefolkning, navnlig kystboerne udtalede, var
overvaccinerede, erindres nu lappmændene om sin skyldighed herved,
og angiver de sig dels sig selv overvaccinerede og dels at de altid på sig selv lade

vaccinus sina barn.

h. n. 54188

§12.

Mot af H. Johan Wriberg i Karringöjde gjorde framställning om att under tre år få arrenda fiskvattnen uti sjön Nogen samt uti Brälin hade lappmannen ej något att erinra, men syntes dem arrendesiffran, 10 kr., var obetydlig.

§13.

Uttalade lappmannen i likhet med andra sina sammanhållt i likhet med andra sina sammanhållt af att Jannad och i de lappbyar finna sammanlös till en enda hufvudsakligt af det skat att dessa lappbyars betyplaten laga en näre koranden att deras renbyrder ständigt sammanblandades

§14.

Uppgifra lappmannen att gången året varit för renskötelse rätt gundersamt orsakadt att af varj omkring en ockthotal renar dödade - I foderkador hade de under September och Oktober månader på Norka sidan utbetalt 64 kronor, men hade de icke haft några utgifter för foderkador.

§15.

Att under morgondagen justera denna protokoll uträgs ordningsmannen Olof Nilsson Rensberg, Nils Andersson Nordfjell och Martin Rensberg.

Dag som afgrän

Alm. Raaff

Justerat:

Olof N. Rensberg
Nils Andersson Nordfjell
Martin Rensberg

Särskilt för vid kammaren
med lapparna iackhöra
Tammis lappby i Tammis bygd.
be den 19 November 1906.

L. D. Huvudsak: Under lappbygd - ordning
mellan Mils Andersson Högstätt, Olof Nilsson
Rensberg, Mils Andersson d. a., Märken Nilsson
Rensberg och hustru Elisabet Rensberg, Olof Kle-
melsson den sista i den fr. Idre i Olof stam
Fjällner

§ 1.

Slädes öfver Samlingens utgående ordning
fr. Samlingens - för vinterbetet - nu Tammis lappby
för lapp för sommARBETE - Använder af den-
sta lapparna till vinterbetet - men här till Tammis
lapparna - Huvud

§ 2.

Fundera skiftet mellan dem - Beta där nu våren
till oktober - här i undvika - Sedvare!

§ 3.

I något mer utarr af Milselam inågar -

§ 4.

I något mer Lars Samlingens begär
att återkomma slätt i Lilla i F. H. R.

§ 5.

Jon Olofsson och slättar bifalls men ande
nu där - 25 kr -

§ 6.

Edla i Tammis lappbygd - afslags utlägg - ferman
från Tammis lappbygd

§ 7.

Lars Halpman ansthan - afslags emellan
Lars Samlingens i Milselam här i den

Annalade ordningarna att vargarna hållas bl.
renare och önsade få 100 gram struker
Sånda per post till Tannas —

89.

{ slottsgårdarna bod i strögar — Ludvig Kallgren
i Hjältehem

1
Sitt nu i Kärnigjör p. November till mitten af
December då flytta till Storjätten — bli där till
mitten af April då flytta till baka till Bräteriet
då ha baka och sånda Maj & Juni — sedan till
Rutjället — Malmen — Juli - Augusti —
och där till baka till Bräteriet och Rutjället —
Sept. & Oktober — sedan i Lärnigjör —
vinterbete bra — höstbete bra — vår betet i
Bräteriet dåligt - dåligt gräs - mossa bra - men
mossan skadlig för kalvorna — också bra för
vår betet — Bra med mossa inom lapparna

90.

Annalade att en skuter som hittats i en Tannas skuta
skuter i sent —

PROTOKOLL fördt vid sammanträde med lapparna
tillhörande *Tännäs* lappby i *Storfjället*
den *5 April* 1907.

Jämlikt Konungens Befallningshafvandes förordnande af den *qvistlidne* *Moss* inställde sig under-
dertecknad, t. f. lappfogde i Jämtlands län, denna dag i *Storfjället* för att med lapparne
tillhörande *Tännäs* lappby hålla det uti § 11 lagen om svenska lapparnes rätt till renbete
i Sverige den 1 Juli 1898 föreskrifna årliga sammanträde; och sedan å utsatt tid tillstädeskommit:

Ordningsmannen *Nils Andersson Nordfjäll*, lappmännen
Nils Olafsson Rensby, *Olof Nilsson Rensby*, *Mårten Nilsson*
Rensby, *Jon Nilsson Rensby*, *Nils Andersson d.ä.* och *Jonas*
Olsson d. y.

så försiggick sammanträdet i den ordning detta protokoll närmare omförmäler.

§ 1.

Under återopande af § 12 nämnda lag anhöll lappmännen det Konungens Befallningshafvande
måtte förordna nedanskrisne personer att en hvar inom sin socken emottaga sådan anmälan, som enligt
denna paragraf åligger lapp, som med renar flyttar utom den socken där han har sitt hemvist, nämligen:
för *Linnells socken*: *arrondatorn John Söderlund i Sörvatnet Linnell*.
„ *Lieherdals socken*: *hemmansegaren Olof Nilsson i Storfjället*,
adress: *Linnell*.

§ 2.

Med anledning föreskrift uti § 22 meranämnda renbeteslag valde nu lappmännen nedanskrisne personer
att under tiden till nästa val såsom godemän tjänstgöra vid syn och värdering enligt § 20 samma lag
å skada förorsakad af lapparnes renar inom nedan omförmälda trakter, nämligen: *hembyggen* *Lars Jonsson*
Furberg i Värmdalens och hästg. Jon Olsson i Malmen inom den trakt söder om en ån,
om tillhör byarna Malmen och Finnadalen, och
hembyggen *Engelbrekt Bergman i Tännäs och arrondatorn* *Jonas Engström i Myckelåsen* inom
de byar mellan bäckarna närmast öst och söder om öfverflyttade trakt, samt
arrondatorn *John Söderlund i Sörvatnet*, inom *Linnells socken*,
arrondatorn *Jon Olsson i Fjätvallen* inom *Olof och Vlle Hagadalen*, *byarna* och *Fjät-*
vallen.

Jämlikt stadgande uti § 11 renbeteslagen den 1 Juli 1898 upprättades nu i två exemplar en rentlängd, hvaraf det ena exemplaret öfverlemnades till ordningsmannen och det andra skulle till Konungens Befallningshafvande insändas; och var denna rentlängd så lydande:

"Förteckning öfver renägare, renskötare och antal renar tillhörande ^{Tannas} lappby, upprättad enligt stadgandet uti § 11 lagen om de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige den 1 Juli 1898 vid sammanträde inför undertecknad, t. f. lappfogde, i ^{Fjäten} den 5 april 1907.

Renskötarnes och renägarnes namn	Antal renar			Anteckningar
	egna	sköt-	S.må	
✓ Nils Andersson d. a. 2	30		30	
Olof Nilsson Rensberg 173	75			Drang. Olof Andersson
Nils Olofson Rensbergs d. a. 173	150			
Anders Rensberg	35		260	
✓ Jon Rensberg 186	80			
Hans Axel Rensberg 10	6		86	
✓ Martin Rensberg 80	35		35	
✓ Nils Andersson Nordfjäll 325	225			Drang. Paul Jonasson d. a.
Paul Jonasson d. a. 42				
Paul Jonasson d. a. 10	3		228	
Paul Jonasson d. a. 25			25	
✓ Jonas Persson d. a. 206	150			Inflyttad från Tolvhus distrikt
Pär Palm 33	30			Offendals lappby
Brita Palm 45	30			"
Olof Hansson Fjällnerb 10	10			Jäde
Kristina Jonsson 10	10			Re-Horsjö
Mart Olofsson 12	6		236	
Summa			300	
Fjäten den 5 april 1907.				
Abn. Staaff				
Riktigheten af denna rentlängd intygas:				
Olof N. Rensberg				Nils Andersson Nordfjäll, ordningsman
				Jonas Persson.

173
173
190
122
277
48
239
73
1295

§4.

Sedan ordningsmannen anmält att nio lappbyns kassa vid försäljning af en smärre snickarf inflytt 13 kronor 75 öre och att dessa medel ännu innehades af ordningsmannen, så företogs nu val af Kassamann, där till nu enhälligt omvaldes Olof Nilsson Rensberg.

§5.

Öfverlämnades nu till förra ordningsmannen Olof Nilsson Rensberg 75 kronor, utgörande honom för år 1905 tjänstbånd gratifikation såsom ordningsman inom Tammå lappby.

§6.

Saman Komungens Befallningshafvandes skrifvelse den 3 Maj 1906 anbefälld att vid de årliga sammankomsterna föredraga styrelsen för lappiska fattigvården förteckning öfver understödstagare och därvid inlämna lapparnas uttalanden häröfver, förderogs nu förteckningen å understödstagande lappar inom Tammå lappby, och hade närvarande lapparna intet att mot understöden anmärka, utan uttalade de enhälligt föreslagna understödstagarnes behof af understöd och att de själva ej kunde lifnära sig eller hade ansvaret om kunde eller var skyldiga att underhålla dem —

§7.

Företogs lappmannen Jonas Oron från Tolgens distrikt i Norge, som genom Komungens Befallningshafvandes resolution den 28 Juni 1906 erhållit tillstånd inflytta till Tammå lappby, och anmälde att han nu inflyttat. Jonas Oron uppmanades härpå att snarest möjligt registrera sitt namn —

§8.

Förelöps dräng ^{- hos hvilken han tjänat i Tammå -} Paul Jonasson af Ordningsmannens (tjänst) till beviljning erhållande. Förra ordningsmannen Olof Nilsson Rensberg förelögs sin bröder Jan Rensberg, som tjänat hos honom i fjärde år —

§9.

Inlämnades från Karl Johan Wiberg i Helsingfors en skrifvelse hvareigen han utbjöd sig till honom försälja sitt torg för 2000 kronor. Lapparna häröfver hade uttalade önskvärdheten af

af att Konung förklarade detta mist i deras redbetsland liggande toposten,
hvaru Nils Olofsson Rensberg och hade ~~sina~~ böningslyst uppfråda —

Vidare upphyste lapparne att för Olom i Fjättdalen (hunnas) hvilken
och hade en mindre hunnan om $1\frac{1}{2}$ tugo skatt mist i redbetslandet, upp-
givit sig vilja sälja efter en pris af 5000 per tugo

§ 10

~~Stor~~ Storslapparnes genom undertecknad givna framställning om
att på inflytt till Tannås lappby afstrektes af Olof Nilsen Rensberg och
Nils Olofsson Rensberg på grund af att sommardälet vore avdelas för ringa
hvarumot den tillstrektes af ordningsmannen och Nils Andersson d.ä.
hvilka dock och vitsordade att lappbyns sommardälet vore olämpligt.

§ 11

Efter af undertecknad givna anledning uppsäga nu lapparne
att de vore omöjligt för såväl Tannås som för lapparne att under
sommarmånaderna helt förhindra att delar af redbetsland i
hunnas på något ställe. Synnerligast under vamma sommars
dessa sig ^{hunnas} ~~omöjligt~~ omöjligt till de snökladda ~~och~~ högfjällen,
ty ~~dessa~~ ^{hunnas} ~~omöjligt~~ omöjligt ~~och~~ hället —

§ 12.

Anmälde nedanskupne lapparne att de för inbör af redbetsland
ur jämtländska lappvarnulets fond skatta kan:
Olof Nilsen Rensberg 1000 kr.; för Jonasson 500 kr.; Jonas Martensson 500 kr.;
och Erik Jonasson 500 kronor —

§ 13.

Bifölles Lars Lemningsman i Myckelåsen anmäla att ytterligare på an-
mäla förutbragade slätter — dock undantogs trakten omkring Olof Hansson
Fjättnes Bygge —

§ 14.

Tillständer Olof Nilsen Rensberg den numera största redbetsland i landet
ur jämtländska lappvarnulets fond samt kvitta från lappmannen Nils Anders-
son för att 500 kronor för en snö —

§ 15.

Uppsägs det gamla att gynnans för redbetsland om att af sig dodals
att omöjligt redbetsland samt i förordade utbetalt 26 kronor, utom gynnans med
född lapparne för dess vinterbuden — För utredning af deras sommardälet omöjligt
de lapparne af Margelius samt i Melnagen samt att att den Storslappby till del af toke
på orden vidan gynnans (böningslyst) som i stället tilldelades Tannås lappby —
Som ofram tilldelat

PROTOKOLL, fört vid sammanträde med lapparna
tillhörande Tannäs lappby i Malmagru
den 14 Juli 1908

Jämlikt Konungens Befallningshafvandes förordnande af den 29 Juni inställde sig under tecknad, t. f. lappfogde i Jämtlands län, denna dag i Malmagru för att med lapparne tillhörande Tannäs lappby hålla det uti § 11 lagen om svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige den 1 Juli 1898 föreskrifna årliga sammanträde; och sedan å utsatt tid tillstädeskommit:

Herr Landskapshöginnan m. m. Johan Widen, undertecknad, lappfogde, Ordningsmannen Nils Andersson Nordfjäll, samt lappmännen Olaf Nilsson Ponsberg, Myrsten Nilsson Ponsberg, Nils Andersson d. ä., Jonas Persson, Anders Ponsberg, Nils Thomsen, Jonas Mathias Ponsberg, Olaf Klennetom och Nils Wilkenfelt

så försiggick sammanträdet i den ordning detta protokoll närmare omförmäler.

§ 1.

Under åberopande af § 12 nämnda lag anhöll lappmännen det Konungens Befallningshafvande måtte förordna nedanskrijfne personer att en hvar inom sin socken emottaga sådan anmälan, som enligt denna paragraf åligger lapp, som med renar flyttar utom den socken där han har sitt hemvist, nämligen:

från Linnäs socken: arr. Johan Söderlund i Sörviken, Linnäs.
„ Läckendals socken: hemseg. Olaf Nilsson i Storfjället, ad. Linnäs.

§ 2.

Med anledning föreskrift uti § 22 meranämnda renbeteslag valde nu lappmännen nedanskrijfne personer att under tiden till nästa val såsom godemän tjänstgöra vid syn och värdering enligt § 20 samma lag

å skada förorsakad af lapparnes renar inom nedan omförmälda trakter, nämligen: hemseg. Hans Trulsen i Fjerdalen och arr. Jon Olsson i Malmagru inom den trakt söder om Tjågåsen, samt trakt öfver Malmagru och Fjerdalen. och hemseg. Ingvald Persson i Tannäs och arr. Jon-
nung Lidsmundson i Myrsten inom de byar som äro belägna närmast öster om söder om oförannamnde trakt. arr. Johan Söderlund i Sörviken, inom Linnäs socken.
arr. Jon Persson i Fjerdalen inom Lågårdalen, bråttagen och Tjågåsen.

§ 3.

Jämlikt stadgande uti § 11 renbeteslagen den 1 Juli 1898 upprättades nu i två exemplar en renlängd, hvaraf det ena exemplaret öfverlemnades till ordningsmannen och det andra skulle till Konungens Befallningshafyande insändas; och var denna renlängd så lydande:

"Förteckning öfver renägare, renskötare och antal renar tillhörande ^{Tannas} lappby, upprättad enligt stadgandet uti § 11 lagen om de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige den 1 Juli 1898 vid sammanträde inför undertecknad, t. f. lappfogde, i Malmagen den 14 Juli 1908.

	Renskötlarnes och renägarnes namn	Antal renar			Anteckningar
		egna	sköt-	Summa	
4	Olof Nilsson Rensberg	173			
	Nils Olofsson Rensbergs storbud	173		346	
1	Jon Rensberg	180			
	Hans Olof Rensberg		10	190	
2	Mårten Rensberg	80			
	Anders Rensberg		48	128	
6	Nils Andersson Nordfjäll	225			
	Paul Jonasson d.ä		42		
	Paul Jonasson d.y.		10		
	Nils Andersson d.ä		46		
	Olof Andersson Kant		2	325	
2	Jonas Persson	206			
	Per Pålsson		33		Offerdals lappby
	Brita Pålsson		45		"
	Olof Hansson Fjällner		6		Idre "
	Kristina Jonsson		10		Åre-Storsjö "
	Mårit Olofsson		12	312	
	Summa		1295		
	Malmagen den 14 Juli 1908				
	Abt. Staaff				
	Riktigheten af denna renlängd intyga.				
	Nils Andersson Nordfjäll				
	Olof N. Rensberg				Jonas Persson

§4.

Sedan anmälts att under året intet inflyttat uti lappbygderna, hvar-
dan den oäkta fortstående utgående 15 kronor 75 öre, så valdes nu
till kassaman Jonas Persson.

§5.

Öfverlemnades till ordningsmannen Nils Andersson Nordfjäll dels
honom tillräkande gratifikation - 75 kronor - för år 1907 och dels
50 kronor gratifikationen för god revidering af samt kassa. Till stollar
lappdiansarna Paul Jonsson och Jon Persson.

§6.

Anmälles att uppräknad af lappbygderna samt samt under vintern
samt af Olof Nilsson Persson att han för utskädda skulder uti
53 renar.

§7.

Vid fördragning af lappskas fattigvårdstipsen för teckning af under-
stödslagare för 1908 vits ordades den samma af lappmannen, som
förklarade samtliga understödslagare i behöf af understöd, för omgå
att sig själva fördraga och saknad af anfördragen, som kunde vara
skyldiga bidraga till deras underhåll -

§8.

Skulle öfver hembyg. hufv. y. Origes i tammad hembygd att förstå
en del af skatt hemman till revidering, förklarade lappman
skiftet i på, genom sitt lag, förklarade öfver vintern för revidering

§9.

Anmälles af lappmannen.

Nils Andersson Nordfjäll att han önskar arrendera Lohvallen och
den odlade jorden i län P. B.

Måsten Persson att han önskar arrendera öfrarna och mark,
samt s. k. "Prästerna" på norra sidan Uttergrön.

Jonas Måsten Persson, Olof Klemetson, Nils Thorsen och
Nils Vildberg att de ville arrendera de skatter till Lohvallen och
Paul Johan Wiberg i Kåmuggrön för arrenderat -

§10.

Herrnansgarn Johan Sundius, Olof Solberg, Per Larsson, Karl Johan Wibergs ansökan om släkt afstämpling under förordningen att deramma behöfdes af lapparnas själfr - hvarnast för Olofsson begäran om fiskrätt i Rogen till stämplingen mot att arrende af Tinga hvar -

§11

Samma förtänta af betring för god reuskattel fördes drungen Paul Simon.

§12.

Uppgafs det gagna att värn mycket gynnansamt för reuskattel, och dels vägar dödat en del renar - kanske ett 40 tal - och i förderksala utbetalts omkring 200 kr., och framställdes att lapparnas värfelismarke vore för obetydliga, och borde genom förvärf af marken mellan Mjaskelan och Tannan med till Valman -

Under värm hade fem värgarna dödat -

§13.

Till erhållande af lån för inköp af renar annälde sig nu lappdärnarna Paul Jöns och d. g. för 500 kr., Anders Rensberg för 1000, och Martin Rensberg för 100 kronor.

§14.

Slöda öfver underreknade förslag till beordring för lapparnas godkändes det samma med följande ändringsförslag

§3 att i flere än 2000 renar skulle anses vara för församlingens gemensamt värd.

§7. att uppräknig af lapparnas renar borde vara en minot hvar annat eller hvarit tredje år.

§11 att emärningen för omakta reuskattel skulle vara en del af lapparnas egen och en krona för andra lappdärnarna.

§15.

Sedan Herr Landshövdingen på förhållning avled mig till lappdärnarnas omman om att det i vore tillfälle för lappdärnarna att vara med och tillgå afstämplingen.

Almström

PROTOKOLL fördt vid sammanträde med lapparna
tillhörande Tannäs lappby i Valmån
den 20 April 19 11

Jämlikt Konungens Befallningshafvandes förordnande af den 4 dennes inställde sig under-
dertecknad, t. f. lappfogde i Jämtlands län, denna dag i Valmån för att med lapparne
tillhörande Tannäs lappby hålla det uti § 11 lagen om svenska lapparnes rätt till renbete
i Sverige den 1 Juli 1898 föreskrifna årliga sammanträde; och sedan å utsatt tid tillstådeskommit:

Ordningsmanen Nik. Andersson Nordfjäll och lappmännen Olof Nilsson
Rensberg, Jön Nilsson Rensberg, Mårten Nilsson Rensberg, Jonas Öster, alla
från Tannäs lappby samt Jonas Mårtensson Rensdal och Takel Hansen
från Tide lappby.

så försiggick sammanträdet i den ordning detta protokoll närmare omförmäler.

§ 1.

Under återopande af § 12 nämnda lag anhöllo lappmännen det Konungens Befallningshafvande
måtte förordna nedanskrifne personer att en hvar inom sin socken emottaga sådan anmälan, som enligt
denna paragraf åligger lapp, som med renar flyttar utom den socken där han har sitt hemvist, nämligen:
från Linsells reher anmalden för Hålselund i Hålselund från Lillhärads reher
hemog. Olof Nilsson i Storjätt

§ 2.

Med anledning föreskrift uti § 22 meranämnda renbeteslag valde nu lappmännen nedanskrifne personer
att under tiden till nästa val såsom godemän tjänstgöra vid syn och värdering enligt § 20 samma lag

å skada förorsakad af lapparnes renar inom nedan omförpällda trakter, nämligen: hemog. Olof Nilsson i
Finnelund och Jön Nilsson i Melnäs innan den hallet vade nu Tannäs och Lichen Finnelund
och Melnäsens Skiftet. Riksdagsman Georg Byman och an. Lemmings Andersson i Myrskolan
innan de byar som georg Andersson Byman och an. Lemmings Andersson Byman och an. Lemmings Andersson Byman
Jön Nilsson i Storjätt och Lillhärads reher, samt hemog. Jön Nilsson
i Fälvelund och Tide reher.

§ 3.

Jämlikt stadgande uti § 11 renbeteslagen den 1 Juli 1898 upprättades nu i två exemplar en renlängd, hvaraf det ena exemplaret öfverlemnades till ordningsmannen och det andra skulle till Konungens Befallningshafvande insändas; och var denna renlängd så lydande:

"Förteckning öfver renägare, renskötare och antal renar tillhörande ² *Tanne* lappby, upprättad enligt stadgandet uti § 11 lagen om de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige den 1 Juli 1898 vid sammanträde inför undertecknad, t. f. lappfogde, i *Walmann* den 20 April 1911.

Renskötarnes och renägarnes namn	Antal renar			Anteckningar
	egna	sköt-	Summa	
<i>Olof Nilsson Rensberg skötmästare</i>	191			Dr. Lars Herman Olofsson Gårmen
<i>s. Nils Mattias</i>		55	246	
<i>Jon Rensberg</i>	266			Dr. Lars Simon Larsson
<i>Hans Axel Rensberg</i>		53	319	
<i>Martin Rensberg</i>	135			Dr. Brita Leifvika Martinsson-Hage
<i>d. Emma Kristina</i>		3	138	
<i>Anders Rensberg</i>	74		74	
<i>Nils Andersson Nordfjærd</i>	251			Dr. Paul Jonsson d.g.
<i>s. Anders</i>		6		
<i>d. Elia Maria</i>		4		
<i>s. Mathias</i>		3		
<i>Paul Jonsson d. a.</i>		27		
<i>Paul Jonsson d. g.</i>		22		
<i>Nils Andersson d. a.</i>		54		
<i>Olof Andersson Kant</i>		35		
<i>Anna Olofsdotter Kant</i>		6	432	
<i>Jonas Persson</i>	212			Dr. Paulus Persson
<i>Per Palm</i>		42		
<i>Brita Palm</i>		86		
<i>Olof Hansson Gårmen</i>		5		
<i>Marit Olofsson</i>		12		
<i>Anna Anna Sara Persdotter</i>		99		
<i>Anna Lisa Nilsdotter</i>		2		
<i>Paul Persson</i>		28	486	
			1695	

helt af denna renlängd intyga: Nils Andersson Nordfjærd, Ordningman, Jon N. Rensberg, Jonas Persson

Jon Olofson Sk. Skaff. Riksting

84
som forligt K. H. Bef. ved. den 30 April 1866 og som den 6 Marts 1866 er gaaet i Ordningssagen min Lapsbo-
veden Ordningssagen. De to Ordningssagen Nordfald anholder om
entledigende fra Ordningssagen befættelserne på den grund at
have været udelukkende under ^{indtægt} Ordningssagen vist at anseer at, samt
dette skal godkendes, for toge vi skal af Ordningssagen på kommunale
6 år, og ~~at~~ forlods nu hastig dels foras Perren og dels for Niels
Perren. Da de nævnte Ordningssagen Lapsbo er blevet en
og en valit ~~at~~ Ordningssagen nu oppe i Ordningssagen der vil tie røster tie foras
foras Perren og to røster for Niels Perren, hvordan alle de foras
Perren bliver udelukkende tie Ordningssagen på Lapsbo under 6 år —

Sedan anmälte att ingenting under året inflyttat uti lagstämms barn,
som utgånne 26 barn 25 år, valdes nu till barnamän Olof Nilsson
Pensby.

Tüsching. § 6.
 Tüsching ordnungsmäßig mit Anderen Nordsee kann gel
 im 1910 Tüsching gratifikation, 100 km.

47. ^{1. Saml.}
Förhållanden lagarna förtjänstfullt utredning å understödsåtgärden för
år 1911, och gjordes med denna omständighet ingår anmärkning, utan inbördes
de förslagerna understödsåtgärden beaktat af understöd och afspargning
med sig själva förslagen —

$\frac{d}{dt} \left(\frac{\partial L}{\partial \dot{x}} \right) = \frac{\partial L}{\partial x}$

Hendes opreiste færmes Bøges hændte at frelske mit hennem N° 16
om 2 T^{id} i Tannet herhøj oplyste hennem at hennem
utrocks skifte til følge mit lase ved Trolfens vore nymmet lamske
for færmes for utrocks af vintertettraktet, men bode da flere
angrænse utrocks skiften ved færmes, ty anmes blye dets
skifte om lase mit inen bland eskildes marken af minde vade
for hennem. Nu Høstend hændte a Lopsdelen N° 4 om 2 $\frac{4}{10}$ T^{id} anmes
Lappmannen færmes hændt ej af behøvet -

Lemning budmunden anskaffen om förnyelse af amerikanska
 lifets, men då icke borde das Lemningens anseende af släkt
 upprätt, men deremot vore för ^{in det} ~~tröskan~~ behöfliga - das
 Lemningens anseende in det väl utan betänksamma till andra -

§ 9

På gifven anledning förslås tapparna att en bevakare tillståta mindre
rehabiliteranden för efterkomna af olaga jakt och fiske, och förslås
härvidt Olafsson Tamm -

§ 10.

På gifven anledning meddelade redningsmannen att tapparna under
år 1910 och till år 1911 i foderkadde godkändt utbetalat 707 kronor,
därav för välgående gräda 32 kr. 75 öre och för stångor 79 kronor 80 öre -
och har störst skadeförorsakar skett under år Tamm -
härvidt ha för rehabiliteren -

~~Det som ska~~
~~in på~~
Antag

§ 11.

Till beläning för god rehabiliteren förslås nu tapparna
Paul Jonsson, Paul Tamm, Lars Loven, Larsen och Lars Olsen
Olafsson Tamm -

Det som ska
in på
Antag

§ 3.

Jämlikt stadgande uti § 11 renbeteslagen den 1 Juli 1898 upprättades nu i två exemplar en renlängd, hvaraf det ena exemplaret öfverlemnades till ordningsmannen och det andra skulle till Konungens Befallningshafvande insändas; och var denna renlängd så lydande:

"Förteckning öfver renägare, renskötare och antal renar tillhörande ^{Tannäs} lappby, upprättad enligt stadgandet uti § 11 lagen om de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige den 1 Juli 1898 vid sammanträde inför undertecknad, t. f. lappfogde, i Röfjället den 18 September 1912."

Renskötarnes och renägarnes namn	Antal renar			Anteckningar
	egna	sköt-	S:ma	
Olof Nilsson Rensberg	191			
S. Nils Mathias	10	35	246	
Jon Rensberg	112	170		
Hans Axel Rensberg	63	63	333	
Martin Rensberg	130	140		
d. Anna Kristina	8	8	148	
Anders Rensberg	120	120	120	
Jonas Oerum	130	140		
Olof Samuel Eide	9	8		
Martin Olofson	9	12		
Anker Anna Ina Oudsten		130		
Lina Olofson		1		
Olof Andersson Kant	80	60		
Maria Kristina Olofson		2		
Anna Olofsson Kant	22	16	316	416
Nils Andersson Nordfjell	20	251		
S. Anders	20	6		
d. Ellen Maria	16	4		
S. Mathias	6	3		
Paul Jonasson d. a.	60	60		
Nils Andersson d. a.	75	60	384	
Paul Jonasson d. y.	60		60	
Summa renar		1607	1707	
Såsom öfver				
Mr. Staffe				
Riktigheten af denna räkning intygas af Jonas Oerum, ordningsman, Jon				
Nilsson Rensberg, Nils Andersson Nordfjell —				

§4.

Sedan antecknats att uti lappbyns kassa sedan försändes kommunalt
inestade 26 kronor 25 öre samt under året till dato för förvaldes omkostna-
ren hafva inflyttat 30 kronor och att kassan öfverhullade nu ena 56 kro-
nor 25 öre, omvaldes nu till kassaman Olof Nilson Renberg.

§5.

Tillsländes ordningsmannen föras Perren kassan för år 1911 af Hov.
Bef. tillräckande kvalifikation 100 kronor.

§6.

Höfda öfver lappby Fattigvårdsstyrelsens förslag till understöd af fattiga
lappbyarna. Tammå lappby under 1912 gånne mot detta samma ingen an-
märkning, utan öfverordades de förslagen understöds tagandes beakt af under-
stöd och oförmåga att sig själfva försörja samt saknad af anfordranter, som
särskildiga och hade förmåga att bida till dess underhåll.

§7.

Öfver i Kåringbyns församling om förbättring i Bredsd och Långsd
afslags af lapparna under påsländes att detta näm ena för dess själfva behöfligt.

§8.

Mot H. O. Collings anmälan om att ja användas bete i Mård-
dalen hade lapparna intet att säga, därest i lappmannen Kont be-
höfde detta samma.

§9.

På gifven anledning meddelades att för år 1911 förbrukaderna i året
uppgått till 375 kronor 80 öre, nämligen:

i Tammå efter nytt och vaddering af beaktad föder	1/2 47.25 (enkel 15.5)
i Bredsd, Mård, utan nytt - för tammå	70.-
i Fjälviken efter nytt	14.25 (enkel 14.50)
i Lundagen, utan nytt	10.-
i Tammå lappby för stängsel	204.30
i . för tammå (förbrukad)	10.- = 375.80

§10.

Meddelades att året varit gynnösamt för jakt och skott. Dock
klagades att renhinder ofta stötte af gråhundar.

§ 11.

Rådande sina flyttningar under de senare åren uppsägra nu
lappmännen följande, att de under vintern (januari - mitten april) flytta
sitta i Sövdalen (= Målan). Att de därifrån sitta i Långjävel (= Tandvärval)
till mitten af juni då de flyttade till Bräcken, att de flyttade därifrån
i början af juli och till Mysheljöskojerna, där de vara under juli månad,
att de under Augusti vanligen sitta i Malmaqslin, att under den tiden
hände att deras hus inkomma på norra stranden vid Vigeln (Mojnäs),
Fersgen, Hyldebröken och Rön -

§ 12.

Rådande betäckningarna inom lappbyn, uppsägs att gräsbetet var
ringa och att därför en utvidgning af lappbyns samarbetsbete var
nödvänd och skulle den då utvidgas med den del af bräcken
som var belägen på södra sidan Ljoman. Då skulle deras rensdjur
under sommaren kunna hållas i tvänne skilda afdelningar.

Önskligt var att Storjätten förvärfvades till samarbetsbete,
så och trakten mellan Rönfjärret och Tannan för samarbete.

§ 13.

Förslag ordningsmannen drängen Olof Andersson Kant. som
vård i hägnarna med en betänning för god muskotol.

Samtliga
i tiden

Alm. Fager

PROTOKOLL, fört vid sammanträde med lapparna
tillhörande Tannd lappby i Karingsjö
den 23 September 1914

Jämlikt Konungens Befallningshafvandes förordnande af den 2 September inställde sig under-
dertecknad, t. f. lappfogde i Jämtlands län, denna dag i Karingsjö för att med lapparne
tillhörande Tannd lappby hålla det uti § 11 lagen om svenska lapparnes rätt till renbete
i Sverige den 1 Juli 1898 föreskrifna årliga sammanträde; och sedan å utsatt tid tillstädeskommit:

Ordningsmannen Jons Persson och renägare lappmännen Olof Nilsson Rensbo,
Jon Nilsson Rensbo, Martin Nilsson Rensbo, Anders Rensbo, Nils Andersson Nordfjäll,
Nils Andersson Labbi, Paul Jonasson d.ä., Paul Jonasson d.y., Olof Andersson Hant,
Anders Nordfjäll, Hans Axel Rensbo samt ordningsmannen Jon Tide Engberg
Jon Jonasson.

så försiggick sammanträdet i den ordning detta protokoll närmare omförmäler.

§ 1.

Under återopande af § 12 nämnda lag anhöllo lappmännen det Konungens Befallningshafvande
måtte förordna nedanskrifne personer att en hvar inom sin socken emottaga sådan anmälan, som enligt
denna paragraf åligger lapp, som med renar flyttar utom den socken där han har sitt hemvist, nämligen:
för dinnels och en hvar. Staffan Långström i Sörvånet,
" Lischundals " " Olof Nilsson i Storfrästen.

§ 2.

Med anledning föreskrift uti § 22 meranämnda renbeteslag valde nu lappmännen nedanskrifne personer
att under tiden till nästa val såsom godemän tjänstgöra vid syn och värdering enligt § 20 samma lag
å skada förorsakad af lapparnes renar inom nedan omförmälda trakter, nämligen: hvar. Hans Fennberg i
Finnvedalen och Jon Lagerman i Malungsen men den härte ordet om Tannd som tillhör Tannd-
dalen och Malungsens skiftelag, arr. Lemning Gudmundson i Nyköleåren och hvar. Mats
Östman i Kyrkliden inom de delar närmast öfver och öfver om öfvermenade trakt, hvar. Staffan
Långström i Sörvånet men dinnels och Lischundals sockna och Tide sockna.

Jämlikt stadgande uti § 11 renbeteslagen den 1 Juli 1898 upprättades nu i två exemplar en renlängd, hvaraf det ena exemplaret öfverlemnades till ordningsmannen och det andra skulle till Konungens Befallningshafyande insändas; och var denna renlängd så lydande:

"Förteckning öfver renägare, renskötare och antal renar tillhörande *Tanna* lappby, upprättad enligt stadgandet uti § 11 lagen om de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige den 1 Juli 1898 vid sammanträde inför undertecknad, t. f. lappfogde, i *Karungöja* den *23 September* 19*14*.

Renskötarnes och renägarnes namn	Antal renar			Anteckningar
	egna	sköt-	S:ma	
<i>Olof Nilsson Rensberg.</i>	150			
<i>s. Nils Mattias</i>		40		
<i>Anna Kristina Rensberg.</i>		3	193	
<i>Jens Rensberg</i>	210			
<i>Hans Axel Rensberg.</i>		63		
<i>Nils Andersson Labbi d.ä.</i>		60	335	
<i>Martens Rensberg</i>	120			
<i>d. Anna Kristina</i>		10		
<i>s. Nils Bertil</i>		15		
<i>Karin Elisa Willenfelt</i>		2	147	
<i>Jonas Pernon</i>	180			
<i>Olof Hansson Fjällner</i>		5		
<i>Mart Olofsson</i>		15		
<i>Lisa Olofsson</i>		4		
<i>Maria Kristina Olofsson</i>		2	306	206
<i>Nils Andersson Nordfjell</i>	280			
<i>s. Anders</i>		20		
<i>d. Ellen Maria</i>		16		
<i>s. Mathias</i>		6		
<i>Paul Jonsson d.ä.</i>		60	382	
<i>Pål Jonsson d.ä.</i>	95		95	
<i>Anders Rensberg.</i>	100			
<i>Anken Anna Sara Persdotter</i>		115	215	
<i>Olof Andersson Kant.</i>	110			
<i>Anna Persdotter Kant</i>		25		
<i>Maria Olofsdotter Rensberg</i>		3	138	
<i>Summa renar</i>			1811	
			<i>öfver öfver</i>	
			<i>fr. Staff.</i>	

Riktigheten af denna renlängd intygas: *från Pernon, Ordningssman, Olof M. Rensberg, Nils Andersson Nordfjell.*

Protokoll hållet i Ranningsvallen

den 26 februari 1925 vid sammanträde enligt

§ 11 renbeteslagen med lapparna tillhörande

Tornes lappby inför undertecknad, lappfogde i Jämtlands län.

Närvarande: Ordningsmannen Jon Nilsson Rensberg, Olof Andersson Kant, Jonas Olofsson Middagsgårde, Olof Nilsson Rensberg, Nils Mattias Rensberg, Elisabet Rensberg, Nils Henriksson, Johannes Henriksson, Nils Rutger, Tomas Larsson Rensberg.

§ 1.

Jämlikt stadgandet uti § 11 renbeteslagen upprättades nu i två exemplar en renlängd, varav det ena exempläret överlämnades till ordningsmannen och det andra skulde till Konungens Befallningshavande översändas, och var denna renlängd så lydande:

Renkotarnes och renägarnes namn	Antal renar			Anteckningar
	egna	sköt.	S.ma	
Jon Nilsson Rensberg	90	11		
Nils Olofsson		10		
O. Mattias		9		1204 = 8:46
O. Bertil Engelin		10		0:75
O. Tomas Larsson Rensberg		10		1:13
Anna Mattias Kant		10		0:11
Jonas Olofsson Kant		10		0:08
Jonas Olofsson Kant		14		1:05 = 15:45
Jonas Olofsson Kant		17		1:27
Johanna Karolina Rensberg		17		180 = 13:45
Jon Kant f. R.		17		
Nils Henriksson	7			0:53
Nils Henriksson		17		1:27
Nils Henriksson		8		32 = 2:30
Nils Mattias Rensberg	40			2:48
Johanna Karolina Rensberg		3		0:25
Johanna Karolina Rensberg		2		0:15
Jonas Olofsson Kant		5		0:37
Jonas Olofsson Kant		9		0:67
Jonas Olofsson Kant		2		0:15
Olof Andersson Kant		10		0:40
Jonas Olofsson Kant		10		0:75
Jonas Olofsson Kant		52		5:23
Jonas Olofsson Kant		18		0:53
Nils Vilho, Olofsson Rensberg		7		0:34
And. Andersson Rensberg		4		0:37 = 15:62
Nils Mattias Rensberg		5		22:42
Elisabet Rensberg	75			5:60 = 36:41
O. Mattias Rensberg		30		2:24
Jonas Olofsson Kant		8		0:60 = 8:44
Jonas Olofsson Kant		113		8:44 = 36:41
Jonas Olofsson Kant		49		

§ 2.

Enär det ålåg lapp, som med renar flyttar utom den socken, där han har sitt hemvist, att senast åtta dagar efter det han dit ankommit anmäla sig hos landsfiskalen i distriktet, men denne oftast vore boende långt från lapparnas flyttningväg och Konungens Befallningshavande mindre sådana förhållande ågde rätt förordna annan person, bosatt å plats i lapparnas flyttningväg, att mottaga sådan anmälan, hemställdes nu att sådant förordnande måtte tilldelas följande personer, nämligen:

från Linnells socken hemm. Klaffan Långström i Lövåterns och Skogfräns
" Sköterdals Olof Nilsson i Skogfräns Sköterdals

§ 3.

På grund av stadgandet uti 22 § renbeteslagen valdes nu av lapparna nedanskrivna personer, att såsom godemän för lapparna tjänstgöra vid syn och värdering vid fall som i renbeteslagens § 20 sägs, nämligen:

hemm. Hans Olof Fomberg i Fornsålen och Gust. Jon Hammar i Malmåsen och
Malmåsen och Fornsålen Sköterdals

" Sven Lövström (i Moss) i Tamsås och arr. Lemmings Gudmundsson i Myrkelåsen
inom Tamsås socken

" Klaffan Långström i Lövåterns inom Linnells socken och angivande Lög. Lövåtern
" Olof Nilsson i Skogfräns inom Sköterdals socken

§ 4.

Jämlikt Konungens Befallningshavandes skrivelse den 8 Maj 1906 föredrogs vederbörande lappska fattigvårdsstyrelsens förteckning å understödsstagare inom Tamsås

lappby; och frågo lapparna därvid yttra sig över de särskilda understödsstagarnes behov af understöd, om deras ekonomiska förhållanden och förmåga att genom arbete försörja sig samt om de ägde anförvanter, som vore skyldiga och hade förmåga att bidraga till deras underhåll.

Olof Nilsson Rensberg anvisade på ha ett litet bidrag (200) - som han vil ha ha hyattfel c.

§ 5.

Till kassamän för tiden intill nästa års sammankomnad valdes
från Tamsås lappby

och antecknades förande: Tamsås lappby
allt nästan sådana i finnas

För hörbudet under 1914: å välsände förklar. Rensberg och Nilsson 16.00 -
Rensberg 16.00 -

Betesavgiften i Norge 457.95 hade bevisat - Rensberg och Nilsson 16.00 -
Olof Nilsson hade ha hörbudet - är i väg till hemmet, som han vil ha ha

Höda är förvaltar Håll i Rutevik anstämman om att få rannilen förklarad i Namn -
 förklarad för att ha varit i Rutevik anstämman om att få rannilen förklarad i Namn -
 Sven Lennman i Mönster anstämman för tre ranniler i Skogst 11:23 och
 om en Håll i Rutevik anstämman för 3:21 och högt 15 lass -
 Willebrund i Håll i Rutevik anstämman för rannilen dit. P. R. 1:21 och högt för
 10 ha bifalls -
 Sven Myhr d. 1 och J. P. Midtved anstämman för rannilen förklarad i Namn -
 bifalls -

Höda är Håll i Rutevik anstämman förklarad att förklarad i Namn -
 Håll i Rutevik anstämman förklarad att förklarad i Namn -
 förklarad att förklarad i Namn -
 förklarad att förklarad i Namn -

Höda är Håll i Rutevik anstämman förklarad att förklarad i Namn -
 Håll i Rutevik anstämman förklarad att förklarad i Namn -
 förklarad att förklarad i Namn -
 förklarad att förklarad i Namn -

Jag som svar
 Olof Larsson

Okä
Lotten i Höfvalken

Protokoll hållet i Myckelåsa
den 18 februari 1926 vid sammanträde enligt
§ 11 renbeteslagen med lapparna tillhörande
Tanner lappby inför undertecknad, lapp-
fogde i Jämtlands län.

Närvarande: Ordningsmannen för Nilsson Rensberg, Jöns Petron Middegård,
Olof Andersson Rant, Erik Rutfjärre, Nils Mattias Rensberg, Elisabet Rensberg,
Nils Henriksson, Tomas Hansson Rensberg.

§ 1.

Jämligt stadgandet uti § 11 renbeteslagen upprättades nu i två exemplar en renlängd, varav
det ena exemplaret överlämnades till ordningsmannen och det andra skulde till Koningens Befall-
ningshavande översändas; och var denna renlängd så lydande:

Renskötarnes och renägarnes namn	Antal renar			Anteckningar
	egna	sköt.	Sama	
<u>Jön Nilsson Rensberg o. h.</u>	90			
<u>Nils Johan</u>		11		
<u>A. Mærlén</u>		10		
<u>A. Rute Legube</u>		10		15.00
<u>dr. Tomas Hansson Rensberg</u>		10		1.24
<u>Anna Mathilda Rant</u>		18		2. -
<u>Maria Rant</u>		2		0.25
<u>Jön Rant</u>		18		1.87
<u>Jöns Olofsson Rant</u>		2		0.25
<u>Maria Rant</u>		19		1.78
<u>Johanna Rant</u>		17	197	24.56
<u>Nils Henriksson</u>	5			0.62
<u>Maria Rant</u>		6		0.75
<u>Nils Robert Rant</u>		8	19	2.37
<u>Nils Mattias Rensberg</u>	40			4.40
<u>Johanna Rant</u>		4		0.50
<u>Lakerna Jönsson</u>		4		0.25
<u>Maria Olofsson Rant</u>		5		0.62
<u>Johanna Rant</u>		7		0.87
<u>Maria Jönsson Rant</u>		2		0.25
<u>Olof Andersson Rant</u>		5		0.62
<u>Maria Mattias Rensberg</u>		10		1.25
<u>Jöns Olofsson Rant</u>		60		10.60
<u>Paulus Middegård</u>		25		0.75
<u>Maria Rant</u>		6		0.64
<u>Anders Rant</u>		6	176	21.94
<u>Nils Rant</u>		6		
<u>Takert Rant</u>	-			
<u>h. Anna Rant Rensberg</u>		30		3.74
<u>A. Elisabet Rensberg</u>		80		9.98
<u>Hans Elisabet Rant</u>		10	120	14.95
<u>Tanner</u>		512		
<u>Rutfjärre</u>		110		
<u>11000 13=71</u>		632		
				63.81 / 512
				12,4704

§ 2.

Enär det Ålge lapp, som med renar flyttar utom den socken, där han har sitt hemvist, att senast åtta dagar efter det han dit ankommit anmäla sig hos landsfiskalen i distriktet, men denne oftast vore boende långt från lapparnes flyttningssväg och Konungens Befallningshavande under sådana förhållande ågde rätt förordna annan person, bosatt å plats i lapparnes flyttningssväg, att mottaga sådan anmälan, hemställdes nu att sådant förordnande måtte tilldelas följande personer, nämligen:

för Simle socken hemm. Staffan Långström i Lövströmet och Lövströmet.
Lövströmet. Olof Nilsson i Lövströmet. Lövströmet.

§ 3.

På grund av stadgandet uti 22 § renbeteslagen valdes nu av lapparna nedanskivna personer att såsom godmän för lapparna tjänstgöra vid syn och värdering vid fall som i renbeteslagens § 20 sägs, nämligen:

hemm. Lars Erik Furberg i Furberdalen och gäst. för Furberdalen i Malmen för Malmen.
Furberdalen och Furberdalens skifteslag.

hemm. Lars Erik Furberg i Furberdalen och gäst. för Furberdalen i Malmen för Malmen.
Furberdalen och Furberdalens skifteslag.

hemm. Staffan Långström i Lövströmet och gäst. för Lövströmet i Lövströmet.
Olof Nilsson i Lövströmet för Lövströmet.

§ 4.

Jämlikt Konungens Befallningshavandes skrivelse den 3 Maj 1805 föredrogs vederbörande lappiska fattigvårdestyrelsens förteckning å understödstagare inom Lappby; och fingo lapparna därvid yttra sig över de särskilda understödstagarnes behov av understöd, om deras ekonomiska förhållanden och förmåga att genom arbete försörja sig, samt huruvida de ågde anförvanter, som vore skyldiga och hade förmåga att bidraga till deras underhåll.

§ 5.

Till kassamän för tiden intill nästa års sammanträd valdes Jöns Erik Midtvedt.

; och antecknades rörande lappbyns kassa följande:

ingen kassa finnes ej.

I skada å bergat förder hade utbetalts:

Lars Erik Furberg i Lövströmet kr. 15 + kostnad 8 kr. samt Lars Erik Furberg
i Furberdalen, Norge, 25 kr. samt för skadegör. 24 kr. 75 öre.

§ 6

Lapparna, hålla om lappmannen Jakob Torkelsson från Handelsdalen
lappby hos handelslapparna gjorda framställningar om att få överflytta till Tamm
lappby med sina 40 renar förblåda hävvid sammanlagt att de intet hade
något erinra mot Jakob Torkelssons inflyttning till lappbyn.

§ 7.

Lapparna höra om ankan Marte Nordfråde i mitta delar hos handelslapparna
gjorda framställningar att jämte sina sju söner Mattias och Petrus samt omkring 100
renar få överflytta till Tamm lappby, bestridde inflyttningen under uppgift
att utrymmet och gräsbettstäckningen inom lappbyn var ringa och därför ej
medgävo någon inflyttning. Endast lappmannen Nils Hovvickson anser, utan
att anföra några skäl, att han anser ansköningen bör bifallas.

§ 8.

På grund av stadens stötte kap. X paragraf 48 att Kong. Maj:ts Råd an-
gående samfundsväsendet i riket den 31 december 1925 förtogs en val av
samt fullmäktige och dess ställföreträdare inom Tamm lappby för åren 1926-1929;
och valdes nu samt lappmannen Nils Redfråde och för Nilsen Rensby och
Jens Modderfråde och Jakob Torkelsson som ställföreträdare.

§ 9.

På grund av ifrågakommit uttalandet av församlet i Brägen och jämförda
sina Tammens renbetesland som om nya Renar, förblåda lapparna att de intet
hade något erinra mot uttalandet.

§ 10.

Mot Sven Dahlström anser om att få taga 10 renar renarna m. o.
i södra delen av nya Renar hade lapparna intet erinra.

§ 11

Hans Hålvik anser om församlet i Brägen avstypat ena församlet
där redan var uttalandet till landsfiskal m. m. m. m. m.

§ 12.

Lappmannen Jens Modderfråde hos Kong. Maj:ts gjorda anser
om att få bygga en stuga vid Brägen tillflykts för samtliga lapparna.

§ 13.

Hålla om Sörvats- och Högvalens uttalandet om att
upprättas under 30 - år 1926-1928 - få taga renarna till kvaliteten.

201
foder in ^{den} bygda reubeteland, bifjåls under vickor så som
endast frige tages i djupa grubben och dolgångar.

§ 14.

Lappmannen Nils Ruffjåls framställning för anbudet till
av Kanan inkompta torg i Kåringgråns tjänstgörande av lapparna

§ 15.

Slåda av den dottern i Nils Ruffjåls hemland till den reubeteland för
när med till 12.8. om 254 heklar vid södra sidan Östergårds beärga i k. fjålsbete,
framför lapparna till förvar av fjålsbete och högt fjålsbete, under detta
skifte tillförs till lapparna i Ruffjåls och intas det av och som reubeteland i
näraste framtid stå till uttag för intag av dess reubeteland.

§ 16.

Slåda av den dotterns förslag till utläggning av fjåls brukningsrätt i Ruffjåls
viken och Målar, fjålsbete lapparna som de intas hade reubeteland i Kanan

§ 17.

I anledning av fjålsbrukarnas i Ruffjåls fjålsbruk framställning har på
sättning för beteckningen för 42 reubeteland (Tammarenen) uppräknat inkom
Förbrukningsrätt till
under den 9.8.10 oktober 1925 härskan härav lappmannen Nils Mattis Ruffjåls som då
bestände, att han den 10 okt. 1925 inkom Förbrukningsrätt mellan Ruffjåls och Ruffjåls
år påträffad en samlat reubeteland av Tammarenen, som han samma dag återfick till
grännen till Ruffjåls i Tammarenen, att han under hemmen uppräknat reubeteland som då
bestående av 23 reubeteland och 17 halvar, att inga andra Tammarenen de vid
inkom reubeteland omvalde.

§ 18

Förträdde Olof Solberg i Tammarenen och anbudet för anbudet till
som för anbudet av lapparna. Tammarenen (Ruffjåls) mot en årlig årlig
under 10 år av 25.000, och hade lapparna i reubeteland mot utläggningen
under vickor att ha en fjåls muller under anbudet till lapparna och
att till reubeteland endast frige anbudet "nederlaga" och vickor.

Som van

inbidning

Olaf Solberg

Protokoll. hållet vid sammanträde med
lapparna tillhörande Tännäs
lappby i Fjällefjorden den 19 mars
1939 inför undertecknad, lappfogde i Jämt-
lands län.

Närvarande: Ordningsmannen Jon Nilsson Renberg, Jonas P. Middag, pått
Nils Rullgård, Jakob Forkelsson, Nils Mattias Renberg, Olof Andersson Kant,
Nils Henriksson, Nils Axel Renberg, Nils Edvard Wiidenfelt som skickad
Renberg och Johanna Natalia Renberg, Anders Andersson Renberg.

§ 1.

Jämlikt stadgandet uti renbeteslagen upprättades nu i tre exemplar
renlängd för lappbyn, av vilka ett nu överlämnades till ordningsmannen
och ett skulle översändas till Kungl. Maj:ts Befallningshavande i Jämt-
lands län samt ett förvaras av lappfogden.

§ 2.

Enär det enligt renbeteslagen åligger lapp, som med renar flyttar
utom den socken, där han har sitt hemvist att, för varje socken, som un-
der flyttning av honom besökes, inom åtta dagar efter det han dit ankom-
mit hos länshufvudmannen härmed göra anmälan, men denne oftast vore bosatt
långt från lapparnas flyttningssväg och Kungl. Maj:ts Befallningshavan-
de under sådana förhållanden ägde förordna andra personer, bosatta på
platser, som ligga i lapparnas flyttningssväg, att mottaga sådan anmä-
lan, hemställades nu, att sådant förordnande måtte utfärdas för nedan-
skrivna personer, nämligen:

För Linnäs s:n: hem.äg. Staffan Långström i Lövattnet.

§ 3.

Jämlikt stadgandet uti renbeteslagen valdes av lapparna nedanskri-
vna personer att såsom godemän för lapparna under år 1939 - 1931 deltaga
i syn och värdering för skada av renar, varom uppgörelse ej träffats,
nämligen:

hem.äg. Hans Inge Fimberg i Fimberdalen och gästgivarin Hans Jönsson
i Malung för Malungens & Fimberdalens skifvelag,

hem.äg. Sven Svensson i Tännäs kyrkoby och arr. sonen Per Somningsson
i Myckelåsen inom öfriga delar av Tännäs socken;

hem.äg. Staffan Långström i Lövattnet inom Linnäs socken och an-
gränsande byar inom Idre socken.

4.

Jämlikt stadgandet i för lappbyn gällande byordning företogs val av kassaman för tiden intill nästa års ordinarie sammanträde; och valdes nu härtill lappmannen Jakob Torkelsson.

Rörande lappbyns kassa antecknades följande:

Lapphyn sakuar kassa.

Antefectuados angående skattebetalning i grönla under juni månad 1928:

tilt Olaf Mattsson i Kyrkbyn, Färmas kv 25;- till Gust Tugelbäckson, ½ kv 12.

Karl Jonsson 18: (+synthesized to 13:-)

Per Halvannst " " 20:-

A'færgat fører: Måns Bergman ^{Frinds} 45-88; Søren P. ²⁴⁻ (²⁴⁻ = Egnedshead nr 6:-) 36:-
 — Karl Jørgensen, Kjøbenhavn, F.A. 13:-
 — " " " 13:-

Jämlikt stadgandet uti § 48 Kungl. Maj:ts stadga, angående nomadundervisningen i riket den 31 december 1925 företogs nu val av nomadskollfullmäktige inom lappbyn för åren 19____ — 19____; och valdes härtill

samt till deras ställföreträdare

Då förordnandet för lappbyns nuvarande ordningsman utginge i och med detta års utgång, företogs val av ordningsman inom lappbyn för nästkommande 6-årsperiod 19.....-19.....; och valdes nu härtill lappmannen

§ 5.

Antecknades rörande lapparnas vinterflyttningar och flyttningsvägar, betesförhållanden under året, förekomst av rensjukdomar, rovdjurs härjningar bland renarna och av rovdjur dödade renar, samt invasioner av norska renar till Sverige och svenska till Norge, följande:

Lapphygno renar betet hola äret mom lapphygno eget runde.

Tunga nensjukdomar, uti ar rordyni lokahe roma' un ter ai 1928.

Hy linge distrikets lappar den 10 mars utskrift från Tamin's lappsty:

§. 6.

Haides lapparna ang. utarr. av Jant 5 fiske samt beti;

Lapparna hade intet att erinra sig att de Elachelous an. finge förnyas, men be-
träffande ingenjör Möllers ansökan om guld & fiskriets inom dels Relfjälet och
dels Taninas rörelses land oortyrade lapparna enheligt framställningens,
På Huf Jönssons ansökan om städer an. tillgripes, utan förbehåll beträff till för utflytt
Marit Kristensson " " "

Jon Olsson, Tåmås, ansk. att få an. de skiften, som varit Kristianson följ. an.
twis. med J. Bäckström, tingslydare betriff. del an J. Bäckström följ. an. o. svarsk.

Protokoll, hållet vid sammanträde med
lapparna tillhörande Fannäs
lappby i Käringsjön den 27 mars
19 30 inför undertecknad, lappfogde i Jämt-
lands län.

Närvarande: ordningsmannen Jon Nilsson Rensberg o hustru, Jakob
Torkelson o hustru, Jonas Pedersen Midtved, Olof Nilsson Rensberg,
Nils Mattias Rensberg, Nils Axel Rensberg, Anders Rensberg,
Tomas Hansberg Rensberg, Nils Pålfrid, Olof Andersson Kant
Hans Axel Rensberg, Nils Hennriksson och Elisabet Rensberg,
Johanna Rensberg, Maria Willemsen samt Olga Willemsen.

§ 1.

Jämlikt stadgandet uti renbeteslagen upprättades nu i tre exemplar
renlängd för lappbyn, av vilka ett nu överlämnades till ordningsmannen
och ett skulle översändas till Kungl. Maj:ts Befallningshavande i Jämt-
lands län samt ett förvaras av lappfogden.

§ 2.

Enär det enligt renbeteslagen åligger lapp, som med renar flyttar
utom den socken, där han har sitt hemvist att, för varje socken, som un-
der flyttning av honom besökes, inom åtta dagar efter det han dit ankom-
mit hos landsfiskalen härom göra anmälan, men denne oftast vore bosatt
långt från lapparnas flyttningsväg och Kungl. Maj:ts Befallningshavan-
de under sådana förhållanden ägde förordna andra personer, bosatta å
platser, som ligga i lapparnas flyttningsväg, att mottaga sådan anmä-
lan, hemställdes nu, att sådant förordnande måtte utfärdas för nedan-
skrivna personer, nämligen: hem af: Steffan Långshorn i Lövåne
och Lövåne och hem af: Nils Oron i Storfjäten, och Luffjäten,

§ 3.

Jämlikt stadgandet uti renbeteslagen valdes av lapparna nedanskri-
vna personer att såsom godemän för lapparna under år 19 30 - 19 31 deltaga
i syn och värdering för skada av renar, varom uppgörelse ej träffats,
nämligen: förutom de i § 1 i 1929-års protokoll nämnda för Malen-
gens och Fannäs dalens skifves lag.

§ 4.

Jämlikt stadgandet i för lappbyn gällande byordning företogs val av kassaman för tiden intill nästa års ordinarie sammanträde; och valdes nu härtill lappmannen Jakob Tordhagen.

Rörande lappbyns kassa antecknades följande: Räkenskaperna rör icke en sammansattida, men kassaboken skulle inom kort insändas till lappfogden (se prot. 12/6 1930). Räkenskaperna uppräknas och 20 st. 13/6 1930. Utstående fordringar m. l. förhållning kr 153, 50; Inrestande hos ordningsmannen kr 257, 50.

§

Jämlikt stadgandet uti § 48 Kungl. Maj:ts stadga angående nomadundervisningen i riket den 31 december 1925 företogs nu val av nomadskollfullmäktige inom lappbyn för åren 19 — 19 — ; och valdes härtill

samt till deras ställföreträdare

§

Protokoll 27.3.1930

Då förordnandet för lappbyns nuvarande ordningsman utginge i och med detta års utgång, företogs val av ordningsman inom lappbyn för nästkommande 6-årsperiod 19 — 19 — ; och valdes nu härtill lappmannen

§ 5.

Antecknades rörande lapparnas vinterflyttningar och flyttningsvägar, betesförhållanden under året, förekomst av rensjukdomar, rovdjurs härjningar bland renarna och av rovdjur dödade renar, samt invasioner av norska renar till Sverige och svenska till Norge, följande:

Lappbyns renar ha hela året varit inom lappbyns område.
Inga rensjukdomar, inga av rovdjur dödade renar, en björn finnes inom lappbyns område i trakten av Harvokenni vägen.
Norska lappar ha sedan förra sammanködet ej varit hit för att utskilja renar, ungefär 25 norska renar finnes f. u. i renbyrten, varav ungefär 5 varit inom lappbyns område hit till.

§ 6.

1. Hörde lapparna över hem ägarna Johan A. Jonsson i Tainas kyrkoby och O. J. Långens i Käringsjövälen antas att under åren 1930-1932 ha taga renmossa, den förra 8 lass årligen i trakten söder om östra abarvikarna, den senare 15 lass årligen på södra sidan om Tausjövälen, ant mal en argift av

Protokoll, hållet vid sammanträde med
lapparna tillhörande Tänna's
lappby i Käringsjön den 4 mars
1931 inför undertecknad, lappfogde i Jämt-
lands län.

Närvarande: Ordningsmannen Jon Nilsson Rensberg o. h. lappvännen
Olof Nilsson Rensberg o. h. Anders Jakobsson o. h. Jakob Förelsson,
Tomas P. Midhagsfjäll, Olof Andersson Haut, Nils Axel Rensberg, Nils
Rutqvist o. h. a. Elisabet Rensberg, lappskrivarna Karin Fjällin
Hjga Wittenfält, husherr Sigrid Rensberg.

§ 1.

Jämlikt stadgandet uti renbeteslagen upprättades nu i tre exemplar
renlängd för lappbyn, av vilka ett nu överlämnades till ordningsmannen
och ett skulle översändas till Kungl. Maj:ts Befallningshavande i Jämt-
lands län samt ett förvaras av lappfogden.

§ 2.

Enär det enligt renbeteslagen åligger lapp, som med renar flyttar
utom den socken, där han har sitt hemvist att, för varje socken, som un-
der flyttning av honom besökes, inom åtta dagar efter det han dit ankom-
mit hos landsfiskalen härom göra anmälan, men denne oftast vore bosatt
långt från lapparnas flyttningsväg och Kungl. Maj:ts Befallningshavan-
de under sådana förhållanden ägde förordna andra personer, bosatta å
platser, som ligga i lapparnas flyttningsväg, att mottaga sådan anmä-
lan, hemställdes nu, att sådant förordnande måtte utfärdas för nedan-
skrivna personer, nämligen: hem. äg. Staffan Långström i Lärstunet,
och Lördalen och hem. äg. Nils Rönne i Storfjället och Lufjelen.

§ 3.

Jämlikt stadgandet uti renbeteslagen valdes av lapparna nedanskriv-
na personer att såsom godemän för lapparna under år 1932 - 1934 deltaga
i syn och värdering för skada av renar, varom uppgörelse ej träffats,
nämligen: de personer som för lappbyen upptagas i Lärstunet, (Lördalen)
Gen. N. n. n. 15. 1930.

§ 4.

Jämlikt stadgandet i för lappbyn gällande byordning företogs val av kassaman för tiden intill nästa års ordinarie sammanträde; och valdes nu härtill lappmannen *Nils Rulfsen*

Rörande lappbyns kassa antecknades följande:

§

Jämlikt stadgandet uti § 48 Kungl. Maj:ts stadga angående nomadundervisningen i riket den 31 december 1925 företogs nu val av nomadskollfullmäktige inom lappbyn för åren 19 — 19 ; och valdes härtill

samt till deras ställföreträdare

§

Protokoll 4.3.1931

Då förordnandet för lappbyns nuvarande ordningsman utginge i och med detta års utgång, företogs val av ordningsman inom lappbyn för nästkommande 6-årsperiod 19 — 19 ; och valdes nu härtill lappmannen

§ 5

Antecknades rörande lapparnas vinterflyttningar och flyttningsvägar, betesförhållanden under året, förekomst av rensjukdomar, rovdjurs härjningar bland renarna och av rovdjur dödade renar, samt invasioner av norska renar till Sverige och svenska till Norge, följande:

Lappbyns renar ha under året betat inom lappbyns område, där rensjuktönan, rovdjur finnes i inom lappby, norska lapparna åter hämtade 133 renar där

Betesförhållandena voro under våren något bättre än föregående och under hösten 1920 goda.

§ 6.

Hörsles lapparna om Paul Jönassons anhållan att få boskötta sig i Valvattarna på Jabs trästen, den vall, som nu är av Tug. Berg. Tamm. Husen äro i skapligt skick, men torde behöva reparation, de hade intet att erinra mot att Jönasson finge använda nämnda förlägg.

§ 7.

Hörsles lapparna om dels Per Wihlens m.fl. framställning om att få använda fjället i Rogen på 10 år dels en liknande anhållan från Per Persson och Karl Persson, alla i Tammis. Lappbyns beaktade framställning

Protokoll, hållet vid sammanträde med
lapparna tillhörande Tämmå
lappby i Kärningssjön den 25 maj
1934 inför undertecknad, lappfogde i Jämt-
lands län.

Närvarande: ordningsmannen Jon Nilsson Rensberg, lappmännen Olof
Nilsson Rensberg, Anders Jakobsson, Jakob Eriksson, Nils Mattias Rensberg
Nils Ruffjäll, Olof Andersson Kant, Nils Hennriksson, Nils Karl Rensberg
Jon Kant, Hans Karl Rensberg, Paul Jönasson, lappskv. Johana Rensberg,
Sygnil Ruffjäll, Elisabet Rensberg o. Sygnil Rensberg

§ 1.

Jämligt stadgandet uti renbeteslagen upprättades nu i tre exemplar
renlängd för lappbyn, av vilka ett nu överlämnades till ordningsmannen
och ett skulle översändas till Kungl. Maj:ts Befallningshavande i Jämt-
lands län samt ett förvaras av lappfogden.

§ 2.

Enär det enligt renbeteslagen åligger lapp, som med renar flyttar
utom den socken, där han har sitt hemvist att, för varje socken, som un-
der flyttning av honom besökes, inom åtta dagar efter det han dit ankom-
mit hos landsfiskalen härom göra anmälan, men denne oftast vore bosatt
långt från lapparnas flyttningsväg och Kungl. Maj:ts Befallningshavan-
de under sådana förhållanden ägde förordna andra personer, bosatta å
platser, som ligga i lapparnas flyttningsväg, att mottaga sådan anmä-
lan, hemställdes nu, att sådant förordnande måtte utfärdas för nedan-
skrivna personer, nämligen: hem ej. Staffan Långström i Svärniet,
och Lovshalen och hem ej. Nils Olsson i Stofjäten och Långjäten.

§ 3.

Jämligt stadgandet uti renbeteslagen valdes av lapparna nedanskri-
vna personer att såsom godmän för lapparna under år 1932 — 1934 deltaga
i syn och värdering för skada av renar, varom uppgörelse ej träffats,
nämligen: godmännen Lovde och Bodde Kvan, namnen Se. Jruell,
län's allm. kung. Landsk. Ser. A. nr 22 1931.

§ 4

Jämlikt stadgandet i för lappbyn gällande byordning företogs val av kassaman för tiden intill nästa års ordinarie sammanträde; och valdes nu härtill lappmannen *Mils Ruffälv*.

Rörande lappbyns kassa antecknades följande: *rekonskansen för år 1920 förklarad och ansvaret beviljades, rekonskansen för år 1921 förklarad och ansvaret beviljades, utskänk förklarad som förklarad 208.13.*

20

Jämlikt stadgandet uti § 48 Kungl. Maj:ts stadga angående nomadundervisningen i riket den 31 december 1925 företogs nu val av nomadskollfullmäktige inom lappbyn för åren 19___ — 19___; och valdes härtill

samt till deras ställföreträdare

St.

Protokoll 25.5.1932

Då förordnandet för lappbyns nuvarande ordningsman utginge i och med detta års utgång, företogs val av ordningsman inom lappbyn för nästkommande 6-årsperiod 19.....-19.....; och valdes nu härtill lappmannen

5.

Antecknades rörande lapparnas vinterflyttningar och flyttningsvägar, betesförhållanden under året, förekomst av rensjukdomar, rovdjurs härjningar bland renarna och av rovdjur dödade renar, samt invasioner av norska renar till Sverige och svenska till Norge, följande:

Lappdjurs renar ha under vintern betett i Högroden. Tunga rensjunkdomar. Har efter en varg påtreffats i Skibroffjället närmast järn förkommer. Nordens Lappar pån besökt. Rönsten och Tälgen skiftade i Fjällesjö den 16 jan 1912, 84 renar. Från Norge hara Lapparna återhämtat omkring 40 renar. Rensförsamlingen hara varit i stort sett goda, skick blivande i jämvär. Skiftpärs av skara.

56.

Föredrags berättelse om lärarutbildningen vid ^{Svea} Färdsskolan i Stockholm
 förklarad som en del af Kungl. L.: 1931 ²/₄:s och Kungl. Meddel.
 af 8 Febr. 1936 fritt en del af: Sigrid Lilja stiftet f. 1936.

97.

Trichogaster *fol.* *an.* *Blf* *Hannover* *Salzburg* *Lin.* *2* *8.* *sand* *Lehm.*

Protokoll, hållet vid sammanträde med

lapparna tillhörande Tännäs

lappby i Käringsjön den 4 juni

19 36 inför undertecknad, lappfogde i Jämt-lands län.

Närvarande: ordningsmannen Anders Jakobsson f. d. vil-
oringsmannen Jon Nilsson Rensberg o. d., lappmännen Albin Kant,
Jakob Torkelson, Tomas Hanson Rensberg, Nils Mikkelson Rensberg,
Jon Olsson Kant, Nils Mattias Rensberg, Olaf Kant, Zakarias
Jonasson, Nils Nils Rensberg, Hans Nils Rensberg, och a.
Edvin Rensberg och a. Johanna Rensberg, samt Nils Edvard
Widerfeldt, Pål Jonasson, och Nils Orma.

§ 1.

Jämlikt stadgandet uti renbeteslagen upprättades nu i tre exemplar renlängd för lappbyn, av vilka ett nu överlämnades till ordningsmannen och ett skulle översändas till Kungl. Maj:ts Befallningshavande i Jämtlands län samt ett förvaras av lappfogden.

§ 2.

Enär det enligt renbeteslagen åligger lapp, som med renar flyttar utom den socken, där han har sitt hemvist att, för varje socken, som under flyttning av honom besökes, inom åtta dagar efter det han dit ankommit hos länshövdingen härmed göra anmälan, men denne oftast vore bosatt långt från lapparnas flyttningssväg och Kungl. Maj:ts Befallningshavande under sådana förhållanden ägde förordna andra personer, bosatta å platser, som ligga i lapparnas flyttningssväg, att mottaga sådan anmälan, hemställdes nu, att sådant förordnande måtte utfärdas för nedan-skrivna personer, nämligen: hem. äg. Staffan Långström i Lör-
vaunet, adress: Lofsdalen, och hem. äg. Nils Olsson i Stoppåten,
adress: Tannaheden.

§ 3.

Jämlikt stadgandet uti renbeteslagen valdes av lapparna nedanskriv-na personer att såsom godemän för lapparna under år 19 36 — 19 38 deltaga i syn och värdering för skada av renar, varom uppgörelse ej träffats, nämligen: de i sammanträde den 24 maj 1935 valda godemä-
nen, Länshövding. Ser. A. S. 11, 1935, omvaldes.

ÅRE STORSJÖ LAPPBY

<u>Årtal</u>	<u>Vinterbetestrakter</u>
1898 (lappfogde Brännströms sammanträde)	Lillfjället, Avafjället, Högvålen, Grundsjön.
1899 (bilaga 8:1)	Åre Storsjö tillhörande renar brukade ströva omkring utan tillsyn till stor skada för dem i andra lappbyar, tillhölls på det allvarligaste att utöva noggrann tillsyn över sina renar.
1900	Vinterbete gynnsamt.
1901	- "- -
1902	- "- -
1903	- "- -
1904	- "- -
1905 (bilaga 8:2)	Klagomål från Särvsjöns byamän över att lapparna lät renarna ströva fritt, tillhölls allvarligt att noga bevaka sina renar.
1906	Vinterbete gynnsamt.
1907	Svårt.
1908	Gynnsamt.
1909	Gynnsamt.
1910	Uppgift saknas.
1911	- "- -
1912	- "- -
1913	- "- -
1914	- "- -
1915 (inlaga 8:3)	Beslöts att arbetet med slaktningar av de förvildade renarna skulle återupptagas fortast möjligt och bedrivas med all kraft.

Gröbakall hälsat vid samman-
träde med lapparne tillhörande N:o
Storjös lapphy i Ljunveds egendom
den 28 Mars 1899.

Navn: J. E. Jakobsen, Jon Nilsson Torkel
 Jonassen, Joh. Mathias Tomasson / Ordnings-
 Mannen N. J. Nordstøld
 Navn: J. E. Jakobsen, Jon Nilsson Torkel
 Jonassen, Joh. Mathias Tomasson / Ordnings-
 Mannen N. J. Nordstøld
 Navn: J. E. Jakobsen, Jon Nilsson Torkel
 Jonassen, Joh. Mathias Tomasson / Ordnings-
 Mannen N. J. Nordstøld

Kallelse till Sedan anberknatts att kallelse till sammantädet
sammantädet skett dels genom kungärlers uppläsande vid
m. m. gudstjänst: i Tånnäs kyrkas kyrka den 25-
tänvarande Mars och i Tånnäs dalens skol-
hus påföljande dag afven som genom säll-
skilda skrifvelser till länsmannen i Tånnäs
distrikt, ordningsmannen N. J. Anlekald och
c. Bevakaren Sven Svensson i Valmarna
upplästes och godkändes till riktigheten af an-
berknad Cappfogde efter utaf aflidne Lapp-
fogden P. A. Brämstam efterlemnade bly-
ertsaupteckenings uppsatta protokollat först
vid sammantädet den 5 December 1848.

72

[illegible]

"Betydning af Bil.
~~Af det~~ ^{Förslag} ~~beloppet~~ ^{mått} det uti lydningens § F
 angifvade vidt ansees tillräckligt i sammanhan-
 den af det jämteligt beskatta sammanträdet.
F 3

३३

Endragning af handlingar för inhemskt af upplyningar gärande
åtskilliga till Hanc. Rådhus eller Rappfogden

1899. Dec 28 Mars

1²
indragas
armed
a mat
pickrate
fleyter
- Nord -
age vid
o same
et vid
- Minutina
vid of
harker
skinnad

co made
I m-
med

Wanaw
iukapt
anaw
adet pore
kawe
ritia dele
linie

nuan tillign till åter skada för dem i andra lapp-
 byar, som vinnlade sig som ordentlig nuvård.
 Särskildt framhålls att nuvarande ordningarna
 nu i Ark - Storjö lappby voro mindre lämplig
^{symmetrisk} ~~särskildt~~ som man voro läghalt och till följd
 deraf ej kunde lidas framt i fjällen så snabbt
 som förhållandena ofta påkallade. Till följd
 af denna anmärkan, hvors riktighet förhåller sig
 tillsammans med nuvarnes vaktställning be-
 styrket af många berörda personer, tillhöllas
 de nämnda lapparna på det allvarigaste
 att utöfva noggrann tillsyn öfver sina mark,
 hvarjante tillkännagafs, att lappbyns medlem-
 mar skulle till det väl af ordningarna, som
 iustierande höjt förutsetts, öfvertäcka hvil-
 ken person kunde vara lämpligast för ordnings-
 mässiga befäringar.

87

Andring: På gifna anbudning inkommandes, att den distrikts-
distrikts indelning enligt 22 § maktbeslagna, som beständes
indelning på adt under 4 § i det vid sammankommet den 7
juni 22 § Oktober 1898 hållna protokoll utvisar, borde i så
maktbeslagna. mätte förändras så följande distriktet skulle kom-
ma att omfatta Storjö socken, andra distriktet Tu-
nårdalens och Tärnås skiftelag, tredje distriktet
Ansjö och samt Heide Långå och Vikens skiftelag
och fjärde distriktet Huvudåsen och Lilla
samt Vindalens skiftelag.

80

na plaga-
af Tunnat
sjo lapp-
runking

Aug. ren- Härpå genomgås nya lagar bestämmelser
mätning månde rummätning, öfver fjellmannen upp-
m. m. manader ad attå sig öfverhålla till noggrann af-
teckning: samt afhandlas åtskilliga lappiska
gemmensamt eller enskilda lappas månde angä-

Protokoll fört vid sammanträde med lapparna tuchörande Åre - Storjå lappby, inför undertecknad, t. f. lappfogde, i Stogvålen, Tana socken den 7 April 1905.

I öfverensstämmelse med Kungens Befattningsskapandes i fämlands län förordnande af den 27 östlidne Mars inbådte sig undertecknad denna dag härolades för att hälla det uti § 11 lagens om svenska lapparnas rätt till arbeta i Sverige den 1 Juli 1898 förskrifva årliga sammanträde med lapparna tuchörande Åre - Storjå lappby, och sedan å utsatt tid luvstadeskommitté: Ordningssmannen Nils Nilsson, lappmännen Lars Jonasson Rinfelt, Jon Jakobson, Jon Jonsson, Nils Jonasson Ringdahl, Nils Almacht och Jon Torkelson, alla renägande lappmän inom lappbyen samt lappmännen Jon Jonsson från Tule lappby och af bofaste Per Budmundson och hemmanägaren Simon Simonson i förvaltniet, så förordnades sammanträdet i den ordning detta protokoll närmare uppmärksamhet.

Förlikhet stadgandes uti § 11 oförannärade lag upprättades nu i två exemplar en remläng, hvar af det ena öfverlämnades till ordningssmannen och det andra skulle till Kungens Befattningsskapande inlämnas, och var remlängden så lydande: "Förteckning öfver renägare, renskötare och antal renar tuchörande Åre - Storjå lappby upprättad vid sammanträdet inför undertecknad lappfogde, den 7 April 1905."

Renägares namn	Antal renar			Anteckningar
	egna	sköt	summa	
Jonas Jonsson	150		150	✓
Jon Jakobson	600			✓
Torkel Jonsson		15		✓
Nils Almacht		5	620	✓
Jon Nilsson	275			✓
Jon Torkelson		30		✓
Mårten Thomasson		8	313	✓
Nils Nilsson	470			✓
Torkel Nilsson		100		✓
Albin Kant		2	573	✓
Jakob Nilsson	275		275	✓
Måkan Lucia Larsson	200			✓
Jonas Jonsson		50		✓
Anna Lisa Jonsson		80		✓
Sigrid Jonsson		50		✓
Lucia Jonsson		50		✓
Dräng Nils Larsson Arman		20	450	✓
Jonas Larsson	225			✓
Dräng Torkel Larsson		5	230	✓
Hans Nilsson Ringdahl	150			✓
Dräng Per Larsson		20	170	✓
Nils Jonsson Ringdahl	10		10	✓
Nils Jakobson	5			✓
Mårten Jakobson	2360		10	✓
Summa			2800	

Stogvålen den 7 April 1905. Mr. Staaff. Riktigheten af förtecknade remlängd intygas. Dag om öfver Nils Nilsson, ordningssman - Nils Jonsson Ringdahl, s. f. Rinfelt.

§2.

Under åberopande af §2 nämnda lappmannen det Konungens Befallings-
håbande måtte förordna arrendatorn Per Söderlund i Solvånet att för dennes räk-
nelse sådan arrendan som enligt denna paragraf åligger lapp som med denna flyttar
åt den som söker, då han har sitt hemvist.

§3.

förelämnat stadgandet uti §2 samma lag utgår nu lappmännen nedanskripne
personer att under tiden till nästa val bjuda på såsom gode män vid fall,
som i 20 § sägs nämligen:
hemmansegen Oluf Sundin och gårdningsmannen Per Palm, både i Storö, inom
Storö socken,
hemmansegen Halfen Hansson Sundin i Finsdalen och fastigjaren Sven Svensson
i Walmanne inom Finsdalen och Pannas skifteslag;
hemmansegen Sven Persson Hedmark i Särpsjö inom Särpsjö, den ä-
dalen och Hemvålen;
föreläggaren för Jonasson i Hede kyrkby och handlanden Per Persson i
Brundby inom Hede, Lång och Wikens skifteslag

§4.

Ordningssmannen Nils Nilsson tilläts om emot kint att behålla
femtio kronor, utgörande honom för år 1903 till utskänd gratifikation
såsom ordningssman inom lappbygd.

§5.

Sedan antecknats att i lappbygdens kassa, som vid senaste sammän-
trädet uppgått till 180 kronor, hvilka då beslutats användas till uppförande
af en stångrel mellan djungsjöarna och Stentjärnarna, inga ^{vidare} förändringar
flutit, förelägs om val af kassaman, och valdes om här till valhögt
Lars Jonasson Rinfelt.

§6.

Upplystes att vid utskifning af renar, som nyliken est rum med
Ovikens lappbygd, de två skiftes af 313 renar.

§7.

Med anledning af de klagomål som af Särpsjöns byamän anförts
öfrar att lapparna ej ordentligen vallade sina renar utan låto dem
vilta stupa omkring på Särpsjön område, då de uppgjafs höra förordnat

skada, till
renar på
Särpsjön
och nytt.

På deras
närvarande
skande
öfrarna,
lata var
att de o
blev

Tillfraga
om i We
vidgung
byggna
kunde
ber om
om af u
långliga
där de g

Föredrag
till Kon
skyldig
lata a
att den
lappbygd
att där
ynghing
blev
skador
vargar

70
Lap
1903
1904

4

it Konungens Befallnings-
brevet att för dennes orsak,
en med denna flyttar.

en medanskrifve
de man vid fästet,

i både i Skogsjö, inom

ipå en Linnéum

Skogsjö, denna -

den Per Persson i

här till ett hundra-
band gratifikation

maste samman-
den till uppförande
ca, inga runder in-
i här till en hundra

en ett rum med

byggnad, anförts
utan lät den
spas höra förordet

skada, tillhölles nu lapparna allvarligare att hädanefter nogra beakta sine
rena i på det skadegörande i befastas egendom, så vitt möjligt var, måtte
förkommas. I sammanhang härmed uttalade lappmannen be-
höf och nyttan af att Skogsjöns by förvärfvades för vintertid utvidgning.

§ 8.

På därefter gjord framställning förklarade lapparna att de ej hade något att
vinna emot att bitet i södra sidan Skogsjöns bytarrunderades till några af
skanderna Per Enn, Per Laksom eller P. Backman eller att fisket i Skogsjöns-
sjöarna upplättes till Hans Larsson Stuevold. Afgiften för denna fiskerätt syntes dem
vara värd 20 kronor. Likaledes förklarade de sig ej hafva något emot
att de släpps i Ljusnadal om Wapenins enligt skrifvelse önska att arrenda
blefva bortarrunderade.

§ 9.

Tillfrågade om frigående förklarade lapparna att den man som af Petter Skog-
sen i Wundalen utbjödets Konst. Mäst. och Kraman för inköpet till redbetrandes ut-
vidgning, ej var för lappbyns behof nödig eller lämplig, att beviljade be-
byggningen öfver Ljusnadal vid Ljusnadalens ännu ej varit fullbordad, att de ej
kunde yttra sig om huruvida det var af behöfvet att utarrundering af jästmar-
ker inom lappbyn för några tid upphörde, att de ej hade något emot det lappar-
som af en eller annan anledning nödgats upphöra med anskotning, fingo beakta sig på
lämpliga ställen inom redbetranden så långt som möjligt från redbetrandes betesplatser,
där de ej voro till några skada för anskotningen.

§ 10.

Föredrogs en af den Stadsrådet och Luffen för Konst. Landt. försvarsdepartementet
till Konungens Befallningshögmande i landet aflämnad skrifvelse rörande föredrag-
skyldighet för de väpningslaga lapparna att under fredstid undgå några mi-
litär utbildning. Vid nu hafven förläggning framhölles lapparna
att bland den fåtaliga fjärbefolkningen inom samtlands land ej funnos flera
lappunglingar i fjällen och som grundläggande behöfdes äro om för anskotning,
att därefter den anskotande lappbefolkningens i väpningslaga lapparna varande
unglingar skulle bortkallas att fullgöra sin väpningslaga skyldighet otvifvelaktigt
blef den att redbetranden, tillförsäkrad vanvård med getning, dels skulle för-
skades i befastas egendom och dels skulle förskingras och blija en byle för
vargar och hundar och det nämnda en följt hädanefter lapparna minnas och den

1 10 - h. b. avlämn - brevit - A. C. H.
130 - smidda
1 46 -
265 st.

Bilag 8:3

PROTOKOLL fördr vid sammanträde med lapparna
tillhörande Än. Ströjt lappby i Ljungdalen
den 14 sept. 1915

Jämlikt Konungens Befallningshafvandes förordnande af den 14 juni 1915 inställde sig under tecknad, t. f. lappfogde i Jämtlands län, denna dag i Ljungdalen för att med lapparne tillhörande Än. Ströjt lappby hålla det uti § 11 lagen om svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige den 1 Juli 1898 föreskrifna årliga sammanträde; och sedan å utsatt tid tillstädeskommit:

Ordningsmännen Anders Lige och lappmännen Jön Elias Jakobsson, Nils Larsson, Amor, Nils Nilsson, Lars Jonasson, Pers Petter, Anders Olsson, Pemander, Jön Eriksson, Enkel Nilsson, Nils Jonasson, Pingda, Nils Petter Jonasson, Jonas Jakobsson, Nils Jonasson, Pers Petter, Thauris och Lars Larsson Kräike i Handölsdalen

så försiggick sammanträdet i den ordning detta protokoll närmare omsformuler.

§ 1.

Under återopande af § 12 nämnda lag anhöll lappmännen det Konungens Befallningshafvande måtte förordna nedanskrisne personer att en hvar inom sin socken emottaga sådan anmälan, som enligt denna paragraf åligger lapp, som med renar flyttar utom den socken där han har sitt hemvist, nämligen:

?

§ 2.

Med anledning föreskrift uti § 22 meranämnda renbeteslag valde nu lappmännen nedanskrisne personer att under tiden till nästa val såsom godemän tjänstgöra vid syn och värdering enligt § 20 samma lag å skada förorsakad af lapparnes renar inom nedan omsformälda trakter, nämligen: ari. Mathias Funder och Per Pålsson för Ströjt socken, huvud. Halfron Funder i Funderdalen för Funderdalen socken; an. Halfron Svansson i Pinningsås för kyrka Svansson, huvud. och Svansson; Anders Per Funder i Långi och huvud. Johan Olsson i Anders kyrka för Anders kyrka socken.

Jämlikt stadgande uti § 11 renbeteslagen den 1 Juli 1898 upprättades nu i två exemplar en renlängd, hvaraf det ena exemplaret öfverlemnades till ordningsmannen och det andra skulle till Konungens Befallningshafvande insändas; och var denna renlängd så lydande:

"Förteckning öfver renägare, renskötare och antal renar tillhörande *Äm. Storg's lappby*, upprättad enligt stadgandet uti § 11 lagen om de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige den 1 Juli 1898 vid sammanträde inför undertecknad, t. f. lappfogde, i *Ljingsdalen* den *14 september* 191*5*.

Renskötarnes och renägarnes namn	Antal renar			Anteckningar
	egna 2½	sköt-	S:ma	
<i>Jon Elias Jakobsson</i>	450			
<i>S. Jakob Elias</i>		20		
<i>Perhel Jonassons skötare</i>		2		
<i>Nils Almroth</i>		20	472	
<i>Olof Lijedahl</i>	270		270	
<i>Albert Raat</i>	100		100	
<i>Nils Nilsson</i>		*		
<i>Lucia Jonsson</i>		70		
<i>Jon Nilssons skötare</i>		60	100	
<i>Perhel Nilsson</i>	15			
<i>S. Nils Gustav</i>		2	17	
<i>Jonas Jonsson</i>	50		50	
<i>Lars Jonasson Ringet</i>	4		4	
<i>Jon Eriksson</i>	115		115	
<i>Per Larsson</i>	50		50	
<i>Malin Dnj</i>	50		50	
<i>Nils Larsson Almroth</i>	10		10	
<i>Nils Jonasson Ringet</i>	20		20	
<i>Ellenhet Nilsson</i>	57			
<i>Lucia Larsson</i>		165		
<i>Nilsen Jakobsson</i>		2	230	
<i>Lappfogde Indörsruar</i>			1200	
<i>Summa renar</i>			2708	
<i>Transit: Nils Jonsson Norrsköld</i>	225		225	
<i>Jonas Jonsson</i>	81		81	
<i>Jonas Jonasson</i>	170			
<i>Lucia Jonasson</i>		35		
<i>Kristina Jonasson</i>		25	60	
<i>Ellen Margareta Jonasson</i>		14		
<i>Jon & Jäustinen</i>		15		
<i>Perhel Eriksson</i>		29	298	
<i>Jonas Nilsson & Jäustinen</i>	70		70	
<i>Lars — — —</i>	40			
<i>Kristina — — —</i>		2	43	
<i>Nils Nilsson</i>	50		50	
<i>— — — i Storvallen</i>	350			
<i>Jakob Eriksson</i>		25	375	
<i>Summa renar</i>			1742	
<i>Landölsdalen: Lars Larsson Träike</i>	800		800	
<i>Summa renar</i>	2977		800	
<i>Summa Summarium</i>			4652	
<i>Dag som övan</i>				
<i>Öfver. Stågg</i>				
Riktigheten af denna räkning intyga:				
<i>Nils Jonasson Norrsköld, Olof Lijedahl, L. Larsson Träike.</i>				
<i>Ordningsman</i>				

74.

Fædres legeske fattigvæsenstyrebeholdningen i Tamme forslag til indtægt under år 1910
til fattige legeske inkomme An - Fattig legeske, og forekomme der ikke en anden an-
mærkning mot forslaget.

88

Tilstandes arkivmannen Olof Liljedal haran fød år 1914 tilsendte
 gratifikation, 150 kroner.

३६.

Föredraget lyssnades på af Johannis från Kalls lyssnare anord-
flyttning till Handelsakademien lyssnare. Anordningen avlystas och beständigt
någon frånvarande lyssnar skulle på iiffligast förändring man påse hur många
af lyssnarens egna lyssnar åter upptogs i skolorna efter det de förändrade renas
na ^{hunnit} förändrats —

47.

Sin §7.
Nils Nilsson överlämnade 18 bl. svår utgående fr. ordn. Om Anderton i Halls
brygga väsentligt belopp på en sin Nilsson stulna tårn höj sin, som nedskatade
min Halls brygga. (R. H. 45 år 1915)

Hd.

Twistlades Vis Jorann Þingdal 20 br. frá ein meðlablatti sem/æ! 19/12/2003

49.

29.
Beträffande byggnads kost inkränktade på inkränktene för följande rum:
nyggat till 34328 kr. 83 öre och utgift till 14404 kr. 21 öre behållningen om-
hinder 19924 kr. 62 öre, därav i bank inlåsta 13000 och hos ordningsmannen Eds-
dal inlåsta 3750:62, hos Nils Nilsson 2000, hos Ruffell 1074 och hos Almqvist
170 kr. Den ~~konst~~ utvärderingen av de nämnda byggnaderna
skulle givna grundläggning, och revisionen därefter pådragas
vid nästa sammankommande -

50

Uppdrags åt ordningsmannen Ol. Lohdal att till julius Termen och

Om Hedmark i Sverige utbetalas kr. 100. - enl. synsprotokoll 10/9 16.

§ 11.

Besluts att arbetet med nedoläkningsen av de försvikade
namn skulle återupptagas fortast möjligt och bedrivas med
all kraft.

§ 12.

De ordningsman innan den numera i tre delar uppdelade Åre -
Storby lappby utöfades av: varje lappby med länningar,
från Tassins lappby: Nils Jönsson Nordkvist med alla söner,
,, Mittådalen ,, : Nils Nilsson med alla söner, samt
,, Händalsdalen lappby: Olof Lidsjö. Lars Erik och en int.

§ 13.

För och med utseende av denna antagna följande lappby och län ur
lappbyens fud: Albin Kant, Torkel Nilsson, Anders Herman Rensberg,
Nils Lamm Nilsson, Nils Teodor Jönsson, Lars Ringdal.

Som svar

For fideus

Almström

HANDÖLSDALENS SAMEBY

<u>Årtal</u>	<u>Vinterbetestrakter</u>
1916	Inga uppgifter.
1917	Ingivet av svarandena.
1918	Inga uppgifter.
1919	Inga uppgifter.
1920	Inga uppgifter.
1921 -	Ingivna av svarandena.

MITTÅDALENS LAPPBY

<u>Årtal</u>	<u>Vinterbetestrakter</u>
1916	Ingiven av svarandena. "Som det för närvarande funnes förvildade renar inom lappbyn....."
1917	Inga uppgifter.
1918	Inga uppgifter.
1919	Inga uppgifter.
1920	Inga uppgifter.
1921	Inga uppgifter.
1922 (bilaga 12:1)	"Antecknades att lappbyn sedan 1916 på våren haft sin renhjörd under hela året i tvenne avdelningar: Den ena (Nils Nilsson m fl) på våren vid Storvallen och Flatruet och på sommaren vid Djupsjön, Skärvaxdalen och vid Helagsfjäll. Den andra inom Ljusnedal i Annafjället och på sommaren i Axhögen och Mittåhammaren, under <u>vintern</u> hade första gruppen vistats: första året vid Lossen, andra året i Sånfjället, tredje och fjärde året vid Hemsjön inom Långån, femte året i Henådalen och sjätte året vid Valmåsen på södra sidan Lossen; andra gruppen hade under tvenne vint-rar vistats i Ränningsvallen och de övriga i Lossenborg på södra sidan på sjön Lossen".
1923	Året gynnsam för rendriften.
1924	Antecknades att 1923 varit ett gynnsamt år för rensköteln.
1925	Inga uppgifter.
1926	Inga uppgifter.
1927 (bilaga 12:2)	"Hörda öfver Alfred Edelsvärds anbud till kronan att inköpa Henvålens hemman förklarade lapparna att detta hemman ej kunde användas till renbete under annan tid än 1 okt - 1 maj och att då de hade sedvanerätt där vore ej erforderligt nu inköpa området".
1928	Inga uppgifter.
1929 -	Ingivna av samebyarna.

Jon Jonsson
28/8/16

Bilag 9 12:1

Protokoll hållet i Storvallen
den 22 Mars 1922 vid sammanträde enligt
§ 11 renbeteslagen med lapparna tillhörande
Mittidalen lappby inför undertecknad, lapp-
fogde i Jämtlands län.

Närvarande: Ordningsmannen Nils Larsson Herman, Nils Nilsson, Lars Jonsson
Renfält, Nils Jonsson Rindahl, Jon Torkelson, Anders Rensander, Johan
Rensander, Jonas Jonsson, Anders Jonsson Rensköld,

§ 1.

Jämlikt stadgandet uti § 11 renbeteslagen upprättades nu i två exemplar en renlängd, varav
det ena exemplaret överlämnades till ordningsmannen och det andra skulle till Konungens Befäl-
ningshavande översändas; och var denna renlängd så lydande:

Renskötarnes och renägarnes namn	Antal renar			Anteckningar
	egna	sköt.	Suma	
<u>Nils Nilsson</u>	160			
A. Jon		45		Dr. Nils Axel Nilsson, Nils Torkel Jonsson
B. Nils Axel		25		
C. Mani Lunde		15		
D. Lars Torkel		14		
Torkel Nilsson		15		
N. Torkel Nilsson		4		
Nils Torkel Jonsson		35		
Nils Jonsson Rindahl		2		
Jon Torkel		20		
Jon Torkel Rindahl		15	5 00	Anteckningar som --
<u>Jon Torkel Rindahl</u>	150		150	
<u>Nils Larsson Herman o. h.</u>	40			
A. Lars Johan		7		
B. Torkel Anders		8		
C. Lars Jonsson		4		
Jonas Jonsson		35		
Torkel Jonsson		12		offentlig stia
Anders Jonsson Rensköld		58		
Torkel Larsson		10		
Lars Jonsson Renfält		10		
D. Nils Rindahl		5		
A. Jonas		5		
B. Nils Larsson		5		
C. Nils Larsson		20		
Anders Larsson Rensköld		35	252	
<u>Anders Rensander o. h.</u>	30			
A. Olof		4		
B. Johan Rensander o. h. A. Anders		30		
Rindahl Rensander		5	71	
<u>Jon Jonsson Rindahl o. h.</u>	218			
A. Per Rindahl		100		Dr. Per Rindahl Rindahl, Jon Rindahl Rindahl
B. Lars Rindahl		40		
C. Jon Rindahl		17		
D. Nils Rindahl		14		
E. Nils Rindahl		57		
F. Nils Rindahl		4	491	offentlig stia
<u>Jonas Rindahl</u>	54			
Nils Jonsson Rindahl o. h.		15		
Lars Rindahl o. h.		15		
Anna Rindahl		5	93	Stia Rindahl
<u>Nils Jonsson o. h.</u>	175			
A. Tomas		35		Dr. Tomas Torkelson
Tomas Torkelson		25	215	
<u>Summa renar</u>			1796	

§ 2.

Enär det låge lapp, som med renar flyttar utom den socken, där han har sitt hemvist, att senast åtta dagar efter det han dit ankommit anmäla sig hos landsfiskalen i distriktet, men denne oftast vore boende långt från lapparnes flyttningssväg och Konungens Befallningshavande under sådana förhållande ågde rätt förordna annan person, bosatt å plats i lapparnes flyttningssväg, att mottaga sådan anmälan, hemställdes nu att sådant förordnande måtte tilldelas följande personer, nämligen:

§ 3.

På grund av stadgandet uti 22 § renbeteslagen valdes nu av lapparna nedanskrivna personer att såsom godmän för lapparna tjänsigöra vid syn och värdering vid fall som i renbeteslagens § 20 sägs, nämligen:

Henric, Håkan Funder i Truvälldalen för Tammis orskar,
" Per Funder i Långå " Håkan " adr. Långåskans.

§ 4.

Jämlikt Konungens Befallningshavandes skrivelse den 8 Maj 1905 förordogs vederbörande lappska fattigvårdsstyrelses förteckning å understödstagare inom *Mulladalen* lappby; och fingo lapparna därvid yttra sig över de särskilda understödstagarnes behov av understöd, om deras ekonomiska förhållanden och förmåga att genom arbete försörja sig, samt huruvida de ågde anförvanter, som vore skyldiga och hade förmåga att bidraga till deras underhåll.

Ingen annan -

§ 5.

Till kassamän för tiden intill nästa års sammanträde valdes *Lars Jonass Renfret -*

; och antecknades rörande lappbyns kassa följande:

Ingen kassa -

Under 1921 på sammanträdet intogs en kassa på 2te förbehåll för Lars Jonass Renfrets och Lars Jonass Renfrets, båda i Flom, godtyckligt betalt och till denna var - Se till samfundet 1921 -

86.

Antecknades att året varit gynnsamt för rensdjuren ang. betaförhållandena, men att
vågar försvunnit skadligt bland rensarna - Skuden och vagnar skadligt genom
skingring av rensdjuren -

87.

Antecknades att lappbyn sedan 1916 på varen haft sin rensdjur under hela
året i tre olika avdelningar:

den ena (Nils Nilsson m fl) på varen ^{vid Fladvallen} och på varen ^{och på varen} på varen
vid Sjögård, Skadvallalen och vid Skadvallalen.

den andra varen Sjögård i Skadvallalen och på varen i Skadvallalen och i Skadvallalen.
under vintern hade flera grupper vintat ^{1st av vintern} i Skadvallalen i Skadvallalen i Skadvallalen
Lång, 5te av i Skadvallalen och 6te av i Skadvallalen på varen i Skadvallalen, andra
grupper hade under 2de vintern vintat i Skadvallalen och de övriga i Skadvallalen
på varen utan från Skadvallalen.

Dag för varen

Tor J. J. J.

Antecknades

26.

Min Ordningsmander Nils Larsen Hansen forordnede som ordningsmand atgaa i alle
med dette år slut, og forlader nu val og ordningsmand for næste periode, og
væltes nye til Ordningsmand for 6 år påbegyndt fra 1 januar 1918 den Richard Egeberg
med 3 stemmer. For næste tiogfem år fremme Egeberg.

३७

Skicka till Alfred Edlunds ombud till Hona en riklig Hönvålens hemman
 förklarade lapparna att detta hemman ej kunde användas till rentals arden annan
 tid än 1 okt. - 1 maj och att de hade förmanat där vore ej fördelaktigt en
 riklig omvänt -

78.

Stücken von art. 2. Muthwillen liegen am Bro von Mitean und 1 Hopswallen unge-
legte Lappene am Bro der vore für darin und umschalten stehender hoch behälter.

79.

1. Skole om huden nedfryses fremmaner sig på bryggan en stund i brönsdalen förklarade lagaren att det var, kunde anses blivt till hinder för rensningen, men ändå, som man skulle se, så vilde man nog inte påläggas på en ställe d. v. s. i detta fall där för Mälhyddens bryggare inte nybyggare och i öppnada nybyggare till o. lnd.

I am now
in office
Alm. Staff

$$y = 1.7$$

— *Fraxinus*

1000
 200
 200 54.00
 357.00
 53.35
 300.65

you have made it

Tzazgan	neg
Nile Nile	neg
San Arab	neg
Jones F.	ja
Ford	—
Long Bay	—
Nile	—
Rembert	ja

1955/56 25 juni 1956
 1956/57 20 juni 1957
 1957/58 24 apr. 1958

Grupp II: Brändåsen

Brändåsen och Storfjäten

" " "

Brändåsen, Sörvattnet och Lofsdalsfjällen; vid
 flyttningen betning å Lillfjället

Idre lappby (1889-1958 åren 1926-1937 bedrevs e
 renskötsel inom Idre lappby).

- 12 dec. 1898
 1899/1900 18 sept. 1900
 - 5-6 apr. 1907

Ang. tidigare vinterflyttningar; bil. 4 (sid.92)

Inom Tännäs lappbys område

Vid sammanträde med Idre och Tännäs lappbyar 190

behandlades frågan om lapparnas sedvan

rätt beträffande områden i Storfjätensby, numera i Idre kommun bil.5 (sid.93)

samma fråga behandlad även den 6 april 1907

sammanträde med Idre lappby bil.6 (sid

1937/38 2 juni 1938
 1938/39 25 maj 1939
 1939/40 17 juni 1940
 1940/41 14 juni 1941
 1941/42 2 juli 1942
 1942/43 26 aug. 1943
 1943/44 23 apr. 1944
 1944/45 26 sept. 1945
 1945/46 3 sept. 1946
 1946/47 20 maj 1947
 1947/48 2 juni 1948

Särskild vinterflyttning har ej ägt rum

Trakten av Hällsjön

Trakten av Foskros och Grundåbygget

" " " " " (december - r

"Öster om Hällsjön och Storån bort mot Hällsjön"

Öster om Hällsjön mot och upp i Nipfjället

Öster om Hällsjön

Storåns dalgång

" "

" "

Storåns dalgång samt väster och nordväst om samt

Nipfjället

1948/49 18 juni 1949
 1949/50 9 juni 1950
 1950/51 15 juni 1951
 1951/52 7 aug. 1952
 1952/53 18 aug. 1953
 1953/54 18 juni 1954
 1954/55 18 juni 1955
 1955/56 17 juli 1956
 1956/57 21 nov. 1957
 1957/58 23 apr. 1958

Storåns dalgång samt väster och nordost om samt å

D:o Nipfjället

D:o

D:o

D:o

D:o

D:o

D:o

D:o

Trakten av Nipfjället

nare åren avtagit i fjällen där i gamla tider varit riklig tillgång på bete.

Som ovan.

Axel Frändén

bilaga 4.

(Idre lappby).

Utdrag af protokollet, hållet vid sammanträde med Idre lappby i Öfre Hågådalen i Stora Kopparbergs län den 12 december 1898.

§ 5.

Beträffande betesförhållanden och dylikt samt behovet af ytterligare renbetesland för lappbyn anfördes följande af de närvarande fjellmännen:

Flyttningar utom Särna socken, der denna lappby torde få anses hafva sitt hemvist förekommer ej numer. Före tillämpningen af 1886 års renbeteslag d.v.s. innan de stora hoparna af ströfrenar från Åre-Storsjö samt Ovikens lappbyar börjat att färdas öfver östliga delarne af Tännäs socken och vestliga af Hede in i Kopparbergs län ända in mot Särna kyrkoby - plägade från denna lappby under vintern flyttas österut in i Tännäs, Hede och Lillherrdals socknar, Nässjödalen, Tännäsödalen, Fjättdalen, Högvålen, Sörvattnet m.fl. byar vid Fjätelfven intill St. Fjättdalen i Lillherrdals socken. Från dessa trakter flyttades vid vårens irott till Nässjödalens visten dervid vårbete erhöles å skogstrakten öster om Hågå. Efter ströfrenarnas härjningar kunde för denna lappby dessa flyttningar ej längre ega rum. Ströfrenarna inträngde nemligen i lappbyns hjordar och medtog derifrån fleckar på sina ströftåg söderut, der denna lappbys tama renar i första hand blefvo offer för vargarna, som efterföljde ströfrenarna. - Derföre måste lappbyn söka sina vinterbeten åt annat håll och har sen för detta ändamål begagnat de intill den till renbete upplåtna Särna Norra kronopark liggande kronan tillhöriga områden söderut intill Sörelfven och österut intill Storelfven. Trakterna öster om den sistnämnda hafva ej kunnat af denna lappby användas för ofvan berörda ströfrenars skull. Derigenom har lappbyn förlorat sin egentliga vårbetestrakt öster om Hågådalens skifteslag. Om renskötseln i byn skall ega bestånd, ansågs derföre nödvändigt, att byn till renbete finge sig upplåtna kronans marker intill Sören(?) äfvensom kronans mark norr om 5:e parallellen. De närvarande påstodo, att de getade sina i en hjord sammanhållna renar både natt och dag och under höstnätterna hölles de inom inhägnad. Detta senare för att skydda hjorden för varg, som sedan ströfrenarna lemnat trakterna österut på våren hemsökte deras hjord. - Genom denna noggranna vård haue byns renar orsakat högst ringa skada å de fastboendes egor och bergade forder; och när skada skett

hade uppgörelse i godo städse egt rum. Detta förhållande skulle ej ändras genom utvidgning af renbetestrakten om ej till det bättre jemväl för de bofaste.

Dessa förhållanden vitsordades af innebyggarna i öfre Hågådalen, nemligen Per Persson och hans hustru Karin Jonsdotter samt Jon Persson, hvilka dessutom förklarade sig anse, att den af fjellmännen föreslagna utvidgningen af det till renbete för denna lappby upplåtna området, ej skulle vara den bofasta befolkningen till synnerligt men. Till stort men vore deremot ströfrenarna från Åre-Stors samt Ovikens lappbyar, hvilka stundom orsakat stora höst- och vårskadur.

=====

Som ofvan

e.f.

P.A.Brännström

Uppläst och justeradt:

Jon Persson

Jonas Mårtensson Ringdal

bilaga 5.

(Idre lappby).

Utdrag ur protokoll, fört vid sammanträde med lapparne tillhörande Idre och Tännäs lappbyar i Lillfjäten den 5 april 1907.

§ 2.

Med anledning av att hemmansägarna Nils Nilsson och Olof Nilsson samt arrendatorerna Halfvar Mattsson och Matts Halfvarsson, alla i Storfjäten, Lillherrdals socken, uti skrivelse den 10 sistlidne februari anført klagomål däröfver att lapparna tillhörande Idre och Tännäs lappbyar utan deras medgivande slagit sig ned på Storfjätens område, företogs nu detta ärende till behandling, därvid nedanskrivne personer anföre:

Ordningsmannen Jon Jonasson:

att lapparne i likhet med vad de under senare åren haft för vana under vintern "satt sig ned" inom Storfjäten; att de trodde sig hava så kallad sedvanerätt såväl inom Storfjäten som andra fjälltrakter inom Härjedalen; att de därför ej kunnat medgiva den av byamännen fordrade betalning, 100 kronor, för rätten att under en del av vintern beta sina renar inom Storfjäten; att det vore känt såväl bland lappar som bofaste att Storfjäten åtrinstone under 1700-talet, innan ännu några så kallade bofaste där slagit sig ned, innehafte av lapparne, som dock sedermera blivit därifrån utträngda av inflyttade bygghare.

Emmansägaren Nils Nilsson:

att, då av avvitttringshandlingarne framginge det Storfjätens område före avvitt-
ingen aldrig varit begagnat av lappar, den av desse nu uppgivna sedvanerätt ej
unde förefinnas, samt att det förhållandet, att lappmannen Pål Zakrisson med
lera, på grund av byamännens särskilda tillstånd, under en del år - med början
öjligen 1855 - fått uppehålla sig därstädes ej kunde tolkas såsom någon sedva-
erätt, då lappar varken före eller efter Pål Zakrisson vistats i Storfjäten
örrän Idre lapparne nu för några år sedan börjat uppehålla sig där.

Förvaltare H. Pettersson:

att han instämde uti vad Nils Nilsson härovan anfört och företedde till be-
ty. Ande därav en avskrift av hävdebeskrivning över Storfjäten där stod:
Storfjäten skall svara för 14 trögs skatt, varemot skogs- och betesmarken ock
ses svarande, ehuru härmed inbegripes obeväxta fjäll, som aldrig varit begag-
ad av lappar eller kunna användas till renbetesjordar en areal av 26437 10/32
inland"; att då det visat sig att renarne under gångna åren förorsakat stor
kada å ungskogar såväl å Korsnäs Aktiebolags hemman i Storfjäten som närgrän-
ande hemman inom Idre, så nödgades bolaget nu förbjuda all vidare renbetning
inom sina områden; och anhöll nu Förvaltar Pettersson att få lapparnes svar på
a de fortfarande tänkte vistas inom Storfjäten eller om de ville förbinda sig
att hålla sig därifrån till dess frågan om deras rätt kunde på ett eller annat
att ordnas, ty ville de ej hädanefter hålla sig från bolagets områden, komme
n att hållas å all den skadegörelse bolaget hittills fått lida genom renarnas
intrång.

Nils Olofsson Rensberg:

att han, som under åren 1856-1863 tjänt dräng hos sin broder renägande lappman-
en Anders Olsson Rensberg, kunde vitsorda att lapparne från Tännäs, nämligen
hans fader Olof Andersson Rensberg och bemålde broder samt omtalade Pål
Zakrisson, Mårten Hansson, Hans Olsson Kant och Nils Nilsson, under dessa år
öjligen under vinternuppehållit sig jämte renar inom Storfjäten; att han då
ört av såväl bofaste som lappar att Storfjäten sedan "urgammalt" varit ett
llhåll för lappar, fastän lapparne under en lång tid före sistnämnda tidpunkt
vistats i Storfjäten; att "märken" efter denna lapparnas föregående vistelse
funnits och nog ännu voro till finnandes om noggrann undersökning företogs.

Jonas Hansson Fjällner:

att hans moder Karin Jonasson omtalt att hennes föräldrar "suttit" inom Storfjä-
ten både under vinter- och sommartid, men tillfölje osämja om jakt blivit för-
gade därifrån av nybyggare; att på den tiden endast en nybyggare funnits i
Storfjäten; att Jonas Hanssons morfader Jonas Jonsson varit den lappman, som
tit uppföra det ännu i dag där kvarstående så kallade lapphärbärget.

Såsom svar å Förvaltar Petterssons framställning förklarade lapparne efter

en stunds överläggning att, då de numera svårigen kunde undvara ifrågavarande betesrätt, de ej godvilligt kunde avstå härifrån, utan nödgades de fortfarande och intill dess betesrätten dem lagligen fränkandes begagna densamma.

Som ovan

In fidem

Abr. Staaff

bilaga 6.

(Idre lappby).

Utdrag ur protokoll, fört vid samma
träde med lapparna tillhörande Idre lapp
i Lillfjäten den 5 april och i Storfjäten
den 6 april 1907.

Storfjäten den 6 april.

§ 10.

Hördes arrendatorn Jon Olsson i Storfjäten och berättade: att han vore född i Storfjäten år 1824 av föräldrarna Olof Nilsson och h.h. Ingeborg Jonsdotter; att Jon Olssons far faders far jämte en Sven Ersson (?), båda från Lillherrdal, varit de första så kallade bofaste som slagit sig ned därstädes (Storfjäten); att han dels av sin fader och dels av sin farfader hört berättas detta jämte att endast lappar där förut uppehållit sig inom Storfjäten och att dessa, som sedan uråldriga tider uppgivits vistats inom Storfjäten, blivit därifrån bortjagade av de första nybyggarna; att efter detta fördrivande lappar ej vistats inom Storfjäten förrän en lapp vid namn Pål Zakrisson med flera för omkring 50 år sedan börjat under vintermånaderna begagna sig av bete i Storfjäten; att lapparna därefter under omkring 30 års tid årligen under vintermånaderna besökt byn tills de för omkring 19 år sedan upphört härmed; att Jon Olsson under sin barndom sett flera "märken" efter lapparnas föregående vistelse inom Storfjäten såsom nedruttnade kojor med mera; att det urgamla härbärge, som ännu stode kvar i byn, varit ett så kallat lapphärbärge.

Som ovan

In fidem

Abr. Staaff

stor del av renarna utan bevakning ner till Serfsjöfjället och vidare genom Vemdalens socken ända bortom Vemdalens kyrka. En annan del går likaledes utan bevakning över Ljusnan och strövar genom Tännäs lappbys område ner till stora skogarne i Idre socken samt över hela västra delen av Linsälls socken fram till Sänfjället. Någon ordentlig flyttning av lapparna med sina renar har icke på många år ägt rum, utan hava de farit efter sin boskap och slaktat av den - genom skjutning - där de anträffat den."

Vidare beskriver han flyttningarna sådana de "efter gammal god sed" skedde. De fyra olika grupperna inom lappbyn benämner han Åre lappby, Tranrislapparna, Anarislapparna och Storsjö lappby. Lapparna i den första gruppen (Åre lappby) flyttade vintertid med renarna till trakten omkring Ånnsjön, Skårsdalen, Gröplingssjöarna, Vällista, Vålådalens och Vallbo skogar samt ibland ända till Sällsjöfjäll. Tranrislapparna betade vintertid renarna å Vålådalens och Vallbo skogar samt å Sällsjöfjäll. Anarislapparna hade uppgått i Ovikens lappby och vinterbetningen vad avser denna grupp skedde på sätt här nedan angives beträffande denna senare byns norra betesgrupps betning i trakten av sjösystemet Åmen - Sällsjön och inom Mattmars socken. Lapparna i Storsjö lappby vinterbetade renarna antingen å Ljusneds bruks ägor samt ned mot Långå eller å Särvfjället och fram mot Vemdalskälen.

Lapparna i Ovikens lappby flyttade under december eller januari månad med renarna från trakten omkring sjön Glen "ut på skogarne sydväst och söder om Hundshögen å Tossåsens och Lövdalens samt ända ner å Skålans byar, så att Ljunga älv utgör betesgränsen i söder. I Börtnan och Torsborg äro jämväl vinterbeten. Om flyttningen går mera österut till Oviksbygden, äro Häggsåsens och Möckelåsens skogar gränsen för betningen." Ibland ha renarna varit uppdelade i två grupper, då den norra gruppen vinterbetats i trakten av sjöarna Åmen, Rottön, Gesten och Håkern samt å Sällsjö bys skogar ävensom inom Mattmars socken norr om järnvägen. Flyttningar hade även skett genom Dammåns och Storråns dalgångar eller förbi Fjällsågen till Hallens socken.

Beträffande lapparna i Tännäs lappby uppgiver Dalkvist att de betade sina renar från augusti månad till i december månad i trakten av Myskelsjöarna, då de flyttade till Käringsjön "och beta fram på båda sidor om sjön Rogen, till Vattensjöarne och jämväl ett litet stycke öster om sistnämnda vattendrag." Ibland stannade de i denna trakt, men understundom flyttade de vidare till Lillfjället. För omkring 25 år sedan utsträcktes betningen ända till Fjätfjället i Lillhårdals socken.

Lapparna i Idre lappby, som hade sitt betesområde å Särna norra

kronopark, förde i allmänhet ej sina renar på bete utom nämnda område.

1895 års

lappkommitté.

1895 års lappkommitté, som utarbetade förslag till 1898 års renbeteslag, redogör i sitt betänkande (1896) för de förändringar bevärfande lapparnas flyttningar, som skett sedan 1882 års lappkommitté i sitt förslag till 1886 års renbeteslag redogjorde för samma flyttningar. Ur 1895 års lappkommittés betänkande antecknades i förevarande avseende följande.

Beträffande lapparna i Frostvikens lappby anföres

"att från Klumpvattnets fjäll, Millestskogfjäll och en del av Blåsjöfjäll lapparna efter år 1886 begynt flytta över Ström, Hammerdal och Stugun ned till Bräcke, varemot övriga Blåsjöfjällslappar endast flytta utefter Ströms Vattudal ned till Ströms kyrka; att lapparna från sydligaste Orrnäs-fjäll och från Badstugufjäll flytta över Rotnäset, Tåsjö, Bodum, Fjällsjö, Helgum och Ljustorp till Sundsvall; att lapparna från nordligaste Orrnäs-fjäll flytta över Lillånäset, Junsele, utefter norra stranden av Ångermanälven till Björkä Bruk och Härnösand."

Lapparna i Hotagens lappby ha flyttat dels vintertiden till trakterna omkring Föllinge, Hammerdals och Ströms kyrkor dels både vinter och sommar under de senare åren till trakter i Norge, dit flyttningar alltmer tilltagit.

Lapparna i Offerdals lappby flyttade inom Sverige med renarna till närmast belägna skogstrakter utefter Landösjön nedåt sjön Nälden, stundom till Undersåkers kyrka, men under de senaste åren oftast till Norge.

Lapparna i Kalls lappby flyttade nedåt Järpen, Åreskutan och Undersåker och därjämte under de senaste åren dels till trakterna söder om sjön Anjan dels också till Norge.

Lapparna i Ovikens lappby flyttade till de närmast deras fjäll belägna skogstrakterna, varjämte de genom avtal förvärvat rätt att uppehålla sig med sina renar å enskilda tillhörig mark vid Börtnan och trakten däromkring.

Lapparna i Åre-Storsjö lappby. Den tidigare företagna flyttningen till Särvfjället och däromkring liggande skogstrakter hade numera upphört. Renar, tillhörande lapparna i lappbyn, hade under de senaste åren brukat utan vederbörlig tillsyn ströva ned över Ljusnan till Tännäs, Långå, Hede, Glöte och Lofsdalen samt vidare nedåt och jämväl över gränsen till Kopparbergs län.

Lapparna i Tännäs lappby. Sedan större delen av byarna Högvålen och Sörvattnet blivit inköpta för utvidgning av renbetesfjällen (Rutfjället), sträckte sig lapparnas vinterflyttningar icke utöver det

sälunda utökade området; dock brukade en lapp vissa år under ogynnsamma väderleksförhållanden flytta med sina renar ned till Fjätfjället på gränsen till Kopparbergs län.

Lapparna i Idre lappby hade sitt stamhåll å för renbete särskilt upplåten kronomark och hade genom avtal med jordägare i de trakter, som närmast angränsa denna mark, förvärvat rätt att med sina renar uppehålla sig även å nämnda de enskilda tillhöriga trakterna. Tid- tals betade lapparna renarna vintertid även inom hemmanet Fjättdalen nr 27 i Tännäs socken (numera inköpt som renbetesfjäll).

t.f.lappfog-
de P.A.
Brännström,
år 1898.

Med anledning av 1898 års renbeteslags förestående ikraftträdande höll t.f. lappfogden i Jämtlands län P.A. Brännström på länsstyrelsens anmodan under hösten 1898 sammanträden med lappbyarna, därvid upplysningar om bl.a. lapparnas vinterbetning under de senaste åren lämnades. Ur de förda protokollen antecknas i detta avseende följande.

Ovikens lappby. Uppgavs "att fjällfolket nu (hösten 1898) sutte med sina renar i en hjord vid Glen, därifrån de i slutet av november eller början av december över Lövdalen kommo att flytta dels till Ekorrlandet, där gamla visten runnes, dels till Torsborg, där de plägade bo i "bolagshusen" och börjat uppföra en del kåtor å renbeteslandet, dels till Börtnan, dels till Viggesågen, dels ock till Havsjö å Bergsbyns fyllnadsjord."

Åre-Storsjö lappby. Lapparna uppdelades i två grupper. Ljung-
rislapparna och Mittådalslapparna. De förra uppgavs i november månad
bruka draga med renarna från Ljungris åt söder genom Kesudalen och
väster om Ljungdalen över Skärvagsdalen och Mittådalen till Lill-
fjället och Avafjället. I november eller december månad brukade
Ljungrislapparna ha rensläkt vid Messlingen. Sedan skedde flyttning
till Backvallen och vidare till Högvålen, varifrån renarna brukade
ströva dels åt öster mot Grundsjöarna och dels åt söder, men återför-
des i allmänhet till den släkt, som i februari eller mars månad ägde
rum vid Rändningsvallen. I slutet av sistnämnda månad flyttade man
åt norr med renarna, som efter att ha stannat några dagar mellan
Lillfjället och Anåfjället återvände till Ljungris efter samma led
som vid flyttningens anträädande på hösten. Mittådalslapparna bruka-
de flytta med sina renar till Messlingen, där de sammanträffade med
Ljungrislapparna, varpå de båda grupperna följdes åt.

Kalls lappby. Flyttningen uppgavs denna höst (år 1898) komma
att ske från trakten av Mannsjöfallet "över Sandnäsets och Kjolands
områden, förbi Slätterviken i Stora Rensjön till Blåskalfjäll och

Åreskutan. Vintervistet tages vanligen något norr om Ullsjön i den s.k. Husådalen, där de hava vinterkåtor, som uppföras varje år." Ibland bodde lapparna i kåtor vid Daltjärn i närheten av Smedjeviken. Gamla vintervisten uppgavs ha funnits i trakterna söder om järnvägen från Handölsdalen till Vallbo, t.ex. Handölsfloarna, Ånnfloarna, vid Kärrån, Gröplingsvalen, Offsjön, "Renfjället i närheten av Ott-sjön" samt å Vallbo område.

Hotagens lappby. Vinterbetet uppgavs av lapparna ha sökts på skogarna inom Föllinge socken och jämväl längre söderut men överallt befunnits dåligt.

Tännäs lappby. Lapparna uppgåvo att flyttningarna skett på samma sätt som under lappfogde Dalkvists tid (sid. 29). En lapp meddelade att hans föräldrar under vintrarna med sina renar uppehållit sig "i Härjedalen samt till och med i Kopparbergs län."

Lappfogde A.
Staafts P.M.
den 26 okto-
ber 1913.

I en P.M. den 26 oktober 1913 har lappfogden A. Staaft redogjort för möjligheten att i Kalls, Offerdals, Hotagens och Tännäs lappbyar driva renskötsel utan tillgång till betesrätt inom Norge. Denna P.M. synes ha ingått i förarbetena till 1919 års renbeteskonvention med Norge. Staaft framhåller i nämnda P.M. att vinterbete "finnes samt kan och bör helt utnyttjas" inom för de olika lappbyarna angivna byar eller trakter. Därmed torde han ock ha uttalat den åsikten att lapparna då hade sedvanerätt å nämnda marker. Staafts redogörelse för dessa vinterbetestrakter har följande lydelse:

Kalls lappby: nere i bygden i delar av Kalls, Åre, Mörsils och Undersåkers socknar t.ex. inom byarna Kjoland, Digernäset, Smedjeviken, Rör, Fävik, Krok, Brattäggen, allt inom Kalls socken; Ren-sjön, Flandern, Nordhallen, Dufed, Häggsjön, Äggsjön, Stalltjärnsstugan, Gefsjön, Ånn, Klocka, Gråsjölien, Medstugan och Skalstugan, allt inom Åre socken; Dalen och Edsåsen inom Undersåkers socken; å markerna söder om sjön Liten inom Mörsils och Undersåkers socknar samt å Blåskalsfjäll (Hästfjället), Nordhallsfjället, Forssafjället, Mulfjället, Åreskutan, Renfjället, Vällistafjället och Gröplingsvalarna m.fl.

Offerdals lappby: nere i bygden inom delar av Offerdals, Kalls, Alsens, Näskotts socknar, t.ex. inom byarna Gärde, Tångeråsen, Kälarna, Landön, Bergsjöede, Djupsjön, Getan, Näversjön, Österlångan, Lundsjön, Nordannäliden m.fl.

Hotagens lappby: nere i bygden inom delar av Hotagens, Laxsjö, Föllinge, Gåxsjö och Ströms socknar, t.ex. å trakterna omkring Hotagssjön, Tjufvattnet, Hökvattnet, Gunnarsvattnet, Skärvången,

ter vid tiden före den 1 oktober 1915. Kartans skala är 1:1000000 eller så liten, att gränserna få anses vara mycket ungefärliga. Vidare torde Bergström avsett att beträffande vinterbetningen angiva endast de trakter, som mer regelbundet besökts av lappar med renar. Praktiskt taget hela Jämtlands och socknarna närmast nordost därom i Västerbottens och Västernorrlands län samt områdena öster därom ned till kusttrakterna mellan Härnösand och Sundsvall angivas vara lappars betestrakter. Trakten omkring Storsjön i Jämtland och längre bort söder om denna sjö belägen mark (bl.a. Hackås och Rätans kommuner) ha dock icke upptagits som lapparnas betesland. I övrigt ha bl.a. Klövsjöfjällen, som delvis äro belägna även inom Hede nuvarande kommun, trakten söder om Särvsjön ned mot Sonfjället samt markområdena vid Storfjätälven ned till sammanflödet med Lillfjätälven uppgivits som betestrakter.

Intendenten
Ernst Manker;
Acta lapponica, VII.

Intendenten Ernst Manker har i sitt verk "The nomadism of the Swedish mountain lapps; the siidas and their migratory routes in 1945", Uppsala 1953 (Acta lapponica, VII) och därvid fogad karta beskrivit bl.a. jämtlandslapparnas betestrakter året om. Den förklarande texten innehåller intressanta uppgifter rörande flyttningsledernas längd, avstånden mellan uppehållsplatser, betestillgång, ungefärlig uppehållstid å skilda trakter m.m.

Med utgångspunkt från renbetesfjällen angives färdlederna för vinterbetningen i huvudsak sålunda:

Lapparna i Frostvikens norra lappby med huvudvisten i Raukasel och Raukasjö; flyttning från Dajma över Dabbnäs - Loitavaara - Västra Ormsjö - Rörström till Stensvattnet och ibland vidare till Junsele; alternativt senare tid från Raukasel över Storjola - Avasjö - Tvärsele - Loitavaara och vidare, eller tidigare från Dajma över Norrsjö - Tåsjö - Hoting - Bodum - Fjällsjö - Ramsele - Helgum - Graninge - Ljustorp.

Lapparna i Frostvikens mellersta lappby:

a) Bastunäsfjällsgruppen med huvudviste i Härbergsdalen; flyttning från Härbergsdalen över Norrsjö - Rotnäset - Tåsjö - Hoting - Bodum - Fjällsjö till Ramsele och tidigare vidare Helgum - Graninge - Ljustorp,

b) Gransjöfjällsgruppen med huvudvisten i Gransjön och Blomhöjden; flyttning från Flyberg över Risede - Lidsjöberg - Flåsjön - Gubbhögen - Alavattnet - Klövsand - Ström - Täxan - Krokfors till Flyn eller alternativt från Sjoutnäset över Hovde - Harrsjön till Flåsjön och vidare.

Lapparna i Frostvikens södra lappby med huvudviste i Jougdaberg; flyttning från Gappoe över Torsfjärden - Svaningen - Ströms Vattudal till Klövsand - Länglingen - Görvik till Stugun eller alternativt från Flyberg över Risede - Lidsjöberg - Gubbhögen - Klövsand och vidare; ibland flyttning från Görvik till Lit; tidigare även flyttning från Görvik över Överammer - Fors till Sättna.

Lapparna i Hotagens lappby; flyttning från Flyberg över Ålvi-ken - Lövviksnäset - Laxviken - Lövsjön - Västra Ottsjön - Gåxsjö till Grenås och återflyttning därifrån till fjällen över Hallviken - Yxskaftkälen och Storåbränna.

Lapparna i Offerdals lappby med huvudviste i Jänsmässholmen; flyttning från Jänsmässholmen över Gammelbodarna - Landön - Bredbyn - Näversjöberg - Aspås - Åskott till Brynje; alternativt över Vejmon - Enarsvedjan till Landön och vidare; före regleringen av Landösjön och andra vatten flyttade lapparna med renarna från Landön längs Lången och Indalsälven över Litsnäset till Handög.

Lapparna i Sösjö lappby; flyttning från Åkroken över Rörtjärn - Gärde till Truvbacken; alternativt från Gärde till Hallen och Bonäshamn; tidigare flyttade lapparna från Kånkbacken vidare över Mattmar (ibland öster därom över Ytterån) - Hackås till Näs.

Lapparna i Kalls lappby; flyttning från Ottsjön över Sandnäset - Melen - Saxvallen - Dedsjöedet (via Middagsfjället) - Nordhallen - Kläppen; alternativt flyttning från Ottsjön över Västra Kjoland - Nyhem till Saxvallen och vidare; alternativt å senare tider från Saxvallen via Middagsfjället till Näset och vidare till Äggsjön; återflyttning från Kläppen till fjällen över Äggsjön (via nordsidan av Åreskutan) - Anjehem - Gråsjön.

Lapparna i Handölsdalens lappby med huvudviste i Tjallingen och Ljungris; flyttning från Tjallingen över Ljungris - Husvålen - Utansjön - Kläppen - Oxsjövälen till Fjällgården; alternativt från Tjallingen över Ekorrstugan - Dölltjärn - Skärkdalen - Hällvallen till Kläppen och vidare; vid vissa tillfällen övergång från huvudleden vid Ljungris till den alternativa leden vid Dölltjärn; å senare tider använd led från Kläppen går över Telen - Tumsjövallen till Hede Viken.

Lapparna i Tranris lappby med bosättningar i Vålådalen och Nyhemmen; flyttningar fram till år 1925 - efter vilken tidpunkt renarna betats tillsammans med handölsdalslapparnas renar - skedde från Stensdalen över Gråsjödörren - Skäftet - Vålådalen - Skårsdalen - Offsjövallen till Dalen.

Lapparna i Anarisets lappby med bosättning i Hosjöbottnarna och Gröndalen; de driva renskötseln tillsammans med lapparna i Tåssåsens lappby; flyttningarna med renarna fram till år 1940 skedde mot norr från Hosjöbottnarna - via Falkvalen över Gestvalen - Hottövalen till Djupsjön.

Lapparna i Tåssåsens lappby med huvudvisten i Glen och Arånäset; flyttning från Kroktjärnvallen över Glen - Arånäset (Sven-Jakobs - Grundsjön - Börtnan - Fotingen till Sandviksdalen; alternativ flyttningsled Kroktjärnvallen - Lövdalen till Glen och vidare efter förstnämnda led; en annan alternativ led från Glen över Torstorg (Nedre Glucken) - Flåsjögården - Gavelåsen till Sandviksdalen.

Lapparna i Mittådälens lappby med huvudvisten i Sturvallen; flyttning från Sturvallen över Backvallen - Rödjtjärnvallen - Valmåsen - Brändåsen - Rändningsvallen - Högvålen till Strådalen; återflyttning efter samma led men med en östligare sträckning mellan Högvålen och Valmåsen (öster om allmänna vägen).

Lapparna i Tännäs lappby; lapparna ha renarna å renbetesfjällen till början av mars månad; då flyttning sker från trakten av Kölosen över Häggberget till Storfjäten.

Beträffande lapparna i Idre lappby framhåller Manker att de ha huvudviste i Foskros nära Hällsjön samt flytta med renarna inom den för renbetning upplåtta kronoparken i Idre kommun samt å intilliggande renbetesfjäll till Kölosen.

Manker uppgiver även i vissa andra än här ovan angivna fall annan färdled vid återflyttningen under vårvintern till fjällen än den vid flyttningen till vinterbetestrakterna använda.

Redogörelsen för flyttningslederna avser förhållandena omkring år 1945. Den grundar sig på uppgifter, som Manker i detta avseende erhållit av lappväsendets tjänstemän samt av ordningsmännen i de skilda lappbyarna. Beskrivningen gäller i första hand leder, som vid denna tid voro vanliga; sällan använda färdleder eller smärre variationer i ledernas sträckning ha av helt naturliga skäl icke redovisats.

Uppgifter hämtade från landsfiskalskontorens handlingar.

I 24 § gällande renbeteslag stadgas att lapp, som med renar flyttar utom den socken, där han har sitt hemvist, skall för varje socken, som under flyttningen besökes, inom åtta dagar efter ankomsten göra anmälan hos landsfiskalen beträffande namn, hemvist m.m. Sådana anmälningar kunna i vissa fall även mot-

tagas av utav länsstyrelsen särskilt förordnade personer, vilka ha att vidarebefordra anmälningarna till landsfiskalen. Denne senare har att föra dagbok över samtliga till honom inkomna anmälningar.

Motsvarande bestämmelser infördes första gången i 1898 års renbeteslag, och av förarbetena till denna lag framgår att man med anmälningsplikten avsåg att underlätta efterspanandet av lapp, vars renar vället skada.

Underlåtenheten att i behörig ordning göra anmälan är straffbelagd.

Utredningsmannen har undersökt i vad mån dagböcker finnas, som lämna upplysningar om lappars i Jämtlands län och i Idre lappby besök med renar vintertid å vissa trakter. Undersökningen har ansetts böra omfatta de landskommuner, beträffande vilka utredningsmannen inhämtat uppgifter i förevarande avseende av orsbor (sid. 150).

Efter hänvändelse till landsfiskalerna i de distrikt, vari nämnda landskommuner ingå, har utredningsmannen erfarit att dagböcker för lapparnas anmälningar om flyttningar i allmänhet icke förts, ehuru lappar under senare tider flyttat med sina renar inom distriktet. Av berörda 21 landsfiskalsdistrikt ha sålunda dagböcker - såvitt vederbörande landsfiskal har sig bekant - förts i endast fyra distrikt, därav i ett distrikt ej efter år 1917, oaktat lappar även sedan dess årligen flyttat med renar inom distriktet, och i de tre övriga distrikten först fr.o.m. år 1930, resp. 1941 och 1945. Inom några distrikt ha dock anmälningar av ifrågavarande slag införts i dagbok för andra ärenden. I samband med dessa förfrågningar hos landsfiskalerna ha några av dem påpekat lapparnas försumlighet att göra flyttningsanmälningar.

Ofta angiva dagboksanteckningarna icke den trakt inom kommunen (socken), där lappar gjort uppehåll med renar, eller öven vilken flyttning skett. Anteckningarna ha i sådana fall ansetts vara utan egentligt värde för utredningen. I landsfiskalsdistrikt i Västernorrlands län (Ångermanland) ha anmälningar om även andra lappars än jämtlandslappars besök med renar förekommit. Visserligen kan förhållandet i vissa fall anses ha betydelse även för lappars i Jämtlands län betesrätt, men dessa anmälningar ha dock ansetts icke ha för utredningen tillräcklig aktualitet.

Av vad som vid genomgången av dagböckerna framkommit antecknas här följande:

Betesår.

Besökande lapp.

Besökt trakt.

Landsfiskalen i Notings distrikt.

1941/42

Oskar och Anders Åhrén, Frostvikens mellersta lappby

Häset och Hagasjötjälén och angränsande marker, Fjällsjö kommun

1944/45

Klas Andersson, Frostvikens

Tjärnmyrbergets, Rotnäsets och

den 20 februari 1901 slogo läger i Älvikens skog för betning av renarna därstädes samt

den 9 december 1911 anlände med renar till Älvikens och Äläsens skogar. Samtliga trakter äro belägna i nuvarande Föllinge kommun.

I samband med nu nämnda undersökningar ha några landsfiskaler lämnat upplysningar, grundade på egna iakttagelser eller vunen kännedom i övrigt, om lappars besök med renar vintertid inom resp. distrikt, nämligen

landsfiskalen i Hammerdals distrikt Bror Edenroth, född i Hammerdals kommun, som meddelar (den 23 oktober 1958) att lappar i Hotagens lappby så länge han minns, d.v.s. sedan 30 å 35 år, vintertid uppehållit sig med sina renar i skogstrakterna mellan Grenås och Görviks byar i Hammerdals kommun samt Skyttmons by i Stuguns kommun. Till denna betestrakt flytta de vanligtvis över Kakuaåsen - Gåxsjön - längs Öjån. Hit - med betning dock närmare Skyttmon - flytta ibland även lappar i Frostvikens södra lappby.

t.f. landsfiskalen i Brunflo distrikt Ivar Dahlin, som uppgiver (den 14 oktober 1958) att lappar kortare tider ären 1952 och 1953 uppehållit sig med renar i trakten av byarna Klåxåsen och Åsan i Hackås kommun samt

landsfiskalen i Svegs distrikt H. Nordström, som meddelar (den 13 oktober 1958) följande:

"Lappfamiljen Blind gör årligen på vintern en förflyttning över Vemdalen i Hede distrikt till Ransjö och Lofsdalen i Svegs distrikt. En annan familj brukar bo i Kölosen i Linsells socken varje vinter."

Holmbergsgården den 12 april 1957.

Vice ordningsmannen i Tåssåsens lappby Paulus Fjällström, född 1903.

Fjällström har sedan år 1918 varit aktiv renskötare. Under åren 1918-1935 har han deltagit i renskötseln inom nuvarande Tranris lappby.

Under ifrågavarande tid har Fjällström deltagit i lapparnas i nuvarande Tranris lappbys flyttningar till vinterbetestrakterna på samma sätt som f. renskötande husbonden i Tranris lappby Teodor Torkelsson uppgivit i sin utsago den 12 april 1957 beträffande de flyttningar, i vilka denne deltagit (sid. 133).

1927/28 Emellertid påpekar Fjällström att den flyttning, däri han deltagit vintern 1927/28, skilde sig från de övriga flyttningarna i det att man, sedan renarna under förjulsvintern år 1927 betats i trakten av Kläppen (Övre Ljungadalens kommun), i februari månad 1928 flyttade med dem därifrån över Lunnäset till Hede kyrkby och vidare under den därstädes befintliga bron över Ljusnan till trakten av Viken (Hedeviken) och sedan till trakten av Sandviken söder om Vikarsjön (Hede kommun), där renarna betades en tid. Vid bevakningen av renarna under denna betning bodde Fjällström hos Anders Jonsson i Sandviken.

Ljungdalen den 4 september 1957.

Ordningsmannen i Tranris lappby Olle Blind, född 1917.

Blind har inflyttat från Norrbottens län till Tranris lappby år 1946 och har sedan dess varit renskötande husbonde i denna lappby.

Flyttningarna med renarna till vinterbetestrakterna ha under Blinds tid i Tranris lappby skett från huvudvistet i Tranris; i regel ha flyttningarna börjat i november månad, och återflyttningen till renbetesfjällen har i allmänhet skett i slutet av april eller början av maj månad.

1946 Alla år Blind tillhört Tranris lappby har flyttningen skett i en grupp, i första hand till Klövsjöfjällen och Skorvdalsfjället i Övre Ljungadalens och Hede kommuner. Färdleden till denna betestrakt har gått sålunda: Från Ljungris har man flyttat söderut till trakten av sjön Öjön (Övre Ljungadalens kommun) och vidare till Flatruet (renbetesfjäll). I allmänhet har uppehåll här skett några dagar för skiljning och slaktning. Från Flatruet har färden sedan gått vidare över Högrensvålen (Övre Ljungadalens kommun) och Lövkläppen (renbetesfjäll) till Henvålen (Hede kommun), där man låtit renarna beta en tid. Från trakten av Henvålen har man flyttat till Håsjövälen (Hede kommun), där renarna även betats, och därifrån till Oxsjövälen (Hede kommun) inom s.k. Klövsjöfjällen. Betning av renarna har därefter skett inom ett område, som sträcker sig från Oxsjövälen i norr till Skorvdalsfjället i söder, och denna betning har i allmänhet pågått återstoden av vintern. Återflyttningen till renbetesfjällen har skett samma väg som man kommit.

1956 Två vintrar - år 1956 och något år dessförinnan - flyttade man vidare från

Skorvdalsfjället västerut till Vikarsjöns (Hede kommun) södra ända samt betade renarna en tid i Ljusnans dalgång mellan nämnda sjö och Linsells kyrkby (Svegs kommun). Vintern 1955 flyttade man från Skorvdalsfjället över Ljusnan strax söder om Vikarsjön västerut till ett område i Hede kommun, som sträcker sig till Skärsjövålen i väster, Sonfjället i söder, Ljusnan i öster samt bebyggelsen i Hede by och trakten väster och öster därom i norr. Även i dessa fall har återfärden till renbetesfjällen skett efter samma led som använts vid flyttningen till betestrakten.

Blind upplyser vidare att det vid renskiljningar och renslakt, anordnade av lappar i andra lappbyar, ofta förekommit att flyttningar av mindre renhjordar skett för renarnas återförande till lappbyns huvudjord. Sådana flyttningar med renar ha ägt rum sålunda:

Vid skiljning och slakt i Högvålen

- 1) Frånskilda renar ha förts till huvudjorden i trakten norr om Linsell (Svegs kommun) efter allmänna vägen dit (Högvålen - Sörvattnet - Linsell);
- 2) Frånskilda renar ha förts till huvudjorden först österut till trakten av Skärsjövålen (Hede kommun) och vidare till Ljusnans dalgång mellan Vikarsjön och Linsell;
- 3) Frånskilda renar ha förts förbi trakten av Ransundet (Hede kommun) och vidare efter allmänna vägen till Vemdalsens Kyrkby samt därifrån österut till huvudjorden i trakten av Skorvdalsfjället.

Vid skiljning och slakt i Torsborg (Övre Ljungadalens kommun)

Frånskilda renar ha förts direkt till huvudjorden i trakten av Oxsjövålen.

Vid skiljning och slakt i Börtnan (Övre Ljungadalens kommun)

Frånskilda renar ha förts efter Ljungan, Lännässjön och Klövsjön till Utanbergsvallarna och därifrån till huvudjorden väster om Fjällgården (Övre Ljungadalens kommun).

Blind upplyser att han under betning av renar vintertid bott hos bl.a. följande personer:

Per Svedlund, Brynnan, Vemdalen	
Per Hallgren, Nälun, Vemdalen	
Johan Åström d.y., Åsen, Vemdalen	
Gunnar Jönsson, Ransjö	
J.E.Mårtensson, Sörviken, Hedeviden	

Landsfiskalen i Hede distrikt Sixten Ek har beträffande ordningsman Blinds uppehåll med renar vintertid inom Hede kommun avgivit ett så lydande, den 14 april 1958 dagtecknat intyg:

"På begäran av renägaren Olle Blind från Ljungdalen får jag härmed intyga,

att han alltsedan år 1947 med sin hemjord under vinterbetet vistats i trakten av Vemdalen - förutom i februari och mars månader år 1955, då han uppehållit sig på båda sidor om Rändalsvägen i trakten av så kallade Olstjärn mot Sänfjället inom Hede socken - och att Blind i 10 års tid med strövrenar, hopsamlade i trakterna av Högvålen inom Tännäs socken och Brännvallen inom Hede socken; passerat Hede på väg till Vemdalen samt att Blind i mars 1955 - såvitt jag kunnat utröna - med en strövrenehjord en kortare tid uppehållit sig på Skärsjövålen inom Hede socken. Hede den 14 april 1958. Sixten Ek Landsfiskal."

Tåssåsens lappby.

Lapska ålderdomshemmet i Änge (Undersåkers kommun) den 18 mars 1957.

f. renskötande husbonden Lavus Larsson, född 1878.

1900 Larsson började vid 17 års ålder biträda sin sväger (älskande renskötande husbonden i Hotagens lappby Jakob Mårtensson i renskötsel. Omkring år 1900 tog Larsson anställning som rendräng hos renskötande husbonden i nuvarande Tåssåsens lappby Fredrik Nilsson. Larsson deltog sedan i renskötselarbetet inom sistnämnda lappby - med undantag av några kortare perioder, då Larsson arbetade inom andra lappbyar - till omkring år 1925, då Larsson slutade deltaga i renskötseln. I Tåssåsens lappby var Larsson under några år renskötande husbonde.

Under den tid, Larsson deltog i renskötseln i Tåssåsens lappby, betades renarna vissa år under höstmånaderna och fram mot jul i trakterna mellan de lappbyn tilldelade renbetesfjällen i söder och vattensystemet Ottsjön - Åmen - Hottön (Undersåkers kommun) - Gesten - Håkern - Sällsjön (Mörsils kommun) i norr. Den mer egentliga flyttningen skedde emellertid under denna tid åt söder från nämnda renbetesfjäll. Flyttningen började i allmänhet vid jul- eller nyårstiden. Med utgångspunkt från renbetesfjällen i norr kan vinterbetestrakten, dit flyttningen åt söder årligen skedde, anses omfatta ett sammanhängande område med följande gränser:

i väster: en linje, dragen mot söder från renbetesfjällsgränsen till gården Beten (norr om Storsjön i Övre Ljungadalens kommun), vidare till Storsjöns norra ända och därifrån längs denna sjös östra strand över Ljungan till gården Kläppen (söder om Lövkläppen);

i söder: en linje, dragen från Kläppen (Övre Ljungadalens kommun) till trakten söder om Henvålen (Hede kommun) och därifrån till trakten söder om Källberget (Övre Ljungadalens kommun) samt vidare åt sydost till trakten söder om Skorvdalsfjället;

i öster: en linje, dragen från trakten söder om Skorvdalsfjället (Hede kommun) norrut till trakten öster om Fjällgården och vidare till sjön Klövsjöns södra ända samt därifrån längs nämnda sjös västra strand och längs Länrässjön samt efter Ljungan till Skålan (Övre Ljungadalens kommun) och därifrån vidare norrut till renbetesfjällen i närheten av Ljåbodarnas fäbod (Ovikens kommun).

Mittådalens lappby.

Åre den 17 april 1957.

Fotografen och renskötande husbonden i Mittådalens lappby Nils Thomasson i Åre, född 1880.

1916 Thomasson har sedan år 1916 varit renskötande husbonde, till och med år 1919 i nuvarande Tåssåsens lappby och därefter i Mittådalens lappby. Vid sidan av annan verksamhet har Thomasson tidvis deltagit i renskötseln.

Thomasson ansåg sig icke kunna lämna mer detaljerade uppgifter om lapparnas i Tåssåsens och Mittådalens flyttningar och vinterbetesplatser under den tid han deltagit i renskötseln inom nämnda byar. Han ansåg sig dock böra nämna att lappar, tillhörande Mittådalens lappby, vintern 1928 och möjligen även 1929 betat en grupp av byns renar i trakterna av Lofsdalen (Svegs kommun) ävensom i Häggberget och Storfjäten (Idre kommun). Renarna tillhörde Thomasson och renskötande husbonden i Mittådalens lappby Petrus Nordfjäll. Lappbyns renar ha även senare betat vintertid i nu nämnda trakter.

Mittådalen den 12 augusti 1957.

Ordningsmannen i Mittådalens lappby Anders Jonasson Renskyldt, född 1897.

1918 Renskyldt är född i Mittådalens lappby och har - med undantag för vissa kortare tider då han vistats och biträtt i renskötseln å annat håll - alltid bott därstädes. Han började delta i renskötseln inom byn år 1918.

Renskyldt upplyser att huvudvistet för lapparna i Mittådalens lappby sedan länge varit i Mittådalen, men att renskötande lappar inom lappbyn tidigare även bott i Anådalen. Efter att förr ha haft sommarvistet vid Axhögen flyttade lapparna detsamma på 1920-talet till Mittåhammarn, där det sedan varit förlagt. Renskyldt erinrar om att man efter den förvildning av renarna, som inträffade i början av 1900-talet, och därav föranledd nedslaktning av renarna började å nyo med tamrenskötsel inom Mittådalens lappby år 1918.

Under Renskyldts tid inom Mittådalens lappby ha renarna vintertid betats i två skilda grupper, den s.k. södra gruppen och den norra gruppen, till för ungefär 25 år sedan, varefter renarna i allmänhet betats i en enda grupp. Renskyldt har först deltagit vid betning av renarna i den södra gruppen; från år 1927 deltog han vid betning av renarna i den norra gruppen.

Under de år, som Renskyldt deltog i vinterbetningen av renarna i den södra gruppen - från år 1918 till omkring år 1926 -, lämnade denna grupp renbetesfjäl- len i trakten söder om Anåfjället. Renarna fördes över sjön Lossen och betades i trakten söder om denna sjö (Tännäs kommun). Sedan renarnas i gruppen antal ökat och denna trakt därför icke var tillräcklig för renhjorden som vinterbetesland, började man från omkring år 1925 beta renarna även söder om nämnda trakt i mark-

områdena vid Högvålen (Tännäs kommun).

Renskyldt har sig bekant att lappar, tillhörande den södra gruppen, något år sedan Renskyldt övergått till den norra gruppen flyttat med renar från trakten av Högvålen söderut förbi trakten av Strådalen till fjällområdena runt Lofs-sjön (Svegs kommun).

1927-32 När Renskyldt deltog i vinterbetningen av renarna i den norra gruppen, d.v.s. från år 1927 till omkring år 1932, lämnade denna grupp renbetesfjällen vid Flatruet och flyttade till trakten av Långå och Sonfjället (Hede kommun). Mellan Flatruet och Långå tog man vissa år färden genom Mässlingens byområde öster om bebyggelsen i byn (Tännäs kommun) samt längs Grundsjön (Hede kommun), medan man andra år flyttade från Flatruet till Långå över Särvfjället och förbi gården Ränningsåsen samt vidare till Långåvålen (Hede kommun). Mellan Långå och Sonfjället betades renarna bl.a. i trakten av Hemsjön och Råndans dalgång. Betet vid Sonfjället skedde i trakten runt fjället.

Sedan renarna från början av 1930-talet betats vintertid i en enda grupp har man varje år avsett att i första hand föra dem till trakten av Högvålen. Förhållandena ha dock vissa år hindrat detta och man har nödgats stanna med renarna innan man nått Högvålen. Vid dessa flyttningar ha tre olika färdleder använts, därav en västlig led, som i sin början gått längs gränsen mot Norge.

1:a) Den västliga färdleden utgår från trakten söder om Grönvålen, leder därifrån åt söder väster om sjön Malmagen vidare över Rödfjället samt längs sjön Vattnan och slutligen till Högvålen, allt inom Tännäs kommun.

2:a) Färdleden går från Anåfjället söderut över sjön Lossen och vidare till Högvålen.

3:e) Leden går från renbetesfjällen i trakten av Lillfjället, vidare längs Råndans dalgång ned till Ljusnan i trakten av Långå samt därefter öster om sjön Orten till trakten av St. Stodåsen (Tännäs kommun) samt vidare till Högvålen.

Sedan man nått Högvålen och där betat renarna en tid har man i allmänhet fört djuren längs fjällsträckningen åt sydost förbi Strådalen till trakten av Lofssjön (Svegs kommun), där renarna stannat.

Flyttningen tillbaka till renbetesfjällen har oftast skett efter den led, som vid flyttningen till vinterbetestrakterna skett över sjön Lossen eller, om isen å denna sjö ej varit tillräckligt bärkraftig, efter leden över trakten av Långå till Lillfjället.

I Renskyldt uppgiver att lapparna i Mittådalens lappby vintrarna 1956 och 1957 betat renarna huvudsakligen i trakten av Långåvålen och vid Hemsjön (Hede kommun).

Vidare meddelar Renskyldt att han flera vintrar vid deltagande i renskötsel bott hos hemmansägaren Jon Olofsson i Långå.

Mittådalen den 13 augusti 1957.

Rensköttande husbonden i Mittådalens lappby Martin Nordfjäll, född 1900.

Nordfjäll, som är född i Norge, har deltagit i renskötseln inom Mittådalens lappby sedan år 1931.

Under de första åren efter sin inflyttning till Mittådalens lappby medföljde Nordfjäll vid den årliga flyttningen till renarnas vinterbetestrakter den s.k. södra betesgruppen (se ordningsmannen Renskyldts upplysningar den 12 augusti 1957, sid. 141). Denna grupp, som ifrågasvarande år flyttade förbi Högvålen ned till trakten av Lofssjön (Svegs kommun), betade även i de längre söderut belägna trakterna å samt omkring fjällen Stenhåga, Sömlinghåga, Långfonnen och Häggingfjället i Svegs och Idre kommuner. Även under senare år, då man betat lappbyns renar i en enda grupp och man kommit ned till trakten av Lofssjön, ha renarna uppehållit sig i nämnda längre söderut belägna fjälltrakter.

Ordningsmannen i Mittådalens lappby Renskyldt har i sin redogörelse den 12 augusti 1957^(sid 141) rörande flyttningarna till vinterbetestrakterna m.m. upplyst att lapparna betade renarna söder om sjön Lossen (Tännäs kommun). Nordfjäll anser sig böra påpeka att renbetet i trakten av Stentjärnsjön (Tännäs kommun) samt Grucksdalen (Tännäs och Hede kommuner) därvid särskilt brukat utnyttjas. Vidare påpekar Nordfjäll att vid flyttningarna från Lillfjället ned till vinterbetestrakterna - färdleden är i ordningsman Renskyldts redogörelse benämnd 3:dje leden - betning av renarna, innan man överskridit Ljusnan, vanligtvis skett även i trakten av Medskog och Medskogshygget (Hede kommun).

Mittådalen den 13 augusti 1957.

Rensköttande husbonden i Mittådalens lappby Tomas Thomasson, född 1911.

Thomasson har deltagit i renskötseln inom Mittådalens lappby sedan år 1926, de två första åren dock endast tidvis.

Vintern 1928 flyttade den betesgrupp, som Thomasson då medföljde, från Lillfjället över Valmåsen (Tännäs kommun) och Ljusnan till Fjätdalen (Tännäs kommun v. om Högvålen), där renarna betades större delen av vintern; vintern 1929 betades gruppens renar å trakterna vid Mälen, Sörvattnet och Kölosen (Svegs kommun). Vintrarna 1930 och 1931 flyttade gruppen till trakten av Häggberget och Storfjäten (Idre kommun), varvid man betade renarna företrädesvis å fjällen Långfonnen, Häggingfjället, Uckuvålarna, Hammaren och Varghöjden.

Thomasson upplyser att han för övrigt deltagit i flyttningar till vinterbetestrakterna efter de tre färdleder, för vilka ordningsmannen Renskyldt och rensköttande husbonden Martin Nordfjäll den 12 augusti resp. den 13 augusti 1957 redogjort (se ovan), samt även övervarit betning av renar i de av dem omnämnda betestrakterna.

Vidare meddelar Thomasson att han under vinterbetning av renarna bott hos

bl.a. följande personer:

f.. fjärdingsmannen Nils Olofsson, Storfjäten

Hemmansägaren Helmer Tallberg, Långå

" Hans Jonsson, Strådalen

" Sven Svensson, Valmäsen

" o Johan Åslund, Medskogsbygget.

Mittådalen den 13 augusti 1957.

Postföreståndaren Lars Jonasson Renfeldt i Mittådalen, född 1878.

1890-1920 Renfeldt är född i Handöl i Åre kommun. Han har deltagit i renskötseln inom nuvarande Mittådalens lappby från år 1890 till omkring år 1920.

Under den tid, Renfeldt deltog i renskötseln inom nämnda lappby, betades renarna vintertid huvudsakligen i trakten av Högvålen (Tännäs kommun) och Mälen (Svegs kommun). Man hade renarna i en enda grupp och lämnade vid flyttningen renbetesfjällen vanligtvis antingen vid Anåfjället eller Lillfjället. Flyttningen skedde över sjön Lossen eller öster därom. Då färden gick öster om Lossen betades renarna vanligtvis någon tid i trakten av Medskogen, Medskogsbygget och Långå (Hede kommun).

Emellertid lämnade man vissa år renbetesfjällen i trakten av Grönvallen, därvid färden till Högvålen och Mälen gick väster om sjön Malmagen, över Röd-fjället samt vidare längs sjön Vattnan.

Mittådalen den 13 augusti 1957.

✓ Lappmannen Torkel Larsson i Mittådalen, född 1887.

1905- Larsson har biträtt i renskötseln inom nuvarande Mittådalens lappby från år 1905 till omkring år 1945 med undantag av vissa tider, då han haft annan verksamhet.

Larsson, som fått del av utsagor rörande lapparnas i Mittådalens lappby vinterbetestrakter, lämnade den 12 augusti 1957 av ordningsmannen i byn Anders Jonasson Renskyldt (sid. 141) och den 13 augusti 1957 av Lars Jonasson Renfeldt (se ovan), framhåller att han antingen själv deltagit i flyttningar till vinterbetestrakterna i enlighet med dessa utsagor eller eljest har vetskap om att de äro riktiga. Emellertid påpekar Larsson att dessa lappars flyttningar åren 1904-1908, vari Larsson deltagit, skett till områden söder om Mälen i trakten av Fjätvallen (Idre kommun).

Mittådalen den 14 augusti 1957.

Rensköttande husbonden i Mittådalens lappby Nils Axel Nilsson, född 1904.

Nilsson är född i Mittådalens lappby och har deltagit i renskötseln därstädes sedan han var 15 år.

1919- Under den tid, då renarna i byn om vintern betades i två grupper, d.v.s.

till omkring år 1932, deltog Nilsson i arbetet i den s.k. norra gruppen (se ordningsmannen Renskyldts upplysningar den 12 augusti 1957). Nilsson har sålunda under dessa år deltagit i betningen av renar i trakten av Sonfjället. Han vill emellertid framhålla att renarna, då de betades i dessa trakter, ofta uppehöll sig i trakten av Storåsen, belägen cirka 1 mil nordväst om Sonfjället.

1925-1927 Åren 1925 och 1926 samt möjligen även år 1927 deltog Nilsson i flyttningen av en grupp renar - år 1925 renar tillhörande Nilssons fader och övriga familjemedlemmar samt de övriga åren även renar tillhörande lappar i Handölsdalens lappby - till andra vinterbetestrakter än de för lappbyn vanliga, nämligen till fjällen i Vemdalen och Klövsjö. Man lämnade därvid renbetesfjällen vid Flatruet, flyttade över Kläppen och Särvfjället mot öster till Norr-Vemåns dalgång och vidare till fjällen öster därom i Hede och Klövsjö kommuner ävensom å Skorvdalsfjällen i Hede kommun. I denna fjälltrakt betades renarna större delen av vintern. Ett av nämnda år fortsatte man emellertid längre åt öster över Fjällgården (Klövsjö socken) till trakten av Röjan (Rätans kommun) och betade renarna därstädes under någon vecka, varefter man återvände till nämnda fjälltrakt.

Ett år - Nilsson kan ej erinra sig om det var år 1933 eller 1935 - deltog Nilsson i flyttning av en grupp renar från Högvålen, där renskiljning skett, till trakten söder om sjön Lossen och därifrån över Brändvallen till trakten av Sonfjället, där man betade renarna återstoden av vintern. Vintern 1938 eller 1939 flyttade Nilsson med en grupp renar efter renskiljning i Högvålen till Ransundet (Hede kommun) och vidare över Brändvallen till trakterna av Sonfjället, där renarna sedan betades.

Nilsson meddelar att han vid betning av renar vintertid bott hos bl.a. följande personer:

Hemmansägaren Erik Olsson, Långå

✓ Hemmansägarna Jon och Olof Olofsson, Långå

Jonas Sjöberg, Fjällgården, Röjan

Hemmansägaren Per Bergström, Hede

Tännäs lappby.

Brändåsen den 22 januari 1957.

Ordningsmannen i Tännäs lappby Edvard Willenfeldt i Brändåsen (Tännäs kommun), född 1912.

Willenfeldt, som alltid bott i Tännäs lappby, har sedan 15-årsåldern deltagit i rensköteln därstädes.

Lapparna i Tännäs lappby ha tidigare haft sitt huvudviste i Käringsjön. År 1955 flyttade de renskötande lapparna därstädes - med undantag av en f.d. renskötande lapp - till Brändåsen.

Brändåsen i Tännäs kommun den 10 maj 1958.

f. renskötande husbonden i Tännäs lappby Nils Henriksson i Käringsjövalen (Tännäs kommun), född 1883.

1896-1940 Henriksson är född i Tännäs lappby och har deltagit i renskötseln inom denna by från det han var i 13-årsåldern till omkring år 1940.

I Henrikssons ungdom hade lapparna i Tännäs lappby sitt huvudviste i Urgdalen och senare i Käringsjön.

Syn. tillförordnat.

Under den tid Henriksson deltog i renskötseln inom byn hade lapparna i allmänhet renarna under några veckor i september månad i Rödfjällen. Därifrån flyttade man under hösten med renarna förbi Rödsjön till Lillfjället och stannade här några veckor. I februari månad kommo lapparna med renarna till Högvålen, där renskiljning och slakt anordnades. Härefter drogo sig lapparna med renarna åt söder och betade dem först en tid inom Sörvattnet (renbetesfjäll) och sedan i trakten av Storfjätens by (Idre kommun). I samband härmed betades renarna även å de närbelägna byarna ~~Hägg~~bergets och Lillfjätens (Idre kommun) ävensom Lofsdalens söder om Lofssjön (Svegs kommun) byområden samt söder om de nu nämnda trakterna inom den nordligaste delen av Särna kommun å markområdena å och omkring Oxvålen. Efter betningen i dessa sammanhängande fjälltrakter flyttade lapparna med renarna - vanligtvis i slutet av april - åter till renbetesfjällen i Tännäs kommun efter samma väg i motsatt riktning.

I samband med betningen av renarna i trakten av Högvålen betades renarna i någon av byns betesgrupper vissa vintrar i trakterna öster om Högvålen å Rändalens och Ransundets (Hede kommun) byområden.

Idre lappby.

Storsätern den 30 mars 1957.

Ordningsmannen i Idre lappby Olle Andersson i Storsätern, född 1918.

Andersson inflyttade jämte sina föräldrar och syskon - fader är framlidne ordningsmannen i Idre lappby Anders Olsson - år 1937 med renar till Idre lappby från Offerdals lappby. Vid tiden närmast före inflyttningen i Idre lappby funnos ej lappar med renar därstädes.

Familjen Olsson tog vid inflyttningen till Idre lappby först sitt huvudviste vid Hällsjön. År 1948 flyttade familjen till Storsätern, som för närvarande är huvudviste för samtliga lappbyns lappar utom för en familj, som är bosatt i Foskros.

Andersson har deltagit i renskötseln först som biträde åt sin fader såväl inom Offerdals som i Idre lappbyar samt därefter - sedan han uppnått myndig ålder - som renskötande husbonde i Idre lappby.

Under hela den tid, varunder Andersson deltagit i renskötseln i Idre lappby,

ha renarna betats & i stort ^{sett} samma trakter under olika delar av året. Sommarbetningen har skett i Långfjället och i trakten däromkring inom det till renbetning jämlikt nådiga breven den 31 december 1888 och den 7 april 1899 upplåtna sammanhängande området (sid. 14). Vid höstens inträde har man dragit med renarna norrut till Slugufjäll och trakten däromkring & samma område. Under vintern - från tiden för den första snön, d.v.s. vanligtvis i början av oktober månad, till i slutet av april månad - ha lappbyns lappar i allmänhet betat renarna & ett område, som är beläget intill samt söder och öster om det jämlikt nämnda nådiga brev till renbete särskilt upplåtta området. Med utgångspunkt från gränserna av detta senare område har det sålunda som vinterbetesland uppgivna området i söder och öster följande ungefärliga gränser (i förekommande fall tänkta raka linjer mellan angivna orter o.d.):

i söder: sydspetsen (vid Grövelåns utlopp i Storån) av det till renbete särskilt upplåtta området - Himmeråsen (punkt 869) - Gränjesvälen - punkt 562 vid vägen Sörvattnet - Kölosen - Särna och

i öster: nämnda punkt 562 - nämnda väg norrut till gränsen mellan Dalarna och Härjedalen - denna gräns till det genom nådiga breven av åren 1888 och 1899 upplåtta området.

Andersson framhåller att det här till sina gränser beskrivna som vinterbetestrakt använda området utgör kronopark med däri insprängda, enskilda personer tillhöriga fäbodställen (s.k. rutor). Inom området är bl.a. fjälltrakten Nipfjället-Städjan belägen.

Vidare upplyser Andersson att idrelapparna för närvarande (den 30 april 1957) beta sina renar å Nipfjället.

Fru Maria Olsson i Storsätern, maka till frmalidne ordningsmannen i Idre lappby Anders Olsson, född 1893.

Fru Olsson inflyttade med sin make och sina barn med renar till Idre lappby år 1937. Hon har aktivt deltagit i renskötseln inom Idre lappby.

Fru Olsson vitsordade de av sonen Olle Andersson lämnade uppgifterna rörande renbetningen under de år, familjen tillhört Idre lappby.

Särna sjukstuga den 9 maj 1958.

f. ordningsmannen i Idre lappby Olof Andersson i Storsätern (Idre kommun), född 1886.

Andersson är född i Idre lappby och har alltid bott därstädes. Han började vid 14 års ålder deltaga i renskötseln och upphörde i slutet av 1920-talet att vara aktiv renskötare.

I samband med lappfogde Abr. Staaffs utredning på uppdrag av 1919 års lappkommitté om jämtlandslapparnas flyttningar för vinterbetning av renarna har An-

efter en boplatz å Rambergets sydvästra sluttning, vilken uppenbarligen var av lapskt ursprung och använts vid vinterbetningen av renarna. Traditionen förmäler ock att lapparna fördrevos av den bofasta befolkningen från denna trakt, varefter de flyttade till Bukällan invid Lappflon i Ovikens kommun.

Äldre personer i Skålan ha ej för Eriksson nämnt något om att lappar med sina renar under deras tid besökt Skålans byområde vintertid.

Inom Börtnans by ha lappar med renar uppehållit sig vintertid även tidigare enligt vad äldre personer i orten omtalat för Eriksson. Vid Rörtjärn å kronoparken Svartåsen några kilometer norr om Börtnans byområde finnas fortfarande lämningar efter en boplatz, där lappar haft vinterviste. Eriksson har sig bekant att lappar bodde därstädes bl.a. åren 1873 och 1874. Lämningar efter lapska boplatser finnas fortfarande även vid Stortjärn å samma kronopark. Eriksson har själv besökt denna senare plats vid några tillfällen skilda vintrar omkring år 1910, då lappar under bevakningen av sina renar höllo till härstädes.

Hallen den 28 april 1958.

Hemmansägaren Alfred Göransson i Hallen, född 1891.

Göransson är född i Hallen och har alltid bott där.

1900-

Vid tiden för senaste sekelskiftet och åren närmast därefter besökte lappar med sina renar vintertid ett och annat år under någon månads tid vid varje tillfälle trakten av Havsjön och Viggesågen (Bergs kommun). Någon vinter då och då besökte lappar med renar under denna tid även Hallens och närliggande delar av Skålans byområde under någon månads tid varje gång.

1925-

Frekvensen av dessa besök å Hallens och Skålans byområden har sedan tilltagit och äro sedan mitten av 1920-talet årligen återkommande. Betningen har varat under någon månads tid varje gång. I mitten av 1950-talet hade lappar i Tåssåsens lappby tvänne skilda vintrar renslakt å Hallens byområde å olika platser nordväst om bebyggelsen i byn någon kilometer norr om vägen Åsarna-Ljungdalen.

Vid betning av renar å Hallens byområde och å den del av Skålans by, som gränsar mot Hallens by, ha lapparna haft renarna å båda sidor om Ljungan, å norra sidan av älven företrädesvis i Fuans dalgång och i trakten söder om älven ofta å Ramberget.

Även i trakten av Havsjön och Viggesågen ha lapparna i senare tider betat renar i samband med betningen å Hallens byområde.

Göransson kan ej erinra sig att han hört äldre personer i orten nämna något om lappars eventuella uppehåll med renar vintertid i dessa trakter förr i tiden.

Kvarnsjö den 3 mars 1958.

Hemmansägaren Johannes Jonsson i Kvarnsjö, född 1893.

Jonsson är född i Kvarnsjö och har alltid bott därstädes.

1926

Under den tid Jonsson minns ha lappar med sina renar besökt Kvarnsjö byområde endast så tillvida att lappar vintern 1926 i januari månad flyttade med renar från trakten av Klövsjö efter vägen till trakten av Oppbodarnas fäbodar och därifrån efter vägen till bebyggelsen i Kvarnsjö by och vidare till trakten söder om sjön Kvarnsjön, där lapparna betade renarna under ett par månaders tid å Kvarnsjö byområde ävensom å angränsande delar av Rätansbyns byområde (Rätans kommun).

Under vårvintern återvände lapparna med renarna mot fjällen samma väg i motsatt riktning.

Vid bevakningen av renarna under betningen bodde lapparna i Kvarnsjö by.

Klövsjö den 17 december 1957.

Handlanden Arne Bromée i Klövsjö, född 1924.

Bromée har sedan barndomen varit bosatt i Klövsjö.

Så länge Bromée minns ha lappar brukat vintertid beta sina renar i trakterna väster om Lännässjön och Klövsjön ävensom i fjälltrakterna söder om Klövsjön ned mot vägen Vemdalen-Utanbergsvallarna. Till mitten av 1940-talet voro dessa besök av renar ej regelbundet återkommande utan skedde de ofta med ett eller flera års mellanrum. Efter denna tid ha lapparna betat renar i dessa trakter hela vintrarna praktiskt taget varje år.

Bromée har hört äldre personer i orten omtala att lappar förr i tiden periodvis med sina renar besökt dessa trakter vintertid.

Fjällgården den 17 december 1957.

Hemmansägaren Jonas Sjöberg i Fjällgården, född 1888.

1911 Sjöberg har varit bosatt i Fjällgården i Klövsjö socken sedan år 1911.

Under hela den tid, Sjöberg varit bosatt i Fjällgården, ha lappar med sina renar varje vinter besökt Fjällgårdens byområde och därtill gränsande markområden. Därvid ha lapparna betat renarna härstädes flera månader vid varje tillfälle. Betningen har företrädesvis skett å områdena norr om vägen Vemdalen-Utanbergsvallarna men i viss utsträckning även i trakterna söder om denna väg, särskilt i gränsområdena mot Hede kommun.

Sjöberg har icke hört äldre personer i orten omtala att lappar förr i tiden med sina renar vintertid besökt dessa trakter.

Tännäs kommun.

Fjällnäs den 5 september 1957.

f. hemmansägaren Hans Jonsson i Fjällnäs (Malmagens by), född 1886.

Jonsson är född i Fjällnäs och har alltid varit bosatt därstädes.

Så länge Jonsson minns ha lappar i Mittådalens lappby (eller motsvarande lappby) haft renar vintertid inom Malmagens och Tännadalens byområden, tidigare

praktiskt taget varje år, men numera sker uppehållet å området eller flyttning över detsamma endast ett och annat år, senast för 5 å 6 år sedan.

Renarna ha uppehållit sig överallt inom nämnda byar där renbete finnes. De ha vistats därstädes under hösten och förjulsvintern, innan man flyttat till de egentliga vinterbetestrakterna (Högvålen). Mer sällan ha renhjordar funnits i dessa trakter senare under vintern eller under återflyttningen till vår- och sommarbetestrakterna.

Strövrenar finnas inom dessa områden nästan ständigt.

Renar, tillhörande lappar i Tännäs lappby, ha, så länge Jonsson minns betat praktiskt taget varje år under hösten och förjulsvintern å Malmagens och Tännadalens byområden söder om sjön Malmagen och Tännåns dalgång samt i viss mån även å Malmagens område väster om sjön Malmagen. Även under annan del av året ha denna lappbys renar betat i dessa trakter.

Jonsson känner ej till att lappar, tillhörande Tännäs lappby, vintertid betat renar i trakten norr om allmänna vägen Funäsdalen-riksgränsen i annan mån än att dessa tidigare - för mer än 20 år sedan - ett och annat år hade renar på bete i trakterna vid Grönfjället och söder därom ned mot sjön Malmagen och Tännåns dalgång samt att de vintern 1955 betat en grupp renar i dessa trakter.

Kyrkbyn den 6 september 1957.

Hemmansägaren Jon Olofsson i Kyrkbyn, född 1880.

Olofsson har sedan år 1898 varit bosatt i Kyrkbyn och tidigare i Medskogsbygget (Hede kommun).

Beträffande lapparnas i Mittådalens (eller motsvarande) lappby betning av renar i trakten söder om sjön Lossen lämnar Olofsson samma utsaga som f. hemmansägaren Jonas Larsson i Valmåsen givit den 5 september 1957 (sid. 308). Olofsson framhåller sålunda att trakterna söder om sjön Lossen (bl.a. fjällen Västra, Mellersta och Östra Kröket, Stentjärnåsen samt markområdena vid sjön St. Grucken) i stor utsträckning av lapparna använts som vinterbetestrakt för renarna. Dessutom påpekar Olofsson att lappar i Mittådalens lappby ett och annat år - tidigare ej så ofta men under senare år mer regelbundet - i början av vintern föra renhjordar, som hopsamlats i trakten av Rödfjället, till huvudhjorden, som kan befinna sig i Högvålen eller i trakten norr därom mot sjön Lossen. Härvid beta lapparna renar å mark tillhörande bl.a. Kyrkbyn (mark mellan sjön Vattnan och Lossen).

Lappar tillhörande Tännäs lappby ha, så länge Olofsson minns, vintertid betat renar överallt inom Kyrkbys byområde, där bete för renarna finnes. Betning inom detta område har förekommit varje år. Företrädesvis under förjulsvintern har denna betning pågått.

Olofsson har av äldre personer erfarit att tännäslapparna även tidigare vintertid i här angiven utsträckning betat renarna inom Kyrkbyn. Denna betning

började emellertid då senare och först efter det att bönderna från slätterängarna hemforslat den bärgade grödan.

Valmåsen den 5 september 1957.

f. hemmansägaren Jonas Larsson i Valmåsen, född 1876.

Larsson är född i Valmåsen och har alltid varit bosatt därstädes.

Lappar tillhörande Mittådalens (eller motsvarande) lappby ha så länge Larsson minns i stort sett varje år under hösten och förjulsvintern ^{med renar} flyttat söderut från renbetesfjällen antingen väster om sjön Lossen eller ock över denna sjö.

Tidigare skedde i allmänhet flyttningen väster om Lossen, då betning ägde rum inom hela Valmåsens by, samt även inom del av Kyrkbyn (Tännäs kommun), som är belägen söder om Lossen.

Sedermera skedde en förskjutning österut av flyttningarna över här berörda trakter, och under en tidsperiod ha de i allmänhet skett över Lossen även om den först angivna flyttningsleden väster om denna sjö ett och annat år även ibland använts.

De områden söder om sjön Lossen, vilka i särskild grad så länge Larsson minns praktiskt taget varje år använts som beteststrakter äro fjällen Västra, Mellersta och Östra Kröket, Stentjärnåsen samt markområdena vid sjön St. Grucken, allt inom Kyrkbyns område.

Av äldre personer har Larsson erfarit att lapparna betat sina renar i här nämnda trakter väster och söder om sjön Lossen även förr i tiden.

Emellertid ha lapparna, såvitt Larsson har sig bekant, vid flyttning till vinterbetestrakterna under de senaste cirka 5 åren färdats med renarna öster om sjön Lossen, varvid mark inom Valmåsen eller Kyrkbyn icke alls eller i endast mindre mån berörts av flyttningen.

Flyttningen tillbaka till renbetesfjällen torde i allmänhet ha skett efter ungefär samma led som flyttningen till vinterbetestrakterna.

Andra lappar än lappar inom Mittådalens (eller motsvarande) lappby ha ej, såvitt Larsson har sig bekant, betat renar i här berörda trakter.

Beträffande lappars besök med sina renar vintertid i trakten av Messlingens by hänvisas till utsaga, lämnad av lantbrukaren Herbert Öster i Ljungdalen (Övre Ljungadalens kommun) den 1 februari 1958 (sid. 301).

Hede kommun.

Särvsjön den 6 mars 1958.

Hemmansägaren Mattias Långström i Särvsjön, född 1883.

Långström är född i Särvsjön och har alltid varit bosatt därstädes.

Såvitt Långström kan erinra sig besökte lappar med sina renar icke Särvsjöns byområde under hans ungdom eller under de två första årtiondena å 1900-talet.

En vinter i mitten av 1920-talet och några år i följd därefter flyttade 1925 lappar med renar vid jultiden över Särvsjöns byområde utan egentligt uppehåll för betning av djuren. Färdleden gick från trakten av Skärkdalen i Ljungdalens by (Övre Ljungadalens kommun) förbi bebyggelsen i Särvsjön och vidare mot Långå byområde. Långström kan ej erinra sig att lapparna flyttade med renarna åter till fjällen senare under vintern efter samma led i motsatt riktning eller över annan del av Särvsjöns byområde.

Långström har sig ej bekant att lappar med sina renar i övrigt besökt Särvsjöns byområde vintertid i annan mån än att lappar, i samband med betning av renar å renbetesfjällen i trakten, sedan många år tillfälligtvis då och då åt renar även å mark, tillhörande till dessa fjäll gränsande markområden inom Särvsjöns by.

Äldre personer i orten ha ej för Långström nämnt något om att lappar förr i tiden med sina renar vintertid besökt dessa trakter.

Hede den 29 april 1958.

Jordbrukaren Per Oskar Hedmark i Särvsjön, född 1907.

Hedmark är född i Särvsjön och har alltid varit bosatt därstädes.

1925 Under Hedmarks ungdom och fram till mitten av 1920-talet flyttade varje vinter lappar, tillhörande Mittådalens lappby, och de senare av dessa år även lappar i Handölsdalens lappby samt en och annan gång lappar från Tranris lappby med sina renar från trakten av Flatruet och Lågvålen (Övre Ljungadalens kommun) över gränstrakterna mellan Särvsjö by och Storsjö by (Övre Ljungadalens kommun) till Särvfjället. Ibland kommo vintertid även lappar från Tåssåsens nuvarande lappby med renar till dessa trakter. Vid dessa tillfällen betade lapparna renar någon tid å Särvfjället och å renbeteshemmanet Rönningsåsen samt i trakten däromkring. Efter någon tid flyttade i allmänhet mittådalslapparna med renarna åt söder mot Långå. Lapparna i Handölsdalens lappby flyttade efter uppehåll för betning av djuren i nämnda trakt åt söder över Håsjövålen och Håsjöruet mot Klövsjöfjällen i Hede och Övre Ljungadalens kommuner. Lapparna i Tranris lappby vände åter med djuren åt norr mot Ljungan. Samma var förhållandet med lapparna i Tåssåsens lappby.

Senare, d.v.s. från mitten av 1920-talet, till år 1947 besökte endast lappar i Handölsdalens lappby vintertid med renar dessa trakter. Efter sistnämnda år ha såväl lappar i Handölsdalens som i Tranris lappby med renar besökt trakten. Till omkring år 1930 - liksom under de närmast föregående åren - flyttade lapparna i Handölsdalens lappby från trakten av Särvfjället över Håsjövålen och Håsjöruet mot Klövsjöfjällen. Sedan år 1947 ha lappar i Tranris lapp-

by använt dessa senare trakter för vinterbetningen av renarna.

1930 - Efter omkring år 1930 ha lapparna i Handölsdalens lappby haft renarna praktiskt taget hela vintrarna alla år å markområdena mellan Särvfjället i norr, Ljusnan i söder - ibland även söder om denna älv - , Sävån i väster och Sör-Vemån i öster.

Medskogen den 5 mars 1958.

Hemmansägaren Olle Håkansson i Medskogen, född 1912.

Håkansson har alltsedan skolåldern varit bosatt i Medskogen eller dess närhet.

Under den tid, Håkansson varit bosatt i Medskogen, ha lappar praktiskt taget varje vinter vid jultiden flyttat med renar från trakten av Lillfjället (Tännäs kommun) i norr över Medskogens byområde mot trakten av Saxvallsbygget å Långå byområde. Återflyttningen med renarna till fjällen längre fram på vintern har ej skett efter samma led.

/och

Vid dessa besök ha lapparna vid något tillfälle då och då under senare år varje vinter lämnat efter sig renhopar, som stannat i trakten och betat där längre eller kortare tid, företrädesvis å markområdena vid Stöptjärn och å trakterna norr därom mot Rändan å Medskogens och Långå byområden.

Håkansson har hört äldre personer i orten omnämna att lappar förr i tiden med renar brukade vintertid besöka dessa trakter.

Medskogsbygget den 5 mars 1958.

Hemmansägaren Anders Nordkvist i Medskogsbygget, född 1891.

Nordkvist har varit bosatt i Medskogsbygget (Medskogens by) sedan år 1926.

Under den tid, Nordkvist varit bosatt i Medskogsbygget, ha lappar med sina renar praktiskt taget alla vintrar besökt trakten av Medskogsbygget. Tidigare, innan sjön Lossen reglerades, voro dessa besök ej så regelbundet återkommande som efter sjöns reglering, som försvårat flyttning över dess is.

Lapparna ha uppehållit sig med renarna i dessa trakter i samband med färden under förjulsvintern till Högvålen (Tännäs kommun) för skiljning och slakt därstädes av renar. Mer sällan ha lapparna återvänt med renarna över dessa trakter vid återfärden under senvintern till fjällen.

Under besöken med renarna i trakten av Medskogsbygget ha lapparna i allmänhet betat djuren därstädes under 2 å 3 veckors tid vid varje tillfälle. Betningen har skett huvudsakligen i trakten av Oxberget och öster därom mot Saxvallsbygget inom Långå byområde ävensom söder om denna trakt mot Ljusnan. Under senare år ha lapparna betat renarna även söder om Ljusnan i trakten av Brändvallen (norr om Ransundet) å Långå byområde.

Fru Selma Nordkvist i Medskogsbygget, född 1894.

Fru Nordkvist har alltid varit bosatt i Medskogsbygget eller trakten därav.

Så länge fru Nordkvist minns ha lappar med sina renar praktiskt taget alla vintrar besökt trakten av Medskogsbygget. Därvid ha lapparna i allmänhet betat renarna därstädes någon vecka eller längre tid vid varje tillfälle.

Fru Nordkvist har hört äldre personer i orten omnämna att lappar även förr i tiden brukade med sina renar besöka dessa trakter vintertid.

Långå den 5 mars 1958.

Kamrer Carl-Olof Östberg i Långå, född 1920.

Östberg är född i Långå och har alltid varit bosatt därstädes med undantag av åren 1938-1946.

Under den tid, Östberg kunnat iakttaga förhållandena i förevarande avseende inom Långå by och trakten därintill, ha lappar, tillhörande Mittådalens lappby, praktiskt taget varje år under förgjulsvintern flyttat med renar från trakten av Lillfjället (Tännäs kommun) över Långå byområde i trakten av berget Hovden samt vidare söderut över Ljusnan förbi trakten öster om sjön Orten, likaledes å Långå byområde, och därefter åt sydväst längs Gruckens dalgång (Hede och Tännäs kommuner).

Lapparnas återflyttning med renarna till fjällen under vårvintern har ej skett efter samma led.

Under här nämnda flyttningar ha lapparna betat renarna å Långå bys marker under någon vecka eller kortare tid vid varje tillfälle. Betningen har förekommit företrädesvis i trakten av berget Hovden.

Långå den 5 mars 1958.

f. nämndemannen Sven Janne Olsson i Långå, född 1866.

Olsson är född i Långå och har alltid varit bosatt därstädes.

Så länge Olsson minns ha lappar ofta haft renar vintertid å betydande delar av Långå byområde. Emellertid har renskötseln i dessa trakter långa tider varit så oordnad att man enligt Olssons mening icke kan anse att renarna under dessa perioder stått under lapparnas tillsyn eller kontroll.

Olsson nämner skogstrakten Høstet (öster om sjön Orten) såsom ett område, som i stor utsträckning utnyttjats för renbetning.

Lapparna ha då och då vid bevakning av renarna under deras betning i dessa trakter hyrt bostad hos den bofasta befolkningen i Långå by.

Hede den 4 mars 1958.

Köpmannen Carl Johan Sundt i Hede, född 1902.

Sundt är född i Hede by och har alltid varit bosatt därstädes.

Några vintrar under tidsperioden 1925-1930 betade lappar renar en eller

annan månads tid vid varje tillfälle å Hede byområde i trakten väster om Sonfjället mot Råndalskölen. Färdleden till denna betestrakt gick från bebyggelsen i Hede by efter gamla Råndalsvägen; återfärden till fjällen skedde efter samma led i motsatt riktning. Sundt upplyser att sedan Hede byamän vid sista besöks-tillfället meddelat lapparna att de ej hade rätt att beta renarna å området ifråga, varför de borde avlägsna renarna, lapparna avflyttade därifrån med djuren.

De senaste 5 å 6 åren ha lappar under några månaders tid varje vinter haft renar i trakten av Lunåns dalgång söder om Särvfjället ned mot bebyggelsen i Hede by.

I övrigt har Sundt sig ej bekant att lappar med sina renar under den tid han minns besökt Hede byområde.

Sundts fader Olof Axel Sundt, född 1868, har omtalat att förvildade renar under 1890-talet kommo in å Hede byområde. Å dessa renar anställdes jakt för renarnas utrotning.

Hede den 4 mars 1958.

Nämndemannen Jonas Eriksson i Viken (Hedeviken), född 1905.

Eriksson är född i Viken (Hedeviken) och har alltid varit bosatt därstädes.

En och annan vinter under Erikssons barndom flyttade lappar med renar efter vägen från Hede till Viken och därifrån mot söder å Vikarsjöns is. Eriksson erinrar sig ej att återfärden till fjällen skedde efter samma led.

Några år senare flyttade under en eller annan vinter lappar vid färd från renskiljning - troligtvis i Högvålen (Tännäs kommun) - från trakten väster om Sonfjället över Vikarsjön samt vidare mot norr.

Sedan besökte ej lappar med renar under flera års tid dessa trakter.

Från början av 1940-talet till fram mot början av 1950-talet betade lappar renar ett och annat år under någon månads tid vid varje tillfälle å områdena norr om bebyggelsen i Vikens by mot Sör-Vemåns dalgång. Vid dessa besök anordnades renslakt vid trakten av Tumsjön och det intilliggande vattnet Skaltjärn.

Några år senare, d.v.s. under första delen av 1950-talet, uppehöll sig lappar med renar ett par vintrar under någon månads tid vid varje tillfälle i trakten av Glomberget söder om Vikarsjön, varvid lapparna slaktade renar i trakten mellan vägen Hede-Vemdalen och Vikarsjöns nordöstra strand.

Eriksson har hört äldre personer i orten omnämna att lappar förr i tiden med renar besökt dessa trakter så tillvida att de flyttat med djuren över desamma.

Viken (Hedeviken) den 6 mars 1958.

f. kronojägaren Magnus Persson Linner i Viken, född 1880.

Linner har varit bosatt i Viken (Hedeviken) sedan år 1912.

928- Åren 1928-1934 betade lappar, tillhörande Handölsdalens lappby, renar under några månaders tid varje vinter å ovan nämnda trakter ävensom å Skorvdalsfjället. Flyttningsleden till betesområdet gick över trakten av Henvålen och Håsjörnet. Efter av markägarna väckt process, avseende bl.a. lappars rätt att vintertid beta renar i dessa trakter, ha lappar i Handölsdalens lappby sedan år 1934 icke med sina renar besökt desamma. Se sid 331.

1947- Sedan år 1947 ha lappar, tillhörande Tranris lappby, varje vinter betat renar under 2 å 3 månaders tid vid varje tillfälle å Vemdalsfjällen norr om vägen Vemdalen-Röjan och i trakterna väster därom ävensom å Skorvdalsfjället. Å sist-nämnda fjäll har emellertid egentligt uppehåll med renarna för betning ej skett sedan år 1951.

Under 3 å 4 år omkring mitten av 1950-talet ha dessa senare lappar efter betning av renarna å Vemdalsfjällen flyttat med dem över trakten av Skorvdalsfjället mot väster till trakten av Vikarsjön samt betat dem å båda sidor av sjöns södra del, företrädesvis å Glomberget, samt i Ljusnans dalgång å båda sidor av denna älv ned mot Ransjö by (Svegs kommun). Återfärden till fjällen under vårvintern har ej gått över Skorvdalsfjället eller Vemdalsfjällen.

Såvitt Fladvad har sig bekant ha lappar med sina renar under den tid han bott i Kyrkbyn i övrigt ej besökt dessa trakter.

Fladvad har ej hört äldre personer i orten omnämna att lappar förr i tiden med renar besökt dessa trakter och hänvisar i detta avseende till vittnesmål, som avgivits vid domstolsförhandlingar i ovannämnda process.

Vemdalen den 29 april 1958.

Hermansägaren Karl Hellström i Kyrkbyn i Vemdalens socken, född 1876.

Hellström är född i Kyrkbyn i Vemdalens socken och har alltid bott där med undantag av åren 1912-1920, då han var bosatt i Klövsjö.

Så länge Hellström minns ha lappar med sina renar praktiskt taget alla vintrar under längre eller kortare tid vid varje tillfälle betat renar i trakterna norr om Ljusnan mellan Sör-Vemån i väster och Klövsjöfjällen i Hede och Övre Ljungadalens kommuner i öster ävensom å nämnda fjäll. Betningen av renarna har inom dessa markområden skett överallt där lämplig föda funnits för djuren, bl.a. i trakten av Håsjövålen, Håsjörnet, Myrvallens fäbodan och Oxsjövålen. Även å områdena norr härom i trakten av Källberget (Övre Ljungadalens kommun) och Henvålen ha lapparna brukat ha renarna.

Under senare år ha lappar vid ett eller annat tillfälle haft renarna även å Skorvdalsfjället söder om vägen Hede-Röjan. Detta förhållande har inträffat även tidigare.

Hellström iakttog några gånger under den tid han var bosatt i Klövsjö (åren 1912-1920) att lappar vintertid bodde i Skalvallens fäbodan å Vemdals-skalet under bevakning av renar i trakten. Fäbodarna ägdes då - liksom för när-

varande - av Johan Gradin och John Nyman, båda i Vemdalen.

Hän den 7 mars 1958.

Nämndemannen Per Bokvist i Hän, född 1885.

Bokvist är född i Hän och har alltid varit bosatt därstädes.

930 Under två vintrar omkring år 1930 ha lappar, tillhörande Handölsdalens lappby, med sina renar under senvintern besökt Håns och den närbelägna byn Kvisthåns byområden. Därvid betades renarna under någon månads tid varje gång å dessa byars områden öster om Vemån.

Vid ett av nämnda tillfällen betade lapparna renarna under någon veckas tid även söder om nämnda trakter å markområdena mellan desamma och trakten av Storräringens hållplats (Svegs kommun).

I övrigt har sig Bokvist ej bekant att lappar under den tid han minns med sina renar vintertid besökt dessa trakter.

Bokvist har ej hört äldre personer i orten omnämna att lappar förr i tiden med renar besökt Håns byområde eller trakterna däromkring.

Hede den 5 mars 1958.

Hemmansägaren Per Johan Persson i Ransundet, född 1903.

Persson är född i Ransundets by och har alltid bott därstädes med undantag av åren 1939-1943, då han bodde i Långå by.

Så länge Persson minns ha lappar en och annan vinter flyttat med renar över Ransundets byområde i samband med skiljning och slakt av renar i Högvålen (Tännäs kommun). Dessa flyttningar ha dock icke ägt rum under de senaste åren, sedan lapparna börjat anordna renspekt i Brändåsen (Tännäs kommun) i stället r i Högvålen.

Sedan början av 1950-talet ha lappar alla vintrar betat renar under någon månads tid vid varje tillfälle å trakterna norr om Ransundets by å Långå byområde.

Så länge Persson minns ha lappar en och annan vinter under någon månads tid vid varje tillfälle betat renar å trakterna öster om Ransundets by mot Sonfjället å Hede byområde.

I övrigt ha, såvitt Persson har sig bekant, lappar med renar vintertid ej besökt Ransundets byområde eller trakten därintill.

Persson har hört äldre personer i orten omnämna att lappar förr i tiden brukat med sina renar vintertid flytta över Ransundets byområde.

Hede den 4 mars 1958.

Byggnästaren Manfred Andersson i Råndalen, född 1914.

Andersson är född i Råndalen och har alltid varit bosatt därstädes.

Såvitt Andersson har sig bekant ha lappar under den tid han minns icke

Svensson har icke hört äldre personer i orten omnämna att lappar förr i tiden med sina renar vintertid besökt dessa trakter.

Svegs kommun.

Sörvattnet den 3 april 1957.

f. handlanden Staffan Långström i Sörvattnet, född 1877.

Långström är född i Sörvattnet och har alltid varit bosatt därstädes.

Efter skiljningar och renslakt i Högvålen (Tännäs kommun) flytta ofta sedan länge lappar, tillhörande Tännäs lappby, vanligtvis senast i början av mars månad med sina renar åt söder förbi Sörvattnet och Kölosen (Svegs kommun) och beta dem en tid i trakten av Häggberget och Storfjäten (Idre kommun). Därifrån återvända sedan lapparna med renarna under april månad i motsatt riktning efter samma färdled.

Om idrelapparnas flyttningar har Långström lämnat upplysningar i annat sammanhang (sid. 321).

Kölosen den 3 april 1957.

Arbetaren Olof Olofsson i Kölosen, född 1881.

Olofsson är född i Kölosen och har alltid varit bosatt därstädes.

Olofsson har i annat sammanhang lämnat redogörelse för idrelapparnas betning av renar under hans tid fram till början av 1930-talet i trakten av Sörvattnet och Kölosen (Svegs nuvarande kommun) samt å områdena söder därom vid Storfjäten och fjälltrakterna öster därom (Idre nuvarande kommun; sid. 321)

I och med att renskötseln i Idre lappby under de första åren av 1930-talet utvecklades - renskötseln i lappbyn återupptogs sedan år 1937 - började lappar, tillhörande Tännäs lappby, att, efter de av dem vanligtvis senast i mars månad företagna skiljningarna och renslakten i Högvålen (Tännäs kommun), på sätt idrelapparna tidigare gjort flytta med sina renar först till trakten av Sörvattnet och Kölosen samt därefter längre åt söder till trakten av Storfjäten och där beta djuren företrädesvis å fjällen Långfonnen, Häggingfjället och Uckuvålen. Återfärden med renarna från dessa trakter i Svegs och Idre kommuner skedde i motsatt riktning under april månad. Tännäslapparna ha sedan fortsatt med dessa besök nästan alla vintrar.

Emellertid upplyser Olofsson att även lappar i Mittådalens lappby en och annan vinter för åtskilliga år sedan - Olofsson kunde ej uppgiva den ungefärliga tidpunkten; enligt uppgift av Tomas Thomasson i Mittådalens lappby hade mittådalslappar renar i dessa trakter vintrarna 1930 och 1931, (sid. 143) - med renar besökt här nämnda trakter vid Sörvattnet och markområdena söder därom i Svegs och Idre kommuner.

Strådalen den 19 september 1957.

Hemmansägaren Janne Melin i Strådalen under Lofsdalens by, född 1913.

Melin är född i Strådalen och har alltid varit bosatt därstädes.

1930 Sedan omkring år 1930 ha lappar, tillhörande Mittådalens lappby, med renar vintertid varje år uppehållit sig i fjälltrakterna söder om Strådalen; i trakten av bebyggelsen i Strådalen ha renarna icke förekommit i annan mån än att lappar vid flyttning av renar från trakterna vid fjället Hovärken, norr om Lofsdalen, ett och annat år passerat med desamma norr om Strådalen. De senaste 2 å 3 åren ha lappar, tillhörande Mittådalens lappby, såvitt Melin har sig bekant icke betat renar i dessa trakter.

Lappar, tillhörande Tännäs lappby, ha, så länge Melin minns, betat renar vintertid inom Lofsdalens byområde norr om Långfonnen (Idre kommun).

En lapp - troligtvis ordningsmannen Olle Blind i Tranris lappby - har en vinter för några år sedan fört en renhjörd genom strådalsområdet efter landsvägen från väster till öster.

Lofsdalen den 19 september 1957.

Hemmansägaren Sven Bäckman i Lofsdalen, född 1881.

Bäckman är född i Lofsdalen och har alltid varit där bosatt med undantag av $1\frac{1}{2}$ år, då han vistades i Canada.

Under den tid Bäckman minns ha samlade renhjördar icke betats å Lofsdalens byområde förrän under 1920-talet. Emellertid ha Bäckmans föräldrar omtalat för Bäckman att lappar även förr i tiden betat renar inom Lofsdalens by.

Några år under 1920-talet ha lappar, tillhörande Idre lappby, vintertid betat renar inom Lofsdalens bys södra fjälltrakter (Stenhåga, Lillhårdalsstöten, Sömlinghåga).

1930 Sedan omkring år 1930 ha lappar i Mittådalens lappby i regel varje vinter haft renar inom Lofsdalens byområde i fjälltrakterna söder om Lofssjön. Ett och annat år ha mittådalslapparnas renhjördar uppsökt fjälltrakterna norr om Lofssjön (Hovärken), men ha lapparna vid sådana tillfällen efter någon dag avhämtat renarna och därvid fört dem åt väster från byområdet.

Lappar i Mittådalens lappby ha dock ej haft renar inom Lofsdalens by under de senaste åren.

Såvitt Bäckman har sig bekant ha lappar, tillhörande Tännäs lappby, ej betat renar inom Lofsdalens byområde.

Glöte den 19 september 1957.

Nämndemannen Jöns Frisk i Glöte, född 1885.

Frisk är född i Glöte och har alltid varit bosatt därstädes.

Så länge Frisk minns ha samlade renhjördar endast någon gång då och då med flera års mellanrum vintertid förekommit inom Glöte byområde. Renbetningen har

huvudsakligen skett å södra och sydvästra delarna av byn i trakten av Risvålen och Häggingdalsvallens fäbodan samt efter Lofsån. Inom norra och östra byområdet ha renar icke uppehållit sig. Frisk håller för troligt att endast renar, tillhörande lappar i Tännäs lappby, uppehållit sig i dessa trakter.

Lappmannen Olle Blind (Tranris lappby) har för något år sedan fört en mindre renhjord genom Glöte byområde från väster till öster, varvid nämnda område användes allenast som genomfartsled.

Ransjö den 20 september 1957.

Hemmansägaren Axel Thunell i Ransjö, född 1877.

Thunell har sedan år 1882 varit bosatt i Ransjö by.

1925

Sedan ungefär 30 år ha lappar vintertid ett och annat år betat renar i trakterna väster om Ljusnan inom Linsells och Ransjö byområden, vad avser Linsell dock endast norr om bebyggelsen i byn. Renarnas uppehåll har varje gång i allmänhet varit relativt kort, inom Linsells by och Ransjö bys södra område allenast en eller annan dag. Thunell saknar kännedom om den lappby, renarnas ägare tillhört. Renarna ha invaderat trakterna från norr och efter betningen återvänt samma väg de kommit.

Renar uppehöll sig i dessa trakter senast vintern 1956, då lappar betade renarna cirka tre veckor norr om bebyggelsen i Ransjö by såväl väster som öster om Ljusnan.

Thunell har ej hört äldre personer omnämna att lappar tidigare - före mitten av 1920-talet - haft renar vintertid inom Linsells eller Ransjö byområden.

Kopparbergs län.

Idre kommun.

Foskros den 2 april 1957.

Hemmansägaren Lars Svensson i Foskros, född 1890.

Svensson är född i Grundåbygget och bodde där tills han år 1912 flyttade till Foskros. Där har han sedan dess bott.

Då renskötande husbonden Jonas Persson (född 1848) år 1901 med renar inflyttade till Idre lappby, funnos inom lappbyn endast ett fåtal förvildade renar.

Jonas Persson införde ordnade renskötselförhållanden. Sitt vår- och höstvistete tog han å en plats söder om Slugufjället. Sommarviste hade han vid Hävlingeskällorna. Renarna betades under sommarhalvåret i fjälltrakterna å båda sidor om Storån. Under hösten flyttade lapparna med renarna österut; lapparna bodde hos bönder i Övre Hågådalen, Yttre Hågådalen, Hällsjön, Grundöga, Grundagen - där Jonas Persson satte upp en stuga - eller i Fjätvallen. Ett och annat år

betade lapparna renarna vintertid i trakten av Kölosen (Svegs kommun) och en annan gång även vid Sörvattnet (Svegs kommun).

Svensson kan icke erinra sig att Jonas Persson eller samtida lappar i Idre lappby med renar besökte trakter i Idre kommun, belägna öster om det genom nämnda brev av åren 1888 och 1899 till renbetning särskilt upplåtna området.

År 1932 upphörde Jonas Perssons och temporärt även övrig renskötsel inom Idre lappby.

Sedan renskötande husbonden Anders Olsson i april månad 1937 inflyttat med familj och renar till Idre lappby, betade han renarna de första åren inom nämnda till renbetning särskilt upplåtna område, och några flyttningar med renar, tillhörande lappar i Idre lappby, till trakten Kölosen och Sörvattnet i likhet med vad som skett under Jonas Perssons tid förekom, såvitt Svensson har sig bekant, icke under dessa år eller senare. Vid något enstaka tillfälle under de första åren torde väl betning vintertid av renarna ha skett även i trakterna av Stådjan och Nipfjället samt å intilliggande områden norr därom.

Men efter några år började lapparna i Idre lappby undan för undan utvidga renbetestrakterna åt öster, och Svensson anser sig kunna påstå att lapparna i Idre lappby sedan flera år ej allenast vintertid utan även under andra delar av året med sina renar besöka - förutom de till renbete särskilt upplåtna trakterna - även den av ordningsmannen Olle Andersson i utsaga den 30 mars 1957 som vinterbetesområde angivna trakten med sträckningen Grövelåns utlopp i Storån - Himmeråsen - Gränjesvålen - punkt 562 vid vägen Sörvattnet-Särna som sydgräns (sid. 148).

Vidare har Svensson många gånger under vinterhalvåret, i synnerhet under senare år, iakttagit renhjordar, förmodligen tillhörande lappar i Idre lappby, i trakterna söder om nämnda gränslinje.

Lillfjäten den 9 maj 1958.

Hemmansägaren Löfhög Olof Olsson i Lillfjäten, född 1890.

Olsson är född i Lillfjäten och har alltid bott därstädes.

Under den tid Olsson minns ha lappar, såvitt Olsson har sig bekant, icke betat renar inom Lillfjätens byområde. Olsson vet emellertid att lappar - tidiga-re i Idre lappby och efter omkring år 1930 i lappbyar i Härjedalen - praktiskt taget varje år med sina renar besökt de närbelägna byarna Storfjätens och Häggbergets byområden och där betat renar större delen av vintern.

Strövrenar, tillhörande lappar i Idre lappby, ha sedan omkring år 1940 ofta uppehållit sig inom Lillfjätens byområde. Särskilt under de senaste åren har frekvensen av strövrenar varit stor. Vissa år ha dessa renar i början av hösten under tiden för älgjakten uppehållit sig inom byområdet och därigenom stört jakten.

Under den tid Hägglund minns ha lappar med sina renar praktiskt taget varje vinter besökt Storfjästens byområde och därvid betat renarna därstädes överallt där bete funnits för djuren. Tidigare kommo lapparna till trakten ofta före jul men numera i allmänhet först i mars månad. Återflyttningen från trakten har i regel skett i slutet av april månad.

I samband med betningen av renarna inom Storfjästens område ha lapparna betat djuren även å den närbelägna byn Häggbergets byområde. Hägglund har sig bekant att lapparna vid betningen av renarna i nu nämnda trakter vid ett och annat tillfälle, i synnerhet under de senare åren, haft renarna även i trakten av Oxvålen samt fäbodskiftena Styggdalen och Morvallen (Särna kommun).

Till omkring år 1930 ha de besök, varom här är fråga, gjorts av lappar tillhörande Idre lappby. Därefter ha besöken gällt härjedalslappar.

Sedan omkring år 1940 ha strövrenar brukat sommartid uppehålla sig å Storfjästens och Lillfjästens byområden. Denna strövning av renar har tilltagit under senare år. Såvitt Hägglund har sig bekant ha renarna tillhört lappar i Idre lappby.

Äldre personer i orten ha för Hägglund omnämnt att lappar förr i tiden med sina renar brukat vintertid besöka dessa trakter. Hägglund erinrar sig att ett lapphäbre (stolpbod), tillhörande renskötande lappar, i hans ungdom fanns i bebyggelsen i Storfjästens by å östra stranden av Fjätälven. Häbret har för många år sedan avlägsnats från platsen.

Idre den 2 april 1957.

f. häradsdomaren Jacob Johnson i Idre kyrkby, född 1868.

Johnson är född i Idre och har i stort sett alltid varit bosatt därstädes.

Så länge Johnson minns ha lappar haft visten i fjälltrakterna omkring Långfjället i Idre kommun och där haft renar med undantag för någon kortare tidsperiod.

Innan renskötande husbonden Anders Olsson med sin familj år 1937 flyttade till Idre från Jämtland, betade lappar jämförelsevis sällan sina renar i trakterna öster om den kronomark inom Idre kommun, som i slutet av 1800-talet genom särskilda nådiga brev upplåtits för renbetning, d.v.s. i trakterna öster om Storån och nedre delen av Hågåån (Hagaån). Men endast något år efter det att familjen Olsson kommit med sina renar till Idre började man allt oftare med renarna besöka dessa östligare trakter, där lapparna numera beta djuren ej allenast vintertid utan även under andra tider av året ända fram till markområdena mot vägen Sörvattnet-Kölosen-Särna.

Idre kyrkby den 1 april 1957.

f. kronojägaren Olle Bergström i Idre kyrkby, född 1891.

Bergström blev extra kronojägare den 1 juni 1924 inom Idre revir. Den 1 ja-

nuari 1939 blev Bergström ordinarie kronojägare i Idre bevakningstrakt av Idre revir, vilken tjänst han lämnade den 1 september 1954.

Bergström upplyser att i stort sett hela östra och södra delen av den trakt med sträckningen Grövelåns utlopp i Storån - Himmeråsen - Gränjesvålen - punkt 562 vid vägen Sörvattnet-Särna som sydgräns, vilken ordningsmannen i Idre lappby Olle Andersson i utsaga den 30 mars 1957 uppgivit som använd vinterbetes-trakt för byns renar (sid. 148), ingår i Idre bevakningstrakt.

Innan familjen Anders Olsson år 1937 kom till Idre lappby och under den tid renskötande husbonden Jonas Persson (Jo-Pers-Gubben kallad) bedrev rensköt-sel i Idre lappby - år 1932 upphörde han härmed - betade idrelapparna renarna vad Idre bevakningstrakt beträffar vid ett eller annat tillfälle vintertid och möjligen även under annan del av året inom det av Olle Andersson angivna området, dock, såvitt Bergström har sig bekant, endast i trakten av Nipfjället och i om-rådena söder därom omkring Burusjön.

Under första åren efter det att familjen Anders Olsson inflyttat med renar till Idre lappby betades renarna i dessa trakter i ungefär samma utsträckning som tidigare. Undan för undan från början av 1940-talet hade emellertid betning-en kommit att omfatta allt större områden, och sedan åtskilliga år betade idre-lapparna renarna mer eller mindre temporärt ej allenast vintertid utan även under andra tider av året å nämnda av Olle Andersson angivna område vad Idre bevakningstrakt och däri insprängd enskild mark beträffar.

Emellertid har Bergström under senare år uppmärksammat att renhjordar un-der hösten (september och oktober månader) samt under vintern ofta även uppe-höllo sig söder om den av Olle Andersson uppgivna trakten ned mot Österdalälven å områdena mellan vägen Sörvattnet-Idre i väster och vägen Sörvattnet-Särna i öster.

Bergström upplyser vidare att han vid ett tillfälle omkring år 1950 i april månad iakttog en renhjord å 200 å 300 djur å kronoparken Fiskremmet (väster om Fjätälven).

Idre kyrkby den 1 april 1957.

f. kronojägaren Jim Hjelte i Idre kyrkby, född 1894.

Hjelte, som är född i Idre, blev extra kronojägare inom Idre revir år 1914 och ordinarie kronojägare i Foskros bevakningstrakt av Idre revir år 1938. Från sistnämnda tjänst hade han avgått år 1957.

Hjelte upplyser att i stort sett hela västra delen av den trakt med sträck-ningen Grövelåns utlopp i Storån - Himmeråsen - Gränjesvålen - punkt 562 vid vä-gen Sörvattnet-Särna som sydgräns, vilken ordningsmannen i Idre lappby Olle Andersson i utsaga den 30 mars 1957 uppgivit som vanligtvis använd vinterbe-testrakt för byns renar (sid. 148), ingår i Foskros bevakningstrakt.

Under renskötande husbonden Jonas Perssons tid - denne upphörde med ren-

skötseln i Idre lappby år 1932 - betade idrelapparna renarna inom ifrågavarande område vad avser Foskros bevakningstrakt vid allenast ett eller annat tillfälle vintertid eller möjligen även under andra tider av året. Betningen inskränkte sig dock - såvitt Hjelte har sig bekant - till trakten väster om sträckningen Klutsjön - Stensåsens fäbodan.

De första åren efter familjen Anders Olssons inflyttning år 1937 till Idre lappby betades renarna å i stort sett samma trakt som tidigare under Jonas Perssons tid. Undan för undan från början av 1940-talet kom dock renbetningen att omfatta allt större områden, och sedan åtskilliga år beta idrelapparna sina renar mer eller mindre temporärt ej allenast vintertid utan även under annan del av året inom hela det av Olle Andersson angivna området vad Foskros bevakningstrakt och däri insprängd enskild mark beträffar.

Särna kommun.

Öjvassla den 8 maj 1958.

Hemmansägaren Hans Lars Eriksson i Öjvassla, född 1882.

Eriksson är född i Öjvassla och har alltid bott därstädes.

Under den tid Eriksson minns ha, såvitt Eriksson har sig bekant, lappar med sina renar vintertid eller under annan del av året icke besökt Öjvassla byområde eller trakten däromkring inom Särna kommun.

Däremot har Eriksson sig bekant att lappar brukat vintertid ha renar norr om nu nämnda trakter inom Storfjätens by (Idre kommun), och Eriksson har vid ett tillfälle för många år sedan själv iakttagit lappar med renar å sistnämnda trakt.

En och annan gång - i synnerhet under senare vintrar - ha mindre flockar renar som ej stått under lappars tillsyn (strövrekar) kortare tider uppehållit sig i trakten av Öjvassla.

Eriksson har ej hört äldre personer i orten omnämna att lappar förr i tiden med sina renar besökt trakten av Öjvassla eller markområden därinvid i Särna kommun.

Lit den 16 oktober 1958.

Kronojägaren Edvard Håll i Lit, född 1918.

Håll blev år 1947 kronojägare i Fjätens bevakningstrakt av Särna revir och flyttade därvid till Särna. Han innehade denna kronojägartjänst till februari månad 1958, då han erhöll transport till annan kronojägartjänst och bosatte sig i Lit.

Beträffande idrelapparnas besök med renar inom Särna kommun upplyser Håll att dessa varje vinter under den senare delen av hans vistelse i Särna, nämligen åren 1950-1957, hade renar å området mellan trakten av Fiskvasselsjön, å ena, samt Storkölen och Flovallen, å andra sidan. Renhjordarna bestodo av upp till

cirka 300 djur. De bevakades emellertid icke av lapparna under deras betning i dessa trakter och avhämtades av lapparna först efter ortsbornas tillsägelse att de skulle avlägsnas. Under samma tidsperiod, nämligen åren 1950-1957 - men såvitt Håll har sig bekant ej tidigare - uppehöll sig strövrener alla tider av året i dessa trakter. Härigenom spolierades eller i allt fall försvårades älgjakten för jaktutövarna.

Håll har ej hört någon omnämna att renar tidigare uppehållit sig i nu nämnda trakter.

Vad beträffar härjedalslappars besök med renar inom Särna kommun upplyser Håll att lappar från Härjedalen praktiskt taget varje vinter under den tid, han bodde i Särna (åren 1947-1957), i samband med betning av renar i fjälltrakterna vid Storfjäten (Idre kommun) under delar av mars och april månader med sina renar även besökte de norra delarna av Särna kommun, nämligen markområdena vid Styggdalen, Morvallen, Oxvålen och Vedungfjället. Håll har hört äldre personer i orten omnämna att lappar även förr i tiden brukade med sina renar besöka dessa trakter, och han har därvid bibringats den uppfattningen att renbetning här vintertid förekommit sedan långt tillbaka i tiden.

Hemmansägaren Per Hägglund i Storfjäten (Idre kommun) har den 9 maj 1958 redogjort för lappars besök med renar i trakten av bl.a. Storfjäten och de nordligaste markområdena i Särna kommun, till vilken redogörelse hänvisas (sid. 322).

Ovikens lappby

<u>Sida</u>	<u>Årtal</u>	<u>Områden</u>
29	1896 (Dahlkvist)	Norr om Ljungan
31	1898 (Brännström)	-"-

Tranris lappby

36	1945 (Manker)	Norrut
----	---------------	--------

Anarisets lappby

36	1945 (Manker)	Norrut
----	---------------	--------

Åre - Storsjö lappby

29	1896 (Dahlkvist)	å Ljusnedals bruks ägor samt ned mot Långå eller å Särvfjället och framåt Vemdalskälen.
31	1898 (Brännström)	Lillfjället och Avafjället, till Backvallen och vidare till Högvålen, därifrån brukade renarna ströva dels åt öster mot Grundsjöarna (?) och dels åt söder.

Handölsdalens lappby

35	1945 (Manker)	Kläppen - Oxsjövålen - Fjällgården. Å senare tider använd led från Kläppen går över Telen - Tumsjövallen till Hedeviden.
130	1923 och 5 - 10 år framåt	Börtnan - Ljungan söderut till älvens utlopp ur Lännässjön - Röjan - Rätansbyn - Hån - Skorvdalsfjället - Klövsjöfjällen - Börtnan.
130	ca 1925 - 1957	Högrensvålen - Nedre Särvsjön - Särvån till trakten av Hede kyrkby - Skärsjövålen - Råndalen - trakten norr om Sånfjället - sjön Ortens södra ända - sjön Orten - trakten öster om Vikarsjön - Håsjöruet - Henvålen - Storsjöns nordvästra ända.

131	1925 - 1930	Från gården Beten söderut över Storsjön till Lövkläppen och därifrån över Särvsjö till trakter av Ljusnan områdena mellan Medskogen och Medskogsbygget i väster och bebyggelsen i Långå i öster. En vinter längre åt söder till trakten väster och norr om Sånfjället.
132	1925 - 1950	Vissa år vidare åt söder till Lövkläppen samt förbi Särvsjön till trakten av Långå och Medskogsbygget, där renarna betadeså båda sidor om Ljusnan och områdena söder därom till trakten vid Ransundet. Ett eller annat år trakten av Henvålen och vidare till Håsjövålen. Vid några tillfällen även längre åt sydost till trakten av Klövsjöfjällen.
132 - 133	ca 1890 -	Områdena i allmänhet i trakten av Långå by, där renarna betades å båda sidor om Ljusnan.
	1915 -	"-". En vinter längre mot söder till Sånfjället, där renarna då betades å områden norr och väster om fjället.
133	1925 - 1950	Lövkläppen, Särvsjövälen, Långå - Medskogsbygget, Hemsjön, Brännvallen och trakten norr, väster och söder om Sånfjället.
134	1927/28	Från Kläppen över Lunnäset till Hede kyrkby och vidare till trakten av Hedeviken och sedan till trakten av Sandviken söder om Vikarsjön. (Skilde sig från de övriga flyttningarna)
134	1946 -	Från Flatruet över Högrensvålen och Lövkläppen till Henvålen. Därifrån till Håsjövålen och vidare till Oxsjövålen inom s k Klövsjöfjällen. Betning inom ett område som sträcker sig från Oxsjövålen i norr till Skorvdalsfjället i söder.
135	1955 - 1956	Vidare från Skorvdalsfjället västerut till Vikarsjöns södra ände, bete

		Ljusnans dalgång mellan sjön och Linsells kyrkby.
135	1955	Skärsjövålen - Sånfjället - Ljusnan - bebyggelsen i Hede by.
309	1920 - 1930	Särvfjället - Håsjövålen och Håsjöruet mot Klövsjöfjällen.
310	1930 -	Särvfjället - Ljusnan i söder - Sävån i väster och Sör-Vemån i öster.
312	1925 - 1930	Hede byområde i trakten väster om Sånfjället mot Råndalskölen. Protester.
312	1950-talet	Trakten av Lunåns dalgång söder om Särvfjället ner mot bebyggelsen i Hede by.
313	Mitten av 1930-talet - 1955	Trakten norr om vägen Hede-Vemdalen och markområden mellan Lunån i väster och Sör-Vemån i öster, ett och annat år under senare tid i trakten söder om Vikarsjön mot Valmån.
313	1913 - 1914	Oxsjövålen, N Skalfjället.
314	1928 - 1934	Oxsjövålen N Skalfjället, Skorvdalsfjället, Henvålen, Håsjöruet.
314	1947 -	Vemdalsfjällen norr om vägen Vemdalen - Röjan, trakterna väster där om ävensom Skorvdalsfjället.
314	Mitten av 1950-talet	Mot västra trakterna av Vikarsjön, båda sidor av sjöns södra del samt Ljusnans dalgång på båda sidor ned mot Ransjö by.
314	1890 -	Trakterna norr om Ljusnan mellan Sör-Vemån i väster och Klövsjöfjällen i Hede och Övre Ljungadalens kommun i öster, bl a trakterna av Håsjövålen, Håsjöruet, Myrvallens fåbodar och Oxsjövålen, Källberget och Henvålen. Under senare år Skorvdalsfjället söder om vägen Hede - Röjan, har inträffat även tidigare.

315	Två vintrar omkring 1925	Hån och Kvisthån byområden, områdena öster om Vernhån.
319	Ett och annat år sedan 1930	Väster om Ljusnan inom Linsells och Ransjö byområden, endast norr om bebyggelsen i Linsell.
Mittådalsens lappby		
36	1945 (Manker)	Från Storvallen över Backvallen - Rødtjärnvallen - Valmåsen - Brändåsen - Rändningsvallen - Högvålen till Strådalen; återflyttning efter samma led men med en östligare sträckning mellan Högvålen och Valmåsen.
141	1928 och möjligen 1929, även senare	Trakterna av Lofsdalen ävensom i Häggberget och Storfjäten.
141	1918 - 1926	Över Lossen till trakten söder där-om.
142	1925 -	Söder om nämnda trakt i områdena vid Högvålen, något år förbi trakten av Strådalen till fjällområdena runt Lofssjön.
142	1927 - 1932	Trakten av Långå och Sånfjället, bl a i trakten av Hemsjön och Råndans dalgång, vid Sånfjället i trakten runt fjället.
142	1956 - 1957	Långåvålen, Hemsjön.
143	1931 -	Fjällen Stenhogna, Somlingshogna, Långfonnen och Häggingfjället.
143	1928	Från Lillfjället över Valmåsen och Ljusnan till Fjätdalen.
143	1929	Vid Mälen, Sörvattnet och Kölåsen.
143	1930 - 1931	Häggberget och Storfjäten, företrädesvis å fjällen Långfonnen, Häggingfjället, Uckuvålarna, Hammarren och Varghöjden.
144	1890 - 1920	Trakten av Högvålen och Mälen.

307	1900 -	Under hösten och förjulsvintern inom Malmagens och Tänndalens byområden, mer sällan senare under vintern.
307	1898 -	Söder om sjön Lossen, (fjällen Västra, Mellersta och Östra Kröket, Stentjärnåsen och markområdena vid sjön St Grucken), mark mellan sjön Vattnan och Lossen.
309	1925	Några år i följd i mitten av 1920-talet från Skärkdalen förbi Särvsjön mot Långå byområde.
309	1915 - 1925	Särvfjället åt söder mot Långå.
310	1920 -	Från Lillfjället över Medskogens byområde mot trakten av Saxvallsbygget och Långå byområde, markområdena vid Stöptjärn och trakterna norr där om mot Rändan och Medskogens och Långå byområden.
313	Slutet av 1920-talet	Söder om Vikarsjön mellan Lillrändan i väster och Ljusnan i öster.
313	Mitten av 1930-talet-1955	Markområden mellan Vikarsjön och Valmån, trakten öster om Vikarsjön.
317	1930 - 1931	Vid Sörvattnet och söder därom.
318	1930 -	Söder om Strådalen, trakterna vid fjället Hoverken.
318	1930 -	Lofsdalens byområde i fjälltrakterna söder om Lofssjön. Ett och annat år fjälltrakterna norr om Lofssjön (Hoverken), någon dag.

Tännäs lappby

29	1896 (Dahlkvist)	Käringsjön, Rogen, Vattensjöarna, Lillfjället, Fjätfjället.
32	1898 (Brännström)	-"-
36	1945 (Manker)	Från trakten av Kölåsen över Häggberget till Storfjäten.

146	1927 -	Riksgränsen åt söder till Vandsjön - vattendraget från denna sjö till Hällsjöns södra sida - Fjätervålen - Fröbergsvallens fäbodlar - Lövhögen - Vålvalens fäbodlar - Hoverken - Brattuggen - Lossenborg - Lossen - Ljusnan till riksgränsen.
307	1935	Ett eller annat år för mer än 20 år sen i trakten av Grönfjället och söder därom ner mot sjön Malmagen och Tännåns dalgång.
307	1955	-"
307	1898 -	Företrädesvis under förjulsvintern inom Kyrkbyns område.
308	1898 -	Västra, Mellersta och Östra Kröket, Stentjärnåsen samt markområdena vid sjön St Grucken.
315	1915 - 1950	En och annan vinter flyttat med renar över Ransundets byområden i samband med slakt i Högvålen.
315	1950 -	Trakterna norr om Ransundets by på Långå byområde.
315	1915 -	Trakterna öster om Ransundets by mot Sånfjället.
316	Slutet av 1920-talet	Angränsande delar av Hede byområde norr om Råndalens byområde.
317	1900 -	Flytt från Högvålen åt söder förbi Sörvattnet och Kölåsen, bete i trakterna av Häggberget och Storfjäten.
317	1930 -	Trakten å Sörvattnet och Kölåsen, söder till trakten av Storfjäten, företrädesvis å fjällen Långfonnen, Häggingfjället och Uckuvålen..
318	1930 -	Inom Lofsdalens byområde norr om Långfonnen.

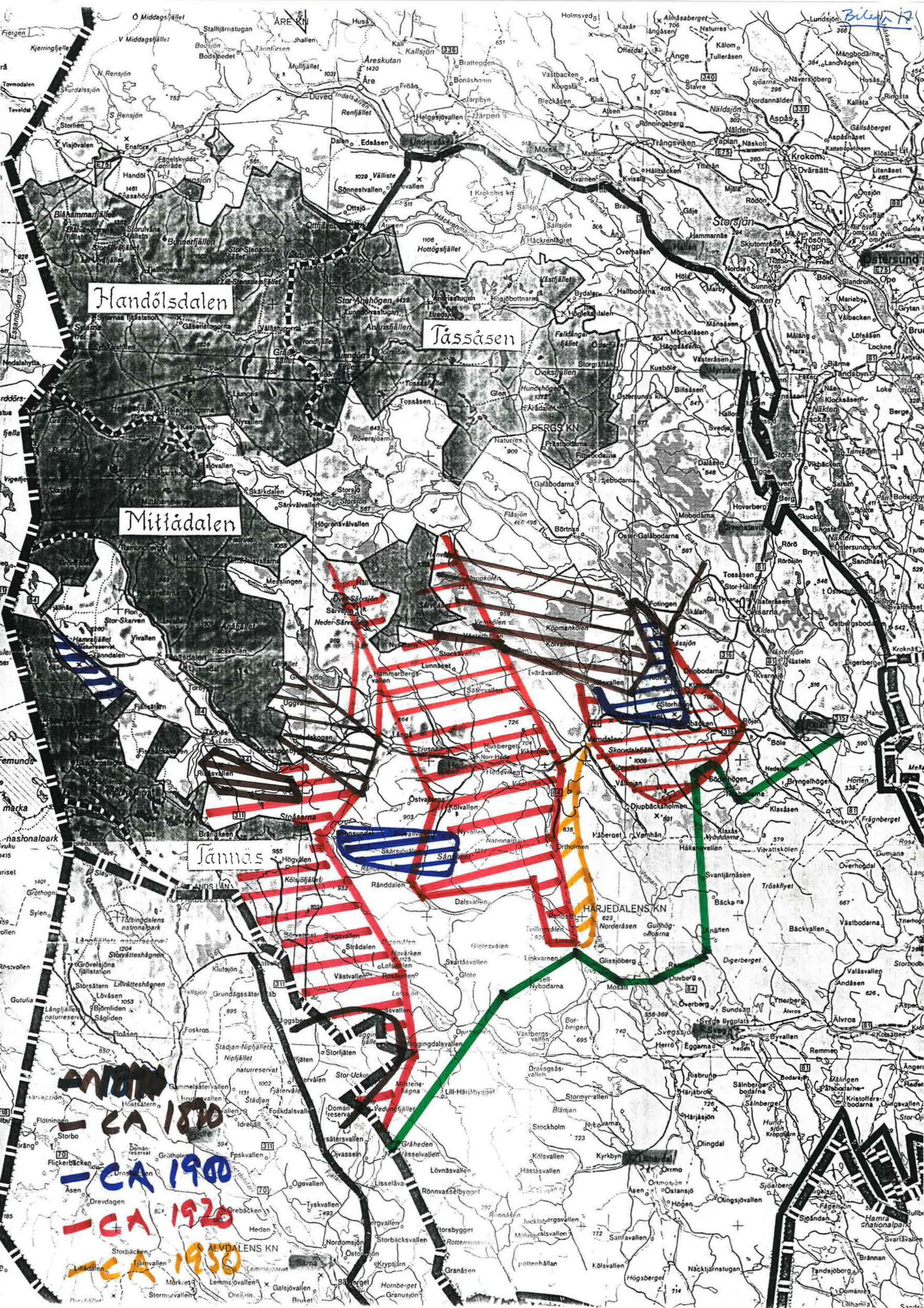
Idre lappby

30	1896 (Dahlkvist)	Särna norra kronopark.
35	1945 (Manker)	Inom den för renbetning upplåtna kronoparken i Idre kommun samt å intilliggande renbetesfjäll till Kölåsen.
148	1937 -	Kronoparken.
149	1906 - 1920	Tre vintrar å fjället Rutarna och trakten däromkring söder om Lofsjön.
318	1920-talet	Lofsdalens bys södra fjälltrakter (Stenhågna, Lillhårdalsstöten, Sömlingshogna).
320	1930 -	Storfjäten och Häggberget.
321	1901 -	Understundom i gränstrakterna mellan Idre kommun och Svegs kommun vid Sörvattnet, företrädesvis inom Idre kommun.
322	1900-tal -	Häggbergets byområde i samband med betning och närliggande byars områden, nämligen å Storfjäten även som Lofsdalens byområden.

Tossåsens lappby

36	1945 (Manker)	Ljungans dalgång
136	1900 - 1925	Kläppen - trakten söder om Henvålen - trakten söder om Källberget - trakten söder om Skorvdalsfjället - trakten öster om Fjällgården och vidare till sjön Klövsjöns södra ända - längs Ljungan norrut.
137	1947 - 1957	Källberget - Myrvallens fåbodar - Oxsjövälen - norra Skalsfjället - vägen Vemdalen - Röjan - Fjällgården - Klövsjöns södra ända - längs Klövsjön och Lännässjön.
138	1913 - 1938	Henvålen och Håsjöruet och trakten däremellan.

140	1910 - 1914	Skorvdalfället.
304	1907 -	Aloppmoarna, Bruntjärnbacken, Lillåsen, Storflyet, Vemdalens prästbords skogsskifte, Rutfället, Håsjörnet och Grafruet.
306	1911 -	Fjällgårdens byområde, företrädesvis områdena norr om vägen Vemdalen - Utanbergsvallarna, i viss utsträckning söder om vägen, särskilt i gränsområdena mot Hede kommun.

Handölsdalen

Tässåsen

Mittådalen

Jännäs

HARJEDALENS KN

— CA 1800

— CA 1900

— CA 1920

— CA 1950

N° 23 B2.
1910

Ant. 2071

Till

Herr Lappfogden A. Stapp
Östersund.

Som Lapprenerna en följd af år en tid alla
vintrar öfversvämmat och inkränklat å våra
skogsmarker och särskildt under denna vinter
i en större myckenhet hela tiden uppehållit
sig här, då alla smörre skogsplanter totalt
uppsorkas och nedtrampas och de af oss till
Lapparna göra uppmaningar att återsamla
och taga vård om sina Renar ej tyckes hafva
någon åsyftad verkan och som Lapparna nu
under 8de dagarna uppehållit sig här, men efter
vad det vill synas mera för att bedrifa slakt
än för att återsamla djuren, emedan Renhoppar
fortfarande ströva omkring i skogen efter deras
afresa och som Lapparna ej å våra skogsmarker
äga någon Sedvandrätt, få vi undertecknade
Hemmansegare och Torpare vördsamast ankälla
att Herr Lappfogden med det snaraste vid-
tager nödiga åtgärder att våra skogsmarker
befrias från dessa skadedjur.

Långåden 17 Januari 1910

J. Ingelriktsen å N° 11 LångåP. J. Grubb å N° 14 " "Nilsen Nilsson å N° 19 " "

Sven Olovsson Berge Torpare

Olof Olofsson, af Nr 7: 19.

[Faint, illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Faint, illegible handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or date.]